

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Evangelium Vnicvm Domini Nostri Iesv Christi

Riccioli, Giovanni Battista

Bononiae, 1667

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70945](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70945)

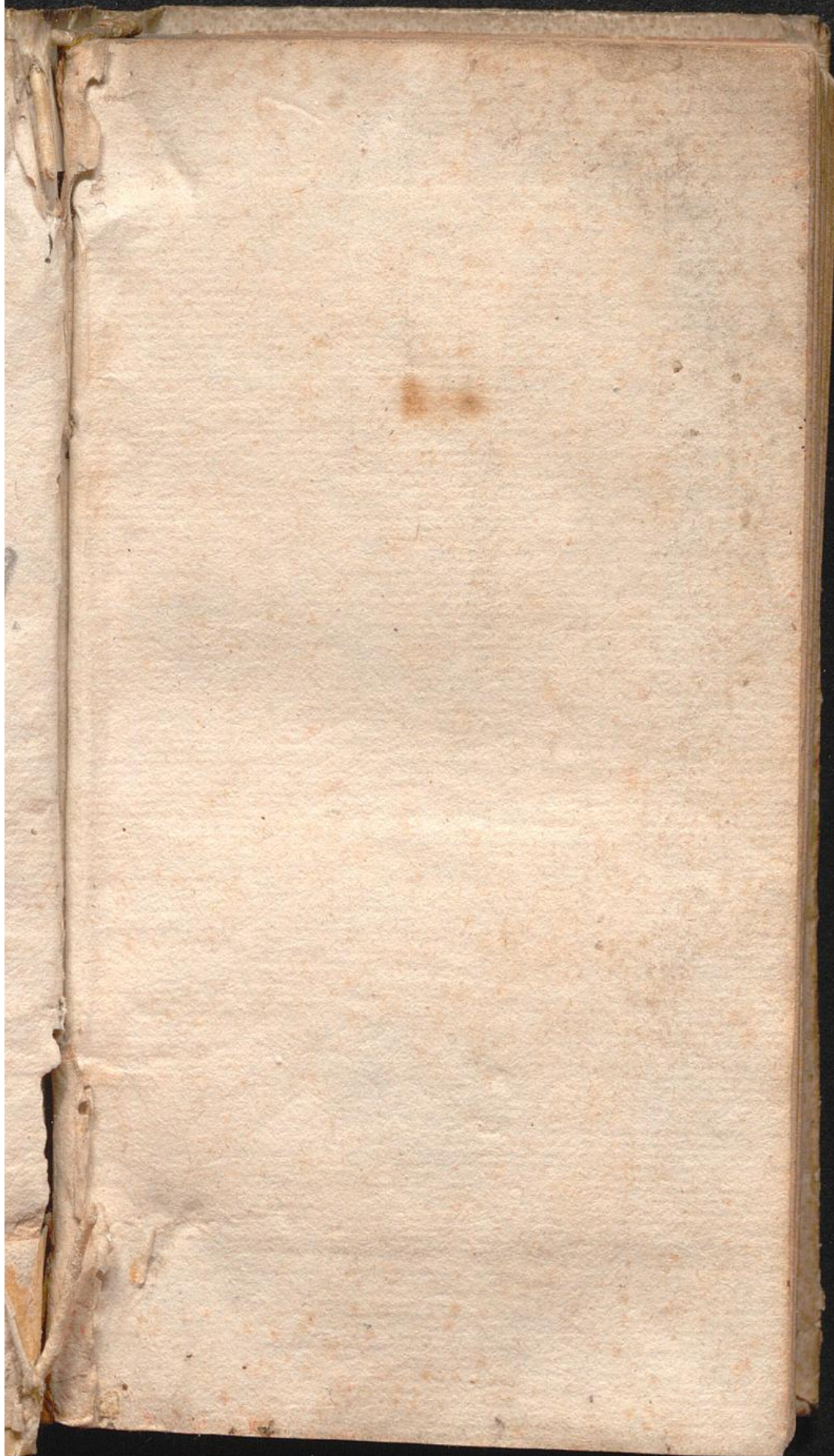

L. 2

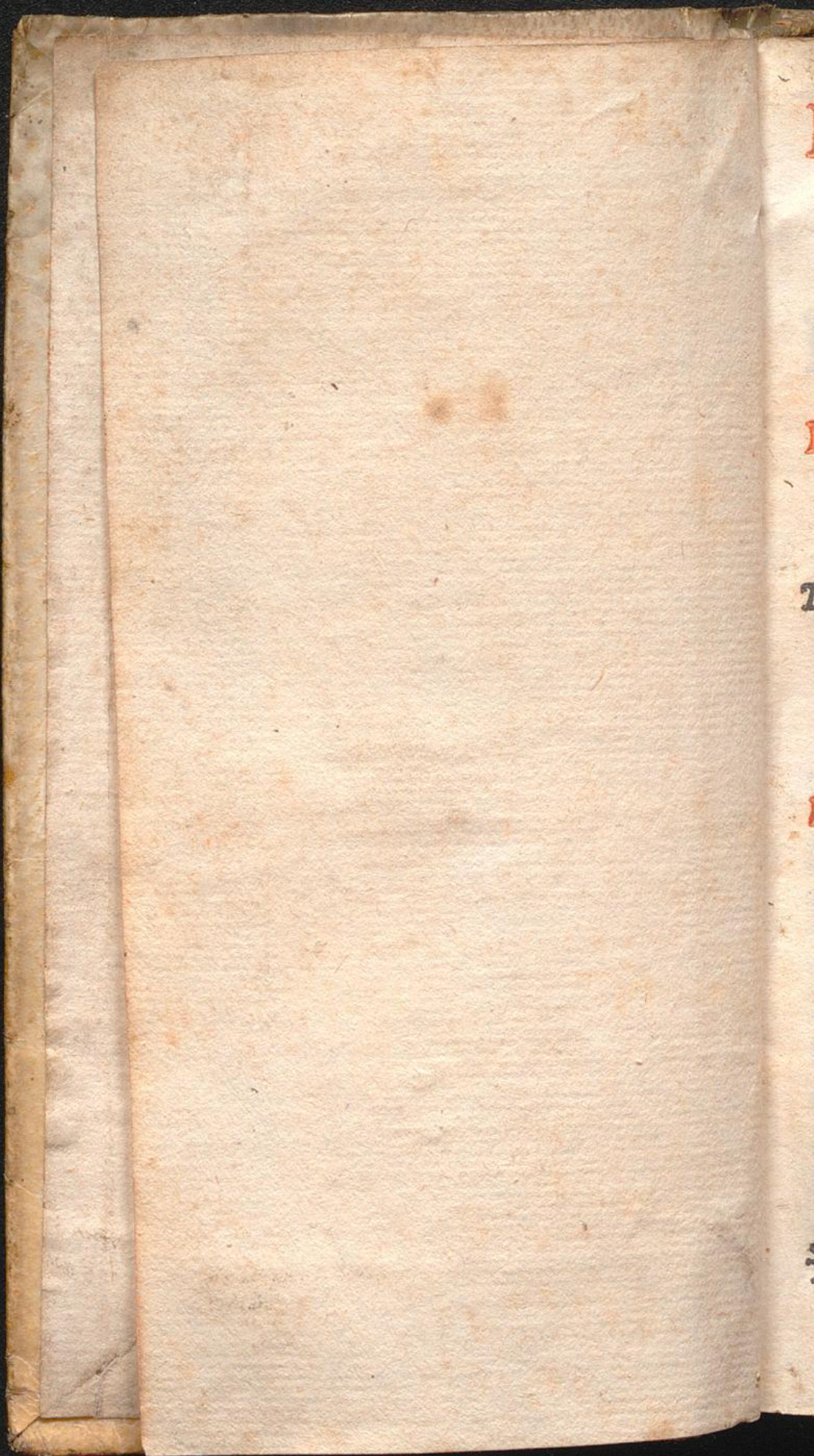
ss

Th. 4459.

EVANGELIVM
VNICVM
DOMINI NOSTRI
IESV CHRISTI

Ex Verbis ipsis quatuor Euange-
listarum conflatum, & in Me-
ditationes distributum.

*Paucis aliquot alijs Meditationibus
adiectis, & Notis pro Historia
sensuque literali.*

AVTHORE

R. P. IO. BAPTISTA RICCIOLIO

SOCIETATIS IESV

FERRARIENSI.

Sectij

1667.

PONONIÆ.

Typis Hæredis Victorij Benatij. 1667.
Superiorum permissu.

EVANGELIUM
ADM. REV.

PATRI IN CHRISTO
DOMINI NOSTRI
P. LO. PAVLO

In istis diebus
quibus scribitur
in libro
de rebus
et personis

Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

Probolio Generali
Probolio Generali
Probolio Generali

ADM. REV.
PATRI IN CHRISTO
P. IO. PAVLO
OLIVÆ
SOC. IESV
Præposito Generali.

Vangelium hoc vni-
cum, meorum in Pro-
vincia, nostroque Col-
legio Præsidum nutu,
ex quatuor Euangelistis concin-
natum, atque in partes Medita-
tionibus congruas distributum,
cuius potius à me dicandum
fuit, quàm Sanctiss. Patriarchæ
nostri IGNATII successori tam
digno, nec dubium quin optanti,

†

2

quod

quod ille in votis habuit, ut no-
stræ Societatis homines, Vitæ
Saluatoris nostri IESV CHRI-
STI, ex ipso Euangelio decer-
ptæ, meditando studerent? Debe-
batur præterea contextus hic
Euangelicus Tubæ isti Euange-
licæ, quæ tam iucundo salutari-
que clangore, de Palatio Aposto-
lico, Urbisque suggestis, orbem
Christianum personuit vniuer-
sum. Neque verò facundiam
tantummodo disertissimi oris
Tui; sed sapientiam eloquij my-
stici; sed in consilijs solertiam
prudentissimam; sed Rectitudi-
nem mentis, pectorisq; Constan-
tiam, sed amabilem simul, ac ve-
nerabilem discretissimi zeli tem-
periem, sed omnium denique il-
larum virtutum cumulum, quæ
requiri possunt regendæ Societa-
ti nostræ toto iam Orbe diffusæ;
hæc in quam, non solus Ordo no-
ster, verum & Purpurati Patres,
&

no- ita RI- er- be- hic ge- ari- sto- em- ter- m- oris ny- m- idi- an- ve- em- e il- quæ eta- isæ; no- res;
& Infulati Antistites, & seculi hu-
ius Principes Catholici, Reges,
Imperatores, suspiciunt, literis-
que Romam, & aliò datis, amo-
ris, & admirationis luculentissi-
mis notis testati sunt: sufficeret
instar cuiuscunque præconij com-
memorare, Tanti Te fuisse apud
Sanctiss. Mem. Alexandrum VII.
esseq; nunc penes Ter Maximum
successorē illius Clementem IX.
quanti esse potest testis lux ipsa
Solis. Sed inhibendus est cala-
mus: vereor enim modestiæ tuæ
verecundiam, cuius arcano im-
perio est obtemperandum. Ta-
ceo pariter, quas in me immeri-
tissimum gratias contulisti, ea-
rum enim pondere pressus, cogor,
si non animo (quod à me alienis-
simum esse volo) operis certè
pensitate, aut viuere, aut videri
semper ingratus. Consultius ita-
que fuerit coram facundissimo
Præside, septuagenarium me in-

fantem, silendo citius quàm bal-
batiendo profiteri: & Tuam Be-
nedictionem, vt suppliciter de-
precor, præstolari. Vale.

Datum Bononiæ Anno 1667.

Adm. Reuer. Paternit. Tuæ

Deuotiss. atq; Humill. in Christo
filius, & seruus

Io. Bapt. Ricciolius S. I.

Facultas R. P. Ludouici Bompla-
ni Societ. Iesu Visitatoris in
Prouincia Veneta.

7. **C**um Euangelium Vnicum ex ver-
bis ipsis quatuor Euangelista-
rum conflatum, & in Meditationes
distributum, cum Notis pro historia,
sensuq; literali P. Io. Baptiste Ric-
cioli Soc. nostrae Sacerdotis, aliquot
eiusdem Societatis Theologi recogno-
uerint, & in lucem edi posse probaue-
rint; Nos quoq; habita facultate à
R. P. N. Ioanne Paulo Oliua Soc. Iesu
Præposito Generali concedimus, vt
typis mandari possit, si ita iudicaue-
rint illi, ad quos pertinet: In cuius
rei fidem has literas manu nostra
subscriptas, nostroq; sigillo munitas
dedimus.

Bononiæ d. 14. Aprilis an. 1667.

Ludouicus Bomplanus.

Locus ✝ Sigilli.

Ad nutum Eminentiss. & Reuerendiss. D.
D. Card. Boncomp. Archiepisc. Bonon.
ac Principis reuidi harum Meditatio-
num præsens volumen sine meditatio-
ne approbatum; Quippe quod quoti-
dianum præbeat menti, cibum exqui-
sitæ sapientiæ conditum iucundissimo
sapore; ac omni refertum electissimi
spiritus suauitate.

*D. Ioseph Cribellus Cleric. Regul. Congregat.
S. Pauli, ac Sacra Bonon. Metropolit. Pœ-
nitentiaria Rector.*

De mandato Reuerendissimi P. Inqui-
sitoris Bononiensis vidi quæ elegan-
ter, deuotè, ac ingeniosissimè scripsit
Auctor, & vt typis mandentur adiu-
dicaui.

*Ego D. Theodosius Sanutus Pellicanus
Bononiensis, Canonicus Lateranensis,
Sac. Theol. Doct. Colleg.*

Imprimatur

F. Marcellus Ghirardus à Diano Sacræ
Theologiæ Lector, ac S. Officij Bo-
noniæ Vicarius.

Index Operis.

Monita ad Lectorem pro usu
Euangelij huius, & inten-
tione Authoris. pag. 1

Monitum speciale pro desideranti-
bus meram Historiam Euange-
licam ordinatè contextam, absq;
interruptione, aut insitione alia-
rum Meditationum. pag. 12

Apparatus Meditationum ad Con-
ceptionem Deiparæ, & Natiui-
tatem Domini Nostri Iesu Chri-
sti; inchoandus prima die De-
cembris, distributus in Medita-
tiones XV. pag. 15

Prima Pars Historiæ Evangelicæ,
ab

ab infantia Praecursoris, & Christi, usq; ad Baptismum, & tentationem Christi in deserto, distributa in Meditationes XXXIII. die 17. Ianuarij absoluendas. pag. 41

Secunda Pars Historia Evangelica à Ioannis testimonio de Christo iuxta Iordanem, usq; ad Lazari mortem, & suscitationem exclusivè; distributa in Meditationes CXXXIX. & inchoanda die 18. Ianuarij: nisi incidat in diem Dominicam Septuagesimae exclusivè; tunc autem interrompenda, reservatis reliquis Meditationibus, resumendis post Octavam Festi Corporis Christi. pag. 97

Tertia Pars Historia Evangelica à morte, & suscitatione Lazari inclusivè, usq; ad Ascensionem Domini inclusivè, distributa in Me-

*Meditationes CIII. inchoanda
Dominica Septuagesima, & con-
tinuanda vsq; ad Ascensionis Do-
minica Festum. pag. 315*

**Meditationes aliundè
insertæ.**

Apparatus ad Conceptionem
Deiparæ, Meditationes VIII.
à prima die, ad diem vsq; 8. De-
cembris inclusiue. pag. 15

Apparatus ad Domini Aduentum,
& Natiuitatem : Meditationes
VII. ex præcipuis Prophetijs de
Messia venturo ; à die 9. ad 15.
Decembris inclusiue. pag. 33

Meditationes III. ex Epistolis ad
Hebræos, & ad Galatas de Filio
Dei iam Incarnato ; pro illis, qui
triduo ante Renouationem voto-
rum, nempe 29. 30. & 31. De-
cem-

*cembris, noluerint meditari de
Paupertate, Castitate, & Obe-
dientia.*

pag. 64

*Meditationes III. ad nomen Iesu, &
Societatem sub hoc nomine mili-
tantem, spectantes, pro diebus 2.
3 & 4 Ianuarij.*

pag. 67

*Meditationes ab Ascensione Domini
exclusiue, usq; ad Octauam Cor-
poris Christi in alio opusculo Deo
volente dabimus.*

MO.

MONIT^A

AD LECTOREM

Pro usu Euangelij huius, &
intentione Authoris.

VIT Sanctissimo Pa-
triarchæ nostro Igna-
tio in votis, teste P.
Natali, vt nostri præ-
sertim Scholastici, Vi-
tam Domini N. IESV Christi,
ex Euangelijs depromptam, eli-
gerent pro materia ad meditan-
dum. Neque enim ex vlllo alio
fonte hauriri potest tam syncera,
tam salubris, tam limpida, tam
copiosa, tam dulcis vena aquæ
salientis in vitam æternam, imò
nec tam necessaria: si quidem
Apostolus ad Hebræos scribens,
cum Caput primum sic exorsus
esset: *Multifariam, multisque modis*
olim Deus loquens patribus in Pro-
A phe-

phetis : nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio ; postea Capite secundum ita conclusit : Propter abundantius oportet obseruare nos ea , quæ audiimus , nè fortè perefluamus , &c. At optanti meditari facta , & dicta Saluatoris nostri ex ipsismet Euangelistarum verbis deprompta , nec pauca , nec minime paruæ sese offerunt difficultates.

I. Prima difficultas est Festorum , ac Feriarum dispositio in Calendario Ecclesiastico ; tempus enim inter Natiuitatem Domini , & Resurrectionem , etiam Iarquando Pascha incidit in extremum terminum , qui est dies 25. quod Aprilis ; non excedit dies 112. intra quos minimè arctari possunt singula gesta , & dicta Saluatoris ab Euangelistis tradita , ita vt singulis diebus vnicam horam deputando Meditationi eorum , digeri possit animo , & mentaliter concoqui tanta materia . Idcirco necessarium est interrompere seriem

ocutus **tæ Domini**, vt præcipua myſteria
 ite ſe illis temporibus meditemur, qui-
 pteret **bus** ab Eccleſia celebrantur.
 re nos **Quod** congruentius fiet ſi ab ini-
 peref- **tio Aduentus**, vel à die prima
 ditari **Decembris** meditari incipiamus,
 noſtri, **quæ** apparatus Conceptionis
 i ver- **DEIPARÆ**, & Aduentus Do-
 , nec **mini** eiſque infantiam, pueri-
 ates. **tiam**, baptiſmum, tentationem,
 feſto. & initium prædicationis concer-
 o in- **nunt**, progrediendo uſque ad Do-
 tem- **minicam Septuageſimæ** excluſi-
 Do- **uè**, quæ nec citiùs quam die 18.
 tiam **Ianuarij**, nec tardiùs quàm die 21.
 xtre- **Februarij** poteſt contingere; at-
 es 25. **que** adeò à die 1. Decembris in-
 2. in- **cluſiuè**, ad Septuageſimam exclu-
 ſunt **ſiuè**, non intercedunt dies, ac Me-
 uan- **ditationes** pauciores quàm 48.
 die- **nec** plures quàm 82. A Domini-
 ndo **ca** verò Septuageſimæ inchoan-
 offit **da** erit poſterior illa pars vitæ
 oqui **Saluatoris**, vnde occaſio proxi-
 eſſa- **ma** extitit Paſſionis Dominicæ,
 Vi- & **coniurationis Iudæorum** de-
 ræ

4
morte inferendâ illi, qui erat vita
hominum, & lux Mundi; nempe
à suscitatione Lazari, inde enim
vsq; ad octauam Festi Corporis
Christi sunt dies 130. pro quibus
ex Euangelio, & Actibus Apo
stolorum decerpimus Medita
tiones 105. pro reliquis autem
ex ipsa Sacra Scriptura concin
nauimus Meditationes 9. de æter
na felicitate Sâctorum ab Ascen
sione Domini ad Pentecostem
& 4. de donis principalibus in
Ecclesiam Diuinitus effusis à fe
ria 3. Pentecostes, & 4. de San
ctiss. Trinitate, & tribus Personi
Diuinis singillatim à Dominica
Trinitatis inchoandas, & tandem
8. de Sanctissima Eucharistia vi
que ad Octauam Corporis Chri
sti inclusiue. Postremò ab Octa
ua Corporis Christi exclusiue
resumenda est reliqua Vita Sal
uatoris inde, vbi Dominica Sep
tuagesimæ fuit interrupta. Cum
autem ab Octaua Corporis Chri
sti

t vita
 empe
 enim
 por
 uibu
 Apo
 edita
 tem
 ncin
 æter
 scen
 em
 s in
 à fe
 San
 soni
 nica
 den
 a vi
 Chri
 Octa
 siue
 Sal
 Sep
 Cum
 Chri
 sti

fti exclusiue ad diem primam
 Decembris intercedant, vt sum-
 mum dies 186. & vt minimum
 152. satius duximus reliquum
 historiæ Euangelicæ, quod est in-
 ter Tentationem Domini in de-
 serto, & suscitationem Lazari re-
 stringere ad Meditationes 139.
 vt reliqui dies 47. supersint pro
 Exercitijs Spiritualibus, & pro
 Meditandis Beneficijs, & Attri-
 butis Diuinis, aut miserijs huius
 vitæ, & mundi vanitate, breuita-
 te, &c. aut alijs similibus, pro cu-
 iusq; deuotione, & propensione.

Duo insuper monita videntur
 addenda. Primum est, vt illis die-
 bus, quibus ab Ecclesia celebran-
 tur aliqua Festa, quorum Medi-
 tationes ex Euangelio, vel Acti-
 bus Apostolorum non assignaui-
 mus, altera hora, vel semihora
 illis meditandis supererogetur.
 Secundum est, vt tempore infir-
 mitatis corporalis amicus aliquis
 leniter, ac sedatè recitet nobis

Meditationis eo die assignatae
verba, nisi secus iudicauerit Su-
perior, aut Confessarius noster.
Haecenus de prima difficultate.

II. Secunda difficultas est di-
uersitas Ordinis seruati ab Euan-
gelistis in narrandis factis, ac di-
ctis Saluatoris Nostri, praesertim
post Baptismum eius, usque ad
Passionem, in quam tanquam in
Mare, quatuor haec Paradisi flu-
mina post aquarum diuortia ita
confluunt, ut eodem penè ordi-
ne illam repraesentent. Hinc orta
est grauissima controuersia de
numero Annorum Praedicationis
Christi Domini, & Pascha-
tum interea celebratorum; sed
hanc controuersiam Nos tomo
Chronologiae Reformatae, quan-
ta potuimus diligentia discussi-
mus toto ferè Libro VIII. & Ca-
pite 7. Conclufimus probabilius
esse inter Baptismum Christi, &
Resurrectionem eiusdem qua-
tuor Paschata, & tres solidos an-
nos,

gnata
 t Su
 offer.
 ate.
 ft di
 uan
 c di
 rtim
 e ad
 m in
 i flu
 a ita
 ordi
 orta
 de
 atio
 cha
 sed
 no i
 uan
 uffi
 Ca
 lius
 i, &
 qua
 an
 os,

nos, cum paucis mensibus inter-
 cessisse. Deinde Capite 15. ex-
 hibuimus Chronologicam Syn-
 taxim Historiæ Euangelicæ, tri-
 bus diuersis vitæ nostræ annis
 multiplici collatione, ac studio
 constructam, cum non possemus
 iustis de causis omninò acquie-
 scere illi toti syntaxi, quam sup-
 peditarant nobis S. Augustinus
 de consensu Euangelistarum, aut
 Iansenius in Concordia Euange-
 lica, aut Baronius, & Salianus in
 suis Annalibus, aut Barradius,
 Maldonatus, Bartholomeus Ric-
 cius, vel Cornelius à Lapide in-
 scriptis super Euangelia, aut no-
 uissimè Gerardus Ioannes Vos-
 sius in Harmonia Euangelica:
 Qui tamen in multis nobis mul-
 tum luminis prætulerunt. Hæc
 tamen diuersitas Meditari volen-
 tem, vt affectus in Deum exci-
 tet, moresque suos ad normam
 Euangelij cōponat; potiùs, quàm
 intellectum curiosa veræ rerum

gestarum seriei inquisitione instruat, non debet anxium habere, aut distractum; sed acquiescere poterit interim illi ordini, quem elegimus.

III. Difficultas est apparens repugnantia, quæ inter Euangelistas cernitur in gestis, verbisque Saluatoris enarrandis; sed ut post S. Augustinum libro de consensu Evangelistarum, alij multi prudenter aduerterunt, nulla est, nec esse potuit vera inter eos repugnantia; cuiusmodi non est, si quod unus refert, alius tacet, neque enim propterea illud negatur, aut quod sæpius factum, vel pluribus personis dictum est; aliquis attendens ad principalius referat, tanquam factum semel, aut unum dictum, aut si quis post unum factum refert aliud immediate, etiam si aliquid aliud factum intermediarit, quod prætermisum est, aut si occasione similitudinis factorum, dictorumue, alia similia,

lia, vel affinia narrantur immediate post, etiam si non tunc, sed aliàs facta, vel dicta fuerint, aut si qui per alium fecit, per seipsum fecisse ab alio narratur anticipando, vel postponendo per anachronismum, aut si pluribus personis cum Christo loquentibus, & diuersis formulis loquendi utentibus, vnus Euangelistarum vnā, alter alteram formulam, refert. Ideoque in Euangelistis S. Augustinus l. 2. de Consensu c. 19. illud agnouit: *Vel prætermissa, tunc recordantur, vel posterius facta præoccupant.* Qui libro quoque 1. dixerat: *Marcus velut pedisequus, ac breuiator Matthæi, &c. Cum solo Ioanne nihil dixit; solus ipse per pauca; cum solo Luca, pauciora; cum Matthæo verò plurima.* Præcipuas tamen repugnantias apparentes in textu Evangelico repertas, breuissima distinctione conciliabimus, ne quid moræ hinc, aut perplexitatis Me-

10
ditationis tranquillitatem per-
turbet.

IV. Quarta difficultas est di-
stractio animi, & dispendium
temporis in præparandis punctis
Meditationis, quando eadem hi-
storia narratur à pluribus Evan-
gelistis, cum aliqua diuersitate
non contemnenda, & tamen illa
pars historiæ restringenda est ad
vnam horam, nec vacat, aut pla-
cet toties seorsim illam meditan-
do repetere, quot sunt Euangeli-
stæ, qui eam referunt. Ad hanc
difficultatem tollendam deside-
raui olim, vt præter vestem Do-
mini in quatuor partes à militi-
bus diuisam, vnicam haberemus
tunicam desuper contextam per
totum, hoc est vt præter Sancta
quatuor Euangelia, vnicum ha-
beremus ex omnibus illis fide-
liter concinnatum: Quando non
habemus canones rubrica distin-
ctos, quos ordinauit S. Hierony-
mus, vt ipsemet testatur Episto-
la

per la 123. quæ est ad Damasum Pa-
 pam. Ergo diù multumq; de
 hoc negotio cogitans, tandem
 duobus modis expediendum cen-
 sui. *Primò* enim ex pluribus Euan-
 gelistis eandem historiam nar-
 rantibus illius verba elegi, qui
 cœteris copiosior est, & plura
 scitu digna refert, si verò alius,
 vel alij aliquid ampliùs, vel di-
 uersum habent, quod non sit me-
 ra synonymia, vel metaphrasis,
 illud inserui. *Secundò* ubi opus
 esse iudicaui, breuiter indicaui
 rationem conciliandi apparen-
 tem inter Euangelistas repugnan-
 tiam.

12
MONITVM
SPECIALE

*Pro desiderantibus meram Hi-
storiā Euangelicā or-
dinatē contextā,*

*Ex vnico hoc Euangelio
concinnatā.*

Primo loco ponenda est Verbi
Diuini Generatio Aeterna
ex cap. 1. Euangelij S. Ioan-
nis, vnā cum incarnatione eius-
dem vsq; ad versum 15. quæ ha-
betur apud nos prima parte Me-
dit. 27. & 28.

Secundo loco ponenda est duplex
Genealogia Christi; prior ordi-
ne descensiuo ab Abrahamo vsq;
ad Iesum, quæ extat cap. primo

Mat-

Matth. usq; ad versum 17. posterior ordine ascensuo à Iesu usq; ad Adamum, quæ habetur cap. 3. Luca à versu 23. ad 38.

Tertio loco ponenda est Prima nostra pars Historiæ Evangelicæ, quæ incipit à Meditatione XVI. diei item 16. Decembris, & terminatur Meditatione XLVIII. die 17. Ianuarij : prætermisiss paucissimis Meditationibus aliunde insertis.

Quarto loco ponenda est Secunda nostra pars Evangelicæ Historiæ, quæ incipit à testimonijs Ioannis de Christo iuxta Iordanem, & producit usq; ad mortem, & suscitationem Lazari exclusivè; in Medit. 139. distributa.

Quinto loco ponenda est Tertia nostra pars Evangelicæ Historiæ, quæ incipit à morte, & suscitatione

tione

tione Lazari, & terminatur in
 Ascensione Domini; sed inter
 Meditationem XLI. & XLII.
 inserendus est prolixus sermo
 Domini; qui habetur cap. 14.
 Ioannis usq; ad versum 31. &
 eiusdem capitibus 15. 16. 17.
 quem nos de industria distuli-
 mus in tempus Paschale, & di-
 gessimus à Meditatione LXXV.
 ad XCIX. inclusivè eiusdem ter-
 tia partis; ac proinde continu-
 da erit Meditatio LXXIV. cum
 Meditatione centesima eiusdem
 tertie partis. Et ità nullo nego-
 tio habebitur mera Historia
 Evangelica in unicum Euange-
 lium ex verbis ipsis Evangelista-
 rum contexta.

APPARATVS
MEDITATIONVM
A D

CONCEPTIONEM DEIPARÆ
Et Natiuitatem Domini Nostri
IESV CHRISTI

Inchoandus prima die Decembris.

MEDITATIO I.

Pro die 1. Decembris.

Punct.

I

V M SS. Ioachim de
tribu Iuda, & Anna
de tribu Leui contra-
xissent inter se matri-
monium illo ipso an-
no 37. ante ortum

Christi, quo Antigono ultimo Rege, ac
Pontifice Iudæorum sublato, translatum
fuerat authoritate Romanorum, regnum
Iudæorum ad Herodem Idumæum, &
alienigenam, vt in 1. tomo Chronolo-
giæ Reformatæ lib. 8. docuimus; man-
fic

16 APPARATVS MEDIT.

Assentque steriles per annos 20. & peruenissent ad ætatis annum fere 67. tandem post feruentissimas preces, & largas eleemosynas impetrarunt à Deo prolem omnium (post Deum) felicissimam: Congruum enim erat, vt ad maximum miraculum foecundæ Virginitatis Deiparæ sterneretur via, & gradus fieret per aliud miraculum foecundæ sterilitatis, ac senectutis parentum Deiparæ, vt aduertunt SS. Gregorius Nyssenus, & Ioan. Damascenus, tantoq; maiori apparatu precum, ieiuniorum, & eleemosynarum sterneretur thalamus Sanctæ Sanctorum, quanto Mater Dei maior futura esset Samuele, & alijs Sanctis, cum huiusmodi prauis conditionibus à Deo concessis.

II. Archangelus itaque Gabriel Anno 17. ante ortum Saluatoris missus est ad SS. Ioachim, & Annam præcipiens illis Dei iussu, vt non obstante sterilitate, ac senectute copularentur, ac prænuncians, fore vt Virginem parerent, quæ paritura erat Deum Saluatorem Mundi: ipsi verò ex mera obedientia, & dilectione Dei copulati sunt, absq; vlla carnali concupiscencia, & ne leuissimo quidem peccato libidinis interueniente, vt ipsamet Deipara reuelauit S. Brigittæ in lib. 1. c. 9. & l. 6. c. 49. & 55. indicantq; Damascenus, & Fulbertus; de Gabriele autem, SS. Augustinus, & Idelphonus, S. Brigitta Oratione 1. & Pantaleon
anti.

antiquus Diaconus apud Metaphrasten.

III. Corpusculo Beatissimæ Virginis, licet nondum organizato, statim tamen benedixit Deus, illudque per Angelos sanctificavit, seu consecrauit eo genere sanctitatis, quo consecrari, & sanctificari solent vestes Sacerdotales, Campanæ Ecclesiarum, Altaria, Vasa Sacrificij, & primi lapides iacti in fundamenta Templorum: fuit enim Conceptio hæc ipsa carnalis primus lapis fundamentalis Domus Dei, & iam tum *sanctificauit tabernaculum suum Altissimus*. Ita colligitur ex Reuelationibus S. Brigittæ, & docent multi cum Io. Vitali, & Iacobo de Valentia.

MEDITATIO II.

Pro die 2. Decembris.

I. **C**Orpus Sacratissimæ Virginis perfectè organizatum fuit intra paucos dies, & non improbabiler intra eundem diem facta est Conceptio seminum, & Conceptio naturarum, siue ob actiuitatem nobilissimi temperamenti, siue ob concursum supernaturalem Dei, vt in hoc simillima esset filio suo, cuius corpus in vnico instanti conceptum, ac perfectè organizatum vnitumq; Verbo Diuino fuit; sic proportionaliter breuissimo interuallo temporis Corpusculum Dei.

Deiparæ perfectum est, & anima creata, ac diuinitus illi infusa est. Nam, & corpus eius debebat præparari, vt habitaculum dignum Deo, vt supponitur in illa Ecclesiæ Oratione: *Omnipotens sempiternus Deus, qui gloriosa Virginis Mariæ corpus, & animam, vt dignum Filij tui habitaculum effici mereretur, Spiritu Sancto cooperante præparasti, &c.*

II. Non solum Corpus Deiparæ per formas substantiales carnis, ossium, &c. & per animam vegetatiuam, ac sensitiuam, iuxta quorundam opinionem, celerissime perfectum fuit, ac dispositum ad recipiendam animam rationalem; sed statim organa ipsa sensuum interiorum, & potentia animæ facta sunt idonea ad vsum liberi arbitrij, qui multò citius ipsi acceleratus est, quàm S. Io. Baptista; adeòque statim conuersa in Deum, illum adorauit, ac perfectò actu charitatis dilexit, actuali gratia ad id excitata, & adiuta ad promerendam gratiam habitua-liter Sanctificantem, adiuta inquam non solum *mane*, vt Ieremias, & Io. Baptista, qui sanctificati sunt in vtero matrum, sed etiam *diluculò*, idest in primo instanti creationis animæ, & infusionis in corpus, vt illud Psalmi 45. *Adiuuabit eam Deus mane diluculò*, interpretantur nonnulli; possetq; veriùs de hac Virgine, quàm de quouis alio homine vsurpari illud Iob 7. *Visitas eum diluculò, & subito probas illum.*

III. Piè

III. Piè igitur, ac valdè probabiliter cogitari potest, Deum noluisse conferre in primo instanti temporis, & ex istentia animæ huic nobilissimæ Gratiam sanctificantem, nisi dependenter ab eius consensu libero, & actu meritorio, in priori naturæ præcedenti; id enim honorificentius fuit ipsi Deiparæ, & Spiritui Sancto sic eam sibi desponsanti. Quemadmodum, ne Verbum quidem Divinum caro factum est, priusquam consentientis MARIÆ Verbum illud prolatum est, *Fiat mihi secundum verbum tuum*, quo instaurata sunt omnia, quæ olim per iteratum ter verbum *Fiat* condita sunt à Deo Lux, Firmamentum, & Luminaria in Firmamento.

MEDITATIO III.

Pro die 3. Decembris.

I. **P**ost præcedentem Meditationem considerandum se offert quare Conceptio Immaculata Deiparæ assimiletur Auroræ, mirantibus filiabus Ierusalem, ac Reginis, & dicentibus Cantic. 8. *Qua est ista qua progreditur quasi aurora consurgens?*

I. Primò enim ut consideravit Io. Fischerus Episcopus Roffensis, ac Martyr, mirum est ex tenebris, & nocte humanæ propaginis peccato Adami infectæ, ortam

tam esse MARIAM absq; vlla caligine originalis culpæ, tanquam auroram aurea luce gratiæ rutilantem, & totaliter diuisam à tenebris. Proinde illud Iob. 3. de nocte originalis culpæ, in qua concipiuntur reliqui homines: *Expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis aurora,* accommodat S. Bernardus Christo, vt luci Solis, & Deiparæ, vt auroræ, quam non vidit, nec attigit culpa vlla in ortu intra vterum, seu in Conceptione.

II. Deinde sicut Auroræ lumen pendet à Sole paulò post orituro, sic Gratia sanctificans, qua Deipara fuit præseruata à peccato originali, collata fuit ipsi dependenter à meritis Christi ex ea oriuri, nec vi suæ naturalis Conceptionis fuit immunis à peccato, nedum impeccabilis, quia licet concepta fuerit in gratia Spiritus Sancti, non fuit tamen concepta ex Spiritu Sancto, sed indiguit redemptione præseruatiua intuitu meritorum Christi; ideòq; non est mirum eam de deserto humanæ naturæ à Deo derelictæ in suis miserijs naturalibus, & prætereà horrore peccati originalis obsito, ascendisse tamen delicijs gratiæ affluentem, quia nitebatur meritis Christi iuxta illud Canticorum 8. *Qua est ista, que ascendit de deserto, delicijs affluens, innixa, super dilectum suum?*

III. Ipsamet Beatissima Virgo tertiam causam insinuauit S. Brigittæ lib. 6. c. 55. di-

dicens: *Bene ergo aurea hora fuit Conceptio mea, nam tunc incæpit principium salutis omnium, & tenebra quasi festinabant in lucem, &c.* Quia sicut aurora est aurea hora, & prima diei, ita Immaculata Deiparæ Conceptio fuit primum festum Testamenti noui, & ordinis Hypostatici primum specimen, vnde cepit affulgere spes salutis omnium; meritòq; canit hoc quoque in festo Ecclesia: *Conceptio tua Dei Genitrix Virgo gaudium annunciauit universo Mundo, ex te enim ortus est Sol iustitiae, &c.*

MEDITATIO IV.

Pro die 4. Decembris.

PRæsèruiatio Virginis huius singularis ab originali culpa, quam suprà supposuimus, præfigurata fuit multipliciter in Testamento veteri, sed præcipuè in Muliere victrice serpentis, in Iuditha, & in Esther.

I. Nam Genesis 3. antequam Deus malediceret Eux, & Adamo, maledixit Serpenti dicens: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius;* Mulier autem quæ contriuit caput Serpentis insidiantis calcaneo eius, non fuit Eua, sed MARIA, quæ mediante semine suo, qui est Christus, con-

tri-

22 APPARATVS MEDIT.

trinit caput Serpentis, idest, vt interpre-
tantur multi cum S. Augustino, pecca-
tum illud Mundi, quod sicut est origina-
le, ob naturalem propagationem ab Ada-
mo, ita origo est, ac velut caput aliorum
peccatorum: Et quia Christus carnem
immediate sumpturus erat ex solo puris-
simo sanguine MARIE Virginis, non au-
tem ex virili semine; ideò nō dixit Deus:
Inimicitias ponam inter te, & virum, præ-
sertim quia serpens non deceperat im-
mediate Adamum. Neque dictum fuit
tu mordebis calcaneum eius, sed solum infi-
diaberis, quod indicat frustraneum co-
natum nocendi, & in ipso conatu, victo-
ria Mulieris caput illius contrituræ ex-
primitur.

II. Confirmatur autem hæc prima fi-
gura ex illo Canticorum 8. *Sub arbore ma-
lo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi
violata est genitrix tua*. Græcè habetur
μήλον, sermo enim est de arbore pomifera,
vnde decerpens Eva corrupta est; Spon-
sus autem Sponsam alloquens non dicit
ibi corrupta es tu, violata es tu; quia scie-
bat eam minimè violatam à peccato ori-
ginali.

III. Iudith quoq; , dum caput Holo-
fernīs præcidit, figura fuit Deiparæ ca-
put peccatorum, & originalem culpam
per Dei gratiam à se præcidens, in quo
fuit singularis, eiq; congruit illud Epi-
phonema Iudith 14. *Vna mulier Hebræa
fecit*

*fecit confusionem in Domo regis Nabuchodo-
nosor, & cap. 13. Viuit autem ipse Dominus,
quontam custodiuit me Angelus eius, & hinc
euntem, & ibi commorantem, & inde huc re-
uertentem, & non permisit me Dominus ax-
cillam suam coinquinari: id enim Imma-
culatæ Conceptioni post Gilbertum Pi-
ctauensem accommodauit Augustinus
Barretus Scriptor Dominicanus.*

IV. Esther demum, omnium ferè in-
terpretum consensu, figura fuit Deiparæ
non subiectæ legi mortis animæ, quia erat
Sponsa Supremi Regis, qui Sceptro Cru-
cis eam in periculo contrahendi origina-
lem culpam, quæ est mors animæ, præ-
seruauit, ne actu moreretur, id enim al-
legoricè significant illa verba Esther 15.
de Assuero: *Festinus, ac metuens exiliuit
de solio, & sustentans eam vlnis suis donec
rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid
habes Esther? ego sum frater tuus, noli me-
tuere: Non morieris, non enim pro te, sed pro
omnibus hac lex constituta est: si pro omni-
bus, quomodo non pro Esther? Nimirum,
quia Regina, & soror sponsi tanquam
fratris, æquali priuilegio cum eo gaudet,
nec est de omnibus, sed supra omnes, vt alia
occasione obseruat S. Anselmus, de Bea-
tissima Virgine.*

oepa oepa

ME.

MEDITATIO V.

Pro die 5. Decembris.

PRæseruationi Deiparæ ab Originali peccato, & Festo Immaculatæ Conceptionis accommodat Ecclesia Romana, non minus ac Festo Immaculatæ, ac Sanctæ Natiuitatis, ex Pij V. Decreto in Epistola Missæ, illud Prouerbiorum 8. ex Sapientialibus libris Salomonis, quod non solum Sapientiæ increatæ, ac Verbo Diuino conuenit primariò, & per se, sed etiam, ob summam, cuius est capax pura creatura, similitudinem, & quasi æqualitatem, eius Sanctissimæ Genitrici: est autem sententia S. Bernardi, quòd quando Ecclesia aliqua Scripture loca sic accommodat, sensus ille intentus fuit à Spiritu Sancto, qui author fuit principalis scripture illius, & idem est qui suggerit Ecclesiæ suæ omnem veritatem. Consultum igitur fuerit Epistolam illam Meditari, saltem iuxtà, secundum, aut tertium modum orandi Patris nostri S. Ignatii, & propterea illam huc transcribimus, ut inde intelligatur Beatissimam Virginem tam in ordine intentionis, quàm in ordine executionis decretorum Dei, ab initio, idest in primo signo, & in primo instanti Conceptionis fuisse possessam à Deo per gratiam, & Deum voluisse manifestare.

nifestare gloriam suam per Christum, & eius Matrem antecederet ad Decrerum permittendi peccati Adæ, & posterorum eius, tanquam medium ad illum finem; & ad hunc ipsum ordinasse creationem Mundi, & omnia quæ in eo sunt iuxta sensum Apostoli. Verba Sapientialia Prou. 8. sunt hæc.

(Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram. Nec dum fontes aquarum eruperant: nec dum Montes graui mole consistenterant. Ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis terræ. Quando præparabat cælos, aderam: Quando certa lege, & gyro vallabat abyssos: Quando æthera firmabat sursum; & libra-
bat fontes aquarum: Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terræ: cum eo eram cuncta componens. Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore: Et deliciae meae esse cum filiis hominum) ergo nullum instans temporis fuit, in quo non fuerit delectata de gratia Dei, aut in quo delicijs caruerit, etiam si quoad naturalem propaginem fuerit cum filiis hominum, quia proportionaliter, ut de

B

Fi.

26 APPARATVS MEDIT.

Filio eius docet Apostolus; assimilata fuit per omnia reliquis hominibus, & facta est in similitudinem carnis peccati, sed absque peccato. Reliquum Epistola spectat ad imitationem, & deuotionem, atque cultum erga Matrem sapientia, & vita, inquit enim (Nunc ergo Filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie; & obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit, inueniet vitam; & hauriet salutem à Domino.

---

*MEDITATIO VI.
Pro die 6. Decembris.*

E Andem Præseruationem Deiparæ et æterna Dei prædestinatione significatam mysticè in Ecclesiastici cap. 24. insinuarunt Leonardus Nogarolus, & Bernardinus de Bustis in lectionibus Officij ordinati pro Festo Immaculatae Conceptionis, & approbati à Sixto IV. & Pio V. Quidni igitur hic inserantur pro materia meditandi? esto primariò intelligenda sint de Sapientia increata: dicat ergo proportionaliter singularis, ac nobilissima hæc Altissimi Filia.

Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam; atque adeo ante
Ada-

Adamum præuolita: *Ego feci in Cælis, ut
 oriretur lumen indeficiens; quia actiuo con-
 cursu absq; opera viri genuit illum, qui
 illuminat omnem hominem, venientem
 in hunc mundum. In omni populo, & in
 omni gente primarum habui; atq; adeò in
 originali innocentia superauit Angelos,
 & primos homines. Ab initio, & ante se-
 cula creata sum, & usque ad futurum secu-
 lum non desinam, & in habitatione sancta
 coram ipso ministraui: Ergo ab initio cor-
 pus, & anima quæ Deus præparauit in
 habitationem sui, fuerant habitatio san-
 cta: Et in plenitudine Sanctorum detentio
 mea; igitur detenta fuit in plenitudine
 omnis sanctitatis alijs concessa, qualis
 fuit originalis Sanctitas, concessa Sanctis
 Angelis, & primis Parentibus. Ibidem
 assimilatur Cedro libani, & Cypressso in mon-
 te Sion, quia æque incorrupta fuit eius
 anima in principio vitæ, ac eius corpus
 in morte; & Myrrha electa ob præserua-
 tionem à culpa, & Palma in Cades nullo
 vnquam pondere culpæ inclinata: &
 Balsamo non misto, quia fuit absq; mistura
 culpæ, & ad solatium eorum, qui tenent,
 & defendunt eam fuisse in omni instanti
 sui esse, lucidam absq; vllis culpæ tene-
 bris, ponderanda illa clausula. Qui elu-
 cidant me vitam æternam habebunt.*

MEDITATIO VII

Pro die 7. Decembris.

Praeseruationem ab originali culpa, (quæ ex Decreto Concilij Tridentini sess. 5. est mors animæ, & reddit filium iræ, ac dignum indignatione Diuina) debitam fuisse Matri Dei, meditando possumus ponderare ex Relatione ad tres personas Augustissimæ Trinitatis.

I. Primò enim MARIA Virgo Sacratissima relationem habuit ad Deum Patrem tanquam comprincipium, & unicum patrem, cum Christus alium verum patrem non habuerit, & idem fuerit unigenitus Dei Patris, & Mariæ Virginis debuit ergo Mater eius, ingenuitatem tanti Patris, quantum creaturæ possibile erat, æmulari, vt indoles materna digna esset concurrere cum Patre cœlesti, nec vlla, vel leuissima infamiæ originalis macula infici, vt hinc quoque Filius nobilitatem traheret, & vt verbis S. Augustini Serm. 10. de Natali, vtamur, sicut in Cœlo habet Patrem immortalem, & incorruptum, ità in terra matrem habuit omni corruptione carentem; & in puncto de quo agimus S. Anselmus de Conc. Virg. c. 18. Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi Virgo illa niteret, cui Deus Pater unicum Filium suum, quem de

cor-

*corde suo aequalem sibi genitum tanquam se-
ipsum diligebat, ita dare disponebat, ut na-
turaliter esset unus idem communis Dei Pa-
tris, & Virginis Filius; Et quam ipse Filius
substantialiter facere sibi matrem eligebat,
& de qua Spiritus Sanctus volebat, & opera-
turus erat, ut nasceretur ille, de quo precede-
bat: ubi attingit alias duas Relationes,
de quibus mox.*

II. Relatio enim Maternitatis ad Fi-
lium Dei, utique requirebat, ut Filius eli-
geret sibi Matrem semper liberam, & ne
per instās quidem servituti diaboli man-
cipatam, & in Matris honore præseruan-
do præiret, imò præcelleret omnibus fi-
lijs, præsertim cum totus quoad huma-
nitatem esset ab illa, & deberet vnire
amorem, & studium honorandi eam,
quod alij diuidunt in amorem erga Pa-
trem, ac Matrem in terra; sciretque op-
tabiliorē esse huic Virgini originalem
innocentiam, cum perpetua infæcundi-
tate, quam Maternitatem Dei, cum præ-
uia culpa mortali, & indignatione Dei;
& denique ob identitatem carnis, cuius
portio ex MARIA sumpta mansit in
Christo, quam identitatem, & exigen-
tiam similitudinis in puritate agnoue-
runt SS. Augustinus, Damascenus, Ana-
stasius Sinaita, Petrus Damiani, & Arnol-
dus Carnotensis.

III. Relatio demum ad Spiritum San-
ctum tanquam Sponsum, cui per attribu-

30 APPARATVS MEDIT.

tionem appropriantur opera amoris, charitatis, & gratiæ sanctificantis, requirerebat, ut assimilaretur in Sanctitate suo Sponso, ipseque posset de illa in Canticis verè asserere. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Et ex hoc quoque; comprincipio posset dici Virgini: *Quod nascetur ex te Sanctum vocabitur, Filius Dei.* Imò S. Anselmus dixit: *Conceptio MARIAE carnalis, ut praeordinata ad Conceptionem Filij Dei, fuit unum fundamentum, & Spiritus Sanctus aliud: Ordinari autem ad concipiendum Sanctum Sanctorum, & non esse Sanctam ordinabiliter, includeret contradictionem.*

MEDITATIO VIII.

Pro die 8. Decembris,

Ipsoque Festo Immaculate Conceptionis.

I. **P**rimò considerandum est, quàm iustum sit vniuersum Orbem terrarum iubilare, & exultare in hac die, qua per Immaculatam Deiparae Conceptionem fundata est ciuitas Regis Magni, cuius figura fuit ciuitas illa sancta in monte Sion, de qua Psalmo 47. dictum est: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis in Ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius: Fundatur exultatione vniuersa terra mons Sion, latera Aquilonis, ciuitas Regis magni.* Fuit enim
Bea-

Beatiss. Virgo MARIA, non solum Domus, aut templum Dei, sed ingens quædam Ciuitas, ob capacitatem charitatis, & viscera misericordiæ, qua recipit omnes electos, & recurrentes ad hanc ciuitatem Refugij, ibique securè, & lætanter habitantes iuxta illud Psalmi 86. *Sicut latantium omnium habitatio est in te; piè autem credi potest in primo quoque instanti suæ creationis, & infusionis in corpus Virginis huius Spiritum exultasse in Deo salutaris suo, agnoscendo, & magnificando Deum, quod ipsam intuitu meritorum Christi præseruasset à macula originalis culpæ.*

II. Secundò retrocedendo in eodem psalmo 86. consideremus cum Petro Comestore fratre Petri Lombardi versum illum: *Homo, & homo natus est in ea: & ipse fundauit eam Altissimus.* Non enim fundata est in sui Conceptione MARIA super veteris ruinæ, ac labis ruderibus, nec ab Adamo, sed ipse Altissimus, qui erat nasciturus in ea vt homo, fundauit eam in gratia, sine vlllo vestigio vetustæ, ac originalis labis, & idem Altissimus iuxta dictum Apostoli, vt sapiens Architectus fundamentum posuit, sibi que corpus, & animam huius Virginis, vt dignum sui habitaculum præparauit: & vt Sap. 9. dicitur: *Sapientia edificauit sibi domum, excidit columnas septem; fundans eam in gratia, & septem donis Spiritus Sancti.*

32 APPARATVS MEDIT.

III. Tertiò regrediēdo ad principium eiusdem psalmi 86. ex versu illo. *Fundamenta eius in Montibus Sanctis: diligit Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob: Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei*, colligemus non solum primum esse Dei-
paræ fundatum fuisse in gratia, sed etiam in tanto gratiæ cumulo, vt omnium Sanctorum gratia suo vertice infra illam uoluti basis, ac fundamentum fuerit. Tunc enim præparauit Deus hunc montem in sui Domum, & completum est oraculum Isaia 2. de quo S. Gregorius Magnus in c. 1. Regum, sic: *Huius montis præcellentissimam dignitatem Isaias uaticinatus ait: erit in nouissimis diebus præparatus mons Domus Domini in vertice montium: Mons quippe in vertice montium fuit, quia Altitudo MARIAE supra omnes Sanctos refulsit. Et ibidem de Beatiss. Virg. MARIA: Mons quippe fuit, quia omnem electa creatura altitudinem electionis sue dignitate transcendit: An non mons sublimis MARIA, qua ut ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, usque ad solium Diuinitatis euexit?*

IV. Quid igitur mirum, si *Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei*, & omnia gloriosa de te dici possunt, & dicentur usque ad finem Mundi, imò & per totam æternitatem?

Sequuntur præcipuæ Promissiones, & Prophetiæ de Messiaë Saluatoris primo Aduentu in Mundum.

MEDITATIO IX.

Pro die 9. Decembris.

I. **A**Nno ante ortum Christi 2022. secundum nostram Chronologiam Reformatam, Abrahamo iam accincto ad immolandum Isaacum, dixit Deus per Angelum Genesis 22. (*Per memetipsum iuravi, dicit Dominus, quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum, sicut stellas cæli, & sicut arenam, qua est in littore maris: Possidebit semen tuum portas inimicorum tuorum, & BENE- DICENTVR in semine tuo omnes Gentes terra, quia obedisti voci mea.*) Adeò voluit Deus vt ad reparandum Mūdum, qui per inobedientiam Adæ perierat, Abraham per obedientiam mereretur, vt de semine ipsius nasceretur Saluator, futurus obediens vsq; ad mortem, mortem autem Crucis, & vicissim, vt ad Romanos 8. dicitur: *Proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.*

II. Anno autem 1840. ante ortum

B 5

Chri-

34 APPARATVS MEDIT.

Christi, Iacob Annorum 147. mox moriturus, benedicensq; filiis suis Genesis 49. dixit. (*Non auferetur sceptrum de Iuda, & Dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio Gentium: ligans ad vineam pullum suum, & ad vitrem, o fili mi, asinam suam: lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuae pallium suum: pulchriores sunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores: salutare tuum expectabo Domine.*) De tempore Regni, & Ducatus Iudææ translati ad alienigenas dixi in I. Meditatione.

III. Moyses cum esset moriturus annorum 120. Anno ante ortum Christi 1552. dixit Deuteronomij 18. (*Gentes istas quarum possidebis terram, augures, & diuinos audiunt, tu autem à Domino Deus tuo aliter institutus es. Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ut petisti à Domino in Horeb, quando concio congregata est, & dixi, fti: ultra non audiam vocem Domini Dei mei, & ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar, & ait Dominus mihi: bene omnia sunt locuti. Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum, similem tui, & ponam verba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia, quæ præcepero illi: qui autem verba eius, quæ loquetur in nomine meo audire noluerit, ego ultor existam.*)

MEDITATIO X.

Pro die 10. Decembris.

I. **D**Auidi quoque, qui regnare coepit anno ante ortum Christi 1055. promisit Deus cum iuramento, Christum de ipsius semine venturum, vt canitur psalmo 88. ibi. (*Disposui testamentum electis meis, iuravi David seruo meo, usque in aeternum praparabo semen tuum*) & inferius: *Quia Domini est assumptio nostra, & Sancti Israel Regis nostri: tunc locutus es in visione Sanctis tuis, & dixisti. Posui adiutorium in potente, & exaltaui electum de plebe mea, &c.*)

II. Eodem quoq; psalmo dicitur de Messia: (*ipse innocabit me: Pater meus es tu, Deus meus, & susceptor salutis mea, & ego primogenitum ponam illum, excelsum praeregibus terra*) & post pauca (*semel iuravi in Sancto meo, si David mentiar, semen eius in aeternum manebit, & thronus eius sicut Sol in conspectu meo: & sicut Luna perfecta in aeternum, & testis in caelo fidelis.*)

III. Quoniam verò cupiebat David in diebus carnis suæ videre Christum Domini natum immediatè de se, & dilationem eius egrè ferebat; eodem Psalmo dulciter conquestus cum Domino adiecit: (*Tu verò repulisti, & despexisti: disfulisti Christum tuum*) & sub finem Psalmi

36 APPARATVS MEDIT.

redigit Domino in memoriam. *Quod exprobrauerunt commutationem Christi tui.*)

Pertinent huc quoq; Psalmi 2. & 131. ex quibus posset fumi materia ad meditandum: sed supra indicata sufficiunt.

MEDITATIO XI.

Pro die 11. Decembris.

I. **C**Um Rasin Rex Syriæ, & Phacez Rex Israel conspirassent ad debellandum Achaz regem Iuda, descendentem ex Dauid, & tamen non esset periculum illo tempore ne deficeret regnum, & stirps Iuda, ex quibus oriturus erat Messias; Isaïas, ut habetur c. 7. iussu Dei occurrit Achazo, & ad eum confirmandum dixit ei: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra; & dixit Achaz: non petam, & non tentabo Dominum*) displicuit hæc diffidentia Isaïæ, & declarauit molestam quoque, seu displicentem fuisse ipsi Deo, eaq; occasione dixit (*Audite ergo Domus Dauid: Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis, & Deo meo? Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel; Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum*) coeperat autem regnare Achaz anno ante ortum Christi 743.

Idem

II. Idem Isaias c. 9. sic prophetavit de re futura tanquam de præterita: (*Parvulus enim natus est nobis, & filius datus est nobis, & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis. Super solium David, & super regnum eius sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in iudicio, & in iustitia amodo, & usque in sempiternum: Zelus Domini exercituum faciet hoc.*)

III. Capite autem vndecimo sic (*Et egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientia, & intellectus; Spiritus consilij, & fortitudinis; Spiritus scientia, & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini, &c.*)

MEDITATIO XII.

Pro die 12. Decembris.

I. **I**saïæ 14. (*Prope est ut veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur. Miserebitur enim Dominus Iacob, & eliget ad huc de Israel, & requiescere eos faciet super humum suam: adiungetur advena ad eos, & adharebit domui Iacob.*)

II. Idem cap. 16. (*Emitte Agnum Domini dominatorem terra de petra deserti ad montem filia Sion*) & cap. 45. (*Rorate Cæli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur ter-*

38 APPARATVS MEDIT.

terra, & germinet Saluatorem, & iustitia
oriatur simul, ego Dominus creavi eum.

III. Idem c. 30. (Non faciet auolare à
te ultra doctorem tuum, & erunt oculi tui vi-
dentes praeceptorem tuum) & c. 35 (Conforta-
te manus dissolutas, & genua debilia robora-
te: dicite pusillanimis confortamini, & nolite
timere, ecce Deus noster ultionem adducet
retributionis; Deus ipse veniet, & saluabit
nos.)

MEDITATIO XIII.

Pro die 13. Decembris.

I. **I**saïæ 40. Consolamini consolamini po-
pule meus, dicit Dominus Deus vester,
loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam,
quoniam completa est malitia eius dimissa est
iniquitas illius, & c. 41. (Confortaui te, &
auxiliatus sum tibi, & suscepit te dextera
Iusti mei: Ego auxiliatus sum tibi dicit Do-
minus. Redemptor tuus Sanctus Israel.)

II. Et cap. 52. (Hac dicit Dominus: Gra-
tis venundati estis, & sine argento redime-
mini, & c. propter hoc sciet populus meus no-
men meum in die illa; quia ego ipse qui lo-
quebar, ecce adsum.)

III. (Propter Sion non tacebo, & propter
Ierusalem non quiescam, donec egrediatur ut
splendor Iustus eius, & Saluator ut lampas
accendatur, & videbunt Gentes Iustum
tuum, & cuncti Reges Inclytum tuum, & vo-
cabi-

cabitur tibi nomen, quod os Domini nominabit) Isaia 62.

MEDITATIO XIV,
Pro die 14. Decembris.

I. **B** Aruc prophetare cepit anno 605. ante ortum Christi: & cap. 3. dixit (*Hic est Deus noster, & non estimabitur alius aduersus eum: Hic adinuenit omnem viam disciplina, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo: Post hac in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.*)

II. Danieli Anno 1. Darij Regis Persarum, idest 554. ante ortum Christi, Archangelus Gabriel ita prænunciavit: (*Septuaginta hebdomades abbreviata sunt super populum tuum, & super Urbem Sanctam tuam, ut consumetur prauaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum.*) Has autem hebdomadas annorum Solarium esse, & inchoandas esse ab anno 20. Artaxerxis Longimani, idest 453. ante ortum Christi, docuimus libro 6. c. 12. Chronologiæ Reformatæ: Vinctus est autem Christus statim, ac incarnatus fuit.

MEDITATIO XV.

Pro die 15. Decembris.

Aggæus, Zacharias, & Malachias
coeperunt prophetare Anno 521.
& 520. ante ortum Christi.

I. Aggæus cap. 2. (*Hæc dicit Dominus
exercituum: adhuc unum modicum, & ego
commouebo Coelum, & Terram, & mare, &
aridam, & veniet desideratus cunctis Genti-
bus, & implebo Domum istam gloria, & c.
Magna erit gloria domus istius nouissima plus-
quam prima dicit Dominus exercituum, &
in loco isto dabo pacem.*)

II. Zacharias c. 3. & 6. (*Audi Iesu Sa-
cerdos magne, tu, & amici tui, qui habitant
eorum te, quia viri portendentes estis vos: Ec-
ce enim ego adducam seruum meum Orien-
tem. Ecce vir Oriens nomen eius.*)

III. Malachias cap. 3. (*Ecce ego mitto
Angelum meum, & preparabit viam ante
faciem meam, & statim veniet ad templum
suum Dominator, quem vos queritis, & An-
gelus testamenti, quem vos vultis.*)

41

PRIMA PARS
EVANGELICÆ
HISTORIÆ,

Inchoata à S. Luca, & omisso
proemio c. 1. n. 5. ad 25.

MEDITATIO XVI.
Pro die 16. Decembris.

I. **F**uit in diebus Herodis regis Iudeæ Sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & iustificationibus Domini sine querela, & non erat illis filius, eo quòd esset Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis.

II. Factum est autem, cum Sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum: secundum consuetudinem Sacerdotij, sorte exijt, vt incensum poneret ingressus in templum Domini: & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi Angelus Do.

Domini, stans à dextris altaris incensum.
 Et Zacharias turbatus est videns, & timor irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua. Et vxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Ioannem; & erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt: erit enim magnus coram Domino, & vinum, & ficeram non bibet, & Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero Matris suæ: & multos filiorum Israel conuertet ad Dominum Deum ipsorum: & ipse præcedet ante illum in Spiritu, & virtute Eliæ, ut conuertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.

III. Et dixit Zacharias ad Angelum: Vnde hoc sciam? ego enim sum senex, & vxor mea processit in diebus suis; Et respondens Angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, quiasto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hæc tibi euangelizare. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem, quo hæc fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam, & mirabantur quod tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos, & cognouerunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, & permansit mutus.

Et

IV. Et factum est ut impleti sunt dies officij eius, abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit Elisabeth vxor eius, & occultabat se mensibus quinque dicens: Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

N O T Æ.

Abiæ classis, erat octaua inter illas viginti quatuor, in quas David distribuit multitudinem Sacerdotum, qui debebant per vices exercere munia sacerdotalia in Templo, recensenturque 1. Paralipom. c. 24. & per hebdomadam integram, qualibet classis seruebat Templo, reliquis classibus sua negotia curantibus, ut ait Iosephus l. 7. Antiqu. Iud. c. 11.

Abia, & Aaron. Cum uterq; parens Precursoris esset de Tribu Sacerdotali, non potuit fundamentaliter credi Christus, seu Messias, quem constabat debere nasci ex Tribu Iuda.

Sorte exijt. Sortiebantur enim quinam de eadem vice, seu classe deberent immolare victimas; quinam accendere lucernas candelabri; quinam locare panes propositionis supra mensam, & quinam demum incendere thymiama super altare.

Ingressus in Templum. Idest illam partem Templi, qua sita erat inter Sancta Sanctorum velo separata, à Sanctis Sanctorum, & inter atrium exterius, ubi populus stabat. Nam in Sancta Sanctorum solus Summus Sacer-

cerdos (cuiusmodi non erat Zacharias) ingrediebatur semel in anno, nempe in Solemnitate Expiationis.

Vnde hoc sciam? Verba hæc ex incredulitate, & dubio culpabili profecta constat, ex pœna & verbis Angeli: Pro eo quod non credidisti verbis meis. At non peccauit Abraham, quia licet c. 15. Genesis dixerit. Vnde scire possum, &c. & c. 17. Putasne centenario nascetur puer? & Sara nonagenaria pariet? verba fuere merè interrogantis cum stupore miraculi, quod diuinitus faciendum credidit: testante diuina Scriptura eodem c. 15. Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam.

Et occultabat se: ne videlicet quis eam perstringeret, quod vetula, & sterilis concubisset marito.

MEDITATIO XVII,

Pro die 17. Decembris.

Ex Luca 1. à num. 26. ad 34.

I. **I**N mense autem sexto missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galileæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph de Domo David, & nomen Virginis MARIA. Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

Quæ

II. Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei. Ne timeas MARIA, inuenisti enim gratiam apud Deum: Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius IESVM.

III. Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis.

N O T Æ.

Nazareth, parua Ciuitas supra supercilium montis edificata, ut narratur Luca 4. distans à Thabore milliaria circiter 6. aut 9. Virginem desponsatam, id est matrimonio quidem rato, sed non consummato iunctam; matrimonium enim facit non copula, sed consensus, ideo non dixit copulatam; & ideo Lucas c. 2. ita uxorem Iosephi vocat, ut desponsatam appellet, quia cum illa versabatur, non ut uxore quoad actum, & usum Matrimonij, sed ut Sponsa Virgineq; intacta. Cum Maria desponsata sibi uxore prægnante. Nomen MARIAE significat hebraicè Stellam maris, Syrochaldaicè Dominam Maris.

Turbata est in sermone, nempe potius ob insolitos titulos laudis plenos, quàm ob splendorem vultus Angelici; & ut notat S. Bernar-

nar.

nardus : Turbata est, sed non perturbata; quòd turbata est, verecundiæ fuit, quòd non perturbata fortitudinis; quòd tacuit, & cogitavit prudentiæ.

MEDITATIO XVIII.

Pro die 18. Decembris.

Ex Luca 1. à num. 34. ad 39.

I. **D**ixit autem MARIA ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? & respondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideòque & quòd nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

II. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

III. Dixit autem MARIA: Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

NOTÆ.

Quomodo fiet istud? non dubitantis, aut incredula id fuit, cum eam laudaret Elisabeth de fide circa hoc punctum dicens: Beata quæ credidisti, sed prudenter interrogantis

de modo, quo Deo obsequi deberet; utrum scilicet dispensanda esset à voto Virginitatis, an potius salva virginitate conceptura, & paritura esset Altissimi Filium. — Non cognosco, idest necdum cognoui, nec in posterum cognoscere obstante virginitatis voto, possum: non diceret hoc, ait S. August. l. de Virginitate c. 4. nisi Virginem se Deo ante vouisset.

Obumbrabit, nempe occulto, & inexplicabili modo, ex purissimis tuis sanguinibus formabit corpus, unietq; Verbo Diuino, absq; ullo delectationis carnalis sensu; men em tuā abscondens in abyssu Diuini Amoris; & ided quod sic nascetur in utero tuo, erit undequaque Sanctum.

Cognata tua; idest Consobrina: quia Mathan Sacerdos ex Maria coniuge sua genuit S. Annam matrem MARIAE Deipara, & Sobam, hac autem genuit S. Elisabetham matrem Praecursoris.

MEDITATIO XIX.

Pro die 19. Decembris.

Ex Luca 1. à num. 39. ad 46.

I. **E**Xurgens autem MARIA in diebus illis abiit in montana cum festinatione in Ciuitatem Iuda: & intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Et factum est, vt audiuit salutatio-

tionem MARIÆ Elisabeth, exultavit infans in utero eius; & repleta est Spiritu Sancto Elisabeth.

II. Et exclamavit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter Mulieres, & benedictus fructus ventris tui, & unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?

III. Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo, & beata quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.

N O T A.

Civitatem Iuda, nempe Sitam prope Emaus unico miliari inde distantem, ut ex sacris peregrinationibus colligunt Brocardus, & Adrichomius; à Nazareth autem itineris dierum circiter 4.

M E D I T A T I O XX.

Pro die 20. Decembris.

Ex Luca 1. à num. 46. ad 51.

I. **E**T ait MARIA Magnificat anima mea Dominum, & exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo.

II. Quia respexit humilitatem Ancillæ

cillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

III. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.

IV. Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.

N O T Æ.

Humilitatem Græcè τοπείωσιν; quod significat tam abiectiōem, & vilitatem personæ, quàm virtutem abiectè de se sentientis, & fortè in priore sensu locuta est humilissima Virgo.

Magna qui potens est. & Sanctum, &c. Omnipotentiam suam contulit ad magnitudinem matris suæ, non in donis temporalibus, sed in Sanctitate tanta, ut post Verbum Incarnatum, nihil maius fieri possit Matre Dei, ut docet S. Thomas 1. p. q. 25. art. 6.

M E D I T A T I O XXI.

Pro die 21. Decembris.

Ex Luca 1. à num. 51. ad 57.

I. **F**ecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

II. Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles: esurientes implevit bonis, & diuites dimisit inanes.

III. Suscepit Israel puerum suum, re-

C

COR.

cordatus misericordiae suae: Sicut locutus est ad patres nostros Abraham, & semini eius in saecula.

IV. Mansit autem MARIA cum illa quasi mensibus tribus, & reuersa est in domum suam.

N O T A E.

Disperfit superbos, non solum Pharaonem, Sennacherib, Holophernem, Antiochum &c. sed praecipue Satanam cum Sæctatoribus eius, qui est princeps super omnes filios superbiae. Suscepit Israel, assumendo carnem, naturam humanam ex muliere de stirpe Israel.

Mansit autem, usque ad 8. diem Natiuitatis S. Io. Bapt. nempe ad primam diem Iulij inclusiue, qua illo anno incidit in Sabbatum, & sequenti die completa visitatione, & officijs, quorum gratia venerat, reuersa est: ideoque tunc Ecclesia celebrat Festum Visitationis. Esto Euangelista occasione Cantici Virginei, per anticipationem ante ortum Praecursoris, absoluat narrationem eorum, quae spectabant ad Deipara officium.

MEDITATIO XXII.

*Pro die 22. Decembris.**Ex Luca 1. à num 57. ad 70.*

I. **E**lisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium; & audierunt vicini, & cognati eius, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est in die octava venerunt circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui Zachariam, & respondens mater eius dixit; nequaquam, sed vocabitur Ioannes, & dixerunt ad illam, quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius, quem vellent vocari eum, & postulans pugillarem scripsit dicens: Ioannes est nomen eius, & mirati sunt uniuersi.

II. Apertum est autem illicò os eius, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum, & super omnia montana Iudeæ divulgabantur omnia verba hæc: & posuerunt omnes, qui audierant in corde suo dicentes: Quis putas puer iste erit? etenim manus Domini erat cum illo.

III. Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu Sancto, & prophetavit dicens:

Benedictus Dominus Deus Israel, qui
visitavit, & fecit redemptionem plebis
suæ.

IV. Et erexit cornu salutis nobis in
domo David pueri sui.

N O T Æ.

In die octaua, iuxta 17. *Genesis*, & 12.
Leuitici, quando scilicet infans videtur eu-
fisse periculum illud, de quo *Plutarchus* in
99 *Romanis*, & *Aristoteles* l. 7. *hist. anima-*
lium c. 12. dicens: Plurimi ante septimum
diem intereunt, unde fit, vt nomina sep-
timo die imponantur, tanquam saluti-
iam pueri magis credamus, sed *Deus* expe-
ctare iussit *Habreos* diem 8.

Sed vocabitur *Ioannes*, siue didicerit hoc
Propheterico Spiritu, siue à marito per *Scriptu-*
ram; nam *surdum* quoq; fuisse indicant ver-
ba illa: Innuebant patri eius, quæ *S. Am-*
brosius exponens ait: Innuebant, quia in-
credulitas affatum ei eripuit, & auditum,
nutu interrogatur.

Cornu salutis, idest potentiam ad sal-
uandum sublimem, & gloriosam; sicut anima-
lium cornutorum vis, & gloria in cornibus
potissimum aestimatur.

MEDITATIO XXIII.

*Pro die 23. Decembris.**Ex Lucæ 1. à num. 70. ad 80.*

I. Sicut locutus est per os Sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius, salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sui Sancti. Iusurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis.

II. Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati seruiamus illi, in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.

III. Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis; præbis enim ante faciem Domini parare vias eius: ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum.

IV. Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto: Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent; ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

V. Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu: & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israel.

N O T A.

Erat in desertis, *partim ibi in spelunca absconditus, ob metum ab Herode infanticida, ut ex Petro Alexandrino, Nicephoro, & Cedreno colligit Baronius in Apparatu, partim spontaneo secessu electo ad Sanctiorem vitam.*

M E D I T A T I O XXIV.

Pro die 24. Decembris.

Ex Matthæi 1. à num. 18. ad 25.

I. **C**hristi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius MARIA Ioseph; antequam convenirent, inuenta est in utero habens de Spiritu Sancto. Ioseph autem vir eius, cum esset iustus, & nollet eam traducere; voluit occultè dimittere eam.

II. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei dicens. Ioseph fili David, noli timere accipere MARIAM Coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est. Pariet autem filium, & vocabis nomen eius IESVM, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.

III. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur, quod dictum est à Domi-

no

no per Prophetam dicentem: Ecce Virgo in vtero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum; Nobiscum Deus.

IV. Exurgens autem Ioseph à somno, fecit sicut præceperat ei Angelus Domini, & accepit coniugem suam, & non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum: & vocavit nomen eius IESVM.

N O T Æ.

Antequam convenirent, & infra: non cognoscebat eam donec peperit, neutru-
bi significatur postea convenisse, & cognitam esse ab ipso, & ex mera negativa, qua significatur toto illo tempore intactam fuisse; stultè infertur ab Heluidianis affirmativa, contra virginitatem Deipara post partum.

Inuenta est in vtero habens de Spiritu Sancto; referuntur hæc ad Evangelistam ab ipsomet Spiritu Sancto directum, ut exprimeret eam concepisse de Spiritu Sancto; non autem ad S. Iosephum, qui nec Annunciationi interfuerat, nec Visitationi, quibus MARIA fuerat proclamata Mater Domini.

Cum esset Iustus: Lex enim Moysis non obligabat ad traducendam, idest manifestandam, & ad publicam Iudicium notitiam deducendam uxorem suam, nisi deprehensam in adulterio voluntario, & violata in civitate non clamasset; at si non posset probare deli-
ctum.

etum, suspicionem incurrebat quarendi occa-
 siones dimittendi eam, quo casu ipse verbera-
 bus, ac centum Siclis argenti mulctandus erat
 ex Deuteronomij 22. à versu 13. At S. Ioseph
 non poterat probare coniugem suam violatam
 fuisse ab aliquo in ciuitate (in agro enim vio-
 lata ubi frustra clamasset nulli poena subie-
 cta erat.) Immo ex voto Virginitatis mutuo
 consensu iam nuncupato, & ex sanctitate com-
 peritissima coniugis, moraliter certissimus erat
 de ipsius innocentia; non poterat ergo illam
 traducere, & Iustus esse. Adeo vero pru-
 dens, & cautus erat, & tam verecundus, ac
 reuerens erga illam, ut nondum auderet il-
 lam de hoc interrogare; unde concepisset salua
 virginitate? nihil enim mali suspicatus est de
 illa. Vt ipsa Mater Dei reuelauit S. Brigitta
 lib. 7. cap. 25. ubi de humilitate sua suiique
 Filij, & Sponsi sic loquitur (Ioseph videns
 vterum meum de Spiritu Sancti virtute
 intumescere vehementer expauit, non
 suspicatus contra me aliquid finistrum,
 sed recordatus dicta Prophetarum præ-
 nunciantium Filium Dei nasciturum de
 Virgine, reputabat se indignum tali ser-
 uire Matri, donec Angelus, &c.) Neque
 ratio illa ab Angelo ad timorem S. Iosepho
 adimendum, quod scilicet illa de Spiritu San-
 cto concepisset, est Argumentum sufficiens su-
 spicionis Iosephi in malam partem, sed solum
 dubitationis de modo, quo salua virginitate
 conceperat, & an ipse dignus esset retinere
 pro uxore illam virginem; qua ex Prophetia
 Isa.

Isaia conceptura erat Deum Emanuel, si forte hac sua vxor esset illa Virgo; His dubijs per Angelum sublatis, paruit coelestibus mandatis. Ex hoc tamen dubio S. Iosephi colligitur, eum non interfuisse visitationi S. Elisabethæ, qua MARIAM Matrem Domini proclamauit: & credibile est Deiparam dixisse suo Sponso; sibi reuelatum diuinitus Elisabetham iam à sex mensibus grauidam esse, ac petiisse veniam eundi ad visitandam Cognatam. & cum ea manendi vsq; ad partum eius facileq; impetrasse, cum voto Virginitatis iam facto, non concupisceret eius reatū cingrediendi causa; neque cum illa ire tandiuq; manere in domo Zachariæ consultum esset, sed potius manere Nazareth, & opera fabrilis perficere, qua aduentoribus pollicitus erat: praesertim cum certissimus esset coniugem suam non indigere custodia sua.

In ea natum est. Conceptio ipsa fuit prima Natiuitas, & hoc nomine dignissima, quia in primo, & unico instanti perfectissimo corporeculo Christi anima, & anima corporiq; diuina natura Verbi unita fuit.

Pariet autem filium. Non dixit pariet tibi filium, sicut dixerat Deus Abraha, Genes. 17. et Angelus Zachariæ Luca 1. quia non fuit conceptus de semine Ioseph.

Primogenitum filium, dixit non relatiuè ad secundo genitos, quos paritura non erat, sed relatiuè ad alios, quos antea peperisse quis suspicari posset. Sic Sapientia, et Verbum Diuinum dicitur Ecclesiastici 24. Primogeni-

ta ante omnem creaturam, et ad Hebræos
 I. Et cum iterum introducit primogeni-
 tum in orbem terræ; non quòd Deus Pater
 alios filios postea ex sua substantia genuerit;
 sed quia vnigenitus eius prioritate non solum
 durationis, sed etiam excellentia, et digni-
 tatis omnia, quæ à Deo extra emanarunt, an-
 tecellit.

MEDITATIO XXV.

Pro die 25. Decembris.

Ex Luca 2. à num. 1. ad 8.

I. **F**actum est autem in diebus illis,
 exijt edictum à Cæsare Augusto,
 vt describeretur vniuersus orbis; Hæc de-
 scriptio prima facta est à Præsìde Syriæ
 Cirino: & ibant omnes, vt profiterentur
 singuli in suam Ciuitatem. Ascendit au-
 tem, & Ioseph à Galilæa de ciuitate Na-
 zareth in Iudæam in Ciuitatem David,
 quæ vocatur Bethleem: eo quod esset de
 domo, & familia David, vt profiteretur
 cum MARIA desponsata sibi vxore præ-
 gnante.

II. Factum est autem cum esset ibi, im-
 pleti sunt dies vt pareret: Et peperit fi-
 lium suum primogenitum, & pannis eum
 inuoluit, & reclinauit eum in præsepio,
 quia non erat ei locus in diuersorio.

NO.

N O T Æ.

Vt describeretur vniversus Orbis, *ut scilicet sciretur quot subditi essent in Imperio Romano. Descriptio prima, quam in Syria inchoavit P. Sulpicius Quirinus, seu Gracè Cirinus, & compleuit Sentiùs Saturninus.*

Vt profiteretur, *videlicet, ut fateretur, se ità esse de domo, & familia David, ut esset etiam subditus Imperatori Romano.*

Bethleem distabat 6. milliaribus à Ierosolyma, & in ea natus fuerat David ex 1. Regum c. 16 interpretaturq; Domus panis.

In præsepio stabuli scilicet propè Bethleem in spelunca siti, de qua S. Hieronymus ait: Ecce in hoc paruo terræ foramine, coelorum conditor natus est, hic inuolutus pannis, hic visus à Pastoribus, hic demonstratus à Stella, hic adoratus à Magis.

MEDITATIO XXVI.

Pro die 26. Decembris.

Ex Luca 2. à num. 8. ad 20.

I. **E**T Pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, &

muerunt timore magno, & dixit illis Angelus: Nolite timere: Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodiè Saluator, qui est Christus Dominus in Ciuitate Dauid.

II. Et hoc vobis signum: Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio.

III. Subitò facta est cum Angelo multitudo militiæ celestis laudantium Deum, & dicentium, Gloria in Altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

IV. Et factum est, vt discesserunt ab eis Angeli in Cœlum, pastores loquebantur ad inuicem: Transeamus vsque Bethleem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod fecit Dominus, & ostendit nobis. Et venerunt festinantes, & inuenerunt MARIAM, & Ioseph, & Infantem positum in præsepio. Videntes autem cognouerunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc, & omnes qui audierunt mirati sunt, & de his, quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos.

V. MARIA autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes, & laudantes Deum in omnibus, quæ audierant, & viderant, sicut dictum est ad illos.

N O T Æ.

Natus est vobis hodiè: nempè nocte præcedente diem Dominicam, seu feriam primam diei 25. Decembris ab occasu Solis inita, ut docui lib. 8. *Chronologia Reformatæ* c. 2. decumestri scilicet partu, quia à die 25. Martij ad 25. Decembris Lunares menses computando, iam de decimo mense aliquot dies decurrerant.

Positum in Præsepio, singulare hoc signum fuit nati Salvatoris, nemo enim tam pauper erat, ne inter pastores quidem, ut non haberet locum præsepio commodiorem reclinandi, aut suscipiendi infantis recenter nati.

MEDITATIO XXVII.

Pro die 27. Decembris.

Hac die, festa S. Ioannis Evangelista ponimus initium Euangelij eius, ut Generationem Verbi æternam cum temporali Verbi Incarnati coniungamus ex Ioan. c. 1. à num. 1. ad 10. Innocentium cade post Epiphaniam dilata.

I. **I**N principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & fine

sine ipso factum est nihil, quod factum est.

II. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.

III. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum: non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

N O T A.

In principio, id est ante omnia, seu priusquam alia omnia: Alioquin enim Aeternitas non habet principium. Verbum autem Dei fuit ab æterno.

M E D I T A T I O XXVIII.

Pro die 28. Decembris.

Ex Ioannis 1. à num. 10. ad 15.

I. **I**N Mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt.

II. Quotquot autem receperunt eum; dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui

HISTORIÆ EVANG. 63

qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

III. Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi Unigeniti à Patre, plenum Gratiæ, & Veritatis.

N O T Æ.

Filios Dei per adoptionem, & specialem gratiam.

Quasi Unigeniti, particula Quasi, non diminutiva est, sed significativa tanta, & talis gloria, quantam requirit perfecta equalitas, seu consubstantialitas Filij cum Patre.

Quia in nostra Societate Triduum sequens deputatum est Renouationi Votorum, & Meditationibus congruentibus huic tempori, puta de motibus renouandi Vota ob ingens beneficium vocationis ad hunc statum Religiosum, & ob dignitatem, & utilitatem talium votorum, & ob amorem Saluatoris Nostri, ac Deiparae, qui maximè diebus hisce tam illustria exempla nobis dederunt, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiae, ideo poterant omitti aliae Meditationes. Pro his tamen qui noluerint meditari de Votis subiungemus alias Meditationes pro hoc triduo.

ME.

MEDITATIO XXIX.

*Pro die 29. Decembris.**Ex Cap. 1. Epist. ad Hebræos.*

I. **M**ultifariam, multisq; modis olim Deus loquens patribus in Prophetis: nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit, & sæcula.

II. Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansq; omnia verbo virtutis suæ; purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis.

III. Tantò melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hæreditauit: cui enim dixit aliquandò Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? & rursus ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in Filium. Et cum iterum introducit primogenitum suum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei.

NOTÆ.

Figura substantiæ non accidentalis, sed substantialis character: Græcè enim est χαρακτήρ.

Et cum iterum; Prima introductio in Orbem

*hem Terra fuit, vel Incarnatio Verbi, vel po-
tius Natiuitas; secunda verò Resurrectio, post-
quam Dominus regnauit, & Idololatriam
extirpare cœpit, ut dicitur in Psalmo 96. ex
quo pariter sumptus est versus ille: Adorate
eum omnes Angeli eius.*

M E D I T A T I O XXX.

Pro die 30. Decembris.

Ex Cap. I. ad Hebræos à n. 7. ad 14.

I. **E**T ad Angelos quidem dicit. Qui
facit Angelos suos spiritus, & mi-
nistros suos flammam ignis; Ad Filium
autem: Thronus tuus Deus in seculum
seculi: virga æquitatis virga regni tui.

II. Dilexisti iustitiam, & odisti iniqui-
tatem: propterea vnxit te, Deus, Deus
tuus oleo exultationis præ participibus
tuis.

III. Et tu in principio Domine ter-
ram fundasti, & opera manuum tuarum
sunt coeli. Ipsi peribunt, tu autem per-
manebis, & omnes vt vestimentum ve-
terascant, & velut amictum mutabis eos,
& mutabuntur; tu autem idem ipse es,
& anni tui non deficient.

IV. Ad quem autem Angelorum dixit
aliquandò. Sede à dextris meis, quoad-
usque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum? Nonne omnes sunt ad-
mi-

66   PRIMA PARS
ministratorij Spiritus in ministerium
missi propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis?

N O T A.

Vnxit te Deus, Deus tuus: *priore loco nomen Deus est vocativi casus, ac si diceret Te ò Deus, seu Te qui es Deus, posteriore autem loco est nominandi casus Deus enim Pater Filium suum Deum unxit; vel tota Trinitas unxit Christum, qui est pariter Deus, & homo.*

M E D I T A T I O   X X X I .
Pro ultima die Decembris.

Ex Epistolis S. Pauli.

I. **A**D Galatas 4. Vbi venit plenitudo temporis misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus, &c.

II. Ad Galatas 5. In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ per Charitatem operatur: & cap. 6. In Christo enim IESV, neque Circumcisio aliquid valet neque præputium, sed noua creatura, &c.
Quare non prohibetur nobis circumcisio spiritualis, & renouatio spiritus, sed carnalis, à qua

à qua liberati sunt Gentiles in Christum credentes.

III. Nam ad Romanos 15. dicitur. Dico enim Christum IESVM ministrum fuisse Circumcisionis propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in Gentibus Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterum dicit; lætami Gentes cum plebe eius; & iterum, Laudate omnes Gentes Dominum, & magnificate eum omnes populi. Et rursus Isaias ait: Erit radix Iesse, & qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt.

MEDITATIO XXXII.

Pro prima die Ianuarij.

Ex Luca 2. num. 21.

I. **E**T postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer: Vocatum est nomen eius IESVS, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur.

N O T A.

Supponenda est hoc loco Lex Circumcisionis imposita Abrahamo, & posteris eius, de qua

qua Genesis 17. sic; Circumcidetur ex vobis omne masculinum, & circumcidetis carnem præputij vestri, vt sit in signum foederis inter me, & vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis, &c. Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit.

MEDITATIO XXXIII.

Pro die 2. Ianuarij.

Ex Cap. 2. ad Philippenses à n. 5. ad 12.

I. **A** Postolus commendans humilitatem ad imitationem Christi, qui humiliando se meruit nomen IESV, ait. Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo IESV: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus, vt homo.

II. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis. Propter quod, & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen.

III. Vt in nomine IESV omne genuflectatur, coelestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur,
quia

quâ Dominus IESVS Christus in gloria
est Dei Patris.

N O T A.

Non rapinam, quotquot enim Diuinitatem sibi arrogarunt, ut Lucifer, & multi alij superbi, siue Reges, siue Imperatores, qui se, ut Deos coli voluerunt, aequalitatem cum Deo, violenta usurpatione, quasi per rapinam arripuerunt; non sic autem Verbum Diuinum, quod natura, non rapina est consubstantialia Deo Patri, eique aequale in natura diuinitate.

M E D I T A T I O XXXIV.

Pro die 3. Ianuarij.

I. **P**rimo considerabimus quanto eminentius in nomine augustissimo IESV contineantur alij tituli, nempe Ductoris, seu Pastoris, in quo Saluator noster excellentior, & fortior fuit quam Iesus, seu Iosue filius Naue; & Sacerdotis magni, in quo longe sanctior fuit, quam Iesus filius Iosedech dictus à Zacharia propheta, Sacerdos magnus; & Doctoris in quo fuit multò sapientior, quam Iesus filius Sirach, author Ecclesiastici.

II. Deinde considerabimus nullum nomen potuisse Messiae imponi, quod esset ipsi gloriosius, & excellentius; & attri-

tributorum diuinorum magis manifestatium, quàm nomen IESV, nec diuina bonitas excellentiori modo sui diffusiva esse potuit, quàm saluādo opus manuum suarum, quod inuidia diaboli gloriam diuinam affectantis, perierat; & hoc, ipso met nomine profiteri. Ideòq; qui ad salutem suam hoc nomen inuocant; peculiari, ac potissimo modo glorificant Deū, iuxtà illud Isaia 43. (*Omne[m], qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creauit eum.*)

III. Sed neque aliud nomen potuit ipsi imponi, quod esset nobis vtilius, & validius ad erigendam spem nostram. (*Nec enim aliud nomen est sub Caelo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri*) ut dicitur Actorum 4. Et ideò ob effusionem misericordiæ, quam nomen hoc significat dictum est Canticorum 1. (*Oleum effusum nomen tuum: ideò adulescentula dilexerunt te.*)

MEDITATIO XXXV.

Pro die 4. Ianuarij.

*De singulari fauore Diuina Maiestatis
in instituenda Societate nostra sub
tutela, & titulo Nominis
I E S V.*

I. **P**rimo sicut quilibet de Societate hac potest cum Abacuc dicere:
(Ego

(Ego autem in Domino gaudebo ; & exultabo in Deo Iesu meo) nempe ob multa Charismata, quæ diuina munificentia dignata est elargiri huic minimæ Societati, ita par est cum intimo cordis affectu gratias eidem incessanter agere, & imitari S. Ignatium Patrem nostrum, pro nobis idem præstantem, ac veluti vsurpantem verba illa Apostoli 1. ad Corinthios 1. (Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo Iesu, quod in omnibus diuites facti estis in illo in omni verbo, & in omni scientia: sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: ita ut nihil vobis desit in vlla gratia) & post pauca (Fidelis Deus per quem vocati estis in Societatem Filij eius).

II. Secundo considerandum est, quòd sicut militantes sub hoc nomine, debent concipere ingentem fiduciam vincendi omnes difficultates, & aduersarios gloriæ Dei, ac dicere cum psalmo 43. (In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis) ita cum eodem debemus virtuti huius nominis acceptum referre quidquid boni in hac, & ab hac Societate in Ecclesiæ utilitatem emanarit, & illud Psalmi 119. canere: Latabimur in salutaris tuo, & in nomine Dei nostri magnificabimur. Et Ps 113. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

III. Tandem disquirendum est, quæ,
&

& quot requirat à nobis hoc nomen siue
in agendo, siue in patiando.

MEDITATIO XXXVI.

Pro die 5. Ianuarij.

Seu Vigilia Epiphaniæ.

Ex Matthæi 2. à num. 1. ad 9.

I. **C**Um ergo natus esset Iesus in Beth-
leem Iuda, in diebus Herodis
Regis: Ecce Magi ab Oriente venerunt
Ierosolymam dicentes: Vbi est qui na-
tus est Rex Iudeorum? Vidimus enim
Stellam eius in Oriente, & venimus ado-
rare eum.

II. Audiens autem Rex turbatus est,
& omnis Ierosolyma cum illo, & con-
gregans omnes Principes Sacerdotum,
& Scribas populi sciscitabatur ab eis, vbi
Christus nasceretur? At illi dixerunt ei:
in Bethleem Iudæ; sic enim scriptum est
per Prophetam: & tu Bethleem terra
Iuda, nequaquam minima es in princi-
pibus Iuda; ex te enim exiet dux, qui re-
gat populum meum Israel.

III. Tunc Herodes clam vocatis Ma-
gis, diligenter didicit ab eis tempus
Stellæ, quæ apparuit eis: & mittens eos
in Bethleem dixit: Ite, & interrogate
diligenter de puero, & cum inueneri-
tis

ris renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum.

N O T Æ.

Magi, videlicet sapientes Principes, præcipueq; Astronomia periti, ex Sataa regione, ubi ex traditione expectabatur exortus nova Stella pro indicio novi Regis Iudæorum Omnipotentis; de hoc enim Balaam 24. numerorum vaticinatus erat: Videbo eum, sed non modo, intuebor illum, sed non prope: Orietur Stella ex Iacob, & consurget virga de Israel, &c.

Rex turbatus est: Sciebat enim se alienigenam esse, utpote Ascalonitam, & se intrusum à Romanis in Regnum Iudæorum, & deficiente Rege, ac Duce eorum, de eadem natione venturum Messiam, nec tempus Stella poterat aptari filijs eius iam natu grandibus.

Et omnis Ierosolyma: ne scilicet ex mutatione rerum, & nouo Rege contra Romanorum Decretum dominante, felicitas Ciuitatis in perniciem verteretur, & qui opibus, aut dignitatibus ab Herode aucti erant, in deteriore statum redigerentur: nisi turbati sunt aliqui, quod extraneis, non sibi datum esset signum nati Regis.

Scribas. Doctores scilicet Legis Mosaica, & Sacra Scriptura interpretes, non verbo tantum, sed & scripto.

Ite, & interrogate. Adeo turbatus est.

D

&

& Deo disponente, obsecratus, ut nemini
cum illis miserit, qui honorificè illos comita-
retur, & simul exploraret locum nati infan-
tis, quorum alterum ciuitas, alterum calli-
ditas prauis consilijs requirebat.

MEDITATIO XXXVII

Pro die 6. Ianuarij.

Ex Matth. 2. à num. 9. ad 13.

I. **Q**ui cum audissent regem abierunt
& ecce Stella, quam viderant in
Oriente, antecedebat eos, vbi
que dum veniens staret supra vbi erat
puer. Videntes autem Stellam gaudio
sunt gaudio magno valdè.

II. Et intrantes domum, inuenerunt
Puerum cum MARIA matre eius, & pro-
cidentes adorauerunt eum: & apertis
thesauris suis, obtulerunt ei munera, au-
rum, thus, & myrrham.

III. Et responso accepto in somnis,
ne redirent ad Herodem; per aliam viam
reuerfi sunt in regionem suam.

N O T Æ.

Intrantes Domum, nempe speluncam
in qua natus erat, ut ibidem inueniretur
Magis, vbi à Pastoribus inuentus fuerat
quod sentit S. Hieronymus Epist. 17. ad Mat.
cel-

cellum; nec obstat nomen Domus: Hebraicè enim Beth nidum quoq; significat ut Psalmo 83. etenim passer inuenit sibi Domum, & Psal. 103. Herodij domus dux est eorum; & valde probabile est Parentes Domini noluisse eligere aliud diuersorium, quàm quod elegerat sibi Deus ipse, satisq; fuerit S. Iosepho ire in Bethleem ad conquirenda victui necessaria, & eò redire donec impleti sunt dies purgationis MARIAE. Sunt tamen qui cum S. Epiphanio heresi 51. Maldenato, & alijs putant, migrasse in domum illi spelunca vicinam.

Puerum cum MARIA: non nominatur hic S. Ioseph, siue quia tunc aberat, & in Bethleem abiuerat ad emenda victui necessaria, siue quia, licet adesset, non gestabat tamen Puerum Iesum in vlnis suis, aut super genua, seu in gremio suo, sicut gestabat mater lactandi, aut fasciandi gratia infantulum: ob peculiarem igitur illam connexionem Infantis cum Matre sua, dicuntur inuenisse illos simul.

MEDITATIO XXXVIII.

Pro die 7. Ianuarij.

Ex Luca 2. à num. 22. ad 32.

I. **E**T postquam impleti sunt dies purgationis eius, secundum legem Moysi, tulerunt illum, in Ierusalem, ut fieret.

sterent eum Domino, sicut scriptum est
in lege Domini: Quia omne masculinum
adaperiens vuluam, Sanctum Domini
vocabitur, & ut darent hostiam secun-
dum quod dictum est in lege Domini pa-
turturum, aut duos pullos columbarum.

II. Et ecce homo erat in Ierusalem
cui nomen Simeon, & homo iste iustus
& timoratus expectans consolationem
Israel, & responsum acceperat à Spiritu
Sancto, non visurum se mortem, nisi prius
videret Christum Domini, & venit in
Spiritu in templum.

III. Et cum inducerent puerum Ie-
suum parentes eius, ut facerent secun-
dum consuetudinem legis pro eo, & ipse
accepit eum in vlnas suas, & benedixit
Deum, & dixit. Nunc dimittis seruum
tuum Domine, secundum verbum tuum
in pace. Quia viderunt oculi mei salu-
tare tuum, quod parasti ante faciem
omnium populorum. Lumen ad reue-
lationem Gentium, & gloriam plebis
tuae Israel.

N O T Æ.

Purgationis eius, *idest* MARIÆ, Gra-
ecè enim est *ἀορίσ*.

Secundum Legem Moyfi: refertur ad
tempus impletum, quo post 40. dies à partu
masculi puerpera presumebatur debere puri-
ficari, & pro purificatione offerre in Templo
agnum

agnum cum turturis, aut columba pullo; vel si pauper esset, par turturum, aut duos pullos columbarum, & primogenitum masculum sistere, ac offerre Deo in memoriam primogenitorum Hebraorum, quos Deus liberauit, casis Aegyptiorum primogenitis. Sed clausula Secundum legem, non refertur ab Evangelista, ad significandam obligationem, qua teneretur Deipara illas leges servare Levitici enim 12. dicitur: Mulier si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus iuxta dies separationis menstræ; & die octavo circumcideretur infantulus, ipsa verò triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Et paulò post, de agno turtura, &c. tradendo Sacerdoti additur: Qui offeret illa coram Domino, & orabit pro ea, & sic mundabitur à profluvio sanguinis. At Deipara nec semen virile susceperat, nec menstruis unquam laboravit, nec ulla immunditia partum eius inquinavit, sed in omnibus mundior Sole puriorq; Angelis fuit. Exodi autem 13. dictum fuerat: Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit vulvam in filiis Israel. At Christus non aperuit vulvam matris, sed penetratione mirabili prodijt, ita ut ipsa fuerit virgo in partu ipso.

Simeon plures censent fuisse Sacerdotem, ideoq; parentibus benedixisse; pauciores, suiselaicum, sed senem nobilem, ac venerabilem.

Spiritus Sanctus erat in eo, non solum

*per gratiam sanctificantem, sed etiam per
spiritum prophetie, in quo Spiritus venit in
Templum, & prädixit MARIAE, &c.*

MEDITATIO XXXIX.

Pro die 8. Ianuarij.

Ex Luca 2. à num. 33. ad 39.

I. **E**T erat pater eius, & mater miran-
tes super his, quæ dicebantur de
illo, & benedixit illis Simeon, & dixit ad
MARIAM matrem eius. Ecce positus
est hic, in ruina, & in resurrectionem
multorum in Israel, & in signum, cui
contradicetur.

II. (Et tuam ipsius animam pertran-
sibit gladius) ut reuelentur ex multis cor-
dibus cogitationes.

III. Et erat Anna prophetissa filia
Phanuel de tribu Aser, hæc processerat
in diebus multis, & vixerat cum viro suo
annis septem à virginitate sua, & hæc vi-
dua vsq; ad annos octoginta quatuor:
quæ non discedebat de templo, ieiunijs,
& obsecrationibus seruiens nocte, ac die,
& hæc, ipsa hora superueniens, confite-
batur Domino, & loquebatur de illo om-
nibus, qui expectabant redemptionem
Israel.

N.O.

N O T Æ.

Dixit ad MARIAM: prœvidit enim S. Iosephum moriturum ante prædicationem, & Passionem Domini, & illam solam gladii doloris afficiendam, audiendo contumelias, & videndo cruciatus unigeniti filij sui, & contradictiones (Et tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit) est parenthesis.

Vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes: quod refertur non solum ad gladium, idest passionem, sed etiam ad superius dicta: In ruinam, & resurrectionem, &c. occasione enim doctrina Christi, & deinde Passionis, manifesta facta sunt intentiones cordium, tum in illis, qui ob metum plebis malignam intentionem occidendi Christum diu occultauerant, aut falso prætextu zelus palliarant; tum in ijs qui licet miraculis, ac beneficijs ab ipso affecti erant, vel etiam ad Apostolatum euecti, eum postea negarunt, aut deseruerunt; tum in illis, qui è contrario constantissime in eius amore, & obsequio perstiterunt, quorum Princeps fuit Mater eius, tum denique in illis, qui Messiam diuerso fine expectauerant; nam qui illum præstolabantur, ut Regem temporalem, & opes terrenas ab ipso, gloriamq; huius mundi expectabant; ubi viderunt eum prædicare, & beatificare, ac profiteri paupertatem, humilitatem, mortificationem, &c. ex hoc, & ex passione ipsius scandalum passi sunt, secus autem, qui à Mes-

*sia expectabant consolationem spirituales,
ut hic ipse Simeon, & sanctitatem, & iusti-
tiam, ut alij iusti de populo Israel.*

M E D I T A T I O X L.

Pro die 9. Ianuarij.

Ex Matth. 2. à num. 13. ad 16.

I. **Q**ui, idest Magi, cum recessissent
ecce Angelus Domini apparuit
in somnis Ioseph dicens: Sur-
ge, & accipe puerum, & matrem eius, &
fuge in Ægyptum, & esto ibi vsque dum
dicam tibi. Futurum est enim, ut Hero-
des quærat puerum ad perdendum eum.

II. Qui consurgens accepit puerum,
& matrē eius nocte, & secessit in Ægyp-
tum: & erat ibi vsque ad obitum Hero-
dis, ut adimpleretur quod dictum est à
Domino per Prophetam dicentem: Ex
Ægypto vocavi Filium meum.

N O T Æ.

Tolle puerum, & matrem eius: non di-
xit Tolle filium tuum, sciebat enim Ange-
lus, puerum illum non esse filium naturalem
Iosephi.

Vsque ad obitum Herodis. Licet He-
rodes hic interierit paulò post Pascha anni
primi, à Circumcisione Christi Domini com-
pu-

putati, Archelaus tamen non regnavit absque competitore in Iudæa nisi sub finem anni 2. à Circumcisione Christi, & S. Ioseph mansit in Aegypto, idest, ut putat S. Anselmus, in Heliopoli urbe primaria Aegypti, per menses circiter 22. ut docuimus in nostra Chronologia Reformata libro 8.

Sicut S. Matthæus tacendo Purificationem, & alia à S. Luca narrata, non tamen illa negat, ita S. Lucas tacendo historiam Magorum, fugam in Aegyptum, & infantum necem non propterea illa negat.

MEDITATIO XLI.

Pro die 10. Ianuarij.

Ex Matth. 2. à num. 16. ad 19.

I. **T**unc Herodes videns quoniam illus effect à Magis, iratus est valde, & mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus eius à bimatu, & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis.

II. Tunc adimpletum est, quod dictum est per Ieremiam Prophetam dicentem. Vox in Rama audita est ploratus, & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt.

N O T Æ.

A bimatū, & infrā secundū tempus, quod exquisierat à Magis. Quia videlicet computando tempus, quo coeperat videri illis Stella, & quo diū perseverando, & fortasse incrementum luminis, & corporis continuè capiēdo, alijsq; conditionibus, eos certos tandem rediit non esse unam de Stellis ordinarijs, aut Cometis, sed illam, de qua Balaam prophetauerat, item tempus deliberationis, apparatus, & itineris Magorum, certus sibi visus est Infantem illum natum esse intra illum annū, qui apud Hebraeos decurrebat à Nissan primo mense verni temporis, aut ad summum anno precedenti. Nihilominus, ut ad abundantiam securitati regni sui consuleret, extendere voluit decretum infanticidij ad omnes, qui biennium ætatis attigissent tempore cadis. Falsum enim est Herodem ab ipso exortu Stellæ computasse duos annos, cum mortuus sit post sequens Pascha, ut ex Iosepho docuimus in nostra Chronologia lib 8 neque nisi gratis, asseritur Stellam toto biennio ante aduentum magorum cœpisse coruscare, aut Magos de Orientis extremi finibus profectos, annum, & amplius in itinere consumpsisse. In Canone Missæ Abassinorum legitur infantes tunc necatos fuisse 14. mille.

Vox in Rama, idest loco excelsō; ut habetur Ieremia 31. versu 15. Vox in excelsō audita est lamentationis, luctus, & fletus
Ra-

Rachel plorantis filios suos, & nolentis
 consolari super eos, quia non sunt. Ra-
 chel ponitur hic metonymicè, pro matribus
 plorantibus filios suos, quia Rachel de duobus
 filiis, quos habuit, ob partum Beniamini
 mortua est, ideoq; illum appellavit Benoni,
 idest filium doloris. & sepulta est in Bethleem.
 Porro licet alia matres instar Rachelis plora-
 rint filios suos, quando de tribu Benjamin tam
 multi necati sunt, aut ab ucti in Babylonem;
 tamen tunc precipuè planxerunt, & Rachelis
 ploratum imitatae sunt, quando non solum in
 Bethleem spectante ad Tribum Iuda occisi
 sunt infantes, sed etiam in finibus eius, &
 præsertim in urbe Rama spectante ad Tribum
 Benjamin, si quidem hæc matres videbantur
 habere peculiarem occasionem plorandi, &
 conquerendi, de crudelitate Herodis, qui ad
 summum contentus esse debebat, si necaren-
 tur infantes ad illam tribum spectantes, ex
 qua sciebat nasciturum Messiam, nec exien-
 dere suum decretum ad infantes de tribu Be-
 niamin. Nisi velimus tantum fuisse clamo-
 rem matrum Bethleemi plorantium, ut audi-
 tus fuerit usq; in Rama, licet in finibus Ga-
 baon sita.

---

*MEDITATIO XLII.**Pro die 11. Ianuarij.**Ex Matth. 2. à n. 19. ad 23. & Luca 1.
à num. 39. ad 41.*

I. **D**Efuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Ægypto dicens; surge, & accipe puerum, & matrem eius, & vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui querebant animam pueri.

II. Qui confurgens accepit puerum, & matrem eius, & venit in terram Israel. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre suo, timuit illò ire, & admonitus in somnis secessit in partes Galileæ, & veniens habitauit in Ciuitate, quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazaræus vocabitur.

III. Et vt perfecerunt omnia secundum legem Domini, reuersi sunt in Galileam in Ciuitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, & confortabatur, plenus Sapientia, & gratia Dei erat in illo.

N O T Æ.

Reditus in Ciuitatem Nazareth ab Aegypto, de quo S. Matthæus, est idem, de quo S. Lucas, licet hic neque Magorum, neque fuga in Aegyptum meminerit; & post illa verba; ut perfecerunt omnia, sub intelligendum est de obedientia quoque, qua Parentes Domini executi sunt quidquid iusserat Deus per Angelum in somnis.

Terram Israel, Terra Israel erat tota Palestina diuisa in 12. regiones iuxta 12. Tribus filiorum Israel: distabat autem Aegyptus à Ierosolyma itinere dierum circiter 8 Ierusalem autem à Nazareth itinere dierum 4.

Archelaus. Obtinuerat Herodes ab Augusto facultatem occidendi suos filios Alexandrum, Antipatrum, & Aristobulum; seruatis Archelao, & Herode tetrarcha; ante Infantes autem peremptos necari iusserat Alexandrum, & Aristobulum, Antipatrum autem tanquam sibi insidiantem mandauit, quinto ante mortem suam die occidi.

Gratia Dei erat in illo, non interiùs solum, sed exteriùs quoq; graciosus apparebat, & amabilissimus.

---

*MEDITATIO XLIII.**Pro die 12. Ianuarij.**Ex Luca 2. à num. 41. ad 50.*

I. **E**T ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem in die solemni Paschæ. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus; cum redirent, remansit puer IESVS in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos, & notos: & non inuenientes regressi sunt in Ierusalem requirentes eum.

II. Et factum est post triduum inueniunt illum in templo sedentem, in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia, & responsis eius, & videntes admirati sunt.

III. Et dixit Mater eius ad illum, Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te, & ait ad illos; quid est quod me quærebatis? nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse? & ipsi non intellexerunt

runt verbum quod locutus est ad eos.

Pascha anni 12. Domini incidit in diem Sabbathi, & 9. Aprilis ex nostra Chronologia.

N O T Æ.

Iter diei, nempe milliaria Italica circiter 30. quot diebus Aequinoctialibus, & propè Pascha consueverant confici.

Post triduum à tempore, quo egressi fuerant Ierosolyma; prima enim die nihil suspicati sunt de illius remansione; secunda die illum quarentes, nec inuenientes, reuersi sunt Ierosolymam, quò perueniunt die tertia, & postridie manè reppererunt puerum IESVM in Templo.

MEDITATIO XLIV.

Pro die 13. Ianuarij.

Ex Luca 2. num. 51. & 52.

I. **E**T descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis.

II. Et IESVS proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum, & homines.

M E.

MEDITATIO XLV.

Pro die 14. Ianuarij.

Ex Luca 3. à num. 1. ad 9. ex Matth. 3.

à num. 1. ad 10. Marci 1.

à nu. 1. ad 7.

I. **A**Nno Quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galileæ Herode; Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituræ, & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilinæ tetrarcha, sub Principibus Sacerdotum Anna, & Caipha: factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto, & venit Ioannes Baptista in deserto Iudææ in omnem regionem Iordanis, baptizans, & prædicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum, & dicens: poenitentiam agite; appropinquavit enim regnum coelorum. Hic est enim, de quo scriptum est in libro sermonum Isaia Prophetæ. Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas, & videbit omnis caro salutare Dei. *Marcus cum prophetia Isaie, quem solum ut tempore priorem nominat, com-*

1117.

iungit prophetiam quoque Malachia dicentis:
Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

II. Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & Zonam pelliceam circa lumbos suos, esca autem eius erat locustæ, & mel siluestre: Tunc exibat ad eum Ierosolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem, & baptizabantur ab eo in Iordane, confidentes peccata sua.

III. Videns autem turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso, & multos Pharisæorum, & Sadducæorum venientes ad baptismum suum, dixit eis; progenies, seu genimina viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? facite ergo fructus dignos poenitentiae, & ne velitis, seu coeperitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham, dico enim, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.

IV. Iam enim securis ad radicem arborum posita est: omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.

N O T Æ.

Pontio Pilato erat enim Præses Iudææ, successeratq; Valerio Grato anno 13. Tiberij.
Tetrarcha est princeps quatuor, vel quasi quatuor-

quarta partis aliquius Regni, vel Regionis. Defuncto autem Herode Magno, nempe infanticida, & disceptantibus de iure regni eius tribus filiis Archelao, Herode Antipa, & Philippo; Augustus Regnum illud in 4 tetrarchias diuifit. Primam dedit Archelao nempe Iudæam, quo in exilium pulso, missi sunt illuc Procuratores, seu Præsides Romani ab Augusto, Coponius, deinde M. Ambinius, dein Annius Rufus; à Tiberio autem Valerius Græzus, dein Pontius Pilatus, dein Marcellus, dein Cumanus, dein Claudius Felix, dein Portius Festus, de quibus in Actis Apostolor. cap. 23. & 24. Secundam tetrarchiam Galilæam dedit Herodi Antipa, quem Marcus c. 6. Regem vocat. Tertiam dedit Philippo, Iudæam scilicet ab Ithur filio Ismaelis sic dictam, iuxta radicem montis Libani à Iordane, usq; ad Montes Tyri, & Sidonis portetam, unâ cum Trachonitide regione trans Iordanem inter Cœlesyriam, & Palaestinam sita, & Arabia deserta Orientem versus confini. Lysanias verò quarta tetrarchia dynasta, fuit nepos Ptolemæi Mienæi, de quo Ioseph. l. 14. antiq. c. 21. & obtinuit Abilinam ad montem Libanum sitam, ab Oriente Damasco adiacentem, ab Occidente Chalcidæ, à Septentrione Libano.

Anna. & Caipha. Licet enim vnicus esset Summus Sacerdos, nempe tunc Caiphas, Anna tamen siue Ananus inter Principes Sacerdotum, erat maxima authoritatis ob Summum Pontificatum antea gestum, & quia
erat

erat Socer Caipha, ita ex Iosepho lib. 18. cap.
1. & 5. & .

Locustæ, incertum adhuc an essent species
cuiusdam herbe, an animalia, quibus vesci
solitos quosdam populos docent Plinius lib. 6.
c. 30. & l. 11. c. 29. Diodorus Sicul. l. 3. c. 3.
ubi de Acridophagis, & S. Hieronymus lib. 2.
contra Iovinianum, Mercurialis lib. 2. Va-
riar. lect. c. 20 & de his in Leuitico cap. 11.
nu. 22. fit mentio.

MEDITATIO XLVI.

Pro die 15. Ianuarij.

Ex Matth. 3. à nu. 11. & 12. Marci 1.
à num. 7. ad 8. Lucæ 3. à
nu. 10. ad 18.

I. **E**T interrogabant eum turbæ dicen-
tes, quid ergo faciemus? respon-
dens autem dicebat illis. Qui habet
duas tunicas det non habenti, & qui ha-
bet escas, similiter faciat. Venerunt au-
tem & Publicani, ut baptizarentur, & di-
xerunt ad illum: Magister quid facie-
mus? At ille dixit ad eos, nihil amplius,
quàm quod constitutum est vobis, fa-
ciatis.

II. Interrogabant autem eum, & mi-
lites dicentes, quid faciemus, & nos? &
ait illis: Neminem concutatis, neque
ca-

calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs vestris.

III. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne fortè ipse esset Christus. Respondit Ioannes, dicens omnibus. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem venturus est post me, fortior me est, cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calceamentorum eius: Neq; *ut habet Matth.* calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igni.

IV. Cuius ventilabrum in manu eius, & permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum suum: paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem, & alia exhortans euangelizabat populo.

N O T Æ.

Quod ipse erat Christus *hinc, & ex interrogacione Pharisaorum patet.* Ioannem non baptizasse in nomine Christi venturi, eum in formula exprimendo, atque non dubitassent virum ipse esset Christus.

Existimante populo. Nam doctiores norant Messiam de Tribu Iuda nasciturum, atq; adeò Ioannem filium Zachariae Sacerdotis, & Elisabetha de filiabus Aaron non posse esse Messiam.

M. E.

MEDITATIO XLVII.

Pro die 16. Ianuarij.

*Matth. 3. nu. 13. ad 17. Marci 1. n. 9.
ad 11. Luca 3. nu. 21. ad 23.*

I. **E**T factum est in diebus illis cum baptizaretur omnis populus, venit IESVS à Nazareth Galilææ in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo. Ioannes autem prohibebat eum dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem IESVS dixit ei: sine modò: sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum: & baptizatus est à Ioanne in Iordane.

II. Baptizatus autem IESVS confestim ascendit de aqua; & IESV baptizato, & orante, ecce aperti sunt ei Cœli, & descendit Spiritus Sanctus corporali specie, sicut columba in ipsum, & vidit cœlos apertos, & Spiritum Dei tanquam columbam descendantem, & venientem super se, & manentem in ipso.

III. Et ecce vox facta est de Cœlis dicens: Tu es filius meus dilectus in te, complacuit mihi, ut *Lucas*, vel in te complacui, ut *Mar. vel.* Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ut *Matth.* *verumque enim dictum, auditum, & traditum esse potuit, licet alterutrum alteri aequipolleat.*

Et

IV. Et ipse IESVS erat incipiens quasi annorum triginta, vt putabatur filius Ioseph, qui fuit Heli, &c.

N O T A.

Incipiens quasi annorum triginta. *Not*
Tomo 1. *Chronologia Reformat*a lib. 8. cap. 6.
ostendimus, probabilius esse Christum bapti-
zatum esse die 6. Ianuarij feria 6. cum im-
pleisset annos 29. & iam inchoasset annum
30. per dies 13. Omittimus autem hic Ge-
nealogiam eius, vt minus aptam ad Medi-
tationes p̃ys affectibus excitandis destinata.

M E D I T A T I O XLVIII.

Pro die 17. Ianuarij.

Matth. 4. à nu. 1. ad 11. Marc. 1. nu. 12.
& 13. Luc. 4. à num. 1. ad 13.

I. IESVS autem plenus Spiritu Sancto,
regressus est à Iordane, & agebatur
à Spiritu in deserto: *Sic Luc seu:* Et sta-
tim Spiritus expulit eum in desertum;
sic Marc. seu. Ductus est in desertum à
Spiritu, vt tentaretur à diabolo: *sic Matt.*
Et erat in deserto cum bestiis quadragin-
ta diebus, & quadraginta noctibus: & ni-
hil manducauit in diebus illis: & cum
ieiunasset quadraginta diebus, & quadra-
ginta noctibus, consummatis illis, postea
esuriit.

Ac-

II. Accedens autem diabolus tentator dixit illi: Si filius Dei es dic, vt lapides isti panes fiant, *seu ex Luc.* dic lapidi huic vt panis fiat: Et respondit ad illum IESVS: Scriptum est: quia non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

III. Tunc assumpsit eum Diabolus in Sanctam Ciuitatem, & duxit eum in Ierusalem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit illi: Si filius Dei es mitte te hinc deorsum: Scriptum est enim: Quia Angelis suis mandauit de te, vt conseruent te, & quia in manibus tollent te, ne fortem offendas ad lapidem pedē tuum. Et respondens Iesus ait illi: Rursus scriptū est: non tentabis Dominum Deum tuum.

IV. Iterum assumpsit eum diabolus in Montem excelsum valde, & ostendit illi omnia regna Mundi, seu orbis terræ, & gloriam eorum in momento temporis, & dixit ei: Tibi dabo potestatem hanc vniuersam, & gloriam illorum, quia mihi tradita sunt; & cui volo do illa. Tu ergo si cadens coram me, adoraueris me, hæc omnia tibi dabo, & erunt tua omnia. Tunc respondens IESVS dixit illi: vade Satana, scriptum est enim; Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli seruiēs.

V. Tunc consummata omni tentatione, reliquit eum diabolus, et recessit ab eo vsque ad tempus; et ecce Angeli accesserunt, et ministrabant ei.

Hoc

Hoc ordine tentationes refert Matthaeus, utens particulis tūc, & iterum; à quibus abstinuit Lucas, contentus referre illas, quoad substantiam, & secundo loco illam narrans, quam Matthaeus tertio loco refert.

N O T A.

Montem excelsum, distantem duobus miliaribus à deserto Quaren ana, ubi Christus ieiunarat; estq; situs à latere Bethel, & Hae Australi, vocaturque nunc Mons Diaboli: vide Adrichomium, ubi de Tribu Benjamin num. 90.

A D M O N I T I O.

Haecenus Prima Pars Historiae Evangelicae absoluenda die 17. Ianuarij. Iam si Dominica Septuagesima incidat in diem 18. Ianuarij (citius enim non potest contingere:) Intermittendus est ordo alioquin debitus, & die 18. Ianuarij inchoanda est Tertia pars Historiae Evangelicae, de qua infra. Alioquin pergendum est in Secunda parte usque ad Dominicam Septuagesima exclusivè, quae non potest serius contingere quam die 21. Februarij.

97

SECUNDA PARS
EVANGELICÆ
HISTORIÆ,

In Meditationes CXXXIX.
distributa.

MEDIT. I.

Ex Ioannis c. 1. à n. 15. ad 20.

I. **I**oannes testimonium perhibet de ipso & clamat dicens. Hic erat quem dixi, qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat, & de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.

II. Quia lex per Moysen data est, gratia, & veritas per IESVM Christum facta est: Deum nemo vidit unquam: Unigenitus qui est in sinu Patris, ipse enarrauit.

III. Et hoc est testimonium Ioannis, quando miserunt Iudæi ab Ierosolymis Sacerdotes, & Leuitas ad eum, ut inter-

E

ro-

98 SECUNDA PARS

rogarent eum: Tu quis es? & confessus est, & non negavit, & confessus est: Qui non sum ego Christus.

N O T A.

Gratiam pro Gratia, quia scilicet de plenitudine gratia Christo collata, nos omnes gratiam accepimus ipsi proportionaliter respondentem, ut quemadmodum ille est Filius Dei naturalis, ita nos simus eius filij adoptivi.

M E D I T. II.

Ex Ioan. I. à num. 21. ad 34.

I. **E**T interrogauerunt eum: Quid ergo? Elias es tu? & dixit non sum: Propheta es tu? & respondit: Non. Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum dedimus his, qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?

II. Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta (& qui missi fuerunt, erant ex Phariseis) & interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis, ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cu-

cuius ego non sum dignus, vt soluam
eius corrigiam calceamenti. Hæc in Be-
thania facta sunt trans Iordanem, vbi
erat Ioannes baptizans.

III. Altera die vidit Ioannes IESVM
venientem ad se, & ait. Ecce Agnus Dei,
ecce qui tollit peccata Mundi. Hic est
de quo dixi: post me venit vir, qui ante
me factus est; seu genitus, vt verti potuit ex
Græco γεννηται, quia prior me erat, & ego
nesciebam eum. sed vt manifestetur in
Israel, propterea veni ego in aqua bap-
tizans.

IV. Et testimonium perhibuit Ioan-
nes dicens, quia vidi Spiritum descen-
dentem, quasi columbam de Coelo, &
mansit super eum. Et ego nesciebam
eum, sed qui misit me baptizare in aqua,
ille mihi dixit: super quem videris Spiri-
tum descendantem, & manentem super
eum, hic est qui baptizat in Spiritu San-
cto, & ego vidi, & testimonium perhi-
bui, quia hic est Filius Dei.

MEDIT. III.

Ex Ioan. 1. à num. 35. ad 51.

I. **A** Altera die iterum stabat Ioannes,
& ex discipulis eius duo, & respi-
ciens IESVM ambulantiem dicit: Ecce
Agnus Dei, & audierunt eum duo disci-
puli

100 SECUNDA PARS

puli loquentem, & secuti sunt IESVM. conuersus autem IESVS, & videns eos sequentes se dicit eis: Quid quæritis? qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum Magister) vbi habitas? Dicit eis venite, & videte: venerunt, & viderunt vbi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.

II. Erat autem Andreas frater Simonis Petri, vnus ex duobus, qui audierant à Ioanne, & sequuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei, inuenimus Messiam (quod est interpretatum Christus) & adduxit eum ad IESVM. Intuitus autem eum IESVS dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas (quod interpretatur Petrus.)

III. In crastinum voluit exire in Galilæam, & inuenit Philippum, & dicit ei IESVS: sequere me; Erat autem Philippus à Bethsaida ciuitate Andreæ, & Petri. Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, inuenimus IESVM filium Ioseph à Nazareth: & dixit ei Nathanael: à Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, & vide.

IV. Vidit IESVS Nathanael venientem ad se, & dicit de eo: Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael: vnde me nosti? Respondit IESVS,

SVS, & dixit ei: Priusquam te Philippus
vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Re-
spondit ei Nathanael, & ait. Rabbi tu
es Filius Dei, tu es Rex Israel. Respon-
dit IESVS, & dixit ei: Quia dixi tibi vidi
te sub ficu, credis: maius his videbis, &
dicit ei: amen amen dico vobis, videbi-
tis Cœlum apertum, & Angelos Dei
ascendentes, & descendentes suprà Fi-
lium hominis.

N O T Æ.

Nathanael: hunc fuisse Bartholomæum
Apostolum multis coniecturis probabiliter do-
cent post Rupertum Abbatem, Iansenium c.
17. concord. Abulensem, Ariamq; Monta-
num, Salmeron tom. 4. p. 1. tract 18. & Cor-
nel. à Lapide in cap 1. Ioannis; negant ta-
men S. Augustinus, Baronius, Toletus,
Maldonatus, Ribera.

A Nazareth potest aliquid boni esse?
Sciebat enim ex Michea cap. 5. Christum na-
sciturum in Bethleem Iuda.

Angelos Dei ascendentes. Siue id fa-
ctum sit in Ascensione Domini, siue alia pe-
culiari apparitione, quam Euangelista non
retulerunt.

MEDIT. IV.

Ex Ioan. 2. vsq; ad num. 11.

I. **E**T die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galileæ, & erat Mater IESV ibi: Vocatus est autem, & IESVS, & Discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino, dicit Mater IESV ad eum: vinum non habent. Et dicit ei IESVS, quid mihi, & tibi est mulier? nondum venit hora mea.

II. Dicit mater eius ministris: Quodcumque dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapideæ hydiæ sex, positæ secundum purificationem Iudæorum, capientes singulæ metretas binas, vel ternas. Dicit eis IESVS, implete hydiæ aqua. Et impleuerunt eas vsq; ad summum, & dicit eis IESVS: haurite nunc, & ferte Architriclino, & tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, & non sciebat unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant aquam; vocat sponsum architriclinus, & dicit ei. Omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc.

III. Hoc fecit initium signorum IESVS in Cana Galileæ, & manifestauit
glo.

gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.

N O T Æ.

In Cana Galileæ, nempe ad tribum Zabulon pertinente: altera enim Cana prope Sidonem ad tribum Aser pertinebat. Hinc quidam colligunt, sponsum hunc fuisse Simonem Cananeum filium Cleopha, fratris S. Iosephi iam defuncti; ideoq; matrem Domini vocatam cum filio ad nuptias; vide Baronium ad annum 31. sed viso hoc miraculo Simon sponsa, ac mundo valedixerit Christoq. se adiunxerit.

Deficiente vino, nuptiali scilicet, & digno conuiuiis, fortè enim in Apothecis erat vinum vilissima nota. Deipara tamen praueniens verecundiam Sponsi non expectauit, ut totaliter deficeret vinum nuptiale: At Christus volens euidentius esse miraculum, expectandum duxit tantisper, dum omninò deficeret; & simul indicans, nec se, nec matrem debitum habere prouidendi de vino; vel hoc miraculum, non ab ipso, ut homine exigendum, sed ut à Deo, qui naturam Diuinam ab ipsa non acceperat, ideo mitissimis verbis, & placidissimo vultu respondit: Quid mihi, & tibi est mulier? nondum venit hora mea: patrandi scilicet miraculi.

Secundùm Purificationem: Iudai enim sapius ante, & inter epulas manus lauabant, & vasa, ut si quid immundum tetigissent.

104 SECUNDA PARS

mundarentur, ut narratur Marci 7.

Metretas binas, vel ternas; si Metretas, ut vult Robertus Cenalis capiebat libras 108. sex hydia binarum metretarum capiebant libras 648. aquæ, vel vini; ternarum autem libras 972.

Architriclino, idest Magistro, & Moderatori conuiuij, quem Rectorem nominat Ecclesiasticus cap. 32. Græci Symphosiarcham.

Initium signorum, primum miraculum ad instantiam Matris suæ: conuersurus in ultimo conuiuiio vitæ suæ mortalis vinum ipsum, in sanguinem suum.

MEDIT. V.

Ex Ioannis 2. num. 12. ad 25.

I. **P**ost hoc descendit Capharnaum, ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat Pascha Iudæorum, & ascendit IESVS Ierosolymam, & inuenit in templo vendentes boues & oues, & columbas, & nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque, & boues; & nummulariorum effudit æs, & mensas subuertit, & his, qui columbas vendebant dixit: Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationes.

Re.

Recordati sunt verò discipuli eius, quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me.

II. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis? Respondit IESVS, & dixit eis: solute templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi: Quadraginta, & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & Sermoni quem dixit IESVS.

III. Cum autem esset Ierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius, quæ faciebat. Ipse autem IESVS non credebatur semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, & quia opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

(Hoc Pascha anno 30. Domini incidit in die 6. Aprilis, & feriam 5. Per fratres Domini, intellige iuxta Hebraicam phrasim, cognatos eius: nam Deipara, & S. Ioseph fuerunt semper Virgines.)

N O T Æ.

Fratres eius, non Filios MARIAE, aut

E 5

10.

*Iosephi, sed cognatos, & consanguineos; phras
Hebraica.*

*Quadraginta, & sex annis, computatis
scilicet annis, quibus Salomonis Templum
septennio constructum, sed à Chaldeis incen-
sum, ac destructum. fuit postea partim à Zo-
robabele, partim à Machabais, partim ab
Herode Ascalonica constructum, instauratum
& ornatum.*

MEDIT. VI.

Ex Ioannis 3. à num. 1. ad 8.

I. **E**Rat autem homo ex Phariseis Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. Hic venit ad IESVM nocte, & dixit ei. Rabbi scimus, quia à Deo venisti Magister; nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.

II. Respondit IESVS, & dixit ei; Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci cum sit senex? nunquid potest in ventrem matris suæ iterum introire, & nasci? Respondit IESVS. Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.

III. Quod natum est ex carne, caro est:

est: & quod natum est ex Spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo: Spiritus ubi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis unde veniat, & quo vadat. Sic est omnis, qui natus est ex Spiritu.

N O T Æ.

Princeps Iudæorum, idest unus ex Principibus Iudæorum Phariseis, qui scilicet seueriorem, ac sanctiorem Legis observantiam profitebantur, sicut nunc deceret Canonicos reliquosq; Clericos.

Respondit IESVS, vel expressa, vel tacite interrogationi de consequendo Regno Dei, insinuans illi Baptismum, per quem renasci oportet non carnaliter, sed spiritualiter.

Spiritus ubi vult spirat, siue ex venti spiramine, quid spiritualiter fiat in homine per gratiam indicans: siue nomine Spiritus Spiritum Sanctum, ac Diuinas inspirationes, quæ gratis proueniunt hominem.

MEDIT. VII.

Ex Ioann. 3. à num. 9. ad 16.

I. **R**espondit Nicodemus, & dixit ei: quomodo possunt hæc fieri. Respondit IESVS, & dixit ei. Tu es Magister in Israel, & hæc ignoras? Amen.

E 6

amen

amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis: si terrena dixi vobis, et non creditis, quomodo si dixero vobis coelestia crederis?

II. Et *sub intellige dixero*: Nemo ascendit in Coelum, nisi qui descendit de Coelo. Filius hominis qui est in Coelo. Et *sub intellige dixero*: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis; ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam aeternam.

III. Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam.

N O T A E.

Tu es Magister: *Quod Spiritus Dei gratis proueniat homines, & eas spiritualiter viuificet, poterat ex Sacris Scripturis colligi, ideoque perstringitur Nicodemus, quod hoc ignorauerit.*

Si terrena, *id est per similitudines terrenas aquae, venti, &c. Coelestia, id est sublimiora, quae mox innuit, videlicet de Filio hominis, qui sic descendit de Coelo ad assumendam carnem humanam, ut simul per Diuinitatem sit in Coelo, & illuc assensurus cum humanitate, postquam exaltatus fuerit in Crucem, &c.*

ME

---

*MEDIT. VIII.**Ex Ioan. 3. à num. 17. ad 21.*

I. **N**on enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mūdum, sed vt saluetur mundus per ipsum.

II. Qui credit in eum non iudicatur, qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei. Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum: & dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem, erant enim eorum mala opera.

III. Omnis enim, qui malè operatur odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

---

*MEDIT. IX.**Ex Ioann. 3. à num. 22. ad 30.*

I. **P**ost hæc venit IESVS, & Discipuli eius in Iudæam terram, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat: Erat autem, & Ioannes baptizans in Aenon, iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic,
&

110 SECUNDA PARS

& veniebant, & baptizabantur: Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Ioannis cum Iudæis de purificatione, & venerunt ad Ioannem, & dixerunt ei: Rabbi qui erat tecum trans Iordanem; cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.

II. Respondit Ioannes, & dixit: Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de Cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: non sum ego Christus, sed quia missus sum antè illum.

III. Qui habet Sponsam Sponsus est: amicus autem Sponsi qui stat, & audit, gaudio gaudet propter vocem Spōsi, hoc ergo gaudium meum impletum est: Illum oportet crescere, me autem minui.

MEDITATIO X.

Ex Ioann. 3. à num. 31. ad 36.

I. **Q**ui de sursum venit, super omnes est, qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur: Qui de cœlo venit super omnes est.

II. Et quod vidit, & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit. Qui accipit eius testimonium, signavit quia Deus verax est: Quem enim
mi-

HISTORIÆ EVANG. III

misit Deus, verba Dei loquitur.

III. Non enim ad mensuram dat Deus Spiritum: Pater diligit Filium, & omnia dedit in manu eius.

IV. Qui credit in Filium habet vitam æternam, qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

MEDIT. XI.

Ex Luca 3. n. 19. & 20. Matt. 14.

nu. 3. ad 5. & c. 4. n. 12. Marc. 6.

nu. 17. ad 20. & cap. 1. nu. 14.

Ioan. 4. num. 1. ad 4.

I. **C**Um autem Herodes tetrarcha corripere ab illo de Herodiade vxore fratris sui Philippi, quia duxerat eam, & de omnibus malis, quæ fecit Herodes (dicebat enim Ioannes Herodi: non licet tibi habere vxorem fratris tui) Herodias insidiabatur illi, & volebat occidere eum, nec poterat.

II. Herodes enim metuebat Ioannem, sciens eum virum Iustum, & Sanctum: & custodiebat, *id est ex Græco textu obseruabat eum*; & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat.

III. *Sed tandem urgente Herodiade.* Adiecit & hoc super omnia, & misit, ac tenuit

112 SECUNDA PARS

nuit Ioannem, & alligauit eum, & posuit in carcerem, propter Herodiadem, & volens illum occidere, timuit populum; quia sicut prophetam eum habebant.

IV. Postquam autem traditus est Ioannes, & cum audisset quod Ioannes traditus esset, ut cognouit IESVS, quia audierunt Pharisei, quod IESVS plures discipulos facit, & baptizat, quam Ioannes; (Quamquam IESVS non baptizaret, sed discipuli eius) Reliquit Iudæam, & abiit in Galilæam: oportebat autem eum transire per Samariam.

N O T Æ.

De Herodiade erat hæc filia Aristobuli qui erat nepos ipsius Herodis tetrarcha, & uxor Philippi Tetrarcha, qui erat frater eiusdem Herodis.

De omnibus malis: hic enim Herodes Antipas adeo vitiosus fuit, ut eum Christus Luca 13. vulpem appellarit, & à Caio Imperatore Tetrarchia spoliatus, ac missus in exilium fuerit.

Adiecit, & hoc. Sunt qui cum S. Hieronymo, Carthusiano, Caietano, Tolet, Iansenioq; putent Scribas, cum Herodiade conspexisse in carcerem, necemq; S. 10. Bapt. quia de hoc sub nomine Elia Christus Matth. 17. dixit: Elias iam venit, & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcunq; voluerunt.

Quam-

Quamquam IESVS non baptizaret;
ordinariè scilicet; quidam enim putāt à Chri-
sto baptizatos Desparam, & S. Petrum.

Per Samariam. Prouinciam videlicet.

MEDIT. XII.

Ex Ioan. 4. à num. 4. ad 25.

I. **V**enit ergo in ciuitatem Samariæ,
quæ dicitur Sichar, iuxta præ-
dium, quod dedit Iacob, Ioseph filio suo:
erat autem ibi fons Iacob. IESVS au-
tem fatigatus ex itinere, sedebat sic su-
prà fontem. Hora erat quasi sexta. Ve-
nit mulier de Samaria haurire aquam.
Dicit ei IESVS, da mihi bibere, Discipuli
enim eius abierant in ciuitatem, vt cibos
emerent.

II. Dicit ergo ei mulier illa Samarita-
na: quomodo tu Iudæus cum sis bibere
à me poscis, quæ sum mulier Samarita-
na? non enim contuntur Iudæi Samari-
tanis. Respondit IESVS, & dixit ei: Si
scires donum Dei, & quis est qui dicit ti-
bi, da mihi bibere; tu forsitan petisses
ab eo, & dedisset tibi aquam viuam.

III. Dicit ei mulier: Domine, neque
in quo haurias habes, & puteus altus est:
vnde ergo habes aquam viuam? Nun-
quid tu maior es patre nostro Iacob, qui
dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit,
&

114 SECUNDA PARS

& filij eius, & pecora eius? Respondit IESVS, & dixit ei: Omnis qui biberit ex aqua hac, sitiet iterum: Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

IV. Dicit ad eum mulier, Domine da mihi hanc aquam, vt non sitiam: neque veniam huc haurire.

N O T Æ.

Sedebat sic suprà fontem, nempe suprà marginem putei, unde aqua scaturiebat, & sic, idest sicut solent fatigati viatores sedere humi, vbi aliquem sedendi locum aliquantulum commodum naçti fuerint.

Iudæus cum sis, ex dialecto loquela, & simbria carulea vestis de qua 15. numerorum, potuit illum discernere esse Iudæum.

Non enim contuntur Iudæi Samaritanis: verba sunt Euangelista, qui notat Samaritanos haberi à Iudæis, vt Schismaticos, aut Hereticos, eo quòd partim legem Moysis, partim Gentilium ritus observarent, & in instauratione Templi post captiuitatem Iudæis obstitissent, ipsiq; in Monte Garizim, aliud Templum semi profano ritu erexissent, nec reciperent de Testamento veteri, nisi Pentateuchum.

M E.

MEDIT. XIII.

Ex Ioan. 4. à num. 16. ad 27.

I. **D**icit ei IESVS, vade voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit: non habeo virum: dixit ei IESVS: benè dixisti, quia non habeo virum: Quinque autem viros habuisti, & nunc, quem habes, non est tuus vir, hoc verè dixisti. Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt, & vos dicitis, quia Ierosolymis est locus ubi adorare oportet.

II. Dicit ei IESVS: mulier crede mihi quia veniet hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem, in spiritu, & veritate: Nam, & Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum in spiritu, & veritate oportet adorare.

III. Dicit ei mulier, scio quia Messias venit, qui dicitur Christus, cum ergo venerit, ille nobis annuntiabit omnia. Dicit ei IESVS: Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt Discipuli eius:

116 SECUNDA PARS
eius: & mirabantur, quia cum muliere
loquebatur. Nemo tamen dixit, quid
quæris, aut quid loqueris cum ea?

N O T Æ.

Patres nostri in Monte hoc, nempe Ia-
cob, Iosue, & Moyses de quibus Genes. 33.
Iosue vult. Deuteronomij 27. & præterea illi
qui in Templo Garizim ab Alexandri Magni
tempore, usq; ad tempus Hircani nepotis Iuda
Machabæi per annos 200. sacrificarant: po-
stea enim destructum fuit.

Adoratis quod nescitis, quia Deum unum
cum Idolis in cultu vestro coniungitis, & riti-
bus à Deo non præscriptis.

Scio, quia Messias venit: dixerat enim
Christus, venit hora, & nunc est: iam enim
ex translatione regni à Iudæis ad alienige-
nam Herodem; ex Hebdomadibus Danielis;
ex Magorum verbis; ex 16. Baptista testimo-
nio cæperat vulgari rumor de proximo aduen-
tu Messia.

M E D I T. XIV.

Ex Ioan. 4. à num. 28. ad 42.

I. **R**eliquit ergo hydriam suam Mu-
lier: & abiit in Civitatem, & di-
cit illis hominibus. Venite, & videte
hominem, qui dixit mihi omnia quæcun-
que

que feci. Nunquid ipse est Christus? Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum. Interea rogabant eum Discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis: ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergo Discipuli ad inuicem: Nunquid aliquis attulit ei manducare?

II. Dicit eis IESVS: meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros, & videte regiones, quia albe sunt iam ad messem, & qui metit mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt & qui seminat simul gaudet, & qui metit.

III. In hoc enim est verbum verum, quia alius est qui seminat, & alius est qui metit: Ego misi vos metere, quod vos non laborastis: alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis.

IV. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecunq; feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum, vt ibi maneret, & mansit ibi duos dies: & multo plures crediderunt propter sermonem eius, & mulieri dicebant. Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim

au-

118 SECUNDA PARS
audiuimus, & scimus, quia hic est verè
Saluator Mundi.

N O T Æ.

Adhuc quatuor menses sunt, & messis
venit. Ergo tunc erat mensis December, aut
Ianuarius, quia in Iudæa messis fieri solebat
sub finem Aprilis, vel initium Maij.

In hoc est verbum verum, idest prover-
bium, quo vulgò dicebatur vnus ferit, alius
metit.

Alij laborauerunt, Propheta, & legis Do-
ctores, iactis seminibus de regno Dei ad Gen-
tes propagando, de aduentu Messia, & de San-
ctitate, ac Gratia per ipsum diffundenda in
omnes regiones.

M E D I T. XV.

Ex Matt. 4. nu. 12. ad 17. & Marci

1. n. 14. Luc. 4. nu. 14. 15. &

Ioan. 4. à nu. 43. ad 45.

I. **P**ost duos autem dies exijt inde
IESVS, & regressus est in Spiritu
in Galilæam, & relicta ciuitate Nazareth
(ipse enim IESVS testimonium perhi-
buit, quia propheta in sua patria hono-
rem non habet) venit, & habitauit Ca-
pharnaum maritimam in finibus Zabu-
lon,

lon, & Nephthali, vt adimpleretur quod dictum est per Isaïam Prophetam. Terra Zabulon, & terra Nephthali via maris trans Iordanem Galilææ gentium: Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam, & sedentibus in regione vmbre mortis lux orta est eis.

II. Exinde prædicans Euangelium regni Dei, coepit IESVS prædicare, & dicere: poenitentiam agite, quoniam impletum est tempus, appropinquauit enim regnum cœlorum, poenitemini, & credite Euangelio.

III. Cum ergo venisset in Galilæam exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent, quæ fecerat Ierosolymis in die festo, & ipsi enim venerant ad diem festum: & fama exijt per vniuersam regionem de illo, & ipse docebat in Synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus.

N O T Æ.

Appropinquauit enim Regnum Cœlorum, id est lex gratia, per quam Deus non in Iudæa tantum, sed ubiq; regnabit, & vicinus electi migrare poterunt, quam primum ex hac vita ad Cœlum, nec detinebuntur iam in sinu Abrahe: sicut hætenus detenti sunt.

In die festo, siue Paschatis, siue Tabernaculorum.

MEDIT. XVI.

Ex Ioan. 4. à num. 46. ad 54.

I. **V**enit ergo iterum in Cana Galilæe
ubi fecit aquam vinum, & erat
quidam Regulus, cuius filius infirmaba-
tur Capharnaum. Hic cum audisset, quia
IESVS adueniret à Iudæa in Galilæam,
abiit ad eum, & rogabat eum, ut descen-
deret, & sanaret filium eius; incipiebat
enim mori: Dixit ergo IESVS ad eum:
nisi signa, & prodigia videritis non cre-
ditis. Dicit ad eum Regulus, Domine
descende priusquam moriatur filius meus.
Dicit ei IESVS: Vade filius tuus viuit.

II. Credidit homo sermoni, quem di-
xit ei IESVS, & ibat. Iam autem eo de-
scendente, serui occurrerunt ei, & nun-
ciauerunt dicentes, quia filius eius viue-
ret. Interrogabat ergo horam ab eis, in
qua melius habuerit: & dixerunt ei: quia
heri hora septima reliquit eum febris.

III. Cognouit ergo pater, quia illa
hora erat in qua dixit ei IESVS, filius tuus
viuit, & credidit ipse, & domus eius tota.
Hoc iterum secundum signum fecit IE-
SVS cum venisset à Iudæa in Galilæam.

*Hoc signum vocatur secundum comparati-
uè ad primum factum, dum esset in Cana Ga-
lilea.*

NO.

N O T A.

Regulus, *sive fuerit de Regia stirpe Hero-*
dis, sive Regius aliquis vir nobilis, & Consi-
liarius Regis, aliave dignitate conspicuus;
Gracè enim nunc habetur βασιλικός, idest Re-
gius, non βασιλικός ut olim, idest Regulus.

MEDIT. XVII.

Ex Matt. 4. nu. 17. ad 22. Marc. 1.
num. 16. ad 20.

I. **A**mbulans autem, & præteriens IESVS secus mare Galilææ, vidit duos fratres Simonē, qui vocatur Petrus, & Andreā fratrem eius mittentes retia in mare (erant enim piscatores) & dixit eis IESVS: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum: At illi continuo relictis retibus, secuti sunt eum.

II. Et progressus inde pusillum, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem eius in naui, cum Zebedæo patre eorum, & ipsos reficientes retia sua, & componentes in naui, & statim vocavit illos: Illi autem statim relictis retibus, & patre suo Zebedæo in naui, cum mercenarijs, secuti sunt eum.

N O T A.

Relictis retibus secuti sunt eum, animi
quidem permanendi perpetuò in eius sequela
sed non animo desistendi à piscatu certis tem-
poribus de licentia magistri sui, & deinceps
reuerendi ad comitatum Christi, ut patet ex
piscatione miraculosa descripta à S. Luca cap.
5. de qua infra Medit. 36. in qua tamen non
dicitur vocatus fuisse; Et circumstantia adeo
diuersa sunt, ut mirer aliquot hanc vocatio-
nem ad illius piscationis tempus referre. In
hac enim Petrus, & Andreas sponte sua mit-
tebant retia in mare, & IESVS auocauit eos
à piscatu, Iacobus autem, & Ioannes resicie-
bant retia in alia nauis. At piscatio miracu-
losa initiata est iussu Christi, nec tunc primo vo-
cati sunt, sed Petrus confirmata promissio de
piscandis hominibus, diuersa itaq; fuisse voca-
tio, de qua hic & confirmatio de qua Luca 5.
ut cum S. Augustino de consensu Euang.
c. 17. sentiunt, Liranus, Maldonatus, To-
letus, multiq; alij.

MEDIT. XVIII.

Ex Luca 4. num. 16. ad 30.

I. **E**T venit Nazareth, vbi erat nutri-
tus, & intrauit secundum consue-
tudinem suam die Sabbathi in Synago-
gam.

gam. Et surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaïæ Prophetæ: & vt reuoluit librum, inuenit locum, vbi scriptum erat. Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, Euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde. Prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum; dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis.

II. Et cum plicuisset librum reddidit ministro, & sedit; & omnium in Synagoga oculi erant intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc Scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant; & mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant: Nonne hic est filius Ioseph?

III. Et ait illis, vtique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura te ipsum: quanta audiuius facta in Capharnaum? fac & hic in patria tua. Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlum annis tribus, & mensibus sex, cum facta esset fames valida in omni terra, & ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israel sub Elisæo Propheta, & nemo eorum.

124 SECUNDA PARS

mundatus est, nisi Naaman Syrus.

IV. Et repleti sunt omnes in Synagoga ira, hæc audientes, & surrexerunt, & eiecerunt illum extra Ciuitatem: Et duxerunt illum vsque ad supercilium Montis, super quem ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat.

N O T Æ.

Surrexit legere. Erexit se, poscens librum, vt tanquam Doctor interpretaretur illum.

Vt reuoluit, idest expandit, libri enim tunc erant unica membrana longa circa Cylin drum conuoluta; statim autem inuenit locum Isaia, qui erat non longè à fine, vt nunc est in Capite 61.

Propter quod vnxit me: in Isaia habetur: Eo quod vnxit me, in primo scilicet instanti Incarnationis, in quo iuxta Danielis dictum, vnctus est Sanctus Sanctorum, & inde CHRISTVS esse coepit, idest vnctus.

Annum placabilem. Quasi Annum Iubilæi gratia copiosa, ac misericordia non restrictum ad unicum annum determinatum (non enim dixit Hunc annum) unde malè quidam inferunt, Christum unico anno predicasse; sed indefinitè extensum ad totum prædicationis Euangelicæ tempus, etiam per Apostolos, iuxta illud Pauli 2. Corinth. 6. Ecce nunc tempus acceptabile, &c.

Hanc

Hanc similitudinem : *hoc prouerbum.*

Transiens per medium illorum, *sive inuisibilis factus, sive illos miraculo occulto diuertens ab ipso apprehendendo, ac precipitando, & sic eludens eorum consilium.*

MEDIT. XIX.

Ex Luca 4. nu. 31. ad 37. Matt. 4.

num. 23. ad 25. Marc. 1.

num. 21. ad 28.

I. **E**T descendit in Capharnaum Ciuitatem Galileæ, & statim Sabbatis ingressus in Synagogam docebat eos, & stupebant super doctrina eius, quia in potestate erat sermo eius, erat enim docens eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ.

II. Et in Synagoga erat homo habens Spiritum immundum, & exclamauit voce magna dicens : Sine, quid nobis, & tibi IESV Nazarene ? venisti perdere nos ? Scio te quia sis, Sanctus Dei.

III. Et comminatus est ei IESVS, & increpauit illum dicens : obmutesce, & exi de homine, & discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna cum proiecisset illum dæmonium in medium, exijt ab eo nihilque illum nocuit, & factus est pavor in omnibus, & mirati sunt

126 SECUNDA PARS

sunt omnes, & colloquebantur ad invicem dicentes; Quid nam est hoc? Quia nam doctrina hæc nova? Quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, & obediunt ei, & exeunt? & processit rumor eius statim in omnem regionem Galilææ.

IV. Et circuibat IESVS totam Galilæam docens in Synagogis eorum, & predicans Euangelium regni, & sanans omnem languorem, & omnem infirmitatem in populo, & abiit opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes male habentes varijs languoribus, & tormentis comprehensos, & qui demonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos. Et secutæ sunt eum turbae multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Ierosolymis, & de Iudæa, & de trans Iordanem.

N O T Æ.

Quasi potestatem habens, videlicet auctoritatem, & efficaciam exemplo vite Sanctissimæ, & miraculis confirmatam, & perspicua, ac profundiori interpretatione plusquam scriba docens; & illustrans mentes auditorum, eosque interius accendens.

Scio te quia sis Sanctus Dei, idest Sanctus Sanctorum, non quod id certo sciret, sed vehementissimis coniecturis ita æstimaret: ait enim S. Augustinus l. 9. Civit. cap. 21. de Chri.

Christo à demonibus cognito: Tantum inno-
tuit, quantum voluit, tantum voluit,
quantum oportuit.

Decapolis erat regio 30. milliarium lon-
ga, & lata, decem ciuitates continens, quæ
dicebantur Casarea Philippi Asor, Cedes,
Nephthalim, Sephet, Corozaim, Capharnaum,
Bethsaida, Iotapata, Tiberias, & Bethsan.

MEDIT. XX.

Ex Matt. 5. num. 1. ad 12.

I. *V* Idens autem turbas ascendit in
montem, & cum sedisset acceffe-
runt ad eum Discipuli eius, & aperiens
os suum docebat eos dicens: Beati pau-
peres spiritu, quoniam ipsorum est re-
gnum cœlorum. Beati mites, quoniam
ipsi possidebant terram.

II. Beati qui lugent, quoniam ipsi
consolabantur; Beati qui esuriunt, & si-
tiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabun-
tur.

III. Beati misericordes, quoniam ipsi
misericordiam consequentur. Beati mun-
do corde, quoniam ipsi Deum videbunt.
Beati pacifici, quoniam Filij Dei voca-
buntur.

IV. Beati qui persecutionem patiun-
tur propter iustitiam, quoniam ipsorum
est Regnum Cœlorum. Beati estis cum

128 SECUNDA PARS

maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me: Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in Coelis: Sic enim persecuti sunt Prophetas, qui fuerunt ante vos.

N O T A.

Ascendit in Montem, scilicet situm in Galilaea, & fortasse Thaber, ut S. Hieronymus putat; siue eum, qui postea dictus est Mons Christi, distans tribus miliaribus à Capharnaum versus Occidentem.

M E D I T. XXI.

Ex Matt. 5. à num. 13. ad 19. &
Marc. 4. num. 21.

I. **V**Os estis sal terræ, quod si saleuauerit, in quo salietur? ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.

II. Vos estis lux mundi, non potest ciuitas abscondi suprâ montem posita: neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra corâ hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Coelis est.

No-

Nolite putare, quoniam veni soluere legem, aut prophetas, non veni soluere, sed adimplere: Amen quippe dico vobis, donec transeat cœlum, & terra iota vnũ, aut vnus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.

IV. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum; Qui autem fecerit, et docuerit hic magnus vocabitur in regno Cœlorum.

MEDIT. XXII.

Ex Matth. 5. à num. 20. ad 26. &

Luce 12. num. 58. & 59.

I. **D**Ico enim vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum, & Phariseorum non intrabitis in Regnum Cœlorum. Audistis quia dictum est antiquis; Non occides, qui autem occiderit reus erit iudicio? Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio, qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit Concilio, qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.

II. Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te; relinque

F 5

ibi

130 SECUNDA PARS

ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum.

III. Esto consentiens aduersario tuo citò dum es in via cum eo, ne fortè tradat te aduersarius Iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerè mittaris: Amen dico tibi non exies inde, donec reddas nouissimum quadrantem.

N O T Æ.

Reus erit iudicio, *scilicet Iudicis supremi, qui discernit internos quoque motus animi.*

Raca vox Syriaca, qua non quidem dementem, sed hominem Iudicij diminuti, aut inconsideratum significabat, & tamen talem iniuriam continebat, ut accusari posset coram confesso plurium iudicum.

Fatue, animo contumelioso, & contra personam, qua inde grauiter offendatur; non autem eo modo quo parentes, ac magistri increpant filios, aut discipulos, & quo Christus dixit Luca 24. O stulti, & tardi corde; aut Paulus ad Gal. 3. O insensati Galatæ.

Aduersario tuo. Consiliarius esse docet non litigare, sed concordia, & compositione prauenire aduersarium, antequam in Iudicium voceris,

¶

M E.

MEDIT. XXIII.

Ex Matth. 5. à nu. 26. ad 37.

I. **A** Vdistis quia dictum est antiquis non mœchaberis; Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te: Expedit enim tibi, ut pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam, & projice abs te: expedit enim tibi, ut pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.

II. Dictum est autem; quicumque dimiserit uxorem suam det ei libellum repudiij. Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari, & qui dimissam duxerit adulterat.

III. Iterum audistis, quia dictum est antiquis: Non periurabis; reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per Coelum, quia thronus Dei est; neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per Ierosolymam, quia ciuitas est

magni Regis. Neque per caput tuum iuraueris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. Sit autem sermo vester est, est, non, non: quod autem his abundantius est, à malo est: *Id est à maligni spiritus suggestionem Gracè enim est, ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.*

N O T Æ.

Erue, abscide, etc. *id est perinde abstine ab eorum abusu, ac si penitus illis careres, eosque eruisses tibi, aut abscidisses.*

Excepta fornicationis causa; Non est sermo hic de dissolutione matrimonij ob fornicationem, seu adulterium uxoris, sed de diuortio tantum, ut constat ex Iure Canonico cap. Quæsiuit de diuortio, & ex Apostolo I. ad Corinthios cap. 7. dicente: Iis autem, qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere, quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari: et vir uxorem non dimittat.

Facit eam mœcharis; *id est si alia de causa, quam ob adulterium illam dimittit, ponit eam in periculo, & occasione adultera dicam alijs: nam si eam deprehensam semel, aut saepius in adulterio dimittat, iam non facit eam adulteram, seu procliuem ad adulterium; sed illam iam talem reperit, & ideo hac sola de causa, aut potissima licet diuortium ab ea facere.*

Ne-

Neque per Cœlum, etc. *Pharisæi enim dicebant iuramenta facta per creaturas non obligare, idèdque per eas iurari posse facilius, quam per Deum Creatorem.*

MEDIT. XXIV.

Ex Matth. 5. à num. 38. ad 48.

I. **A** Udists quia dictum est: Oculum pro oculo, dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in dexteram maxillam, præbe illi, & alteram. Et ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium.

II. Et quicumque angariauerit te mille passus, vade cum illo alia duo. Qui petit à tè dà ei, & volenti mutuare à te, ne auertas.

III. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, & habebis odio inimicum tuum. Ego autem dico vobis. Diligite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos; & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filij Patris vestri, qui in cœlis est, qui solem suum oriri facit super bonos, & malos, & pluit super iustos, & iniustos.

IV. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne

&

& publicani hoc faciant? & si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne, & ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut & pater vester coelestis perfectus est.

N O T Æ.

Oculum pro Oculo, etc. *Lex talionis Exodi 21. & Levitici 24. concedebat id procurare auctoritate iudicis, ex merito Iustitiæ, non odij in proximum, at quia difficillimum est id procurare absq; odio, Consilium dat Dominus heroicæ charitati congruum.*

Odio habebis inimicum, &c. *hæc verba nusquam reperiuntur in Sacra Scriptura: Levitici autem 19. dicitur: Non oderis fratrem tuum in corde tuo, &c. non quæras ultionem, nec memor oris iniuriæ fratrum tuorum. Et Exodi 23. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. Si videris asinum odientis te, iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis cum eo. At Pharisei ad verba Levitici c. 19. nu. 18. Diliges amicum tuum, adiecerant hæc glossam, & odio habebis inimicum tuum, quam reprobatur hoc loco Christus.*

MEDIT. XXV.

Ex Matt. c. 6. à num. 1. ad 9.

I. **A**ttendite ne iustitiam vestram faciatis coràm hominibus, ut videamini ab eis; alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in Coelis est. Cùm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te; sicut hypocritæ faciunt in Sinagogis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito; & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

II. Et cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in Synagogis, & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus; amen dico vobis receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito reddet tibi.

III. Orantes autem nolite multum loqui, sicut Ethnici, putant enim, quòd in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim Pater vester

136 SECUNDA PARS
Nter quid opus sit vobis, antequam petatis eum; sic ergo vos orabitis.

N O T A.

Nolite multum loqui. *Græcè est βαρύνει λόγον, quod significat superflua prolixitate, & inani multiloquio uti, ponendo fiduciam in superstitiosa multitudine, ac numero verborum; sicut Ethnici faciebant, potius quam in affectu interiori, ac fide in Deum.*

MEDIT. XXVI.

*Ex Matth. 6. à num. 9. ad 15. &
Lucæ 11. à nu. 2. ad 4.*

I. **P**ater noster qui es in Cœlis, sanctificetur nomen tuum: adueniat regnum tuum: fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra.

II. Panem nostrum supersubstantialem, seu ut Lucas quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, *idest ut Luc. peccata nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: seu ut Luc. Si quidem, & ipsi dimittimus omni debenti nobis.*

III. Et ne nos inducas in tētationem, sed libera nos à malo, *idest à maligno dæmone, ex Græca lectione.*

Si

IV. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum; dimittet & vobis Pater vester coelestis delicta vestra, si autem non dimiseritis hominibus; nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.

MEDIT. XXVII.

Ex Matth. 6. à num. 16. ad 23. &

Luca 11. à nu. 34. ad 36.

I. **C**Um autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ, tristes: exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes: Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas unge caput tuum, & faciem tuam lava, ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

II. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi ærugo, & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt, & furantur; Thesaurizate autem vobis thesauros in coelo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, nec furantur: ubi enim, est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

III. Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit simplex, totum cor-

cor-

138 SECUNDA PARS

corpus tuum lucidum erit: si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit; si ergo lumen, quod in te est tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint. Si ergo totum corpus tuum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

NOTÆ.

Vnge caput tuum, *in signum lætitiæ, de quo usu apud Hebræos præferim, quantumvis pauperes, vide Ruth c. 3. n. 3. Iudith c. 10. & 16. Ester c. 2. Daniele c. 10. n. 3. & c. 13. n. 17. & 4. Regum c. 4.*

Totum corpus tuum lucidum erit. Nempe omnes reliquæ operationes corporeæ, absq; offendiculo poterunt peragi, utpote oculo lumen præferente, ac dirigenti reliquæ membra.

Lumen quod est in te. Nempe intentio operandi non propter gloriam ab hominibus acquirendum, quam paulo ante damnarat in hypocritis, sed propter Deum, qui videt in abscondito.

Totum corpus metaphoricè, totum opus ex pura intentione placendi Deo peractum, sic enim operando mereberis augmentum fidei, & illustrationes diuinas.

M E.

MEDIT. XXVIII.

*Ex Matth. 6. à num. 24. ad 34. &**Lucæ 12. num. 22. ad 31.**& c. 16. nu. 13.*

I. **N**emo servus potest duobus dominis servire, aut enim unum odio habebit, & alterum diliget; aut unum sustinebit, seu ut *Luc.* uni adhærebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire, & Mammonæ.

II. Ideò dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini: nonne anima plus est quàm esca, & corpus plus quam vestimentum? Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & Pater vester cœlestis pascit ea. *Seu ut habet Lucas alia occasione repetita à Domino:* Considerate Corvos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, & Deus pascit illos; nonne vos magis, seu ex *Luc.* quantò magis vos plaris estis illis!

III. Quis autem vestrum cogitans, potest adijcere ad staturam suam cubitum unum, & de vestimento quid sollicitus estis? & *Luc.* si ergo neque quod mini-

140 SECVNDA PARS

nimum est potestis, quid de coëteris solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt, non laborant, neque nent: dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est. *Seu ex Luc.* vestiebatur sicut vnum ex istis. Si autem foenum agri, quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit quantò magis vos modicæ fidei?

IV. Nolite ergo solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, & nolite in sublime tolli: Hæc enim omnia gentes Mundi inquirant. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Veruntamen quaerite primum regnum Dei, & iustitiam eius; & hæc omnia adjicientur vobis; Nolite ergo solliciti esse in crastinum, crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.

N O T Æ.

Duobus Dominis. Scilicet non subordinatis, atque adeo velle placere Deo, & hominibus, quando hæc sibi aduersantur, est velle impossibilia.

Mammonæ. Syriaca hæc vox diuitiarum accumulationem significat, ubi damnatur accumulatio ex auaritia facta, qua quia sæpe ex iniusto lucro fit, aut ad finem prauum, ideo Christus Luca 16. vocat illam Mammonam iniquitatis. Nec

Nec Salomon, ornatus enim eius artificialis, & ab extrinseco adsciticius erat, at in Lilijs agri naturalis, & ab intrinseco.

MEDIT. XXIX.

Ex Matth. 7. à nu. 1. ad 6. Marc. 4.

num 24. & 25. Luc. 6.

nu. 37. ad 43.

I. **N**olite iudicare, ut non iudicemini; seu ex Luc. & non iudicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini, dimittite, & dimittemini: date, & dabitur vobis: mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum: videte quid audiatis: eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis, & adjicietur vobis.

II. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? aut quomodo dicis fratri tuo, sine eijciam festucam de oculo tuo; & ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

III. Nolite sanctum dare canibus, neque

142 SECUNDA PARS
que mittatis margaritas vestras ante por-
cos; ne forte conculcent eas pedibus
suis, & conuersi disrumpant vos.

N O T A.

Nolite Sanctum: nempe res Sanctas, &
mysteria diuina: seu, ut alij volunt, doctrinam
coelestem, aut correctionem.

M E D I T. XXX.

Ex Matth. 7. à num. 13. ad 23.

I. **I**ntrate per angustam portam: quia
lata porta, & spatiosa via est, quæ
ducit ad perditionem, & multi sunt qui
intran per eam. Quàm angusta porta,
& arcta via est quæ ducit ad vitam, &
pauci sunt qui inueniunt eam?

II. Attendite à falsis prophetis, qui
veniunt ad vos in vestimentis ouium,
intrinsicus autem sunt lupi rapaces, à
fructibus eorum cognoscetis eos. Nun-
quid colligunt de spinis vuas, aut de tri-
bulis ficus?

III. Sic omnis arbor bona bonos fru-
ctus facit, mala autem arbor malos fru-
ctus facit. Non potest arbor bona, ma-
los fructus facere, neque arbor mala bo-
nos fructus facere. Omnis arbor quæ
non facit fructum bonum, excidetur, &
in

in ignem mittetur. Igitur, ex fructibus eorum cognoscetis eos.

IV. Non omnis, qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos; discedite à me qui operamini iniquitatem.

MEDIT. XXXI.

Ex Matth. 7. à num. 24. ad 29.

I. **O**mnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram. Et descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit, fundata enim erat super petram.

II. Et omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domum suam supra arenam; & descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.

Et

144 SECUNDA PARS

III. Et factum est cum consummasset IESVS verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina eius, erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisei.

MEDIT. XXXII.

Ex Matth. 8. nu. 1. ad 4. Marc. 1. num. 40. ad 45. Luc. 5. nu. 12. ad 16.

I. **C**Um autem descendisset de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ, & factum est cum esset in vna Ciuitatum, ecce vir plenus lepra videns IESVM, & veniens procidens in faciem, genuflexo adorabat eum deprecans, & dicens: Domine, si vis potes me mundare.

II. Iesus autem misertus eius extendens manum suam tetigit eum dicens: Volo, mundare: *Gracè est καθαρισμός quod est imperatiuum*; & cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est.

III. Et comminatus est ei, statimq; eiecit illum. & præcepit illi: Vide nemini dixeris, sed vade ostende te principi Sacerdotum, & offer pro mundatione tua munus, sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. At ille egressus cœpit prædicare, & diffamare sermonem; ita
vt

HISTORIÆ EVANG. 145

vt non posset manifestè introire in ciuitatem. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conueniebant turbæ multæ, vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis: ipse autem secedebat in desertum, & orabat.

Hoc miraculum alia occasione refert S. Lucas.

MEDIT. XXXIII.

*Ex Matt. 8. nu. 5. ad 13. & Luc. 7.
à num. 1. ad 11.*

I. **C**Um autem impleisset omnia verba sua in aures plebis intrauit Capharnaum; Centurionis autem cuiusdam seruus malè habens erat moriturus: qui illi erat pretiosus, & cum audisset de IESV, & hic introisset Capharnaum, misit ad eum seniores Iudæorum rogans eum, vt veniret, & saluaret seruum eius: At illi cum venissent ad IESVM, rogabant eum sollicitè dicentes, quia dignus est, vt hoc illi præstes: diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædificauit nobis.

II. IESVS autem ibat cum illis, & cum iam non longè esset à domo, misit ad eum Centurio amicos dicens. Domine noli vexari: Non enim sum dignus, vt

G

sub

146 SECUNDA PARS

sub tectum meum intres. Propter quod, & meipsum non sum dignum arbitratus, ut venirem ad te. Sed dic verbo, & sanabitur puer meus: *Ita S. Lucas, & S. Mattheus sic refert*: Accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens, &c. *Sive quia qui per alios aliquid facit, per seipsum facere videtur; sive ut ex rigore litera mihi probabilius videtur, prius misit Iudeos, & deinde amicos, & audiens Dominum persistere in accessu ad domum illam, tandem censuit per seipsum illi occurrere, nec permittere, ut ingrederetur domum, quin prius ipse obviam illi fieret dicens*. Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur; & ait illi IESVS; ego veniam, & curabo eum: Et respondens Centurio ait (*quod per amicos prius dixerat*) Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum; sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam, & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: vade, & vadit, & alij veni, & venit, & seruo meo fac hoc, & facit.

III. Audiens autem IESVS miratus est, & conuersus sequentibus se turbis dixit: Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inueni. Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno coelorum: Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium.

Et

HISTORIÆ EVANG. 147

IV. Et dicit IESVS Centurioni: Vade, & sicut credidisti fiat tibi, & sanatus est puer in illa hora: & reuersi qui missi fuerant domum inuenerunt seruum, qui languerat sanum. Prius enim aut per aliam viam reuersi sunt, & deinde Centurio post gratias, ut par est credere, actus Saluatori.

N O T A.

Nec in Israel, de populo aut principibus eius, nec enim hic includitur Mater Domini, aut S. Io. Baptista, quorum fides non minor, quàm Centurionis fuit.

MEDIT. XXXIV.

Ex Matt. 8. à n. 14. ad 18. Marc. 1.
à num. 29. ad 39. Luc. 4.
num. 38. ad 44.

I. S. Vrgens autem IESVS de Synagoga, ut Luc. seu ut Marc. Et protinus egredientes de Synagoga venerunt, in domum Simonis, & Andreae cum Iacobo, & Ioanne: Socrus autem Simonis decumbebat febricitans, & tenebatur magnis febribus, & vidit Socrum eius iacentem, & febricitantem, & rogauerunt illum pro ea: & accedens eleuauit eam,

148 SECUNDA PARS

eam, apprehensa manu eius, & stans super illam imperavit febrī, & continuo dimisit eam febris, & continuo surrexit, & ministrabat eis.

II. Vespere autem facto, cum Sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, afferebant ad eum omnes malè habentes, & multos dæmonia habentes, & erat omnis ciuitas congregata ad ianuam, at ille singulis manus imponens, omnes malè habentes, curabat, vt adimpleretur quod dictum est per Isaïam Prophetam dicentem, ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotantes portauit.

III. Et dæmonia multa eiiciebat, *scilicet* eiiciebat spiritus verbo; & exhibant dæmonia à multis clamantia, & dicentia: Quia tu es Filius Dei, & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum.

IV. Facta autem die diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum, ibique orabat, & prosequuti sunt eum Simon, & qui cum illo erant, & turbæ requirebant eum, & venerunt vsque ad ipsum, & cum inuenissent eum Simon &c. dixerunt ei, quia omnes quærunt te, & detinebant eum ne discederet ab eis, quibus ipse ait eamus in proximos vicos, & ciuitates, vt & ibi prædicem, quia alijs Ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum, &
ad

ad hoc veni, & erat prædicans in Syna-
gogis eorum, & in omni Galilæa, & dæ-
monia eiiciens.

N O T A.

Non sinebat loqui, quia sciebant; *hoc
est non sinebat eos asserere, se scire ipsum esse
Christum: reuera enim id certo non sciebant,
& testimonia ab illis respuebat.*

MEDIT. XXXV.

*Ex Matt. 8. à n. 18. ad 22. Lucæ 9.
num. 57. ad 62.*

I. **V** Idens autem IESVS turbas mul-
tas circum se, iussit ire transfre-
tum: factum est autem ambulanti-
bus illis in via, dixit quidam Scriba ad illum:
Magister, *seu ut Luc.* Domine sequar te
quocunque ieris, & dixit illi IESVS, vul-
pes foveas habent, & volucres Cœli ni-
dos: Filius autem hominis non habet,
ubi capu suum reclinet.

II. Ait autem ad alterum: sequere
me, ille autem alius de Discipulis eius
ait illi; Domine permitte mihi primum
ire, & sepelire patrem meum: IESVS
autem ait illi: Sequere me, & sine v-
t mortui sepeliant mortuos suos, tu au-

150 SECUNDA PARS

tem vade, annuntia Regnum Dei.

III. Et ait alter: sequar te Domine, sed permitte mihi, primum renuntiare his, qui domi sunt. Ait ad illum IESVS: nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

MEDIT. XXXVI.

Ex Luca 5. num. 1. ad 11.

I. **F**Actum est autem cum turbæ irruerent in eum, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth, & vidit duas naues stantes secus stagnum: piscatores autem descendebant, & lauabant retia. Ascendens autem in vnā nauem quæ erat Simonis, rogauit à terra reducere pusillum, & sedens docebat de nauicula turbas.

II. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit. Præceptor per totam noctem laborantes nihil cœpimus, in verbo autem tuo laxabo rete, & cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.

III. Et annuerunt Socijs, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiunarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauicu-

nauculas, ita vt penè mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua IESV dicens: exiâ me, quia homo peccator sum Domine: stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant in captura piscium, quam capebant; similiter autem Iacobum, & Ioannem filios Zebedæi, qui erant socij Simonis.

IV. Et ait ad Simonem IESVS: noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus secuti sunt eum.

MEDIT. XXXVII.

Ex Matth. 8. n. 23. ad 28. Marc. 4.

num. 35. ad 40. Luca 8.

nu. 22. ad 26.

I. **F** Actum est autem in vna dierum, cum serò esset factum, & ipse ascendit in nauculam, & ascendente eo in nauculam, secuti sunt eum Discipuli eius, & ait ad illos; transeamus contra, *vt Marc. seu* transfretemus trans stagnum, & ascenderunt; *vt Lucas,* & dimittentibus turbam assumunt eum, ita vt erat in navi, & aliæ naues erant cum illo; & nauigantibus illis obdormuit, *seu vt Marc.* & erat ipse in puppi super cervical dormiens.

G 4

Et

152 SECUNDA PARS

II. Et ecce motus magnus factus est in mari, & descendit procella magna, venti in stagnum, & fluctus mittebat in nauem, ita vt nauicula operiretur fluctibus, & impleretur, & periclitabantur: ipse verò dormiebat, & accesserunt ad eum Discipuli eius, & suscitauerunt eum dicentes, *vt Luc.* Præceptor perimus: *Marc.* Magister non ad te pertinet, quia perimus? *Matth.* Domine salua nos perimus, & dicit eis, quid timidi estis modicæ fidei? tunc exurgens comminatus est, & imperauit ventis, & mari: *Matth.* seu increpauit ventum, & tempestatem aquæ. *Luc.* seu comminatus est vento, & dixit mari: Tace obmutesce, & cessauit ventus, & facta est tranquillitas magna.

III. Et ait ad illos, *nempe iterum:* Quid timidi estis? ubi est fides vestra? nec dum habetis fidem? & timuerunt timore magno, & mirati sunt ad inuicem dicentes, qualis est hic, seu qui putas est iste, quia & ventis, & mari imperat, & ventus, & mare obediunt ei?

N O T A.

Suscitauerunt eum dicentes: *fieri potuit, vt alij ex discipulis alia forma loquendi vterentur, alij alia, aut ydem diuersis, & iteratis vrgerent.*

M E.

MEDIT. XXXVIII.

*Ex Matt. 8. nu. 28. ad 34. Marc. 5.**num. 1. ad 20. Luca 8.**num. 26. ad 39.*

I. **E**T nauigauerunt transfretum, & venerunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam, & cum egressus esset ad terram, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sæui nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam, & ecce clamauerunt dicentes. Quid nobis, & tibi IESU fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos: ita *Matth. sed quia unus eorum erat insignior, ideo unus meminere Marcus, & Lucas sic.* Statim occurrit ei de monumentis vir quidam in spiritu immundo, qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, qui domicilium habebat in monumentis, & neque catenis iam quisquam poterat eum ligare: Quoniam sæpe catenis, & compedibus vinctus, dirupisset catenas, & compedes comminisset, & nemo poterat eum domare, & semper die, ac nocte in monumentis, & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus.

154 SECUNDA PARS

II. Is ut vidit IESVM à longè cucurrit, & procidit ante illum, & adoravit eum, & exclamans voce magna dixit: Quid mihi, & tibi est IESV Fili Dei Altissimi, obsecro te, & adiuro te per Deum ne me torqueas: præcipiebat enim spiritui immundo, ut exiret ab homine, & dicebat: Exi Spiritus immunde ab homine. Interrogavit autem illum IESVS dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio mihi nomen est: quia multi sumus, quia intrauerant dæmonia multa in eum.

III. Et deprecabantur, *scilicet*, & rogabant illum, ne se expelleret extra regionem, & ne imperaret illis, ut in abyssum irent. Erat autem ibi circa montem grex magnus porcorum multorum pascentium in monte, & deprecabantur eum spiritus dicentes: mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. Et concessit eis statim IESVS: exierunt ergo dæmonia ab homine, & exeuntes spiritus immundi intrauerunt in porcos, & magno impetu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, & suffocati sunt in mari.

IV. Quod ut viderunt factum qui pascabant, fugerunt, & nunciauerunt in Civitatem, & in villas, & egressi sunt videre quod factum est, & venerunt ad IESVM, & innoverunt hominem sedentem, à quo dæmonia exierant vestitum, ac sanæ mentis ad pedes eius, & timuerunt, & narrauerunt illis, qui viderant, qualiter
fa-

factum esset ei, qui dæmonium habuerat, quomodo sanatus fuerat à legione, & de porcis, & rogauerunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum, vt discederet ab ipsis, & de finibus eorum; quia magno timore tenebantur: ipse autem ascendens nauem reuersus est.

V. Cumque ascenderet nauim, rogabat eum vir, qui à dæmonio vexatus fuerat, vt esset cum illo, & non admisit eum; dimisit autem eum IESVS dicens, redi in domum tuam ad tuos, & narra illis quanta tibi fecerit Dominus Deus & misertus sit tui. Et abiit per vniuersam Ciuitatem, & cœpit prædicare in Decapoli quanta sibi fecisset IESVS, & omnes mirabantur.

N O T A.

Legio, apud Romanos fuit olim sub Romulo 3000. militum, postea 6666. & tandem 12250. vide Lipsium lib. 2. de Militia Romana Dial. 5. Geraseni autem magno timore tenebantur, ne alios dæmoniacos ita liberaret, vt permetteret Dæmones introire in alia ipsorum animalia, iumenta, &c. Sed hoc permisit IESVS, vt constaret nihil posse contra nos dæmones, sine Dei permissu, & quàm vilem in statum delapsi essent, appetendo immundorum animalium habitaculum, &c.

MEDIT. XXXIX.

*Ex Matth. 9. nu. 1. ad 8. Marc. 2.
num. 1. ad 12. Luca 5,
num. 17. ad 26.*

I. **E**T ascendens in nauiculam transfretauit, & iterum intrauit Capharnaum post dies, & venit in Ciuitatem suam, *idest in qua frequentius habitabat*, & auditum est quòd in domo esset, & conuenerunt multi, ita vt non caperent neque ad ianuam, & loquebatur eis verbum, & ipse sedebat docens, & erant Pharisei sedentes, & legis Doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Iudææ, & Ierusalem: & virtus Domini erat ad sanandum eos; & ecce viri quatuor venerunt ad eum, portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus, & quærebant eum inferre, & ponere ante eum, & non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & nudauerunt tectum vbi erat, & patefaciētes, summisserunt grabatum, in quo paralyticus iacebat, & per tegulas summisserunt eum cum lecto in medium ante IESVM.

II. Cùm autem vidisset IESVS fidem illorum, ait paralytico: Confide fili remitt-

mittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de Scribis, & Pharisæis sedentes, & cogitantes in cordibus suis dixerunt intra se, quid hic sic loquitur? hic blasphematur, quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus?

III. Quo statim cognito IESVS Spiritu suo, quia sic cogitauerant intra se, respondens dixit ad illos, ut quid cogitatis mala ista in cordibus vestris? Quid est facilius dicere paralytico; dimittuntur tibi peccata tua; an dicere surge, tolle grabatum tuum, & ambula?

IV. Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (tunc ait paralytico:) Tibi dico: Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam, & statim surrexit ille, & sublato grabato, in quo iacebat, abiit coram illis, & omnibus in domum suam, magnificans Deum, ita ut mirarentur omnes, & stupor apprehendit omnes, & magnificabant, seu honorificabant Deum, seu glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus, & repleti sunt timore dicentes. Quia vidimus mirabilia hodie; seu, quia nunquam sic vidimus.

o o o o

M E.

MEDIT. XL.

*Ex Matt. 9. nu 9. ad 13 & Marc.
2. num. 13. ad 17. Luc. 5.
num. 27. ad 32.*

I. **E**T egressus est rursus ad mare, omnisq; turba veniebat ad eum, & docebat eos, & cum transisset inde IESVS, cum præteriret vidit hominem publicanum, Matthæum nomine, *ut Matth. seu Leui Alphæi, ut Marc. seu, cui nomen Leui, ut Luc.* sedentem in telonio, *seu ad telonium*, & ait illi sequere me: & relictis omnibus, surgens secutus est eum, & fecit ei conuiuium magnum Leui in domo sua, & erat turba multa publicanorum, & aliorum, qui cum illis erant discumbentes, & multi peccatores venientes discumbabant cum IESV, & Discipulis eius; erant autem multi, qui & sequebantur eum. *Matthæus modestè tacet conuiuium à se factum, quod narrat Lucas.*

II. Et Scribæ, & Pharisei eorum videntes, quia manducaret, cum publicanis, & peccatoribus, murmurabant dicentes ad Discipulos eius: Quare cum publicanis, & peccatoribus manducatis, & bibitis, *ut Luca, seu, ut Matth. & Marc.* manducat, & bibit Magister vester; *diuersi
enim*

enim scriba, diuersimode locuti sunt. At IESVS audiens, & respondens dixit ad illos; non est opus valentibus, seu sanis medicus, sed malè habentibus.

III. Euntes autem discite quid est: misericordiam volo, & non sacrificium; non enim veni vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.

N O T A.

Publicanum, qui in Telonio, idest loco ubi Gabella, seu vectigalia soluebantur sedebat exigens solutiones, & idè odioſo officio fungens. Misericordiam volo, & non Sacrificium; verba sunt producta ex Oſea cap. 6.

M E D I T. X L I.

Ex Matth. 9. n. 14. ad 17. Marc. 2.

num. 18. ad 22. Luc. 5.

num. 33. ad 59.

I. **T**unc acceſſerunt ad eum Discipuli Ioannis (& erant discipuli Ioannis, & Pharifæi ieunantes) & dicunt illi, quare discipuli Ioannis, & Pharifæorum ieunant frequenter, & obſecrationes faciunt, Discipuli autem tui non ieunant, ſed edunt, & bibunt? Et ait illis IESVS: Nunquid poſſunt filij ſponſi, seu
nup-

160 SECUNDA PARS

nuptiarum ieiunare, & lugere quamdiu cum illis est sponsus? quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare, *seu vt Lucas*. Nunquid potestis filios sponsi dum cum eis est sponsus, facere ieiunare?

II. Venient autem dies cum auferetur ab illis sponsus, et tunc ieiunabunt in illis diebus.

III. Dicebat autem, et similitudinem ad illos: Quia nemo immittit, *seu assuit commissuram, seu assumentum panni rudis, seu vestimenti noui in vestimentum vetus*, alioquin et nouum rumpit, et veteri non conuenit commissura à nouo, et maior scissura fit.

IV. Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres; alioquin dirumpit vinum nouum vtres, et vinum effunditur, et vtres pereunt: sed vinum nouum in vtres nouos mitti debet, et vtraque conseruantur; et nemo bibens vetus statim vult nouum, dicit enim vetus melius est.

N O T A.

Per vestimentum nouum, & vtres nouos: significantur Discipuli Christi nouo spiritu induendi, vt non solum ieiunare, sed multa alia pati possent, cum interim nondum essent capaces vite tam austera, & sublimioris virtutis.

ME-

MEDIT. XLII.

*Ex Matt. 9. nu. 18. ad 22. Marc. 5.
num. 22. ad 34. Lucæ 8.
num. 41. ad 48.*

I. **H**Æc illo loquente ad illos, ecce princeps vnus de Archisynagogis, seu Princeps Synagogæ nomine Iairus, accessit, & procidit ad pedes IESV, & adorabat eum, & deprecabatur eum multum, vt intraret Domum, quia vnica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur, & dicens: Domine, filia mea in extremis est, *vt Marcus, seu vt habet Matth.* modò defuncta est, *quia paulò post nunciata est eius mors;* sed veni impone manum tuam super eam, & viuet: Et surgens abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa, & discipuli eius, & contigit dum iret, à turbis comprimebatur.

II. Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur ab annis duodecim, *seu* quæ erat in profluvio sanguinis annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, & fuerat multa perpeffa à pluribus medicis, nec ab vilo potuit curari, nec quicquam profecerat, sed magis deterius habebat; Cùm audisset de IESV, venit in turba, & accessit

fit

162 SECUNDA PARS

fit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: si tetigero tantum vestimentum eius, salua ero: et confestim siccatus est fons sanguinis eius, et stetit fluxus sanguinis, et sensit corpore, quia sanata est à plaga.

III. Et statim IESVS in semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo: Conuersus ad turbam dicebat, quis tetigit vestimenta mea? seu quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus dixit Petrus, et Discipuli qui cum illo erant: Præceptor turbæ te comprimunt, et affligunt, et dicis quis me tetigit? Et dixit IESVS: Tetigit me aliquis; nam ego noui virtutem de me exiisse, et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat.

IV. Videns autem mulier, quia non latuit, sciens quod factum esset in se, timens, et tremens venit, et procidit ante pedes eius, et dixit ei omnem veritatem, et ob quam causam tetigerit eum, indicauit coram omni populo, et quemadmodum confestim sanata sit: at IESVS dixit ei: confide filia: fides tua te saluam fecit; vade in pace, et esto sana à plaga tua: et salua facta est mulier ex illa hora.

N O T Æ.

Esto sana: Licet enim sanata iam esset à fluxu sanguinis, indigebat tamen, & in hoc confirmari stabiliter, & præterea sanari à pla.

plaga, quam fluxus mordax effecerat: ideòq;
dixit.

Esto sana à plaga tua. De statua ab hac
muliere erecta Casarea, & virtute eius, & de
substituta sua à Iuliano Apostata, ac fulmi-
nata; Vide Eusebium Casariensem l. 7. Hist.
Eccl. c. 14. & Sozomenum l. 5. c. 21.

MEDIT. XLIII.

Ex Matth. 9. n. 23. ad 27. Marc. 5.
num. 35. ad 43. Luca 8.
num. 49. ad 56.

I. **A** Dhuc illo loquente, venit quid-
dam ad Principem Synagoga di-
cens ei, quia mortua est filia tua, noli ve-
xare magistrum, seu: Quid vexas ultra,
Magistrum? IESVS autem audito hoc
verbo quod dicebatur, respondit Archi-
synagogo patri puellæ: tantummodo
crede, et salua erit. Et cum venissent do-
mum, non admisit quenquam se sequi
nisi Petrum, et Iacobum, et Ioannem, et
patrem et matrem puellæ.

II. Flebant autem omnes, et plange-
bant illam; et cum venisset IESVS in do-
mum Archisynagogi, et vidisset tibici-
nes, et turbam tumultuantem flentes, et
eiulantes multum: ait illis: Quid turba-
mini, et ploratis? Recedite; non est enim
mor-

164 SECUNDA PARS

mortua puella, sed dormit, et deridebant eum, scientes quòd mortua esset.

III. Et cùm eiecta esset turba intrauit, et assumit patrem, et matrem puellæ, et qui secum erant, et ingrediuntur vbi puella erat iacens: Et tenens manum puellæ clamauit dicens illi, Talitacumi (quod est interpretatum puella) tibi dico surge, et confestim reuersus est spiritus eius, et continuò surrexit puella, et ambulabat; Erat autem annorum duodecim, et iussit illi dare manducare, et obstupuerunt parentes eius stupore magno, quibus præcepit vehementer, ne alicui dicerent quod factum fuerat, vt nemo id sciret. Et exijt fama hæc in vniuersam terram illam.

N O T Æ.

Tibicines more antiquorum, qui mæsto sono tiliarum honori funeris præcinebant, sicut, & præfica, seu mulieres lamentatrices ad id conduci consueuerant.

Dormit: quia mox velut à somno, excitanda erat ad vitam.

Præcepit vehemēter, ne alicui dicerent. Non repugnat voluisse verè Christum ex affectu modestia, & humilitatis occultari miraculum, præscientia euentus contrarij, cumq; palàm esset puellam reuixisse, non poterant parentes, eius seriò id dissimulare, & interpretati sunt præceptum illud conditionatè
fa-

factum, quantum scilicet possibilis esset moratim illa occultatio; ac prevalere manifestationem ad gloriam Dei, vide locum egregium in S. Gregorio l. 19. Moral. c. 14.

MEDIT. XLIV.

Ex Matth. 9. num. 27. ad 38.

I. **E**T transeunte inde IESV, secuti sunt eum duo cæci clamantes, et dicentes: Miserere nostri fili David. Cum autem venisset domum accesserunt ad eum cæci, et dicit eis IESVS: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique Domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens, secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est illis IESVS dicens. Videte nequis sciat. Illi autem exeuntes diffamauerunt eum in tota terra illa.

II. Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem, et eiecto dæmonio locutus est mutus, et miratæ sunt turbæ dicentes: nunquam apparuit sic in Israel. Pharisæi autem dicebant: in principe dæmoniorum exiit dæmones.

III. Et circuibat IESVS omnes ciuitates, et castella docens in Synagogis eorum, et prædicans Euangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem
in-

166 SECUNDA PARS

infirmi-
tatem. Videns autem turbas, mi-
fertus est eis, quia erant vexati, & iacen-
tes sicut oves non habentes pastorem.
Tunc dicit Discipulis suis. Messis quidem
multa, operarij autem pauci. Rogat
ergo Dominum messis, vt mittat opera-
rios in messem suam.

MEDIT. XLV.

*Ex Matt. 10. nu. 1. ad 10. Marc. 3.
num. 13. ad 19. Luca 6.
nu. 12. ad 16.*

I. **F**Actum est autem in illis diebus
exijt in montem orare, & erat
pernoctans in oratione Dei, & cum dies
factus esset, vocauit discipulos suos ad
se quos voluit, & elegit duodecim ex ip-
sis (quos & Apostolos nominauit) vt
mitteret eos prædicare, & venerunt ad
ipsum; & dedit illis potestatem spirituũ
immundorum, vt eiicerent eos, & cura-
rent omnem languorem, & omnem in-
firmitatem.

II. Et imposuit Simoni nomen Pe-
trus: Duodecim autem Apostolorum
nomina sunt hæc: Primus Simon quem
cognominauit Petrum, & Andreas frater
eius, Iacobus Zebedæi, & Ioannes fra-
ter Iacobi, & imposuit eis nomina Boa-
ner-

nerges, quod est filij tonitru; Philippus, & Bartholomæus; Matthæus, & Thomas, seu ut ipse Matt. Thomas, & Matthæus publicanus, Iacobus Alphæi, & Tadaeus. (Qui & Iudas Iacobi) Simon Chana-næus, qui vocatur Zelotes, & Iudas Isca-riotes, qui fuit proditor, & tradidit il-lum. *Matthæus se publicanum, & secundo loco post Thomam præ humilitate nominavit, cum Marcus, & Lucas in eo binario priorem ponant, absque cognomento publicani, & Mar-cus Andream quarto loco nominat, alij secun-do; in reliquis conveniunt.*

III. Hos duodecim misit IESVS præ-cipiens eis, dicens. In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues, quæ perierunt domus Israel. Euntes au-tem prædicate dicentes, quia appropin-quauit regnum cœlorum! Infirmos cu-rate, mortuos suscite, leprosos munda-te, dæmones eijcite.

IV. Gratis accepistis, gratis date. No-lite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: non-peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo.

N O T Æ.

In ciuitates Samaritanorum: *Licet enim ipse iam quibusdam Samaritanis innotuisset,*

✠

168 SECUNDA PARS

Et quosdam conuertisset, nolebat tamen novos discipulos exponi calumnijs Iudeorum, qui Samaritanos, ut Hereticos, aut Schismaticos auersabantur.

Neque duas tunicas: videlicet si una sufficiat, non enim necessaria vetat, sed superflua refecat.

Neque calceamenta; idest undique te- gentia; nam sandalia permisit illis, ut habeatur Marci 6. sed calceatos Sandalijs.

MEDIT. XLVI.

Ex Matth. 10. num. 11. ad 20. Lucae 12. num. 11. & 12.

I. **I**N quamcunque autem Ciuitatem, aut Castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete, donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes: Pax huic domui, & si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra reuertetur ad vos.

II. Et quicumque non receperit vos; neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo, vel ciuitati, excutite puluerem de pedibus vestris: Amen dico vobis, tolerabilius erit terræ Sodomorum, & Gomorrhæorum in die Iudicij, quàm illi ciuitati.

EC-

HISTORIÆ EVANG. 169

III. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ: caute autem ab hominibus. Tradent enim vos in Concilijs, & in Synagogis suis flagellabant vos, & ad Præsides, & Reges ducemini propter me in testimonium illis, & gentibus.

IV. Cum autem tradent vos in Synagogas, & ad magistratus, & potestates, nolite cogitare, quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini, & quid respondeatis. Non enim vos estis qui loquimini; sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

MEDIT. XLVII.

Ex Matth. 10. num. 21. ad 27.

Marc. 4. num. 22.

I. **T**Radet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filij in parentes, & morte eos afficient, & eritis odio omnibus propter nomen meum, qui autem perseveraverit usque in finem, hic saluus erit.

II. Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico

H

VO-

170 SECUNDA PARS

vobis non cōsummabitis ciuitates Israel, donec veniat Filius hominis. Non est discipulus supra Magistrum, nec seruus super dominum suum: sufficit discipulo, vt sit sicut magister eius, & seruo sicut dominus eius. Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius?

III. Ne ergo timueritis eos: Nihil enim est opertum, quod non reuelabitur, & occultum, quod non sciatur: Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: & quod in aure auditis prædicate super recta.

N O T Æ.

Non consummabitis ciuitates Israel, donec veniat Filius hominis. Quando enim prædicatum fuerit Euangelium in vniuerso orbe, finis erit Mundi, & secundus aduentus Christi. Ciuitates autem Israel, id est videntis Deum, sunt omnes illæ, quibus per fidem datur venire ad noticiam Dei Saluatoris.

Super recta: id est de loco sublimi vnde palam audiri, & conspici possitis, sicut Iudæi super recta morari, & spaciari solebant.

MEDIT. XLVIII.

*Ex Matth. 10. num. 28. ad 33.**Luc. 12. 4. 8.*

I. **D**ico autem vobis amicis meis nolite timere eos, seu ne terreamini ab his, qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest, & animam, & corpus perdere in gehennam.

II. Nonne duo passeress assibus veneunt, & quinque passeress veneunt dipondio, & vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro: Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt: nolite ergo, timere, multis passeribus meliores estis vos.

III. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor, & ego eum coram patre meo, & Angelis Dei, qui in coelis est. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo, & ego eum coram Patre meo, qui in coelis est.

N O T A.

Dipondio, idest duobus assibus, aut sesterio, qui aequualebat duobus assibus cum semisse, seu quarta parti Iulij Romani nostratis.

H 2

M E.

MEDIT. XLIX.

Ex Matth. 10. num. 34. ad 42.

I. **N**olite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram, non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam, & inimici hominis domestici eius.

II. Qui amat patrem, aut matrem plusquam me, non est me dignus; & qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.

III. Qui inuenit animam suam perdet eam, & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.

IV. Qui recipit vos, me recipit, & qui me recipit, recipit eum, qui misit me. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet; & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis non perdet mercedem suam.

MEDIT. L.

*Ex Luca 6. nu. 17. ad 20 & nu. 24.
25. 26. & num. 45.*

I. **E**T descendens cum illis stetit in loco campeltri, & turba Discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa, & Ierusalem, & maritima, & Tyri, & Sidonis, qui venerant, ut audirent eum, & sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis curabantur, & omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exhibat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in Discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quia vestrum est regnum Dei, &c. *Sed multa ex his quæ repetita à Domino in loco campeltri, & ideo narrata hic à S. Luca, iam dixerat Discipulis suis in monte, ut narrat S. Matthæus à capite 7. & nos inde à Meditatione XIX. ad XXX. Idcirco ea nos hic minimè repetimus, exceptis aliquibus, quæ hic Lucas suppeditat, & prætermisit Matthæus, & sunt infra scripta.*

II. Veruntamen vae vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram: vae vobis, qui saturati estis, quia esurietis: vae vobis qui ridetis, quia lugebitis, & flebitis: vae cum benedixerint vobis omnes

174 SECUNDA PARS

nes homines : secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

III. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, & malus homo de malo thesauro profert malum: ex abundantia enim cordis os loquitur.

MEDIT. LI.

Ex Matth. 11. num. 1. ad 3. &

Luc. 7. nu. 11. ad 21.

I. **E**st factum est cum consummasset IESVS præcipiens duodecim Discipulis suis, transijt inde, vt doceret, & prædicaret in ciuitatibus eorum, & deinceps ibat in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum eo Discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa: Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam dixit illi: noli flere.

II. Et accessit, & tetigit loculum (hi autem qui portabant steterunt,) & ait: Adolescens tibi dico, surge, & resedit qui erat mortuus, & coepit loqui, & dedit illum matri suæ.

III. Accepit autem omnes timor, & ma-

magnificabant Deum dicentes : Quia
 Propheta magnus surrexit in nobis ; &
 quia Deus visitauit plebem suam, et exijt
 hic sermo in vniuersam Iudæam de eo,
 et in omnem circa regionem, et nuncia-
 uerunt Ioanni discipuli eius de omnibus
 his. Ioannes autem cum audisset in vin-
 culis opera Christi, vocauit duos de Di-
 scipulis suis, et misit ad IESVM dicens.
 Tu es qui venturus es, an alium expecta-
 mus ? *Non quod de hoc dubitaret ipse, sed vt
 dubia Discipulorum suorum ex Christi re-
 sponso cessarent.*

N O T A.

*Naim : vrbs sita in latere Septentrionali
 Montis Hermon minoris, distans à Nazareth
 sex circiter miliaribus.*

M E D I T. LII.

*Ex Matth. 11. nu. 3. ad 19. Luc. 7.
 num. 22. ad 34.*

I. **C**Um autem venissent ad eum viri,
 dixerunt : Ioannes Baptista misit
 nos ad te, dicens : Tu es qui venturus es,
 an alium expectamus ? In ipsa autem ho-
 ra multos curauit à languoribus, et pla-
 gis, et spiritibus malis, et cæcis multis

176 SECUNDA PARS

donauit visum: Et respondens IESVS ait illis; Euntes renunciate Ioanni, quæ audistis, & vidistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur, & beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me.

II. Et cum discessissent nuncij Ioannis, illis abeuntibus, coepit IESVS dicere ad turbas de Ioanne. Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui mollibus vestiuntur, & in veste pretiosa sunt, & delicijs, in domibus regum sunt.

III. Sed quid existis videre? Prophetam? Vtique dico vobis, & plusquam Prophetam. Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum, ante faciem tuam, & qui preparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior Ioanne Baptista, qui autem minor est in regno Dei, seu coelorum maior est illo.

IV. A diebus autem Ioannis Baptiste vsque nunc, regnum coelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud; Omnes enim Prophetæ, & lex vsq; ad Ioannem prophetauerunt, & si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est: Qui habet aures audiendi audiat; Et omnis populus audiens, & publicani iustificauerunt Deum
bap.

baptizati baptismo Ioannis. Pharisei autem, & Legisperiti consilium Dei spreuerunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

V. Ait autem Dominus. Cui similes æstimabo, & dicam homines generationis huius? & cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, qui clamantes coequalibus dicunt: Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis; lamentauimus, & non planxistis, seu plorastis. Venit enim Ioannes Baptista, neque manducans panem, neque bibens vinum, & dicitis, seu dicunt: Dæmonium habet. Venit Filius hominis manducans, & bibens, & dicitis, seu dicunt: Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.

N O T Æ.

Scandalizatus in me: id est scandalum passus ex paupertate, & humilitate mea, vel postea, ex Passione, & morte mea.

Arundinem vento agitatam? ne scilicet interrogatione discipulorum Ioannis, putaret populus Ioannem inconstantem esse velut arundinem, & titubaret postea in fide eius, quem toties predicauerat Agnum, & Filium Dei.

Inter natos: loquens de masculis, nec eum comparans cum Matre sua.

178 SECUNDA PARS

Qui autem minor est: Christus enim,
 & minor tempore, quoad humanitatem erat,
 & post Iohannem coeperat innotescere, & quia
 non profitebatur vitam adeo austeram, sed
 communem, apud multos minoris sanctitatis
 estimabatur.

MEDIT. LIII.

Ex Matth. II. num. 20. ad 30.

I. **T**unc coepit exprobrare ciuitati-
 bus, in quibus factæ sunt plurimæ
 virtutes eius, quia non egissent poeniten-
 tiam. Væ tibi, Corozain, væ tibi Bethsai-
 da, quia si in Tyro, & Sydone factæ essent
 virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in
 cilicio, & cinere poenitentiam egissent:
 Veruntamen dico vobis, Tyro, & Sidoni
 remissius erit in die iudicij, quam vobis.

II. Et tu Capharnaum, nunquid vsque
 in celum exaltaberis? vsque ad infernum
 descendes, quia si in Sodomis factæ fuisset
 virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè
 mansissent vsque in hanc diem. Verun-
 tamen dico vobis, quia terræ Sodomo-
 rum remissius erit in die iudicij, quam
 tibi.

III. In illo tempore respondens IESUS
 dixit: Confiteor tibi Pater, Domine
 coeli, & terræ, quia abscondisti hæc a sa-
 pientibus, & prudentibus, & reuelasti ea
 par-

paruulis. Ita pater quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo nouit Filium nisi Pater; neque Patrem quis nouit nisi Filius, et cui uoluerit Filius reuelare.

IV. Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos: Tollite iugum meum super uos, et discite à me quia mitis sum, et humilis corde; et inuenietis requiem animabus uestris. Iugum enim meum suauis est, et onus meum leue.

MEDIT. LIV.

Ex Ioannis 5. num. 1. ad 16.

I. Post hæc erat dies festus Iudeorum, et ascendit IESVS Ierosolymam. Est autem Ierosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum expectantium aquæ motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in Piscinam, et mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in Piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta, et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum

180 SECUNDA PARS

vidisset IESVS iacentem, et cognouisset, quia iam multum tempus haberet, dicit ei: vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit.

II. Dicit ei IESVS; surge tolle grabatum tuum, et ambula, et statim sanus factus est homo ille, et sustulit grabatum suum, et ambulabat. Erat autem Sabbathum in die illo: dicebant ergo Iudaei illi qui sanatus fuerat: Sabbathum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis, qui me sanum fecit, ille mihi dixit: tolle grabatum tuum, et ambula.

III. Interrogauerunt ergo eum; quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset: IESVS enim declinavit a turba constituta in loco.

IV. Postea inuenit eum IESVS in templo, et dicit illi: Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abijt ille homo, et nuntiavit Iudaeis, quia IESVS est qui fecit eum sanum. Propterea persequabantur Iudaei IESVM, quia haec faciebat in Sabbatho.

NOTÆ.

Dies festus Iudaorum antonomastice dicitur.

HISTORIÆ EVANG. 181

Etus, erat Pascha, & hoc est secundum Pascha, cui post sui Baptismum interfuit Christus anno ætatis suæ 31. inciditq; in feriam 3. quare Sabbatum incidit in quintam diem Azymorum.

Probatica piscina, idest pecuaria, in qua abluantur oves Deo immolanda, ut à scabie mundarentur, oves autem Græcè πρὸβατα dicuntur, & Bethsaida Hebraicè significat piscinam ouium.

Angelus autem, siue S. Raphael, qui morbis sanandis præst, siue alius; inuisibiliter plerumque, & ex turbatione, atque commotione aqua innotescens.

Secundum tempus: siue semel in anno in diebus festis Paschatis, aut Pentecostes, ut putant Tertullianus, & Cyrillus; siue potius plusquam semel in anno, ut aliqui cum Euthymio.

MEDIT. LV.

Ex Ioannis 5. num. 17. ad 24.

I. **I**ESVS autem respondit eis: Pater meus usquemodo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere, quia non solum soluebat Sabbatum, sed & Patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Respondit itaque IESVS, & dicit eis; Amen amen dico vobis; non potest

Fi-

182 SECUNDA PARS

Filius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem; quæcunque enim ille fecerit, hæc & Filius similiter facit.

II. Pater diligit Filium, & omnia demonstrat ei, quæ ipse facit; & maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitatur mortuos, & vivificat, sic & Filius quos vult vivificat.

III. Neque enim Pater iudicat quemquam; sed omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem qui misit illum.

IV. Amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei, qui misit me habet vitam æternam, & in iudicium non venit: sed transijt à morte in vitam.

MEDIT. LVI.

Ex Ioannis 5. à nu. 25. ad 32.

I. **A**men amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit, & Filio habere vitam in semetipso, & potestatem
de-

dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.

II. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filij Dei, & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem Iudicij.

III. Non possum à me facere quidquā, sicut audio iudico: & iudicium meum iustum est, quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.

IV. Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me, & scio quia verum est testimonium quod perhibet de me.

N O T Æ.

Et nunc est: siue quia intervallum usque ad resurrectionem universalem est velut instans temporis iuxta illud 2. Petri 3. apud Dominum mille anni, sicut unus dies, siue quia aliquos iam suscitauerat à mortuis; & Lazarum atque alios in sua resurrectione suscitaturus erat, tanquam primitias resurgentium, siue mysticè loquens de Gentilibus, & peccatoribus, qui audiendo vocem Filij Dei, id est credendo eius verbis, & obsequendo præceptis, vivunt.

Testimonium meum non est verum.

Sci.

Scilicet solitarie sumptum, & secundum estimationem communem hominum non creditum testi singulari de seipso testificanti: tale enim testimonium in foro externo non censetur legitimum, & iuridicum.

MEDIT. LVII.

Ex Ioannis 5. num. 33. ad 40.

I. **V**OS misistis ad Ioannem: & testimonium perhibuit veritati: Ego autem non ab homine testimonium accipio, sed hæc dico, ut salui sitis. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioanne.

II. Opera enim, quæ dedit mihi Pater ut perficiam, ea ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me, & qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me, neque vocem eius unquam audistis, neque speciem eius vidistis, & verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos non creditis.

III. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere, & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me, & non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.

NO-

N O T Æ.

Ad horam exultare gauisi scilicet de tam sancto viro, quem Messiam putabatis, sed ubi ipse non se, sed me esse Messiam testatus est, & vestra scelera increpauit, & me humilem, ac pauperem spreuistis, & eius baptismum, quod notat S. Lucas cap. 7. dicens: Pharisei autem, et Legisperiti, consilium Dei spreuerunt in semetipsis, non baptizati ab eo.

Neque vocem, neque speciem, etc. quasi diceret loquor de Patre meo non visibili, qualis fuit Ioseph, quem vos putatis fuisse patrem meum, sed de Patre inuisibili, ac cœlesti, quem licet non audieritis, nec videritis immediatè, ex scripturis tamen, & ex miraculis deberetis cognoscere me esse eius Filium.

MEDIT. LVIII.

Ex Ioannis 5. num. 41. ad 47.

seu finem.

I. **C**laritatem ab hominibus non accipio, sed cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine

186 SECUNDA PARS

ne suo, illum accipietis.

II. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est non queritis?

III. Nolite putare quia ego accusaturus sum vos apud Patrem: Est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis, si enim crederetis Moyse, crederetis forsitan, & mihi: de me enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis; quomodo verbis meis credetis?

N O T Æ.

Si alius venerit puta *Antichristus*, aut alius *Pseudopropheta*.

Forſitan *Gracè* αἱ, ſignificat etiam utique; vel ita dixit reſpectu ad diuerſos, quorum alij credidiſſent, alij non; ex præſcientia enim diuina ſciebat, qui nam credituri fuiſſent, qui non.

Quomodo verbis meis credetis? quem Moſe inferiore putatis; eſt enim argumentum ad hominem.

ME.

MEDIT. LIX.

Ex Matth. 12. nu. 1. ad 9. Marc. 2.

num. 23. ad 28. Luc. 6.

num. 1. ad 5.

I. **E**T factum est iterum cum Sabbato, *ut Matth. seu Sabbatis, ut Marc. seu Sabbato secundoprimum, ut Luc. ambularet IESVS per Sata, Discipuli eius coeperunt progredi, & esurientes velle re spicas, & manducare confricantes manibus. Pharisei autem videntes dixerunt ei: Ecce Discipuli tui faciunt, quod non licet facere Sabbatis, Matth. seu, ecce, quid faciunt Sabbatis quod non licet? Marc. seu ut Luc. Quidam autem Phariseorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet in Sabbatis? Fortasse omnibus his tribus formulis diuersi Phariseorum vsi sunt.*

II. Et respondens IESVS ad illos ait: Nunquam, seu nec hoc legistis quid fecerit Dauid, quando necessitatem habuit cum esurisset ipse, & qui cum ipso erant? quomodo introiit in domum Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, & panes propositionis sumpsit, & manducauit, & dedit his, qui cum ipso erant quos non licebat comedere nisi Solis Sacerdotibus?

bus? Aut non legistis in lege, quia Sabbatis Sacerdotes in templo Sabbatum violant, & sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo maior est hic.

III. Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, & non homo propter Sabbatum; itaque Dominus est filius hominis etiam Sabbati: si autem sciretis quid est: misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnassetis innocentes.

N O T Æ.

Hoc factum retulit Lucas occasione similis quaestionis de discipulis Christi non ieiunantibus; Esto euenerit postea nempe Sabbato illo quod successit primo, & primario Sabbato, nempe illi quod inciderat in festa Paschalia.

Sabbatho secundo primo. Nempe altero Sabbato, quod successit primo Sabbatho paschali, illud enim Sabbatum, quod incidebat in hebdomadam Paschalem erat primum, seu potissimum, & dupliciter Sanctum, ac solemne iuxta illud: Ioannis 19. Erat enim magnus dies ille Sabbathi. Sequentis autem hebdomadis Sabbathum fuit secundum, respectu huius primi, & quia anno 31. Christi Pascha hoc incidit in 28. Martij feria 3. Sabbathum primum incidit in diem 1. Aprilis, & secundum in 8. Aprilis, quo tempore in Iudea spica ad maturitatem proximè cōfricari poterant: fuisse autem hunc diem proprie

ac

ac vere Sabbathum patet ex calumnia Iu-
daorum, alijs enim diebus festis, non erat ve-
titum cibos praparare, operari, &c Scio va-
rias esse opiniones de Sabbatho secundoprmo:
sed mea ni fallor, planior, & facilior videtur.

MEDIT. LX.

Ex Matt. 12. nu. 10. ad 21. Marc. 3.

num. 1. ad 8. Luca 6.

nu. 6. ad 11.

I. E T cum inde transisset, factum est
iterum in alio Sabbato, vt intra-
ret in Synagoga eorum, & doceret: &
ecce erat ibi homo, & manus eius dex-
tera erat arida: Observabant autem Scri-
bæ, & Pharisei si in Sabbato curaret, vt
inuenirent vnde accusarent eum, ita
Marc. & Luc. alij verò, vt habet Matth.
Interrogabant eum dicentes: si licet Sab-
batis curare, vt accusarent eum. Ipse
verò sciebat cogitationes eorum, & ait
homini qui habebat manum aridam: sur-
ge & sta in medium, & surgens stetit. Ait
autem ad illos IESVS: interrogo vos, si
licet Sabbatis benefacere, an malè: ani-
mam saluam facere, an perdere? Quis
erit ex vobis homo, qui habeat ouem
vnam, & si ceciderit hæc Sabbatis in fo-
ueam, nonne tenebit, & leuabit eam?
quan-

190 SECUNDA PARS

quantom magis melior est homo oue? Itaque licet Sabbatis benefacere, & tunc circumspiciens eos cum ira contristatus super cæcitate cordis eorum, dixit homini: Extende manum tuam, & extendit, & restituta est manus eius sanitati, sicut altera.

II. Ipsi autem repleti sunt insipientia, & colloquebantur ad inuicem quidnam facerent IESV. Exeuntes autem Pharisæi statim cum Herodianis Consilium faciebant aduersus eum, quomodo eum perderent: IESVS autem sciens recessit inde, & cum discipulis suis secessit ad mare, & secuti sunt eum multi, & curauit eos omnes: Et præcepit eis ne manifestum eum facerent.

III. Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem. Ecce puer meus quem elegi, in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius: arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet; donec eijciat ad victoriam iudicium, & in nomine eius gentes sperabunt.

ME ME

ME

MEDIT. LXI.

*Ex Luca 7. num. 36. ad fin.**& c. 8. ad 3.*

I. **R**ogabat autem illum quidam de Pharisæis, ut manducaret cum illo, & ingressus domum Pharisæi discubuit. Et ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, ut cognouit quod accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti, & stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat.

II. Videns autem Pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret vtrique quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est: Et respondens IESVS dixit ad illum: Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidam foeneratori: Vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta: Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donauit: At ille dixit rectè iudicasti.

III. Et conuersus ad mulierem, dixit
Si-

192 SECUNDA PARS

Simoni: Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti, hæc autem lacrymis rigauit pedes meos, & capillis suis terfit: Osculum mihi non dedisti, hæc autem ex quo intrauit, non cessauit osculari pedes meos: Oleo caput meum non unxisti; hæc autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.

IV. Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se: Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem: Fides tua te saluam fecit, vade in pace. Et factum est deinceps, & ipse iter faciebat per Ciuitates, & Castella prædicans, & euangelizans regnum Dei, & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus; Maria quæ vocatur Magdalena de qua septem dæmonia exierant & Ioanna vxor Chusæ procuratoris Herodis & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

NOTÆ.

Ecce mulier: nempe Maria Magdalena, qua unica fuit, & sæpius nominata ab Euangelis.

gelistis, ut probat Cornelius à Lapide in c. 7.
Luca.

Stans retro secus pedes: tunc enim ac-
cumbabant mensa in lectulis, pedibus retror-
sum procul à mensa porrectis: stetit autem ibi
primò, deinde genuflexo pedes Domini lauit,
exterisit, unxit.

Remittuntur tibi peccata tua: Gracè est
remissa sunt, & consonat parabola Saluato-
ris, idcirco enim signa illa amoris exhibuit
Christo, quia in ipso accessu ad eum, contri-
tionem magnam, Deo iuvante experta, ingen-
tem cōiecturam de remissione peccatorum con-
cepit; Dilexit ergo multum interiùs, & ideo
multa peccata remissa sunt, & quia multa
remissa sibi censuit, plura signa concepti iam
amoris foras exhibuit. Potuit tamen iterum
absolui à peccatis per verba illa Remittun-
tur, sicut Sacerdos iam contritum, & iustifi-
catum absolvit, conferendo novam gratiam,
de se absolutivam peccati

Fides tua: non dixit dilectio, seu charitas
tua, ut doceret initium iustificationis esse Fi-
dem, qua creditur in Christum, ut potentem,
& volentem peccata remittere.

MEDIT. LXII.

*Ex Matt. 12. nu. 22. ad 30. Marc. 3.
num. 20. ad 27. Luc. 11.
nu. 14. ad 22.*

I. **E**T veniunt ad domum, & conuenit iterum turba, itaut non possent neque panem manducare, & cum audissent sui, exierunt tenere eum, dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. Tunc oblatus est ei dæmonium habens cæcus, & mutus, & erat eiciens dæmonium, & illud erat mutum, & curauit eum, ita vt loqueretur, & videret, *seu*, & cum eiecisset Dæmonium, locutus est mutus, et stupebant omnes turbæ, et dicebant: Nunquid hic est filius David? Et scribæ qui ab Ierosolymis descendebant, et Pharisei audientes dixerunt: Quoniam Beelzebub habet; hic non eicit dæmones, nisi in Beelzebub principe Dæmoniorum.

II. IESVS autem vt vidit cogitationes eorum, conuocatis eis in parabolis dixit eis: Quomodo potest Satanas Satanam eicere? Omne regnum in se, *seu* contra se ipsum diuisum desolabitur, et omnis ciuitas, vel domus diuisa contra se non stabit, *seu* non potest domus illa stare, et
do.

HISTORIÆ EVANG. 195

domus supra domum cader. Et si Satanas consurrexerit in semetipsum dispersus est, et non poterit stare, sed finem habebit, et si Satanas Satanam eijcit, aduersus se diuisus est: Quomodo ergo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eijcere dæmonia.

III. Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia; filij vestri in quo eijciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si ergo in Spiritu Dei *ut Matth. seu, ut Luc. in* digito Dei eijcio dæmonia: profectò igitur peruenit in vos regnum Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet, aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa eius diripere, nisi prius alligauerit fortem? Si autem fortior eo superueniens, vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & tunc domum illius diripiet, & spolia eius distribuet.

MEDIT. LXIII.

Ex Matt. 12. n. 30. ad 37. Marc. 3.

num. 28. ad 30. Luc. 11.

num. 23.

I. Q Vi non est mecum contra me est,
& qui non colligit mecum, disper-

I 2

sper-

196 SECUNDA PARS

spergit: Ideo amen dico vobis, quoniam omnia peccata dimittuntur filiis hominum, & blasphemiae, quibus blasphemauerint, Spiritus autem blasphemiae non remittetur, & quicumque dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei, qui autem blasphemauerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro, *ut Matth. seu, ut Marc.* non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. Quoniam dicebant spiritum immundum habet.

II. Aut facite arborem eius bonam, & fructum eius bonum, aut facite arborem malam, & fructum eius malum si quidem, ex fructu arbor cognoscitur. Progenies viperarum quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro suo profert bona, & malus homo de malo thesauro suo profert mala.

III. Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii: ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

N O T Æ.

Peccatum erat in Spiritum Sanctum,
adeo inuidere Christo donum eijciendi Dæmo-
nia

nia à Spiritu Sancto profectum, seu ipsi tribuendum, ut hoc tribuerent spiritui maligno, cum quo Christus commercium haberet, & collusionem: præsertim cum ex fructibus arborum discernere possent, nempe ex doctrina, & vita Sanctitate, alijsque miraculis, quibus omnino contrarius erat, & aduersarius Satana.

Verbum otiosum. Si de verbo otioso, quod potest esse indifferens, esto plerumq; in hominibus otiosis non careat leui culpa, reddenda est ratio quanto magis de blasphemia in Spiritum Sanctum. Ex eo autem, quod reddenda sit ratio, non inferitur necessario culpa cuiuslibet verbi otiosi: cum reddenda sit etiam ratio bonorum operum; nec examen rei est sufficiens argumentum reum deliquisse.

MEDIT. LXIV.

Ex Matt. 12. n. 38. ad 50. Marc. 3.
num. 31. ad 35. Luc. 11.
num. 24. ad 32.

I. **T**Vnc responderunt ei quidam de Scribis, & Pharisæis dicentes. Magister volumus à te signum videre; turbis autem cōcurrentibus, respondens ait illis: Generatio hæc generatio nequam est, & adultera: signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ

Prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus, *ſeu ut Marc.* Sicut fuit Ionas ſignum Niniuitis: ita erit, & filius hominis generationi iſti. Viri Niniuitæ ſurgent in iudicio cum generatione iſta, & condemnabunt illam, quia poenitentiam egerunt ad prædicationem Ionæ; & ecce pluſquam Ionas hic! Regina Aſtri ſurget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos, quia venit à finibus terræ audire ſapientiam Salomonis, & ecce pluſquam Salomon hic.

II. Cum autem immundus Spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida, ſeu in aquoſa quærens requiem, & non inueniens dicit: reuertar in domum meam, vnde exiui, & veniens inuenit eam vacantem, ſcopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & aſſumit ſeptem alios Spiritus nequiores ſe, & intrantes habitant ibi, & fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus, ſic erit, & generationi huic peſſimæ.

III. Factum eſt autem cum hæc diceret, extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ ſuxiſti: At ille dixit. Quinimodò beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiant illud.

IV. Adhuc eo loquente ad turbas ec-

ce

ce mater eius, & fratres stabant foris
quærentes loqui ei: dicit autem ei qui-
dam: Ecce mater tua, & fratres tui foris
stant quærentes te; at ipse respondens
dicenti sibi ait: Quæ est Mater mea, &
qui sunt fratres mei? Et extendens ma-
num in Discipulos suos dixit: Ecce mater
mea, & fratres mei: Quicumque enim fe-
cerit voluntatem Patris mei, qui in cœ-
lis est, ipse meus frater, & soror, & ma-
ter est.

N O T Æ.

Tribus diebus, & tribus noctibus, idest
*per tres dies naturales, qui ex die artificiali
noctique constant, partem feria 6. torum Sab-
batum, & partem feria prima, seu Dominica
complectendo; & tertia die resurgendo: Nam,
& eodem sensu sumendo partem pro toto intel-
ligi potest illud Iona 2. Et erat Ionas in ven-
tre piscis, tribus diebus, & tribus nocti-
bus; nec necesse est ad id verificandum atte-
gisse de tribus noctibus, sed sufficit attigisse
de illis diebus, quos Græci $\nu\chi\theta\eta\mu\epsilon\rho\alpha\varsigma$ vocant,
hoc est Noctidies; ad differentiam diei à nocte
distincti. Nisi quis dicat, Christum post re-
surrectionem suam, transacta die Dominica,
nocte feria secunda ineuntis, descendisse ad
liberandas animas eorum, qui erant in sinu
Abrahæ; Quod sine idoneo fundamento dicen-
dum non est.*

Cum autem immundus Spiritus: Oc-

casione demoniaci muti sanati, volentibus Scribis, & Phariseis aliud signum, in quo non appareret Christum ex collusione cum Satana eijcere demonia, coactus est interrumpere sermonem, ac digredi tantisper; nunc pergit docere quomodo se gerere debeant liberati à dæmone, ne iterum ab eo regresso vexentur, & his assimilat Phariseos in deteriora peccata relapsuros vsq; ad Deicidium.

MEDIT. XLV.

Ex Marci 3. nu. 7. ad 12. Matt. 13.

num. 1. ad 17. Luca 8.

nu. 4. ad 10.

I. **I**ESVS autem cum Discipulis suis secessit ad mare, & multa turba à Galilæa, & Iudæa secuta est eum, & ab Ierosolymis, & ab Idumæa, & de trans Iordanem, & qui circa Tyrum, & Sidonem multitudo magna, audientes quæ faciebat venerunt ad eum, & extens IESVS de domo sedebat ad mare, & congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, & dixit Discipulis, vt naucula sibi deseruiret propter turbam, ne comprimerent eum: (multos enim sanabat, ita vt irruerent in eum, vt illum tangerent, quotquot habebant plagas; & spiritus immundi, cum illum videbant, clamabant dicentes: Tu

es

es Filius Dei, & vehementer comminabatur eis, ne manifestarent illum) ita ut in nauculam ascendens sederet, & omnis turba stabat in littore; & locutus est eis multa in parabolis dicens per similitudinem.

II. Ecce exijt qui seminat seminare semen suum, & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & venerunt volucres cœli, & comederunt illud. Alia autem ceciderunt in petrosa, vbi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ: Sole autem exorto aestuauerunt, quia non habebant humorem, & quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam, & orta dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat, & accedentes discipuli, cum esset singularis, interrogabant eum, quare in parabolis loqueris eis? & quæ esset hæc parabola? Qui respondens ait illis: quia vobis datum est nosse mysteria regni cœlorum, *scilicet* mysterium regni Dei, illis autem in parabolis, *scilicet* ut *Matth.* Illis autem non est datum. Qui enim habet dabitur ei, & abundabit, qui autem non habet, eo quod habet auferetur ab eo.

202 SECUNDA PARS

III. Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt, & adimpletur in eis Prophetia Isaiaë dicentis. Auditum audietis, & non intelligetis; & videntes videbitis, & non videbitis. Inrasatum enim est cor populi huius, & auribus grauitus audierunt, & oculos suos clauferunt: Ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, & sanem eos, & dimittantur eis peccata.

IV. Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestrae, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae, & iusti cupierunt videre, quae videtis, & non viderunt, & audire quae auditis, & non audierunt.

N O T A.

Cum esset singularis, idest seorsim remotus à turbis.

MEDIT. LXVI.

Ex Matth. 13. n. 18. ad 23. Luc. 8.

num. 11. ad 15. Marc. 4.

num. 13. ad 20.

I. **E**T ait ad illos: Nescitis parabolam hanc, & quomodo omnes parabolo.

bolas cognoscetis? Vos ergo audite parabolam seminantis, est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei, omnis autem qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, *seu* diabolus, & rapit quod seminatum est in corde eius, *seu* tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant: hic est qui secus viam seminatus est.

II. Qui autem supra petram, *seu* petrosa seminatus est hic est, qui verbum audit, & continuò cum gaudio accipit verbum, non habet autem in se radicem, sed est temporaneum, facta autem tribulatione, & persecutione propter verbum, continuò scandalizatur, *seu ut Lucas*, & hi radices non habent, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.

III. Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, & sollicitudo, *seu* ærumnæ sæculi istius, & fallacia diuitiarum, & reliqua concupiscentiæ suffocant verbum, & sine fructu efficitur; *seu ut Lucas*. Hi sunt qui audierunt, & à solitudinibus, & diuitijs, & voluptatibus vitæ, euntes suffocantur, & non referunt fructum.

IV. Qui autem in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum, & intelligit, *seu* qui in corde bono, & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia: aliud quidem

204 SECUNDA PARS
centesimum; aliud autem sexagesimum;
aliud verò trigesimum.

MEDIT. LXVII.

Ex Matth. 13. num. 24. ad 30.

& num. 36. ad 43.

I. **A**liam parabolam proposuit illis
dicens: simile factum est regnum
coelorum homini, qui seminavit bonum
semen in agro suo; cum autem dormirent
homines, venit inimicus eius, & superse-
minavit zizania in medio tritici, & abiit.
Cum autem creuisset herba, & fructum
fecisset, tunc apparuerunt, & zizania.

II. Accedentes autem serui patris fa-
milias dixerunt ei: Domine nonne bo-
num semen seminasti in agro tuo? Vnde
ergo habet zizania? & ait illis: Inimicus
homo hoc fecit: Serui autem dixerunt
ei, vis, imus, & colligimus ea? & ait:
Nonne fortè colligentes zizania, eradi-
cetis cum eis simul, & triticum; finite,
vtraque crescere, & in tempore messis
dicam messoribus. Colligite primum
zizania, & alligate ea in fasciculos ad
comburendum: triticum autem congre-
gate in horreum meum.

*Hic Matthaeus subiungit parabolas Sina-
pis, & fermenti, ante expositionem zizanio-
rum.*

*rum, sed nos hic eam in eadem meditatione
subiungimus ex eodem sic.*

III. Tunc dimissis turbis, venit in domum, & accesserunt ad eum Discipuli eius dicentes: Ediffere nobis parabolam zizaniorum agri: qui respondens ait illis. Qui seminat bonum semen, est filius hominis: Ager autem est Mundus: Bonum verò semen hi sunt filij regni; zizania autem, filij sunt nequam. Inimicus autem qui seminavit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio sæculi est. Messores autem Angeli sunt.

IV. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione sæculi. Mittet Filius hominis Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos, qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum.

MEDIT. LXVIII.

Ex Matth. 13. num. 31. ad 35. &

Luc. 13. nu. 18. ad 21.

I. **A**liam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum cœlorum grano Sinapis, quod accipiens homo

mo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, maius est omnibus oleribus, & fit arbor, ita ut volucres celi veniant, & habitent in ramis eius.

II. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum coelorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinae fatis tribus donec fermentatum est totum.

III. Hæc omnia locutus est IESVS in parabolis ad turbas, & sine parabolis non loquebatur eis: ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi.

MEDIT. LXIX.

Ex Matth. 13. num. 44. ad 51.

I. **Q**ui habet aures audiendi audiat. Simile est regnum coelorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa quæ habet, & emit agrum illum.

II. Iterum: simile est regnum coelorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam cum impleta esset, educentes, & secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa, malos

au-

autem foras miserunt. Sic erit in consummatione sæculi: exhibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus, & stridor dentium.

III. Intellixistis hæc omnia? dicunt ei: etiam. Ait illis: Ideo omnis Scriba doctus in regno cœlorum, similis est homini patri familias, qui profert de thesauro suo noua, & vetera.

N O T Æ.

Iterum simile: particula iterum est verbum, non Christi, sed Euangelista, ac si diceret Iterum dixit.

Ideo omnis Scriba: Ad hunc finem usus sum parabolis, ut quemadmodum per similitudines à rebus notioribus sumptas, vos melius me intellixistis, ita & vos, & alij in docendo, quæ ad regnum cœlorum pertinent, discatis ex veteribus, & notis rebus, nouam doctrinam, & noua mysteria populis declarare.

MEDIT. LXX.

Ex Matth. 13. num. 53. ad 58.

Marci 6. num. 1. ad 7.

I. **E**T factum est cùm consummasset IESVS parabolas istas, egressus in-

208 SECUNDA PARS

inde, abiit in patriam suam, & sequebantur eum Discipuli sui, & veniens in patriam suam, facto Sabbato coepit in Synagoga eorum docere, & multi audientes admirabantur in doctrina eius, ita ut dicerent: Vnde huic hæc omnia, & quæ est Sapientia, quæ data est illi, & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur?

II. Nonne hic est Fabri Filius, *ut Matth. & ut Marc.* Nonne hic est faber filius MARIE, seu nonne mater eius dicitur MARIA, & fratres eius (*idest cognati more Hebraico*) Iacobus, & Ioseph, & Simon, & Iudas? & sorores eius nonne omnes hic apud nos sunt? unde ergo huic omnia ista? & scandalizabantur in eo.

III. IESVS autem dixit eis. Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua, & non poterat ibi virtutem vllam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit, & mirabantur: & non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum, & circuibat Castella in circuitu docens.

MEDIT. LXXI.

*Ex Marci 6. num. 7. ad 16. Luc. 9.
num. 1. ad 7.*

I. **C**onuocatis autem duodecim Apostolis coepit eos mittere binos, & dedit illis virtutem, & potestatem spirituum immundorum, & super omnia dæmonia, & ut languores curarent, & misit eos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos, & ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, *ut Lucas; seu nisi virgam tantum, ut Marcus;* neque peram, neque panem, neque pecuniam in zona, neque duas tunicas habeatis, *seu, ut Marcus.* Sed calceatos sandalijs, & ne induerentur duabus tunicis.

II. Et dicebat illis: in quamcunque domum intraueritis, ibi manete donec exeatis inde, & quicumque non receperint vos, nec audierint vos; exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem excutite de pedibus vestris in testimonium super illos.

III. Egressi autem circuibant per Castella euangelizantes, & prædicabant vbique, ut poenitentiam agerent, & dæmonia multa eiiciebāt, & ungebant oleo multos ægros, & sanabant.

M E.

MEDIT. LXXII.

*Ex Matth. 14. n. 1. 2. & 6. ad 13.**Marci 6. n. 14. ad 32. Luc. 9.**num. 7. ad 11.*

I. **C**Um dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui coenam fecit Principibus, & Tribunis, & primis Galileæ. Cumque introisset filia ipsius Herodiadis in medium, & saltasset, & placuisset Herodi, simulq; recumbentibus, Rex ait puellæ: pete à me quod vis, & dabo tibi: & iuravit illi, quia quidquid petieris dabo tibi: licet dimidium regni mei: Quæ cum exisset, dixit matri suæ: Quid petam? at illa dixit: Caput Ioannis Baptistæ. Cumque introisset statim cum festinatione ad Regem, *præmonita à matre* petijt dicens: Volo ut protinus des mihi hic in disco caput Ioannis Baptistæ.

II. Et contristatus est Rex: Propter iurandum autem, & propter simul discumbentes, noluit eam contristare, sed misso speculatore, præcepit afferri caput eius in disco, & decollavit Ioannem in carcere: & allatum est caput eius in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit matri suæ.

III. Quo audito Discipuli eius venerunt,

runt, & accedentes tulerunt corpus eius, & sepelierunt illud in monumento, & venientes nunciauerunt IESV, & reuerfi, & conuenientes Apostoli ad IESVM renunciauerunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant; & ait illis: Venite seorsim in desertum locum, & requiescite pusillum, erant enim qui veniebant, & redibant multi, & nec spatium manducandi habebant, & ascendentes in nauim abierunt in locum desertum seorsum: ita S. Marcus. *At Matthæus narrato nuncio mortis, ac sepultura Baptista, quod sub reditum Apostolorum allatum fuit, subdit. Quod cum audisset IESVS secessit inde in nauicula in locum desertum seorsum, qui est Bethsaida, ut addit Lucas.*

IV. In illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famam IESV (manifestum enim factum est nomen eius) & omnia, quæ fiebant ab eo, & hæsitabat eò, quòd diceretur à quibusdam, quia Ioannes surrexit a mortuis, & ait pueris suis. Ioannem ego decollaui, quis est autem iste, de quo talia audio? Hic est Ioannes Baptista, quem ego decollaui; ipse surrexit à mortuis, & ideo virtutes operantur in eo: Alij autem dicebant, quia Elias est, seu apparuit; Alij autem, quia Propheta vnus de antiquis Prophetis surrexit: Et quærebat, idest Herodes videre eum.

N O T A.

Occasione miraculorum, qua faciebat IESVS per se, & Discipulos suos, & Apostolos nuper missos ad pradicandum, celebriorem famam de illo audiuit Herodes, & eadem occasione Euangelista narrant necem S. Ioannis Baptista paulò ante factam sub tempus Paschatis, ut docui in Chronologia Reformatæ libro 8.

MEDIT. LXXIII.

Ex Matt. 14. n. 13. ad 23. Marc. 6. nu. 33. ad 46. Luca 9. nu. 11. ad 17. Ioannis 6. nu. 1. ad 16.

I. **P**ost hæc abiit IESVS trans mare, quod est Tiberiadis; & viderunt eos abeuntes, & pedestres de omnibus ciuitatibus secutæ sunt eum turbæ, & concurrerunt illuc, & præuenerunt eos, & sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur: & excepit eos, & misertus est eis, quia erant sicut oues non habentes pastorem, & cœpit illos docere multa, & loquebatur illis de regno Dei,

Dei, & eos, qui cura indigebant, sanabat, & curauit languidos eorum; erat autem proximum Pascha dies festus Iudæorum.

II. Dies autem cœperat declinare, vespere autem facto, cum iam hora multa fieret, accesserunt ad eum duodecim Discipuli eius dicentes: Desertus est locus hic, & hora iam præterijt: dimitte turbas, vt eant in Castella villasq; quæ circa sunt diuertant, & inueniant, et emant sibi cibos quos manducent, quia hic in loco deserto sumus. IESVS autem dixit eis: non habent necesse ire, date illis vos manducare. *Seu vt distinctius Ioannes:* Cum subleuasset oculos IESVS, et vidisset quia multitudo magna venit ad eum, dicit ad Philippum, vnde ememus panes, vt manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum; ipse enim sciebat, quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnus quisq; modicum, quid accipiat. Dicit ei vnus ex Discipulis suis Andreas frater Simonis Petri, est puer vnus hic, qui habet duos panes hordeaceos et duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? *alius autem dixit.* Nisi fortè nos eamus, et emamus in omnem hanc turbam escas: Qui ait eis afferte mihi illos huc.

III. Dicit ergo IESVS: facite homines discumbere per conuiuia, *seu contubernia* super viride fœnum (erat autem fœ-

foenum multum in loco) et ita fecerunt, et discubuerunt in partes per centenos, et quinquagenos viri numero quasi quinque millia. Acceptis autem quinque panibus, et duobus piscibus, respexit in coelum, et cum gratias egisset, benedixit illis, et fregit panes, et dedit Discipulis suis, ut ponerent ante eos, et similiter duos pisces diuisit omnibus quantum volebant, Discipuli autem turbis, et manducauerunt omnes, et saturati sunt. Manducantium autem fuit numerus quinque millium virorum, exceptis mulieribus, et paruulis.

IV. Ut autem impleti sunt dixit Discipulis suis: Colligite quæ superauerunt fragmenta, ne pereant; Collegerunt ergo, et sustulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos, et de piscibus. Illi ergo homines cum vidissent quod IESVS fecerat signum, dicebant: quia hic est verè Propheta, qui venturus est in mundum. IESVS ergo, cum cognouisset, quia venturi essent, ut raperent eum, et facerent eum regem, statim compulit Discipulos suos ascendere nauiculam, et præcedere eum transfretum ad Bethsaida, donec ipse dimitteret turbas, et dimissa turba, fugit iterum, et ascendit in montem ipse solus orare. Vespere autem factò solus erat ibi.

N O T Æ.

Ducentorum denariorum . *Denarius* denos asses, valebat, seu uni Iulio Romano nostrati æquiualebat .

Stadia vigintiquinque , idest milliaria $3\frac{1}{2}$. si quidem Stadium erat pars octaua miliaris .

Circa quartam vigiliam : hora scilicet 9. noctis , seu 3. ante ortum Solis , quamlibet enim noctem antiqui diuidebant in horas 12. & harum ternas distribuebant vigilijs , seu custodijs militaribus in castris : quare exactis nouem horis nocturnis , dabatur signum quarta vigilia , & alij succedebant ad custodiam castrorum .

MEDIT. LXXIV.

Ex Matt. 14. n. 24. ad 36. Marc. 6.
num. 47. ad 56. Ioan. 6.
nu. 16. ad 22.

I. **V**T autem serò factum est, descenderunt Discipuli eius ad mare, et cum ascendissent nauem, venerunt trans mare in Capharnaum, et tenebræ iam factæ erant, et non venerat ad eos IESVS, et erat nanis in medio mari, et ipse solus in terra. Mare autem vento

m2.

216 SECUNDA PARS

magno flante exurgebat: nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus, et videns eos laborantes in rimigando (erat enim ventus contrarius eis) cum remigassent, quasi stadia vigintiquinque, aut triginta, circa quartam vigiliam noctis, venit ad eos ambulans super mare, et volebat præterire eos: et vident IESVM ambulantem super mare: et proximum naui fieri, at illi vt viderunt putauerunt phantasma esse timuerunt, turbati sunt, et præ timore exclamauerunt. Statimq; IESVS locutus est eis dicens: Habete fiduciam, ego sum, nolite timere.

II. Respondens autem Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me venire ad te super aquas. At ipse ait: Veni, et descendens Petrus de nauicula ambulabat super aquam, vt veniret ad IESVM. Videns verò ventum validum, timuit, et cum coepisset mergi, clamauit dicens: Domine saluum me fac. Et continuò IESVS extendens manum apprehendit eum, et ait illi: Modicæ fidei quare dubitasti?

III. Voluerunt ergo accipere eum in nauim, et ascendit ad illos in nauim, et cum ascendisset in nauiculam, cessauit ventus. Qui autem in nauicula erant, venerunt, et adorauerunt eum dicentes: Verè filius Dei es: *Quidam verò vt habet Marcus*; plus magis intra se stupebant, non enim intellexerunt de panibus; erat enim coreorum obcæcatum.

Et

IV. Et statim navis fuit ad terram, ad quam ibant: & cum transfretassent, venerunt ad terram Genezareth, & applicuerunt: cumque egressi essent de navis, continuo cognouerunt eum viri loci illius, & miserunt percurrentes vniuersam regionem illam, & coeperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, circumferre vbi audiebant eum esse, & obtulerunt eis: Et quocunq; introibat in vicos, vel in villas, aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos; & deprecabantur eum, vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & quicunq; tetigerunt, salui facti sunt.

MEDIT. LXXV.

Ex Ioannis 6. num. 22. ad 34.

I. **A** Altera die turba, quæ stabat trans mare, vidit quia nauicula alia non erat ibi nisi vna, & quia non introisset cum Discipulis suis IESVS in nauim, sed soli Discipuli eius abiissent: alia verò superuenerunt naues à Tiberiade iuxta locum, vbi manducauerant panem, gratias agentes Domino. Cùm ergo vidisset turba, quia IESVS non esset ibi, neque Discipuli eius, ascenderunt in nauiculas, & venerunt Capharnaum quærentes IESVM, & cùm inuenissent eum trans mare dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti?

K

Re-

218 SECUNDA PARS

Respondit eis IESVS, & dixit: Amen. amen dico vobis: quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis. Operamini non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis: hunc enim Pater ſignauit Deus.

II. Dixerunt ergo ad eum. Quid faciemus, vt operemur opera Dei? Reſpōdit IESVS, & dixit eis: Hoc eſt opus Dei, vt credatis in eum, quem miſit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis ſignum, vt videamus, & credamus tibi? Quid operaris? Patres noſtri manducauerunt manna in deſerto ſicut Scriptura eſt: Panem de Cœlo dedit eis manducare.

III. Dixit ergo eis IESVS. Amen. amen dico vobis: Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo, ſed Pater meus dat vobis panem de cœlo verum. Panis enim Dei, eſt qui deſcendit de cœlo, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine, ſemper da nobis panem hunc.

N O T A.

Signauit Deus, ſeu ex Graco ſigillauit, ſiue charactērem, & figuram ſubſtantia ſua producendo, ſiue humanitati vniendo, & tanquam metallo, aut cera inferiori imprimendo diuinam naturam, vt SS. Auguſtinus, & Hilarius; ſiue miraculis, & voce de cœlo, tanquam

quam sigillo firmans, & confirmans me filium ipsius esse, ut Chrysostomus.

MEDIT. LXXVI.

Ex Ioannis 6. num. 35. ad 43.

I. **D**ixit autem eis IESVS; ego sum panis vitæ: qui venit ad me non esuriat, & qui credit in me, non sitiet unquam, sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis.

II. Omne quod dat mihi Pater ad me veniet: & eum qui venit ad me, non eiciam foras: quia descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.

III. Hæc est autem voluntas eius, qui misit me, Patris, ut omne quod dedit mihi: non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Hæc est autem voluntas Patris mei, qui misit me, ut omnis qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo illum in nouissimo die.

IV. Murmurabant ergo de illo Iudæi; quia dixisset: Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi. Et dicebant: Nonne hic est IESVS filius Ioseph, cuius nos nouimus Patrem, & Matrem? Quomodo ergo dicit hic: quia de cœlo descendi?

MEDIT. LXXVII.

Ex Ioannis 6. num. 44. ad 53.

I. **R**espondit ergo IESVS, & dixit eis: Nolite murmurare in inuicem: nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.

II. Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei: Omnis qui audit à Patre, & didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is qui est à Deo, hic vidit Patrem.

III. Amen amen dico vobis: Qui credit in me habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de coelo descendens, ut si quis ex ipso manducet, non moriatur.

IV. Ego sum panis viuus, qui de coelo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

MEDIT. LXXVIII.

Ex Ioannis 6. num. 53. ad 64.

I. **L**itigabant ergo Iudæi ad inuicem dicentes : Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis IESVS. Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis; Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo illum in nouissimo die.

II. Caro enim mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me.

III. Hic est panis, qui de Cœlo descendit: Non sicut manducauerunt patres vestri manna in deserto, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, viuit in æternum.

IV. Hæc dixit in Synagoga docens in Capharnaum. Multi ergo audientes, ex Discipulis eius dixerunt. Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Sciens autem IESVS apud semetipsum, quia

222 SECUNDA PARS

murmurarent de hoc Discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis Filium hominis ascendentem vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quidquam: verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.

N O T A.

Si ergo videritis Filium hominis ascendentem, &c. *Si non creditis me descendisse de Cælo, quid facietis tunc quando me videritis ascendentem in Cælum?*

MEDIT. LXXIX.

Ex Ioannis 6. num. 65. ad 72.

I. **S**ed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio IESVS, qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum: Et dicebat propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo.

II. Ex hoc multi Discipulorum eius abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo IESVS ad duodecim. Nunquid, & vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et nos credimus, & cognouimus, quia

quia tu es Christus Filius Dei.

III. Respondit eis IESVS. Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis vnus diabolus est? Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: Hic enim erat traditurus eum, cum esset vnus ex duodecim.

N O T A.

His absolutis suecessit Tertium Pascha, quod incidit in feriam 2. diemq; 14. Aprilis, vt docui in Chronologia Reformatâ, habente anno 32. Aetatis Christi, sed huic Paschatâ non interfuit Christus, vt cum plerisque ex ipso contextu Euangeliorum deduximus. Celebrato autem eo, quidam reuersi ab Ierosolymis in Galilaam ad eum conuenerunt de quibus mox.

MEDIT. LXXX.

Ex Matt. 15. nu. 1. ad 20. Marci 7. num. 1. ad 23.

I. **E**T conuenerunt ad eum Pharisei, & quidam de Scribis venientes ab Ierosolymis, & cum vidissent quosdam ex Discipulis eius communibus manibus, *id est non loris*, manducare panes, vituperauerunt. Pharisei enim, & omnes Iudei, nisi crebrò lauerint manus, non

manducant, tenentes traditionem seniorum. Et à foro nisi baptizentur, non comedunt, & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptismata calicum, & vrcorum, & ærametorum, & lectorum. Tunc accesserunt ad eum, Scribæ, & Pharisei, & interrogabant eum: Quare Discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum; non enim lauant manus suas cum panem manducant, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens dixit eis: Quare, & vos transgredimini mandatum Dei, vt traditionem vestram seruetis? Nam Deus dixit, *seu* Moyses, *vt habet Marc.* Honora patrem tuum, & matrem tuam, & qui maledixerit patri, vel matri morte moriatur: Vos autem dicitis: quicumque dixerit patri, vel matri corban (quod est donum) *seu* munus quodcumque est ex me, tibi proderit, & non honorabit patrem suum, & matrem suam; & ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo, aut matri, rescindentes verbum Dei propter traditionem vestram quam tradidistis, & similia huiusmodi multa facitis.

II. Hypocritæ, bene prophetauit de vobis hypocritis Isaias, dicens sicut scriptum est: Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me. In vanum autem, *seu* sine causa me colunt, docentes doctrinas, & mandata

ho-

hominum. Relinquentes enim mandata Dei, tenetis traditiones hominum; baptismata vrceorum, & calicum, & alia similia his facitis multa.

III. Et aduocans iterum turbas dixit eis: Audite me omnes, & intelligite: Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, *seu vt Matth.* non quod intrat in os coinquinat hominem, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem: Si quis habet aures audiendi audiat: *seu vt Matth.* Quod procedit de ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes Discipuli eius dixerunt ei: Scis quia Pharisæi audito verbo hoc, scandalizati sunt? At ille respondens ait: omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur: finite illos, cæci sunt, & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatum præstet ambo in foveam cadunt.

IV. Et cum introissent in domum à turba, interrogabant eum Discipuli eius, *seu vt habet Matthæus de Petro nomine aliorum loquente:* Respondens Petrus dixit eis: Ediffere nobis parabolam istam. At ille dixit. Adhuc, & vos sine intellectu estis? *seu sic & vos imprudentes estis?* Non intelligitis, quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare, *seu coinquinare*, quia omne quod in os intrat, non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit, & in secessum emit.

226 SECUNDA PARS

titur, purgans omnes escas? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem. Ab intus enim de corde exeunt, & procedunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furti, falsa testimonia, blasphemix, auaritiæ, nequitix, dolus, superbia, stultitia. Omnia hæc mala ab intus procedunt, & hæc sunt quæ coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non inquinat hominem.

N O T Æ.

Corban videlicet Munus, vel Donum: quia iam hoc donavi Deo, seu misi, aut destinavi ad Corbonam, locum ubi asseruabantur pecunia, & alia Deo donata.

Quodcumque ex me, tibi proderit, ac si dicerent, quidquid Deo donavi, proderit etiam tibi ad placandum illum, & impetrandum, ut tibi aliunde subueniatur in necessitatibus, nec possum tibi sine sacrilegio subuenire ex iam donatis Deo; sic enim Pharisei docebant filios, cum tamen Deus velit subuenire potius magna necessitati parentum, quam ex supererogatione donari templis.

MEDIT. LXXXI.

*Ex Matth. 15. num. 21. ad 31.**Marc. 7. nu. 24. ad 31.*

I. **E**T surgens, & egressus IESVS inde, secessit in fines Tyri, & Sidonis, & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere. Mulier enim Gentilis Syrophœnissa genere Chanaanæ, cuius filia habebat spiritum immundum, statim vt audiuit de eo a finibus illis egressa, intravit, & clamauit dicens ei. Misere mei Domine fili David; filia mea malè à Dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum: & accedentes Discipuli eius, rogabant eum dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos ipse autem respondens ait: Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel.

II. At illa venit, & procidit ad pedes eius, & adorauit eum dicens: Domine adiuua me. Qui respondens ait: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dixit ei: etiam, seu vtrique Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum, quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens IESVS ait illi:

228 SECUNDA PARS

O mulier magna est fides tua: propter hunc sermonem fiat tibi sicut vis, vade, exijt dæmonium à filia tua, & sanata est filia eius ex illa hora. Et cum abiisset domum suam, inuenit puellam iacentem supra lectum, & dæmonium exiisse.

III. Et iterum exiens IESVS de finibus Tyri, cum transisset inde venit per Sidonem secus mare Galileæ inter medios fines Decapoleos, & ascendens in montem sedebat ibi; et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum multos, cæcos, claudos, debiles, et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes eius, et curauit eos, ita vt turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes, et magnificabant Deum Israel.

N O T Æ.

Chananaea, vna scilicet ex posteris Chanaan, filij Cham, & nepotis Noe, qui habitauerunt in ea regione, vt constat ex cap. 13. Numerorum.

Non sum missus, etc. Scilicet ad predicandum personaliter. & immediatè, nisi ad Iudeos.

Etiam Domine nam, etc. Ac si diceret: verissimum est non dandum panem filiorum canibus, at enim (sic enim verè potuit ex Græco καὶ ὑπὸ ἀδουερσάτιν, non copulatiuè) catelli, &c. ego autem non peto panem, sed mi-

micæ, & minimam ex tuis gratijs, tibi enim pro minimo est liberare filiam meam à demone.

MEDIT. LXXXII.

Ex Marci 7. nu. 32. ad 37. & c. 8.

num. 1. ad 10. Matth. 15.

num. 32. ad 39.

I. **E**T adducunt ei surdum, & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum, & apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit, & ait illi: Ephetha, quod est adaperire: & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè, & præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tam magis plus prædicabant, & eo amplius admirabantur dicentes: Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui.

II. IESVS autem in diebus illis cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, convocatis Discipulis suis, ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, & perseuerant mecum, nec habent quod manducant,

cent, & dimittere eos ieiunos nolo: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via, quidam enim ex eis de longè venerunt.

III. Et responderunt ei Discipuli eius: unde ergo nobis in deserto panes tantos, vt saturemus turbam tantam? unde illos quis poterit saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos IESVS: Quot panes habetis? At illi dixerunt: septem, & paucos pisciculos, & præcepit turbæ, vt discumberent super terram: & accipiens septem panes, & pisces, & gratias agens, fregit, & dedit Discipulis suis, vt apponerent, & Discipuli apposuerunt turbæ, seu dederunt populo, & habebant pisciculos paucos: & ipsos benedixit, & iussit apponi, & manducauerunt omnes, & saturati sunt, & sustulerunt, quod superauerat de fragmentis septem sportas plenas. Erant autem qui manducauerant quatuor millia virorum, extra paruulos, & mulieres. Et dimissa turba, ascendit in nauiculam cum Discipulis suis: & venit in fines Magedan, seu in partes Dalmanutha.

N O T Æ.

Ephetha, Syrochaldaicè significat, Aperire: Imperatini modi.

Magedan Gracè est Μαγδαλ; at S. Hieronymus ait Magedanam regionem fuisse ultra

tra

tra mare Galilæa prope Gerasa; incertum autem an Dalmanutha, sit Synonymum Magadan, an locus ei confinis.

MEDIT. LXXXIII.

Ex Matt. 16. num. 1. ad 12. Marci 8. num. 11. ad 26.

I. **E**T exierunt, & accesserunt ad eum Pharisei, & Sadducæi, tentantes eum, & rogauerunt eum, ut signum de coelo ostenderet eis: At ille ingemiscens spiritu, & respondens ait illis. Facto vespere dicitis: serenum erit, rubicundum est enim coelum, & manè: Hodie tempestas; rutilat enim triste coelum: faciem ergo cœli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis scire? Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis si dabitur generationi isti signum. Generatio mala & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei nisi signum Ionæ prophætæ, & relictis illis ascendit iterum nauim, & abiit transfretum.

II. Et cum venissent Discipuli eius transfretum obliti sunt panes accipere, & nisi vnum panem non habebant secum in nauim. Et præcipiebat eis dicens: Videte, & cauete à fermento Phariseorum, & Sadducæorum, & fermento Herodis,

At

232 SECUNDA PARS

At illi cogitabant intra se dicentes ad alterutrum: Quia panes non accepimus: Sciens autem IESVS dixit eis: Quid cogitatis intra vos modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? Adhuc cæcatum habetis cor vestrum? Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? nec recordamini quando quinque panes fregi in quinque millia hominum, & quot copphinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei Duodecim: quando & septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorum tulistis? & dicunt: septem; & dicebat eis: Quomodo non intelligitis, quia non de pane dixi vobis? Cauete à fermento Phariseorum, & Sadduceorum. Tunc intellexerunt, quia non dixerit, cauete à fermento panum; sed à doctrina Phariseorum, & Sadduceorum.

III. Et veniunt Bethsaidam, & adducunt ei cæcum, & rogabant eum, vt illum tangeret: & apprehensa manu cæci eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos: eius impositis manibus suis interrogauit eum, si quid videret. Et aspiiciens ait. Video homines, velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: & coepit videre, & restitutus est, ita vt videret omnia, & dimisit illum in domum suam dicens, vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris.

NO.

N O T Æ.

Signum Ionæ, *idest signum resurrectionis meae simile Iona ex ventre ceti quasi reuiuiscantis.*

A fermento, &c. à doctrina peruersa Pharisæorum, Sadduceorum, & Herodianorum, quæ erant res sectæ in Iudæa praua dogmata veris admiscentes.

MEDIT. LXXXIV.

Ex Matt. 16 n. 13. ad 20. Marc. 8.

num. 27. ad 30. Luca 9.

num. 18. ad 21.

I. Egressus IESVS, venit in Castellam Cæsareæ Philippi, & factum est cum solus esset orans, erant cum illo, & Discipuli, & in via interrogabat Discipulos suos dicens: Quem me Filium hominis esse dicunt homines, seu turbæ. At illi responderunt dicentes: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Eliam, alij verò Ieremiam, alij verò, quia quasi vnus de prophetis prioribus surrexit.

II. Tunc dicit illis IESVS; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit. Tu es Christus Filius Dei viui, Respondens autem IESVS dixit ei:

Bea-

234 SECUNDA PARS

Beatus es Simon Bar.. Iona; quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in coelis est.

III. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & supra hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferi non præualebunt aduersus eam.

IV. Et tibi dabo clauēs regni Cœlorum: & quodcunque ligaueris super terram; erit ligatum, & in cœlis; & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Tunc præcepit Discipulis suis, & comminatus est eis, ut nemini dicerent, quia ipse esset IESVS Christus.

NOTÆ.

Cæsarea Philippi, olim Dan, & Paneas, postea à Philippo tetrarcha instaurata prope Libanum fontesq; Iordanis.

Bar - Iona, idest filij Iona, seu Ioannis.

Ut nemini dicerent, nam ihs permisit tantum prædicare poenitentiam, &c. ac promulgationem dogmatis, quod ipse esset Filius Dei, & Messias reservauit sibi, Apostolis autem ad tempus Pentecostes, interim enim, satis erat Iudæis id colligere ex Scripturis, & ex verbis eius, ac miraculis.

✠ ✠

ME.

MEDIT. LXXXV.

*Ex Matt. 16. n. 21. ad 28. Marc. 9.**num. 31. ad 39. & c. 9. nu. 1.**Luc. 9. nu. 22. ad 27.*

I. **E**T inde cœpit IESVS docere, & ostendere Discipulis suis, quia oportet Filium hominis ire in Ierusalem, & eum multa pati, & reprobari à Senioribus, & Scribis, & Principibus Sacerdotum, & occidi, & post tres dies, seu tertia die resurgere, & palàm verbum loquebatur, & apprehendens, seu assumens eum Petrus, cœpit increpare illum dicens: Absit à te Domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus, & videns Discipulos suos, comminatus est Petro dicens: Vade retro post me Satana, scandalum es mihi: Quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ sunt hominum.

II. Et conuocata turba cum Discipulis suis dixit eis: si quis vult me sequi, seu post me venire: abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me? Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet illam: Qui autem perdiderit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet illam.

III. Quid enim prodest, seu proderit ho-

homini, si vniuersum mundum lucretur, se autem ipsum perdat, & animæ suæ detrimentum faciat, seu patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum Angelis suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera eius; Nam qui me erubuerit, & meos sermones, in generatione ista adultera, & peccatrice; & Filius hominis erubescet hunc, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.

IV. Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo, *ut Matth. seu donec videant regnum Dei veniens in virtute, ut Marc. & Luc.*

N O T A.

Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabant mortem, &c. Nempe Petrus, Iacobus, & Ioannes, quibus mox in Transfiguratione sui specimen illius gloria ostensurus erat, qua venturus est, & regnaturus in regno Dei; hoc enim viso, facilius tolerabunt immo, & approbabit tum mortem meam, tum suam, ad quam pro salute sua ferendam, exemplo paulo ante illos hortatus sum.

MEDIT. LXXXVI.

Ex Matth. 17. nu. 1. ad 13. Marc. 9.

num. 2. ad 14. Lucæ 9.

nu. 28. ad 36.

I. **F**Actum est autem, post hæc verba fere dies octo, *ut habet Lucas computatis, & inclusis terminis*, seu post dies sex, *ut Matth. & Marc. non inclusis terminis*, assumpsit IESVS Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & duxit illos solos in montem excelsum seorsum, & ascendit in montem, ut oraret: & transfiguratus est coram ipsis, & facta est dum oraret species vultus eius altera, & resplenduit facies eius sicut Sol; vestimenta autem eius facta sunt splendentia, & candida nimis sicut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere, *seu ut Lucas*, vestitus eius albus, & refulgens. Et ecce apparuerunt illis Moyse, & Elias viri in Maiestate cum eo loquentes, et dicebant excessum, quem completurus erat in Ierusalem.

II. Petrus verò, et qui cum illo erant, grauati erant somno, et euigilantes viderunt maiestatem eius, et duos viros qui stabant cum illo: Et factum est cum discederent ab illo, ait Petrus ad IESVM:

Do-

Domine, *ſeu* Præceptor bonum eſt nos hic eſſe, ſi vis faciamus hic tria tabernacula, Tibi vnum, et Moyſi vnum, et Eliæ vnum. Non enim ſciebat quid diceret, erant enim timore exterriti.

III. Adhuc eo loquente: Ecce facta eſt nubes lucida, et obumbravit eos, et timuerunt inſtrantibus illis in nubem. Et ecce facta eſt vox de nube dicens: Hic eſt Filius meus dilectus, *ſeu* chariſſimus, ipſum audite: et audientes Diſcipuli ceciderunt in faciem ſuam, et timuerunt valde. Et acceſſit IESVS, et tetigit eos, dixitq; eis: ſurgite nolite timere: et ſtatim leuantes oculos ſuos, et circumſpicientes, neminem amplius viderunt, niſi ſolum IESVM ſecum.

IV. Et deſcendentibus illis de monte præcepit illis IESVS dicens: nemini dixeritis viſionem, donec filius hominis à mortuis reſurgat, et ipſi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his quæ viderant, et verbum continuerunt apud ſe: conquirentes quid eſſet cum à mortuis reſurrexerit. Et interrogauerunt eum Diſcipuli dicentes: Quid ergo dicunt Pharifæi, et Scribæ, quod Eliam oportet primum venire? At ille reſpondens, ait illis: Elias quidem venturus eſt, et cum venerit primum, reſtituet omnia; ſed dico vobis, quia et Elias iam venit, et non cognouerunt eum, ſed fecerunt illi quæcunque voluerunt, ſic, et
Fi.

HISTORIÆ EVANG. 239

Filius hominis passurus est ab eis, sicut scriptum est. Tunc intellexerunt Discipuli, quia de Ioanne Baptista dixisset eis.

N O T Æ.

In Montem excelsum: *ferè traditio est fuisse montem Tabor, qui est, ut ait S. Hieronymus. Mira rotunditate sublimis, distans à Diocesarea decem millibus contra Orientalem plagam.*

Dicebant excessum: *Gracè Exodum, sens mortem, & exitum ab hac vita.*

MEDIT. LXXXVII.

Ex Matt. 17. n. 14. ad 20. Marc. 9.

num. 14. ad 29. Luc. 9.

num. 37. ad 42.

I. **F**Actum est autem in sequenti die descendentibus illis de monte, occurrit ei turba multa, & veniens ad Discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, et Scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns IESVM stupefactus est, et expauerunt, et accurrentes salutabant eum, et interrogavit eos. Quid inter vos conquiritis? Et ecce vnus homo de turba, accessit ad eum genibus prouolutus ante eum, &

ex-

exclamauit dicens: Domine miserere filio meo, seu Magister obsecro respice in filium meum, quia vnicus est mihi, et lunaticus est, et ecce Spiritus immundus apprehendit illum, qui vbicunque eum apprehenderit allidit illum, et subito clamat, et stridet dentibus, et dissipat eum cum spuma, et saepe cadit in ignem, et arefcit, et crebro in aquam; et vix discedit dilanians eum: et rogavi Discipulos tuos, vt eijcerent illum, et non potuerunt curare eum.

II. Respondens autem IESVS dixit eis: O' generatio incredula, et peruersa; Quamdiu apud vos ero, vsquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me, et attulerunt eum: et cum accederet, et vidisset eum, statim spiritus conturbauit illum, et illisit illum, et elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogauit patrem eius: Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit? At ille ait: ab infantia, et frequenter eum in ignem, et in aquas misit, vt eum perderet: sed si quid potes adiuua nos, misertus nostri. IESVS autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri cum lachrymis agebat: Credo Domine; adiuua incredulitatem meam.

III. Et cum videret IESVS concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo dicens illi: Surde, & mute spiritus:

rus: ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeas in eum, & exclamans, & multum discerpens eum, exijt ab eo, & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent, quia mortuus est. IESVS autem tenens manum, eleuauit eum, & surrexit, & reddidit illum patri eius.

IV. Et cum introisset in domum tunc accesserunt Discipuli ad IESVM secretò, & interrogabant eum dicentes: Quare nos non potuimus eijcere illum? Et dixit illis IESVS: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum Sinapis dicetis monti huic transi hinc illuc, & transibit, & nihil vobis impossibile erit: Hoc autem genus in nullo potest exire, seu non eijcitur, nisi per orationem, & ieiunium.

MEDIT. LXXXVIII.

Ex Matt. 17. n. 21. ad 26. & c. 18.

ad 5. Marci 9. nu. 30. ad 36.

Luc. 9. nu. 43. ad 48.

I. **E**T inde profecti prætergrediebantur Galilæam, nec volebat quendam scire; conuersantibus autem eis in Galilæa, stupebant omnes in magnitudine Dei, omnibusque mirantibus in omni-

L

ni-

242 SECUNDA PARS

nibus, quæ faciebat, dixit ad Discipulos suos IESVS. Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius hominis tradendus est in manus hominum, & occident eum, & occisus tertia die resurget, & contristati sunt valde, & ignorabant verbum illud, & erat velatum ante eos, & timebant eum interrogare de hoc verbo.

II. Et venerunt Capharnaum, & cum venisset Capharnaum accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei: Magister vester non soluit didrachma? ait: etiam. Et cum intrasset in domum præuenit eum IESVS dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, *vel censum?* à filij suis, an ab alienis? & ille dixit: ab alienis: dixit illi IESVS: ergo liberi sunt filij. Vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle, & aperto ore eius inueniens staterem vñ, sumens da eis pro me, & te.

III. Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset? & cum domi esset, interrogabat eos; quid in via tractabatis. At illi tacebant, si quidem in via inter se disputauerant quis eorum maior esset: *aliqui tamen* ex Discipulis postea in illa hora accesserunt ad IESVM dicentes: Quis putas maior est in regno cœlorum?

At

IV. At IESVS videns cogitationes cordis illorum, residens vocavit duodecim, & aduocans puerum paruulum apprehendit illum, & statuit secus se in medio eorum, quem cum complexus esset, ait illis: amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno cœlorum. Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister: qui minor est inter vos omnes, hic maior est.

N O T Æ.

Didrachma, erat nummus argenteus duas drachmas continens, & æquivalens duobus Iulij nostratis moneta Romana, qui soluendus erat quotannis, ex quo Pompeius Iudæam subigarat, & de quo Iosephus l. 14. Antiq. c. 8.

Ergo liberi sunt filij, nempe, si filij Regum sunt immunes à tributis, quanto magis ego, qui sum Filius Regis Regum, & cui subiectum est omne Imperium, nedum Romanum?

Staterem, nempe tetradrachmum, valentem 4. Iulios.

Paruulum alij dicunt fuisse S. Martialem, qui in Gallijs Euangelizauit, alij S. Ignatium, postea Martyrem.

MEDIT. LXXXIX.

*Ex Matt. 18. nu. 6. ad 14 Marci 9.**nu. 37. ad 48. Luca 9. num.**48. ad 50. & c. 17.**nu. 1. & 2.*

I. **R**espondens autem Ioannes dixit illi: Magister vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. IESVS autem ait ad illum; nolite prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, & possit citò malè loqui de me: Qui enim non est aduersum vos, pro vobis est: Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis non perdet mercedem suam.

Prosequitur verò sermonem de pueris, quem interpellatus à Ioanne interruperat. Sic.

II. Et qui susceperit vnum paruulum talem, seu ex huiusmodi pueris in nomine meo, me suscipit, & qui me susceperit, non me suscipit, sed eum qui misit me. Qui autem scandalizauerit vnum de his pusillis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.

Væ

III. Væ mundo à scandalis: Necessè est enim, vt veniant scandala: veruntamen væ homini illi, per quem scandalum venit: si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscide illum, seu amputa, & proijce abs te: bonum tibi est debilem, vel claudum introire in vitam æternam, quàm duas manus, vel duos pedes habentem ire in gehennam, & mitti in ignem æternum inextinguibilem, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non exstinguitur. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proijce abs te: bonum tibi est luscum, seu cum vno oculo in vitam, seu in regno Dei intrare, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, vbi vermis eorum non moritur, & ignis non exstinguitur.

IV. Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis; dico enim vobis, quia Angeli eorum in coelis semper vident faciem Patris mei, qui in coelis est. Venit enim Filius hominis saluare quod perierat.

V. Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, & errauerit vna ex eis; nonne relinquit nonaginta nouem in montibus, & vadit quærere eam quæ errauit. Et si contigerit vt inueniat eam, amen dico vobis quia gaudet super eam magis, quàm super nonaginta nouem, quæ non errauerunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in celis est, vt pereat vnus de pusillis istis.

MEDIT. XC.

*Ex Matth. 18. num. 15. ad 22.**Luc. 17. num. 3. ad 4.*

I. **A**ttendite autem vobis: si peccauerit in te frater tuus, vade corripe eum inter te, & ipsum solum; si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: *seu vt Lucas*, si poenitentiam egerit dimitte illi; si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos: dic Ecclesiae. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.

II. Amen dico vobis quaecunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in coelo, & quaecunque solueritis super terram, erunt soluta, & in coelo. Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in coelis est. Vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

III. Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam illi? vsque septies?

Di.

Dicit illi IESVS, non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies: *seu, ut Lucas: & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens, poenitet me, dimitte illi.*

N O T Æ.

Sit tibi sicut Ethnicus, &c. *nempe excommunicatus, seu priuatus communione Fidelium, hanc enim potestatem mox confirmat dicens: Quæcunq; alligaueritis, &c.*

Septuagies septies; *nempe vicibus 490. sed hoc numero non restringit dimissionem peccatorum, ac spem veniæ; esto septenarij à Petro propositi angustias extenderit ad maiorem septenarium ex ductu 7. per 70. consurgentem.*

MEDIT. XCI.

Ex Matth. 18. num. 23. ad 35.

I. I Deo assimilatum est Regnum Cœlorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis; Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet, iussit eum Dominus eius venundari, & uxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens autem ser-

248 SECUNDA PARS

uus ille orabat eum dicens: Patientiam habe in me; & omnia reddam tibi. Misertus autem Dominus serui illius dimisit eum; & debitum dimisit ei.

II. Egressus autem seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum dicens: Redde quod debes: Et procidens conseruus eius, rogabat eum dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi: ille autem noluit, sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum.

III. Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt valde, & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: nonne ergo oportuit, & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?

IV. Et iratus Dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoad vsq; redderet vniuersum debitum. Sic & Pater meus coelestis faciet vobis; si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

✠✠✠✠✠

ME-

MEDIT. XCII.

Ex Ioannes 7. num. 1. ad 9.

I. **P**ost hæc autem ambulabat IESVS in Galilæa, non enim volebat in Iudæam ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum Scenopegia. *Idest Tabernaculorum, quod fiebat circa finem Septembris.* Dixerunt autem ad eum fratres eius: transi hinc, & vade in Iudæam, ut & Discipuli tui videant opera quæ tu facis: Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse: si hæc facis manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum.

II. Dicit ergo eis IESVS: Tempus meum nondum aduenit, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest Mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt.

III. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nōdum impletū est: Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa, ut autem ascenderunt fratres eius, tūc & ipse ascendit ad diem festum, non manifestè, sed quasi in occulto.

L 5

NO-

N O T A.

Non ascendo: videlicet neque nunc, nec
postea manifestè, ut vos velleris; ascendit
enim postea, sed occultè idest sine comitatu, &
acc'amationibus turbarum.

MEDIT. XCIII.

Ex Luca 9. nu. 51. ad 56. & c. 17.
num. 11. ad 19.

I. **F**Actum est autem dum compleren-
tur dies assumptionis eius: & ipse
faciem suam firmavit, ut iret in Ierusa-
lem. Et misit nuncios ante conspectum
suum, & euntes intrauerunt in ciuitatem
Samaritanorum, ut pararent illi: Et non
receperunt eum, quia facies eius erat
euntis in Ierusalem. Cum vidissent au-
tem Discipuli eius Iacobus, & Ioannes
dixerunt: Domine vis dicimus ut ignis
descendat de coelo, & consummat illos?
Et conuersus increpauit illos dicens: Ne-
scitis cuius Spiritus estis: Filius hominis
non venit animas perdere, sed saluare, &
abierunt in aliud Castellum.

II. Et factum est dum iret in Ierusa-
lem, transibat per mediam Samariam, &
Galilæam: Idest inter confinia hinc Galilææ,
inde

HISTORIÆ EVANG. 251

inde Samaria Prouincia: Et cum ingrederetur quoddam Castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè, & leuauerunt vocem dicentes. IESU Præceptor miserere nostri. Quos vt vidit dixit. Ite ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt.

III. Vnus autem ex illis, vt vidit quia mundatus est; regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus.

IV. Respondens autem IESVS dixit: nonne decem mundati sunt, & nouem, ubi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena, & ait illi: Surge vade, quia fides tua te saluum fecit.

N O T A.

Assumptionis eius: videlicet restabant pauci dies, quibus post mortem, & resurrectionem ascensurus erat in cælum, & assumendus de terra nostra, vt sederet à dextris Dei.

MEDIT. XCIV.

Ex Ioannis 7. num. 11. ad 18.

I. I Vdæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant ubi est ille? &

L 6 mur.

252 SECUNDA PARS

murmur multum erat in turba de eo: quidam enim dicebant: quia bonus est; alij autem dicebant: Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo mediante, ascendit IESVS in templum, & docebat; Et mirabantur Iudæi dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Respondit ei IESVS, & dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me.

II. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: Qui autem quærit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo non est.

MEDIT. XCV.

Ex Ioannis 7. num. 19. ad 30.

I. **N**onne Moyſes dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? quid me quæritis interficere? Respondit turba, & dixit: Dæmonium habes, quis te quærit interficere? Respondit IESVS, & dixit eis: Vnum opus feci, & omnes miramini.

II. Propterea Moyſes dedit vobis circumciſionem (non quia ex Moyſe est, sed

sed ex patribus) & in Sabbato circumcidi-
ditis homines. Si circumcisionem acci-
pit homo in Sabbato, vt non solvatur lex
Moyfi: mihi indignamini quia totum ho-
minem saluum feci in Sabbato.

III. Nolite iudicare secūdum faciem,
sed iustum iudicium iudicate: Dicebant
ergo quidam ex Ierosolymitis: Nonne
hic est, quem quærunt interficere? & ec-
ce palam loquitur, & nihil ei dicunt?
Nunquid verè cognouerunt principes,
quia hic est Christus? Sed hunc scimus
vnde sit, Christus autem cum venerit, ne-
mo scit, vnde sit.

IV. Clamabat ergo IESVS in templo
docens, & me scitis, & vnde scim scitis, &
à me ipso non veni. Sed est verus qui mi-
sit me, quem vos nescitis. Ego scio eum,
quia ab ipso sum, & ipse me misit.

N O T Æ.

Vnum opus feci, & omnes miramini,
scilicet mirantes indignamini, quasi contra
legem fecerim sanando paralyticum in Sab-
bato: ex illo enim tempore ceperunt ansam
illum calumniandi, & persequendi: ex Ioan-
nis 5. Propterea persequiebantur Iudæi
IESVM, quia hæc faciebat in Sabbato.

Non quia ex Moyse est, sed ex Patribus,
antea enim Abrahæ præcepta fuerat Circum-
cisio, Genesis 17.

Propterea: id est propter hanc vestram ad-
mi-

254 SECUNDA PARS

mirationem, ne hoc vobis contra legem videatur, considerandum vobis propono Moysen; & legem positivam, legi charitatis, quæ est naturalis, & præstantior comparo.

Scimus unde sit: videlicet scimus eum à Nazareth prodysse, novimusq; patrem, & matrem eius.

Nemo scit unde sit: Vulgus enim putabat Messiam sicut Melchisedech, oriturum ex incognitis parentibus: peritiores tamen norant nasciturum in Bethleem, nec notitia parentum Ioannis præcursoris obstiterit illis, quo minus illum suspicarentur esse Messiam.

Et unde scim sitis: id est scire debetis, ex dictis, & miraculis meis, &c.

MEDIT. XCVI.

Ex Ioannis 7. num. 30. ad 43.

I. **Q**uærebant ergo eum apprehendere, & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant: Christus cum venerit nunquid plura signa faciet, quam quæ hic facit? Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc, & miserunt Principes, & Pharisei ministros, ut apprehenderent eum.

II. Dixit ergo eis IESVS: Adhuc modicum tempus vobiscum sum; & vado
ad

ad eum, qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis: & ubi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos: Quo hic iturus est, quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo quem dixit. Quæretis me, & non inuenietis, & ubi sum ego vos non potestis venire?

III. In nouissimo autem die magno festiuitatis, stabat IESVS, & clamabat dicens: Si quis sitit veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat spiritus datus, quia IESVS nondum erat glorificatus.

IV. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Hic est verè Propheta. Alij dicebant hic est Christus. Quidam autem dicebant: Nunquid à Galilæa venit Christus; nonne Scriptura dicit, quia ex semine David, & de Bethleem Castello venit Christus? Discensio itaque facta est in turba propter eum.

N O T A.

Nouissimo die magno festiuitatis: *Id est octaua videlicet festi Tabernaculorum, quæ erat celeberrima inter 8. dies illos, ex Leuitici 23. num. 36.*

M E-

MEDIT. XCVII.

Ex Ioannis 7. num. 44. ad 53.

I. **Q**uidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super eum manus: Venerunt ergo ministri ad Pontifices, & Phariseos, & dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri: Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergo eis Phariseis: Nunquid, & vos seducti estis?

II. Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis? sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt.

III. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui vnus erat ex ipsis: Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit quid faciat? Responderunt, & dixerunt ei: Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare, & vide quia à Galilæa Prophetæ non surgit; & reversi sunt vnusquisque in domum suam.

N O T A.

Propheta non surgit: nempe Propheta ille *antonomastice* sic dictus, quem Moyses ven-

*venturum prädixerat Deuteronomij 18. ex
Bethleem enim oriri debebat iuxta Micheæ
prophetam.*

MEDIT. XCVIII.

Ex Ioannis c. 8. num. 1. ad 11.

I. **I**ESVS autem perrexit in Montem Oliueti, & diluculo iterum venit in templum, & omnis populus veniebat ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribæ, & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, & dixerunt ei: Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio: in lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum.

II. **I**ESVS autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra, cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, & dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra.

III. Audientes autem, vnus post vnum exhibant, incipientes à senioribus, & remansit solus IESVS, & mulier in medio stans.

IV. Erigens autem se IESVS dixit ei. Mulier ubi sunt qui te accusabant? nemo

258 SECUNDA PARS

te condemnauit? Quæ dixit: Nemo Domine. Dixit autem IESVS, nec ego te condemnabo; vade, & iam amplius noli peccare.

N O T A.

Scribebat in terra: delineabat in puluere supra lapides attrij, vel ut ostenderet compatiendum, si figmentum ex puluere, ac fragile ad peccatum pronum fuisset, iuxta illud considerans teipsum, ne & tu tenteris: vel ut timerent, ne eorum peccata ibi describeret.

MEDIT. XCIX.

Ex Ioannis 8. num. 12. ad 20.

I. **I**terum ergo locutus est eis IESVS dicens: ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisei. Tu de teipso testimonium perhibes, testimonium tuum non est verum.

II. Respondit IESVS, & dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum, quia scio vnde veni, & quò vado: vos autem nescitis vnde venio, aut quò vado: vos secundum carnem iudicatis; ego non iudico quenquam: & si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum,

sum, sed ego, & qui misit me Pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est; ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso, & testimonium perhibet de me, qui misit me Pater.

III. Dicebant ergo ei: Vbi est Pater tuus? Respondit IESVS; neque me scitis, neque Patrem meum: Si me sciretis, forsitan, & Patrem meum sciretis. Hæc verba locutus est IESVS in gazophylacio docens in templo, & nemo apprehendit eum, quia nec dum venerat hora eius.

MEDIT. C.

Ex Ioannis 8. num. 21. ad 32.

I. **D**ixit ergo iterum eis IESVS: Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi: Nunquid interficiet semetipsum quia dicit; Quò ego vado, vos non potestis venire? & dicebat eis: vos de deorsum estis, ego de supernis sum; vos de mundo hoc estis. Ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris: Si enim non credideritis, quia ego sum, moriemini in peccato vestro.

II. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit

xix

260 SECUNDA PARS

xit eis IESVS: Principium, qui, & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui, & iudicare, sed qui me misit, verax est, & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognouerunt, quia Patrem eis dicebat Deum.

III. Dixit ergo eis IESVS; cum exaltaueritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à me ipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor, & qui me misit mecum est, & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei facio semper.

IV. Hæc illo loquente multi crediderunt in eum. Dicebat ergo IESVS ad eos qui crediderunt ei, Iudæos: si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.

N O T Æ.

Principium qui, & loquor vobis: scilicet sum Verbum Dei, quod in principio, & ab æterno erat apud Deum, & nunc vobiscum loquor.

Cum exaltaueritis: cum me in Crucem sustuleritis, post resurrectionem meam me cognoscetis.

¶

ME.

MEDIT. CI.

Ex Ioannis 8. num. 33. ad 45.

I. **R**esponderunt ei : Semen Abraham sumus, & nemini seruiuimus vnquam : quomodo tu dicis, liberi eritis? Respondit IESVS : Amen amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati, seruus autem non manet in domo in æternum, filius manet in æternum. Si ergo vos filius liberauerit, verè liberi eritis.

II. Scio quia filij Abraham estis : sed quæritis me interficere : quia sermo meus non capit in vobis : Ego quod vidi apud Patrem loquor, & vos quæ vidistis apud Patrem vestrum facitis. Responderunt, & dixerunt ei : Pater noster Abraham est. Dicit eis IESVS. Si filij Abraham estis, opera Abraham facite. Nunc autem quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a Deo, hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri.

III. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione non sumus nati : vnum patrem habemus Deum. Dixit ergo eis IESVS : Si Deus Pater vester esset, diligeretis vtique me, ego enim ex Deo processi, & veni : neque enim à me ipso veni, sed ille
me

262 SECUNDA PARS

me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

IV. Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere: Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax est, & pater eius, scilicet mendacij. Ego autem quia veritatem dico non creditis mihi.

MEDIT. CII.

Ex Ioannis 8. num. 46. ad 59.

I. **Q** Vis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non audistis, quia ex Deo non estis.

II. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei; Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit IESVS. Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis me: Ego autem non quæro gloriam meam: est qui quærat, & iudicet. Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum seruauerit, mortem nō videbit in æternum.

III. Dixerunt ergo Iudæi, nunc cognō.

HISTORIÆ EVANG. 263

gnouimus, quia dæmonium habes: Abraham mortuus est, & propheta; & tu dicis, si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum; nunquid tu maior es patre nostro Abraham qui mortuus est? & propheta mortui sunt: quem teipsum facis? Respondit IESVS: Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus vester est: Et non cognouistis eum, ego autem noui eum, & si dixerò quia non scio eum, ero similis vobis mendax, sed scio eum, & sermonem eius seruo.

IV. Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum vidit, & gausus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum, quinquaginta annos nondum habes & Abraham vidisti? Dixit eis IESVS: Amen amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides, vt iacerent in eum: IESVS autem abscondit se, & exiuit de templo.

N O T A.

Exultauit, vt videret vidit, &c. cum exultatione excepit promissionem de benedicens in semine ipsius omnibus gentibus, & per fidem, ac prophetiam vidit Incarnationis meæ tempus.

M E.

MEDIT. CIII.

Ex Iouannis c. 9. num. 1. ad 12.

I. **E**T præteriens IESVS vidit hominem cæcum à natiuitate, & interrogauerunt eum Discipuli eius, Rabbi quis peccauit hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit IESVS: neque hic peccauit, neque parentes eius, sed vt manifestentur opera Dei in illo.

II. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est, venit nox, quando nemo potest operari; Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.

III. Hæc cum dixisset expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei: vade, laua in natatoria Siloe (quod interpretatur Missus.) Abijt ergo, & lauit, & venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebant; Nonne hic est qui sedebat, & mendicabat? Alij dicebant quia hic est; alij autem: nequaquam, sed similis est ei, ille verò dicebat: quia ego sum.

IV. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit: Ille homo, qui dicitur IESVS, lutum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mihi: vade ad natatoriam Siloe, & laua, & abij, & laui,

laui, & vidi. Et dixerunt ei, vbi est ille?
Ait: nescio.

N O T Æ.

Neque hic peccauit, neque parentes eius; non negat peccata actualia, aut originale, sed iuxta sensum interrogantium negat eos ita præ alijs peccasse, ut cecitate prolis puniendi fuerint.

Natatoria Siloe; piscina quam faciebat fluuiolus Siloe, ex Monte Sion scaturiens.

MEDIT. CIV.

Ex Ioannis 9. num. 13. ad 28.

I. **A**dducunt eum ad Phariseos, qui cæcus fuerat: erat autem Sabbatum, quando lutum fecit IESVS, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Phariseis quidam. Non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit: Alij autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? & schisma erat inter eos.

II. Dicunt ergo cæco iterum. Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit, quia propheta est. Non

M

cre-

crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset: donec vocauerunt parentes eius, qui viderat, & interrogauerunt eos dicentes: hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt: Scimus, quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est; quomodo autem nunc videat, nescimus; aut quis aperuit eius oculos nos nescimus, ipsum interrogate; ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

III. Vocauerunt ergo rursum hominem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo: Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: si peccator est, nescio, vnum scio, quia cæcus cum essem, modò video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos: Respondit eis: Dixi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? nunquid & vos vultis discipuli eius fieri?

¶

M E.

MEDIT. CV.

Ex Ioannis 9. num. 28. ad 34.

I. **M**aledixerunt ergo ei, & dixerunt: tu discipulus illius sis, Nos autem Moyſis discipuli ſumus. Nos ſcimus quia Moyſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus vnde ſit. Reſpondit ille homo, & dixit eis. In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis vnde ſit, & aperuit meos oculos.

II. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: ſed ſi quis Dei cultor eſt, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A ſeculo non eſt auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Niſi eſſet hic à Deo non poterat facere quicquam.

III. Reſponderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus eſt totus; & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.

NOTA.

Peccatores Deus non exaudit: hæc ſententia non eſt Scriptoris Canonici, ſed cæci illuminati, & intelligenda de perſiſtentibus in peccato; ordinariè enim Deus non exaudit, ut miracula patrent.

MEDIT. CVI.

Ex Ioannis 9. num. 35. ad 41.

I. **A** Vdiuit IESVS quia eiecerunt eum foras: & cum inuenisset eum dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est Domine, ut credam in eum? & dixit ei IESVS: & vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est. At ille ait: Credo Domine, & procidens adorauit eum.

II. Et dixit ei IESVS. In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Phariseis, qui cum ipso erant: & dixerunt ei: Nunquid & nos cæci sumus?

III. Dixit ei IESVS: si cæci essetis, non haberetis peccatum, nunc verò dicitis, quia videmus; peccatum ergo vestrum manet.

MEDIT. CVII.

Ex Ioannis 10. num. 1. ad 10.

I. **A** Men amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro:
Qui

HISTORIÆ EVANG. 269

Qui autem intrat per ostium, pastor est ouium. Huic ostiarius aperit, & oues vocem eius audiunt, & proprias oues vocat nominatim, & educit eas.

II. Et cum proprias oues emiserit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non nouerunt vocem alienorum.

III. Hoc prouerbum dixit eis IESVS: illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum IESVS: Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ouium, omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, sed non audierunt eos oues.

IV. Ego sum ostium. Per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit nisi ut furetur, & mactet, & perdat. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.

N O T A.

Omnes quoque, &c. qui scilicet non missi à Deo, nec per fidem in ipsum Christum ipsummet annunciarunt; sed ex propria arrogantia iactarunt se pro Magistris veritatis. Missi enim à Deo, & in Christum saltem implicite credentes intrauerunt per Ostium.

MEDIT. CVIII.

Ex Ioannis 10. num. 11. ad 21.

I. **E**go sum pastor bonus: bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriae, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus.

II. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas; & cognoscunt me meae. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo, quae non sunt ex hoc ouili; & illas oportet me adducere, & vocem meam audient: & fiet vnum ouile, & vnus pastor.

III. Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso; & potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo.

IV. Dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis, Daemonium habet, &

HISTORIÆ EVANG. 271

& infanit, quid eum auditis? Alij dice-
bant: Hæc verba non sunt dæmonium
habentis: nunquid dæmonium potest cæ-
corum oculos aperire.

MEDIT. CIX.

Ex Luca 10. num. 1. 16.

I. **P**ost hæc autem designauit Domi-
nus, & alios septuaginta duos, &
misit illos binos ante faciem suam in
omnem ciuitatem, & locum, quò erat ip-
se venturus. Et dicebat illis: Messis qui-
dem multa; operarij autem pauci. Ro-
gate ergo Dominum messis, vt mittat
operarios in messem suam.

II. Ita ecce ego mitto vos sicut agnos
inter lupos: Nolite portare sacculum,
neque peram, neque calceamenta, & ne-
minem per viam salutaueritis. In quam-
cunque domum intraueritis, primum di-
cite: Pax huic domui, & si ibi fuerit filius
pacis, requiescet super illum pax vestra;
sin autem reuertetur ad vos.

III. In eadem autem domo manete
edentes, & bibentes, quæ apud illos sunt:
dignus est enim operarius mercede sua.
Nolite transire de domo in domum; & in
quancunque ciuitatem intraueritis, &
susceperint vos manducate, quæ appo-
nuntur vobis, & curate infirmos, qui in
illa

illa sunt, & dicite illis: Appropinquauit in vos regnum Dei.

IV. In quamcunque autem ciuitatem intraueritis, & non susceperint vos, ex-euntes in plateas eius dicite: Etiam puluerem, qui adhæsit nobis de ciuitate vestra extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquauit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis remissius erit in die illa, quàm illi Ciuitati. Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida: Quia si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere sedentes poeniterent. Veruntamen Tyro, & Sydoni remissius erit in iudicio, quàm vobis, & tu Capharnaum vsque ad coelum exaltata, vsque ad Infernum demergeris. Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

In hac ultima missione 72. discipulorum, multa repetuntur, quæ alia occasione dicta fuerant in missione 12. Apostolorum: & ideo satis fuerit unica meditatione illa animo cursim repetere. Subiungit autem Lucas statim reuersionem Discipulorum anticipatè ex occasione missionis, licet multo post fuerit.

✠✠✠ ✠✠✠ ✠✠✠
✠✠✠ ✠✠✠ ✠✠✠

MEDIT. CX.

Ex Luca 10. nu. 25. ad 37.

I. **E**T ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens. Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo. At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuum sicut te ipsum. Dixitq; illi: Rectè respondisti, hoc fac, & viues.

II. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad IESVM. Et quis est meus proximus? Suscipiens autem IESVS dixit. Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum, & plagis impositis, abierunt seminiuo relicto. Accidit autem, vt Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præteriiuit. Similiter, & Leuita, cum esset secus locum, & vidisset eum, pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum misericordia motus est, & appropians alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum, & imponens illum in iumentum suum,

M s

suum,

suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe, & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero reddam tibi.

III. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum, & ait illi IESVS: vade, & tu fac similiter.

N O T A.

Quis horum, &c. proximus. *Quaestuerat ille de proximo, cui benefaciendum sit; at IESVS exemplo proposito Samaritani benefici, amplius respondit, & indirecte docet neminem esse, qui non sit habendus loco proximi, & cui misericordiam negare debeamus, quantumvis alienigena, vel extraneus sit; sicut nemo Iudaorum extraneum, sed proximum aestimauerit, qui sibi benefecerit quantumvis benefactor Iudaus non esset, sed Samaritanus.*

MEDIT. CXI.

Ex Lucae 10. num. 38. ad 42.

I. **F**Actum est autem dum irent, & ipse intrauit in quoddam Castellum, & mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam, & huic erat
fo-

foror nomine Maria, quæ etiam sedens
secus pedes Domini audiebat verbum il-
lius.

II. Martha autem satagebat circa
frequens ministerium: quæ stetit, & ait:
Domine non est tibi curæ, quòd foror
mea reliquit me solam ministrare? Dic
ergo illi, vt me adiuuet.

III. Et respondens dixit illi Dominus:
Martha Martha sollicita es, & turbaris
erga plurima. Porro vnum est necessa-
rium. Maria optimam partem elegit
quæ non auferetur ab ea.

N O T A.

Non auferetur ab ea. His verbis non
solum eam predestinatam ad æternam Dei vi-
sionem indicat, sed etiam contemplatiuam
Dei vitam optimam esse, vtpote qua conti-
nuanda, & perpetuanda sit in altero seculo
cessantibus actiua vite ministerijs, & operibus
misericordia corporalibus.

MEDIT. CXII.

Ex Luc. 11. nu. 1. ad 13. Matth. 7.
n. 7. ad 12. Marc. 11. nu. 24.

I. **E**T factum est, cum esset in quodam
loco orans, vt cessauit, dixit vnus

M 6

ex

ex Discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare, sicut docuit, & Ioannes Discipulos suos; Et ait illis, cum oratis dicite: Pater sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in celo, & in terra: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis peccata nostra, si quidem & ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem, *Similem formulam alia o casiene docuerat Dominus, ut supra retulimus.*

II. Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi: Amice commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum. Et ille de intus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, non possum surgere, & dare tibi; & si ille perseverauerit pulsans: dico vobis, & si non dabit illi surgens, eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.

III. Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis; quærite, et invenientis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, et qui quærit inuenit, et pulsanti aperietur.

IV. Quis autem ex vobis patrem petiit panem, nunquid lapidem dabit illi?

Aut

HISTORIÆ EVANG. 277

Aut piscem, nunquid pro pisce serpen-
tem dabit illi? Aut si petierit ouum, nun-
quid porriget illi Scorpionem? Si ergo
vos cum sitis mali, nostis bona data da-
re filiis vestris: quanto magis Pater ve-
ster dabit spiritum bonum petentibus se?

N O T A.

Petite, et dabitur vobis: *Si nimirum
petantur ea, quæ paulo ante in formula Ora-
tionis petenda docuerat, seu, ut mox subiun-
git, petatur Spiritus bonus.*

MEDIT. CXIII.

*Ex Luc. 11. nu. 33. ad 44. Marc. 4.
num. 21. ad 23.*

I. **N**emo lucernam accendit, et in
abscondito ponit, neque sub
modio, sed supra candelabrum, ut qui
ingrediuntur lumen videant. Lucerna
corporis tui est oculus tuus. Si oculus
tuus fuerit simplex, totum corpus tuum
lucidum erit: si autem nequam fuerit,
etiam corpus tuum tenebrosus erit. Vi-
de ergo ne lumen, quod in te est tenebræ
sint. Si ergo corpus tuum totum luci-
dum fuerit, non habens aliquam partem
tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut
lu.

lucerna fulgoris illuminabit te. *Qua
aliàs de intentione operandi docuerat, reperit
hic de intentione orandi.*

II. Et cum loqueretur, rogauit eum
quidam Phariseus, ut pranderet apud se,
& ingressus recubuit. Phariseus autem
coepit intra se reputans dicere: quare
non baptizatus esset ante prandium. Et
ait Dominus ad illum. Nunc vos Phari-
sæi quod deforis est calicis, & catini
mundatis: quod autem intus est vestrum,
plenum est rapina, & iniquitate. Stulti,
nonne qui fecit, quod de foris est, etiam
id, quod deintus est, fecit? Veruntamen,
quod superest, date eleemosynam, & ec-
ce omnia munda sunt vobis.

III. Sed vae vobis Phariseis, quia de-
cimatis mentham, & rutam, & omne
olus, & præteritis iudicium, & charita-
tem Dei: Hæc autem oportuit facere, &
illa non omittere.

IV. Vae vobis Phariseis, quia diligitis
primas cathedras in synagogis, & salu-
tationes in foro: vae vobis quia estis, ut
monumenta, quæ non apparent, & ho-
mines ambulantes supra nesciunt.

N O T Æ.

Quod superest date eleemosynam *Gra-
cè τὰ ἑσόμενα, quæ præter rapinas supersunt non-
dum consumpta, & quæ vobis iam superflua
sunt, & ultra rem alienam (res enim aliena
resti.*

restituenda est certo creditori iure naturali, Diuino, & humano) date Eleemosynam post rapti restitutionem; restitutio enim est actus debitus ex iustitia, eleemosyna autem est actus charitatis. Sic Zachaeus fecit; nam dimidium bonorum suorum dedit pauperibus, sed reddidit quadruplum ijs, quos defraudauerat.

Omnia munda sunt vobis Eleemosyna enim melius, quàm aqua exterius lauans, sed post rapti restitutionem fiat, & cum dolore de peccatis, disponit animam ad gratiam mundatricem animæ ab omnibus quidem peccatis, sed præcipuè à peccatis oriss ex auaritia quibus directè opponitur quo sensu S. Raphael dixit Tobie 12. Quoniam Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit inuenire misericordiam, & vitam æternam, cum enim sit actus misericordie peculiari quodam modo promeretur misericordiam Diuinam.

MEDIT. CXIV.

Ex Luca 11. num. 45. ad 54.

I. **R**espondens autem quidam ex Legisperitis: ait illi: Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait: Et vobis Legisperitis vae, quia oneratis homines oneribus, quæ portare non

non possunt, ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas.

II. Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum, patres autem vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, quod consentitis operibus patrum vestrorum, quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulchra. Propterea, & Sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas, & Apostolos, & ex illis occident, & persequentur: vt inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est à constitutione mundi à generatione ista, à sanguine Abel, vsque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare, & ædem. Ita dico vobis requireretur ab hac generatione.

III. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clauem scientiæ, ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis.

IV. Cum autem hæc ad illos diceret, coeperunt Pharisei, & Legisperiti grauius insistere, & os eius opprimere de multis insidiantes ei, & quærentes aliquid capere de ore eius, vt accusarent eum.

N O T Æ.

Testificamini quod consentitis. Non quod ædificare sepulchra prophetarum sit malum, aut sit approbare homicidium factum ab occisoribus eorum; sed quia, vt infra alia

occasione Matthæi 23 explicatur, eo facto, & inscriptionibus ipsis confitebantur se esse filios eorum, qui non semel prophetas occiderant, præsertim cum dicitarent: Si fuisset in diebus patrum nostrorum non essemus socij eorum in sanguine prophetarum: proinde subiungit dominus. Itaque testimonio estis vobis metipsis, quia filij estis eorum, qui prophetas occiderunt. Nihil enim amplius vult illis ingerere, quàm quod sint velut genimina viperarum, & de illo genere, quod ex olio veritatis solet necare prophetas; esto tacitè eorum intentionem de ipso occidendo perstringat.

Zachariæ, siue is fuerit filius Ioiada, de quo 2 Paralip. c. 24 qui in Evangelio Nazareorum vocatur filius non Barachia, sed Ioiada, ut testatur S. Hieronymus; siue Zacharias propheta inter minores, quem lapidatum inter templum, & atrium sub Dario re-
adificatum, cum S. Chrysostomo multi testantur, siue Zacharias pater S. Io. Bapt. qui testè S. Hippolyto Martyre, fuit filius Barachia, ut cum multis Patribus censet Baronius. Voluit enim Christus comprehendere omnes in-
stos occisos ab Abel usq; ad suum tempus.

MEDIT. CXV.

*Ex Luca 12. nu. 1. ad 3. & 13.
ad 21.*

I. **M**ultis autem turbis circumstantibus, ita ut se inuicem conculerent, coepit dicere ad Discipulos suos: Attendite à fermento Phariseorum, quod est Hypocrisis. Nihil autem est opertum, quod non reueletur, neque absconditum quod non sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicetur, & quod in aurem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in rectis.

II. Ait autem quidam de turba: Magister dic fratri meo, ut diuidat mecum hæreditatem: At ille dixit illi: Homo quis me constituit iudicem, aut diuisorem super vos? Dixitque ad illos: Videte, & cauete ab omni auaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his, quæ possidet.

III. Dixit autem similitudinem ad illos dicens: Hominis cuiusdam diuitis ubi res fructus ager attulit: & cogitabat intra se dicens. Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: hoc faciam: Destruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo

gabo omnia, quæ nata sunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Anima habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce comede, bibe, epulare.

IV. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.

Reliqua inseruimus Meditationi 27. licet hic alia occasione repetita à Domino.

MEDIT. CXVI.

Ex Luca 12. num. 52.

I. **N**olite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in coelis, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit, ubi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit.

II. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs, ut cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei. Beati serui illi, quos cum venerit Dominus inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quod præcinget se, & fa-

faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.

III. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias, qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam, & vos estote parati, quia qua hora non putatis Filius hominis veniet.

MEDIT. CXVII.

Ex Luca 12. num. 41. ad 49.

I. **A** It autem ei Petrus: Domine ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit autem Dominus: Quis putas est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus inuenerit ita facientem. Verè dico vobis quoniam super omnia quæ possidet constituet eum.

II. Quod si dixerit seruus ille in corde suo, moram facit Dominus meus venire, & coeperit percutere seruos, & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari. Veniet Dominus serui illius in die, qua non sperat, & hora qua nescit, & diuidet eam: partemque eius cum infidelibus ponet.
Ille

III. Ille autem seruus, qui cognouit voluntatem Domini sui, & non præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis. Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis.

IV. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo, & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.

N O T A.

An ad omnes? non respondet Dominus directè subiungendo: ad omnes; sed indirectè per parabolam dispensatoris fidelis ac prudentis, qualis non esset, si non omnibus de familia daret tritici mensuram suo tempore congruentem; significans doctrinam de vigilando, esse communem omnibus, non secus, ac triticum, ac panis sunt cibus communis omnibus.

MEDIT. CXVIII.

Ex Luca 12. num. 50. ad 57.

- I. **I**gnem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur? Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur?
- II. Putatis quia pacem veni dare in terram? Non dico vobis, sed separationem.

nem. Erunt enim ex hoc quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuidentur Pater in Filium, & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem; socerus in nurum suam, & nurus in socrum suam.

III. Dicebat autem, & ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab Occasu, statim dicitis nimbus venit, & ita fit, & cum austrum flantem, dicitis, quia æstus erit, & fit. Hypocritæ, faciem cœli, & terræ nostis probare: hoc autem tempus, quomodo non probatis? Quid autem, & à vobis ipsis non indicatis, quod iustum est?

MEDIT. CXIX.

Ex Luca 13. num. 1. ad 9.

I. **A** Derant autem quidam ipso in tempore nunciantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum: Et respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non dico vobis, sed nisi poenitentiam habueritis, omnes simul peribitis.

II. Sicut illi decem, & octo supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos: putatis quia, & ipsi debitores fuerint

rint præter omnes homines habitantes in Ierusalem? Non dico vobis, sed si poenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.

III. Dicebat autem, & hanc similitudinem. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem vineæ. Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio. Succide ergo illam; ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dicit illi: Domine dimitte illam, & hoc anno vsque dum fodiam circa illam, & mittam stercora: & si quidem fecerit fructum: Sin autem in futurum succides eam: *Erat hic 3. annus predicationis Christi.*

N O T A.

Miscuit cum sacrificijs eorum; fuerunt hi, ut narrat Iosephus lib. 18. antiq. cap. 7. seditiosi quidam oriundi ex Galilæa, qui sumptis armis congregati in Samaria in monte Garizia, iussi sunt à Pilato interfici dum victimas sacrificarent.

MEDIT. CXX.

Ex Luca 13. num. 10. ad 17.

I. **E**Rat autem docens in Synagoga eorum Sabbatis. Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum vidisset IESVS, vocauit ad se, & ait illi: Mulier dimissa es ab infirmitate tua, & imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum.

II. Respondens autem Archisynagogus, indignans quia Sabbato curasset IESVS, dicebat turbæ: sex dies sunt in quibus oportet operari, in his ergo venite, & curamini, & non in die Sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit: Hypocritæ, vnusquisq; vestrum Sabbato non soluit bouem suum, aut asinum à præsepio, & ducit ad aquare? Hanc autem filiam Abraham, quam alligauit Satanas, ecce decem, & octo annis, non oportuit solui à vinculo isto die Sabbati?

III. Et cum hæc diceret, erubescabant omnes aduersarij eius: & omnis populus gaudebat in vniuersis, quæ gloriose fiebant ab eo.

M E.

MEDIT. CXXI.

Ex Luca 10. num. 17. ad 24.

I. **R**euersi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam Satanam sicut fulgur de cœlo cadentem.

II. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit: Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia Spiritus vobis subiiciuntur; Gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in cœlis.

III. In ipsa hora exultauit Spiritu Sâcto, & dixit: Confiteor tibi Pater Domine cœli, & terræ, quod abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus & reuelasti ea paruulis, etiam seu ita Pater, quoniam sic placuit ante te.

IV. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, & nemo nouit quis sit Filius, nisi Pater, & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare; & conuersus ad Discipulos suos dixit: Beati oculi qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis, quod multi Prophetæ, & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non vident;

N

runt;

290 SECUNDA PARS
runt; & audire quæ auditis, & non au-
dierunt.

*Reversionem 72. discipulorū; narrat Lucas
statim, occasione missionis eorum ad predi-
candum, sed certè intercesserunt multi dies:
quare autem eam hoc loco, referam, ante su-
scriptum iter in Ierusalem, dixi Tomo 1. Chro-
nologię Reformatæ lib. 8. cap. 15.*

N O T A.

Videbam Satanam; quasi diceret; quid
mirum si demonia eieceritis in nomine meo,
cum olim Satanas eiectus fuerit de Cælo sta-
tim, ac mihi inuidens, voluit esse Deus, idest
voluit ut assumeretur eius natura Angelica
potius quam humana; vel quasi dicat caute,
ne inanis gloria sit vobis occasio cadendi de
statu electorum, sicut olim fuit Satana, &
dum de eiectis demonibus gloriamini, cadatis
de Ecclesia, vel gratia Dei.

MEDIT. CXXII.

Ex Lucæ 13. num. 22. ad 30.

I. **E**T ibat per Ciuitates, & Castella
docens, & iter faciens in Ierusa-
lem. Ait autem illi quidam: Domine
si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem
dixit ad illos: Contendite intrare per
angustam portam: quia multi dico vo-
bis,

HISTORIÆ EVANG. 291

bis, quarent intrare, & non poterunt.

II. Cùm autem intrauerit Pater familias, & clauferit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes: Domine aperi nobis, & respondens dicet vobis nescio vos vnde sitis: Tunc incipietis dicere: Manducauimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris docuisti, & dicet vobis: Nescio vos vnde sitis: discedite à me omnes operarij iniquitatis.

III. Ibi erit fletus, & stridor dentium, cùm videritis Abraham, & Isaac, & Iacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Austro, & accumbent in regno Dei. Et ecce sunt nouissimi, qui erunt primi, & sunt primi, qui erunt nouissimi.

MEDIT. CXXIII.

Ex Luca 13. num. 31. ad 35.

I. **I**N ipsa die accesserunt quidam Phariseorum dicentes illi: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Et ait illis: Ite, & dicite vulpi illi: Ecce eijcio demonia, & sanitates perficio hodie, & cras, & tertia die consummor. Veruntamen oportet me hodie, & cras, & sequenti die ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Ierusalem.

N 2

le-

292 SECUNDA PARS

II. Ierusalem Ierusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pennis, & noluiſti: Dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini. *Hæc ultima verba, dico autem, &c. referuntur hic occasione Ierofolymæ, &c. esto postea dicta fuerint; nam ante ingressum die palmarum, interfuit Dominus Ierofolymis in festo Enceniorum; aut hoc loco restringitur ad Phariseos, qui erant extra Ierusalem, & nunciabant illi de insidijs Herodis, qui eum non erant visuri Ierofolyma, nisi occasione ingressus cum palmis.*

N O T Æ.

Vulpi illi: *sive Herodi, sive potius illi Phariseo, qui, ut facilius capi posset Christus, suadebat, ut quam primum migraret à Galilæa in iudeam fingens periculum manendi in Galilæa: nam Græcè est ἀλώμεν ταύτην.* Vulpi huic.

Hodie, & cras, & tertia die, *idest per aliquod etiam paruum tempus.*

MEDIT. CXXIV.

Ex Luca 14. num. 1. ad 14.

I. **E**T factum est, cum intraret IESVS in domum cuiusdam Principis Phariseorum Sabbato manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens IESVS dixit ad Legisperitos, & Phariseos dicens; Si licet Sabbato curare? At illi tacuerunt, ipse verò apprehensum sanauit eum, ac dimisit. Et respondens ad illos dixit, cuius vestrum asinus, aut bos, in puteum caderet, & non continuò extraheret illum die Sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi.

II. Dicebat autem ad inuitatos parabolam, intendens quomodo primos acubitus eligerent, dicens ad illos: Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo, & veniens is qui te, & illum vocauit, dicat tibi. Da huic locum, & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in nouissimo loco, vt cum venerit qui te inuitauit, dicat tibi: amice ascende superius, tunc eris tibi gloria coram simul discumbentibus:

N 3

Quia

Quia omnis qui se exaltat humiliabitur,
& qui se humiliat exaltabitur.

III. Dicebat autem, & ei qui se inuitauerat, cum facis prandium, vel cenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites, ne forte te, & ipsi reinuitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

MEDIT. CXXV.

Ex Luca 14. num. 15. ad 24.

I. **H**Æc cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit: Beatus qui manducabit panem in regno Dei. At ipse dixit ei. Homo quidam fecit coenam magnam, & vocavit multos, & misit servum suum hora coenæ dicere inuitatis, ut venirent, quia iam parata sunt omnia, & coeperunt omnes simul excusare.

II. Primus dixit ei: Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: rogo te habe me excusatum. Et alter dixit: Iuga bouum emi quinque, & eo probare illa, rogo te habi me excusatum: & alius dixit: Vxorem duxi, & ideo non possum venire.

Et

III. Et reuersus seruus, nunciauit hæc Domino suo. Tunc iratus pater familias dixit seruo suo: Exi citò in plateas, & vi-
cos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc. Et ait seruus, Domine factum est vt imperasti, & adhuc locus est. Et ait Dominus ser-
uo: exi in vias, & sepes, & compelle in-
trare, vt impleatur domus mea.

IV. Dico autem vobis, quòd nemo vi-
rorum illorum, qui vocati sunt, gustabit
cœnam meam.

N O T A.

*Docuerat Christus inuitandos potius pau-
peres, ac debiles ad cœnam; nunc id confirmat
alia ratione, quia scilicet hi facilius, accep-
tant, & veniunt ad conuiuium; esto hæc para-
bola, dirigatur contra superbiam Phariseo-
rum, qui Christo inuitanti ad magnam cœ-
nam, idest ad æternam beatitudinem, non ges-
sere morem.*

MEDIT. CXXVI.

Ex Luca 14. à num. 24. ad finem.

I. **I**Bant autem multæ turbæ cum eo, &
conuersus dixit ad illos: Si quis ve-
nit ad me, & non odit patrem suum, &
matrem, & uxorem, & filios, & fratres,

296 SECUNDA PARS

& sorores, adhuc autem animam suam; non potest meus esse discipulus, & qui non baiulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus.

II. Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum? Ne postea quàm posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes: Quia hic homo coepit ædificare, & non potuit consummare?

III. Aut quis Rex iturus committere bellum aduersus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longè agente legationem mittens, rogat ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

MEDIT. CXCVII.

Ex Luca 15. num. 1. ad 10.

I. **E**Rant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, vt audirent illum: Et murmurabant Pharisei, & Scribæ dicentes, quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis, & ait ad illos parabolam istam dicens.

Quis

II. Quis ex vobis homo, qui habet centum oves, & si perdiderit vnā ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam? Et cū inuenerit imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum conuocat amicos, & vicinos dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Dico vobis, quòd ita gaudium erit in coelo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia.

III. Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam vnā, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter donec inueniat? & cum inuenerit conuocat amicas, & vicinas dicens: congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. Ita dico vobis gaudium erit coràm Angelis Dei, super vno peccatore pœnitentiam agente.

MEDIT. CXXVIII.

Ex Luca 15. num. 11. ad 24.

I. **A**lt autem, homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior ex illis: Pater da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. Et diuisit illis

lis substantiam, & non post multos dies congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè; et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere, et abiit, et adhæsit vni ciuium regionis illius, et misit illum in villam suam, vt pasceret porcos, et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant, et nemo illi dabat.

II. In se autem reuersus dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereor? Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater peccaui in cœlum, et coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis.

III. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipse, & misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum eius, et osculatus est eum. Dixitque ei filius. Pater peccaui in cœlum, et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.

IV. Dixit autem pater ad seruos suos: citò proferte stolam primam, et induite illum, et date annulum in manu eius, et calceamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatum, et occidite, et mandu-

ducemus, et epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, et reuixit; perierat, et inuentus est. Et cœperunt epulari.

MEDIT. CXXIX.

Ex Luca 15. num. 25. ad 32.

I. **E**Rat autem filius eius senior in agro, et cū veniret, et appropinquaret domui, audiuit Symphoniam, et chorum, et vocauit vnum de seruis, et interrogauit quid hæc essent? isq; dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit. Indignatus est autem, et nolebat introire.

II. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo: Ecce tot annos seruiō tibi, et nunquam mandatum tuum præterui, et nunquam dedisti mihi hoedum, vt cum amicis meis epularet: Sed postquam filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.

III. At ipse dixit illi: Fili tu semper mecum es, et omnia mea, tua sunt. Epulari autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et reuixit; perierat, et inuentus est.

MEDIT. CXXX.

Ex Luce 16. num. 1. ad 12.

I. **D**icebat autem, et ad Discipulos suos. Homo quidam erat diues, qui habebat villicum; et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius, et vocauit illum, et ait illi. Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se, quid faciam, quia Dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubescio, scio quid faciam, ut cum amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas.

II. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? at ille dixit: centum cados olei: dixitq; illi, accipe cautionem tuam; et sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alij dixit: Tu verò quantum debes? qui ait: centum coros tritici. Ait illi accipe litteras tuas, et scribe octoginta: Et laudauit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset; quia filij huius seculi, prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt.

III. Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum
de-

defectritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

IV. Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est, & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis, quod vestrum est quis credet vobis? & si in alieno fideles nō fuistis, quod vestrum est quis dabit vobis?

N O T A.

In alieno, & quod vestrum est, opes enim temporales sunt Dei potiusquam hominum, nec aptæ ad beatificandam animam, ut opes spirituales gratia, & virtutum sunt magis propria, & permanens in æternum.

MEDIT. CXXXI.

Ex Luca 16. nu. 14. 15. & 19.
ad 31.

I. **A**Udiebant autem omnia hæc Pharisei, qui erant avari, & deridebant illum, & ait illis: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.

II. Homo quidam erat dives, & indue-

duebatur purpura, & bysso, & epulabatur quotidie splendide, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus plenus, cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat; sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius, factum est autem, vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abraham.

III. Mortuus est autem diues, & sepultus est in inferno: eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius, & ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma: Et dixit illi Abraham: Fili recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris, & in his omnibus inter nos, & vos Chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare.

IV. Et ait: rogo ergo te pater vt mitas eum, in domum patris mei, habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham. Habent Moysen, & Prophetas, audiant illos. At ille dixit: non pater Abraham: sed si quis ex mor-

mortuis ierit ad eos, penitentiam agent.
Ait autem illi: Si Moysen, & Prophetas
non audiunt, neque si quis ex mortuis
resurrexerit, credent.

N O T Æ.

*Diues: hic ex traditione hebraorum apud
Euthymium Iudeus erat nomine Nincufis.*

*Eleuans oculos: Deo scilicet reuelante,
ad maiorem eius cruciatum, ait enim S. Gre-
gorius homil. 40. & ex eo Glossa. Creden-
dum est ante iudicium conspici ab iniu-
stis iustos quosdam in requie, vt de illo-
rum bono crucientur: iusti verò semper
in tormentis iniustos inuentur, vt eorum
gaudium crescat, dum malum conspi-
ciunt, quod misericorditer euaserunt.*

MEDIT. CXXXII.

Ex Luca 17. num. 8. ad 10.

I. **E**T dixerunt Apostoli: Domine,
adauge nobis fidem: dixit autem
Dominus: si haberetis fidem sicut gra-
num Sinapis, diceretis huic arbori moro:
eradicare, & transplantare in mare, &
obediret vobis.

II. Quis autem vestrum habens ser-
uum arantem, aut pascentem, qui regres-
so de agro dicat illi, Statim transi re-
cum.

cumbe, & non dicit ei: Para quod coenam, & præcinge te, & ministra mihi, donec manducem, & bibam, & post hæc tu manducabis, & bibes?

III. Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ illi imperauerat? non puto. Sic & vos cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: serui inutiles fuimus, quod debuimus facere fecimus.

MEDIT. CXXXIII.

Ex Luca 18. num. 1. ad 14.

I. **D**Icebat autem, & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerbatur. Vidua autem quædam erat in ciuitate illa, & veniebat ad eum dicens: Vindica me de aduersario meo, & nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se, & si Deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi vindicabo illam, ne in nouissimo veniens suggillet me: Ait autem Dominus, audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die, ac nocte, & patientiam habebit in illis?

illis? Dico vobis quia citò faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis veniens putas, inueniet fidem in terra?

II. Dixit autem, & ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cœteros parabolam istam. Duo homines ascendebant in templum, vt orarent; vnus Phariseus, & alter Publicanus. Phariseus stans, hæc apud se orabat. Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cœteri hominum raptores, iniusti, adulteri; velut etiam hic Publicanus. Ieiuno bis in Sabbato: *idest in Hebdomada*, decimas do omnium quæ posideo.

III. Et Publicanus à longè stans volebat, nec oculos ad cœlum leuare; sed percutiebat pectus suum dicens. Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

MEDIT. CXXXIV.

Ex Ioannis 10. num. 12. ad 29.

I. **F**Acta sunt autem Encænïa in Ierusalem, & hiems erat, & ambulabat IESVS in templo in porticu Salomono.

306 SECUNDA PARS

monis circumdederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus dic nobis palam. Respondit eis IESVS, loquor vobis, & non creditis: Opera quæ ego facit in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me.

II. Sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis.

III. Et non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea: Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est, & nemo potest rapere de manu patris mei.

N O T A.

Encænïa: idest festum Renouationis, seu instaurationis Templi, quod etiam dicebatur Festum Luminarium, de quo 1. Machab. c. 4. inchoabatur autem die 25. mensis Casleu, circa medium Decembris, & durabat per 8. dies.

vepo vepo
vepo vepo

ME.

MEDIT. CXXXV.

Ex Ioannis 10. num. 30. ad 39.

I. **E** Go, & Pater vnum sumus: sustulerunt lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Respondit eis IESVS: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?

II. Responderunt ei Iudæi; de bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum. Respondit eis IESVS: Nonne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi dii estis, si illos dixit Deus, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui Scriptura. Quem Pater sanctificauit, & misit in mundum vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi Filius Dei sum?

III. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi, si autem facio; & si mihi non vultis credere, operibus credite: vt cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre. Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum.

vezo vezo

MEDIT. CXXXVI.

*Ex Matt. 19. nu. 1. ad 12. Marci 10.
nu. 1. ad 12. Luca 16. num.
18. Ioann. 10. num.*

40. 42.

I. **E**T inde exurgens venit in fines Iudeæ ultra Iordanem in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primū, & mansit illic; & secutæ sunt eum turbæ multæ, & multi venerunt ad eum, & dicebant; quia Ioannes quidem signum fecit nullum, omnia autem quæcunq; dixit Ioannes de hoc vera erant, & curauit eos ibi, & sicut consueuerat iterum docebat illos, & multi crediderūt in illum. Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, & interrogabant eum dicentes. Si licet viro dimittere uxorem suam, quacunque ex causa? Qui respondens ait eis. Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculum, & foeminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna: Itaque iam non sunt duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

II. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandauit dare libellum repudiij, & dimittere?

tere? *ſeu ut Marcus.* Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt. Moyses permisit libellum repudij ſcribere, & dimittere. Quibus respondens IESVS ait: Quoniam Moyses ad duritiam cordis veſtri permisit vobis dimittere vxores veſtras, & ſcripſit vobis præceptum iſtud: ab initio autem creaturæ non fuit ſic.

III. Et in domo iterum Diſcipuli eius de eodem interrogauerunt eum, & ait illis: Dico vobis, quia quicumque dimiserit vxorem ſuam, niſi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur, *ſeu* adulterium committit ſuper eam, & ſi vxor dimiſerit virum ſuum, & alij nupſerit, mœchatur, & qui dimiſſam duxerit mœchatur. Dicunt ei Diſcipuli eius. Si ita eſt cauſa hominis cum vxore, non expedit nubere. Qui dixit illis. Non omnes capiunt verbum iſtud, ſed quibus datum eſt. Sunt enim Eunuchi, qui de matris vtero ſic nati ſunt, & ſunt Eunuchi, qui facti ſunt ab hominibus; & ſunt Eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerunt propter regnum coelorum. Qui poteſt capere capiat.

MEDIT. CXXXVII.

*Ex Matt. 19. nu. 13. ad 24. Marc.
10. nu. 13. ad 25. Luc. 18.
num. 15. ad 25.*

I. **T**unc oblatis sunt ei paruuli infantes, ut eis manus imponeret, & eos tangeret, & oraret: quod cum viderent Discipuli, increpabant eos, & comminabantur offerentibus. Quos cum videret IESVS indignè tulit, & conuocans illos, ait illis: Sinite paruulos venire ad me, & nolite prohibere eos ad me venire, talium enim est regnum coelorum: amen dico vobis, quicumque non receperit regnum Dei sicut puer paruulus, non intrabit in illud: Et complexans eos, & imponens manus super illos benedicebat eis, & cum imposuisset eis manus abiit inde.

II. Et cum egressus esset in viam, ecce præcurrens quidam princeps, & accedens genuflexo interrogauit eum Magister bone, quid boni faciens vitam æternam possidebo? IESVS autem dixit ei: Quid me dicis bonum, quid me interrogas de bono? Nemo bonus nisi vnus Deus: Si autem vis ad vitam ingredi, serua mandata. Mandata nosti? Non homicidium
fa.

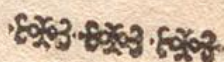

HISTORIÆ EVANG. 311

facies, non adulterabis, non furtum facies, ne fraudem feceris, ne falsum testimonium dixeris: Honora Patrem tuum, & Matrem, & diliges proximum tuum sicut te ipsum.

III. At ille respondens ait illi; Magister hæc omnia custodiui à iuuetute mea; quid adhuc mihi deest? IESVS autem intuitus eum, dilexit illum, & ait illi, adhuc vnum tibi deest: si vis perfectus esse, vade, vende quæcunque habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in coelo, & veni sequere me.

IV. Cum audisset autem adolescens verbum, contristatus est in verbo, et abiit moerens, quia diues erat valde, et habens multas possessiones. Videns autem IESVS illum tristem factum, circumspiciens ait Discipulis suis: Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum coelorum, seu Quàm difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum Dei? Discipuli autem obstupescabant in verbis eius. At IESVS rursus respondens ait illis: Filioli quam difficile est confidentem in pecunijs, in regnum Dei introire, facilius est enim camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.

MEDIT. CXXXVIII.

*Ex Matt. 19. nu. 25. ad 30. Marci**10. nu. 26. ad 31. Luc. 18.**num. 26. ad 30.*

I. **A** Vditis autem his Discipuli valde magis admirabantur, dicentes ad semetipsos, et quis ergo poterit saluus fieri? Intuens autem illos IESVS ait: apud homines hoc impossibile est, sed non apud Deum, omnia enim quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.

II. Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te, quid ergo erit nobis? IESVS autem dixit illi: Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

III. Et omnis qui reliquerit Domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi, *ita Matth. at Marc. & Luc. ut infra.*
Ne-

HISTORIÆ EVANG. 313

IV. Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter me, & Euangelium, seu regnum Dei, & non recipiat multo plura, & centies centum, nunc in tempore hoc; domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, *idest cum consuetudinibus, & iuribus agendi, ac persequendi in iudicio bona adnexa, & in seculo venturo vitam æternam.*

MEDIT. CXXXIX.

Ex Matth. 20. num. 1. ad 16.

I. **S**imile est regnum Cœlorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam: conuentione autem facta cū operarijs ex denario diurno, misit eos in vineam suam, & egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis: Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt; iterum autem exijt, circa sextam, & nonam horam, & fecit similiter. Circa vndecimam verò exijt, & inuenit alios stantes, & dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei. Quia nemo nos conduxit: dicit illis: ite, & vos in vineam meam.

O

Cum

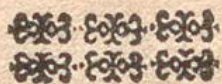

314 SECUNDA PARS

II. Cum serò autem factum esset, dicit Dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios, & redde illis mercedem incipiens à nouissimis vsque ad primos. Cùm venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes autem, & primi, arbitrati sunt, quod plus essent accepturi: acceperunt autem, & ipsi singulos denarios; & accipientes murmurabant aduersus patrem familias dicentes: Hi nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei, & æstus.

III. At ille respondens vni eorum dixit. Amice, non facio tibi iniuriam: nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuum est, & vade: Volo autem, & huic nouissimo dare sicut, & tibi: Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi, multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Hoc vltimum dictum, dixerat Dominus antea, ut retuli puncto 3. Meditationis precedentis, sed voluit confirmare hac Parabola.

TER.

315
TERTIA PARS
EVANGELICÆ
HISTORIÆ,

In Meditationes CIII.
distributa,
Et inchoanda ipsa Dominica
Septuagesimæ.

MEDIT. I.
Ex Ioannis 11. num. 1. ad 27.

I. **E**Rat autem quidam languens
Lazarus à Bethania de Castel-
lo Mariæ, & Marthæ sororis
eius. Maria autem erat, quæ
vnxit Dominum vnguento, & exterfit
pedes eius capillis suis, cuius frater La-
zarus infirmabatur. Miserunt ergo So-
rores eius ad eum dicentes: Ecce quem
amas infirmatur. Audiens autem IESVS,
dixit eis: Infirmetas hæc non est ad mor-
tem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur
Filius Dei per eam. Diligebat autem IE-

O 2

SVS

SVS Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum.

II. Vt ergo audiuit, quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hæc dixit Discipulis eius: Eamus in Iudæam iterum: dicunt ei Discipuli: Rabbi nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Respondit IESVS: Nonne duod. cim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die non offendit, quia lucem huius mundi videt: si autem ambulauerit in nocte offendit, quia lux non est in eo. Hæc ait, & post hæc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed vado vt à somno excitem eum. Dixerunt ergo Discipuli eius: Domine si dormit, saluus erit: Dixerat autem Iesus de morte eius: Illi autem putauerat, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo IESVS dixit eis manifestè: Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos, vt credatis quoniam non eram ibi, sed eamus ad eum.

III. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos suos; eamus & nos, & moriamur cum illo. Venit itaq; IESVS, & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham, & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit quia IESVS venit, occurrit

rit illi: Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad IESVM. Domine si fuisset hic, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo, dabit tibi Deus.

IV. Dicit illi IESVS. Resurget frater tuus. Dicit ei Martha, scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei IESVS: Ego sum resurrectio, & vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit viuet, & omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi: vtique Domine ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti.

N O T A.

Duodecim horæ diei; *Antiqui enim quosuis dies artificiales diui lebant in 12 horas, ideoq; hyberna erant breuiores horis æstiuis.*

MEDIT. II.

Ex Ioannis 11. num. 36 ad 45.

I. **E**T cum hæc dixisset abiit, & vocauit Mariam sororem silentio dicens. Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, surgit citò, & venit ad eum: Nondum enim venerat IESVS in Castellum,

lum, sed erat adhuc in illo loco, vbi occurrerat ei Martha, Iudæi ergo qui erant cum ea in Domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam, quia citò surrexit, & exijt secuti sunt eam dicentes, quia vadit ad monumentum, vt ploret ibi: Maria ergo cum venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei: Domine si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

II. Iesus ergo vt vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea plorantes infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit vbi posuistis eum? Dicunt ei; Domine veni, & vide; & lacrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudæi; ecce quomodo amabat eum! Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere, vt hic non moreretur?

III. Iesus ergo rursus fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: tollite lapidem: Dicit ei Martha soror eius, qui mortuus fuerat, Domine iam foetet, quatruiduanus est enim. Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi quia si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis rursus oculis dixit: Pater gratias ago tibi, quoniam audisti me; ego autem sciebam, quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat
dixi,

dixi, ut credant, quia tu me misisti.

IV. Hæc cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare veni foras, & statim prodijt, qui fuerat mortuus ligatus, pedes, & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Soluite eum, & finite abire. Multi ergo ex Iudæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant quæ fecit Iesus, crediderunt in eum.

N O T A.

Institis, idest fascijs sepulcralibus, quibus cadauera cum aromatibus arctè colligabantur: fuit autem alterum miraculum, quod ligatis pedibus incederet, & velatus sudario.

MEDIT. III.

Ex Ioannis II. num. 43. ad 56.

I. **Q**uidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis, quæ fecit Iesus. Collegerunt ergo Pontifices, & Pharisei concilium, & dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.

II. Unus autem ex ipsis Caiphas nomi-

mine, cū esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, nec cogitatis, quia expedit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius prophetauit, quòd Iesus moriturus erat pro gente, & non pro gente tantum, sed vt filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in vnum.

III. Ab illo ergo die cogitauerunt, vt interficerent eum. Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum in Ciuitatem, quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum Discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudæorum, & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seipsos.

IV. Quærebant ergo Iesum, & colloquebantur ad inuicem in templo stantes: Quid putatis? quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices, & Pharisei mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet vt apprehendant eum.

Hoc fuit quartum Pascha annorum Predicationis Christi, quod incidit in annum 33. Saluatoris, & in seriam 6. die 3. Aprilis, vt docui tomo 1. Chronologia Reform. l. 8.

N O T Æ.

Et venient Romani: si enim omnes credant

dant in Christum, eum tandem pro Rege Iudeorum habebunt, & Romanus Imperator putabit nos quoq; in id consensisse, & contra nos irrisabitur.

Caiphas: hoc erat eius cognomen, nomen autem Ioseph, ut ex Iosepho historico patet l. 18. antiq. c. 3. idque à multis iam annis nedum initio predicationis S. Io. Baptista, ut cap. 3. Luca patet: Quare illud: Pontifex anni illius, non significat fuisse annum Pontificem, sed illo anno, non negando de alijs annis.

Prophetauit, licet enim alia intentione verba illa protulerit, & mortem corporalem populi Iudaici, alioquin à Romanis interfectione delendi, vitandam unius morte intellexerit, Spiritus Sanctus tamen Pontificis verba ad alium sensum direxit, & in formulam talem vertit, qua prophetiam contineret, de vita æterna electorum per mortem Christi consequenda.

Ephrem seu Ephraim, distantem à Ierosolymis milliaribus ferè 24.

MEDIT. IV.

Ex Matth. 20. nu. 17. ad 28. Marcæ

10. num 32. ad 45. Luca

18. nu. 32. ad 34.

I. **E**Rant autem in via ascendentes Ierosolymam, & præcedebat illos

○

5

Ie-

Iesus, & stupebant, & sequentes timebant, & ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit iterum duodecim Discipulos secretò, & coepit illis dicere, quæ essent illi ventura: Quia ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis; tradetur enim Filius hominis Principibus Sacerdotum, & Scribis, & Senioribus, & condemnabunt eum morte, & tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & iludent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & postquam flagellauerint, interficient eum, & tertia die resurget: & ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.

II. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis adorans, & petens aliquid ab eo, qui dixit ei quid vis? Ait illi: dic ut sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo; *ita Matth. at quia ipsi instigauerant matrem, & forte cum ipsa, vel post iterarunt petitionem, ideo Marcus refert sic.* Et accedunt ad eum Iacobus, & Ioannes filij Zebedæi, dicentes. Magister volumus, ut quodcunq; petierimus facias nobis? & dixerunt: Da nobis, ut vnus ad dexteram tuam, & alter ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Respondens autem Iesus dixit eis: Nescitis quid

pe-

petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? *seu ut Marcus*, quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus.

III. Iesus autem ait illis. Calicem quidam meum, quem ego bibo bibetis, & baptismo quo ego baptizor baptizabimini; sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.

IV. Et audientes decem cœperunt indignari, *seu ut ait Matth.* indignati sunt de duobus fratribus Iacobo, & Ioanne Iesus autem vocavit eos ad se, & ait illis: Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis, & qui maiores sunt potestatem habent ipforum, & exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicunque voluerint inter vos maior fieri, sit vester minister, & quicunque voluerit inter vos primus esse, erit vester, *seu omnium servus*. Nam & Filius hominis non venit, ut ministraretur ei, sed ut ministraret, & daret animam suam in redemptionem pro multis.

N O T Æ.

Vnus ad dextram, & alter ad sinistrâ, viderant enim in Transfiguratione Moysen, & Eliam, stantes unum ad dextram, & alteri ad sinistram Christi; tale quid ergo, & ipse operabantur.

Potestis bibere calicem? sic interrogat, quia hoc requirebatur, non quod id sufficeret.

Calicem quidem, &c. bibetis: Ioannes enim, & calice veneni pleno potatus est, & in Ollam feruentis olei, & in exilium missus est Iacobus autem decollatus.

MEDIT. V.

Ex Luc. 18. num. 35. ad 43. & c. 19.

num. 1. ad 10. Marci 10.

num. 45.

I. **F**Actum est autem cum appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans, & cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset; Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret, & clamauit dicens: Iesu fili David miserere mei, & qui præibant increpabant eum, vt taceret. Ipse verò multo magis clamabat: Fili David miserere mei.

II. Stans autem Iesus, iussit illum adducit ad se, & cum appropinquasset, interrogauit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit. Domine, vt videam. Et Iesus dixit illi: Respice, fides tua te saluum fecit, & confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum; & omnis plebs, vt vidit, dedit laudem Deo, & veniunt

niunt Iericho, & ingressus perambulabat Iericho.

III. Et ecce vir nomine Zachæus, & hic Princeps Publicanorum, & ipse diues, & quærebat videre Iesum quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat: & præcurrens ascendit in arborem Sycomorum, ut videret eum, quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus, vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere; & festinans descendit, & excepit illum gaudens.

IV. Et cum viderent omnes, murmurabant dicentes, quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum: Quia hodie, salus domui huic facta est, eo quod, & ipse filius sit Abraham. Venit enim Filius hominis quærere, & saluum facere, quod perierat.

N O T A.

Do, & reddo: non dixit dabo, & reddam, iam tum enim firmissimo proposito, & promissione decrevit efficaciter, id quam primum exequi.

M E.

---

*MEDIT. VI.**Ex Luca 19. num. 11. ad 28.*

I. **H**Æc illis audientibus adiiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem, & quia existimarent, quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reuerti: Vocatis autem decem seruis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos: Negotiamini dum venio. Ciues autem eius oderant eum, & miserunt legationem post eum dicentes: Nolumus hunc regnare super nos.

II. Et factum est ut rediret accepto regno, & iussit vocari seruos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens: Domine mna tua decem mnas acquisiuit, & ait illi: Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates. Et alter venit dicens: Domine mna tua fecit quinque mnas, & huic ait, & tu esto super quinque ciuitates. Et alter venit dicens: Domine ecce mna tua, quam habeo repositam in sudario, timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non semina-

sti.

sti. Dicit ei: de ore tuo te iudico
serue nequam: sciebas quod ego homo
austerus sum, tollens quod non posui, &
metens quod non seminaui: Et quare non
dedisti pecuniam meam ad mensam, &
ego veniens cum vsuris utiq; exegissem
illam?

III. Et astantibus dixit: Auferte ab
illo mnam, & date illi, qui decem mnas
habet, & dixerunt ei: Domine habet de-
cem mnas. Dico autem vobis, quia om-
ni habenti dabitur, ab eo autem qui non
habet, & quod habet auferetur ab eo.

IV. Veruntamen inimicos meos il-
los, qui noluerunt me regnare super se,
adducite huc, & interficite ante me.
Et his dictis præcedebat ascendens Iero-
solymam.

N O T A.

Mnas, seu Minas: Mina argentea Attica
continebat drachmas 96. seu quasi 100. seu
unam libram argenti nostris 10. scutis argen-
teis respondentem.

MEDIT. VII.

Ex Matth. 20. nu. 29. ad 34 Marci

10. nu. 46. ad 52. Ioannis

12. nu. 1. ad 11.

I. **E**T proficiscente eo de Iericho, & Discipulis eius, & plurima multitudine, ecce duo cæci sedentes secus viam, *inter quos unus insignior filius Timæi* Bartimæus sedebat iuxta viam mendicās, qui cum audissent quia Iesus Nazareus transiret, clamauerunt dicentes: Domine Iesu fili David miserere nostri. Turba autem increpabat eos, & comminabantur eis, vt tacerent. At illi multo magis clamabant: Domine Fili David miserere nostri, & stetit Iesus, & præcepit vocari illos, & vocant cæcum *in signiorem scilicet Bartimaum* dicentes ei: Animæquior esto, surge vocat te: Qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eum: Et respondens Iesus dixit illis: Quid vultis, vt faciam vobis? Dicunt ei Rabboni, seu Domine; vt aperiantur oculi nostri, vt videamus. Misertus autem eorum Iesus tetigit oculos eorum, & dixit illis: ite fides vestra vos saluos fecit, & confestim viderunt, & secuti sunt eum in via.

II. Iesus ergo ante sex dies Paschæ
ve.

venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei coenam ibi, & Martha ministrabat, Lazarus verò vnus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi, & vnxit pedes Iesu, et exterisit pedes eius capillis suis. Et domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex Discipulis eius Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus; Quare hoc vnguentum non vnijs trecentis denarijs, et datum est Egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum; sed quia fur erat, et loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat.

III. Dixit ergo Iesus: sine illam vt in diem sepulturæ meæ seruet illud: Pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habebitis.

IV. Cognouit ergo turba multa ex Iudæis, quia illic est, et venerunt, non propter Iesum tantum, sed vt Lazarum viderent, quem suscitauit à mortuis. Cogitauerunt autem Principes Sacerdotum, vt et Lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant ex Iudæis, et credebant in Iesum.

---

*MEDIT. VIII.**Ex Matt. 21. nu. 1. ad 11. Luc. 19.**nu. 29. ad 40. Ioann. 12.**num. 12. ad 19.*

I. **I**N Crastinum autem, cum appropinquassent Ierosolymis, et venissent Bethphage prope Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliueti, seu Oliuarum, tunc Iesus misit duos ex Discipulis suis dicens eis: Ite in Castellum quod contra vos est, et statim introeuntes illuc, inuenietis asinam alligatam, et pullum asinae alligatum cum ea, super quem nemo adhuc hominum sedit: soluite illum, et adducite mihi, et si quis vos interrogauerit, et dixerit vobis; quid facitis, quare soluitis? Sic dicetis eis: Quia Domino necessarius est, *seu ut Luc.* quia Dominus operam eius desiderat; et confestim dimittet eos huc; Euntes autem Discipuli inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bucio. Soluentibus autem illis pullum, quidam de illic stantibus Domini eius dixerunt ad illos; quid facitis soluentes pullum? at illi dixerunt eis, sicut praeceperat illis Iesus, quia Dominus eum necessarium habet, et dimiserunt eis, et adduxerunt asinam, et pullum

lum ad Iesum, et imposuerunt super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere, fecerunt; *seu vt Ioan.* Inuenit Iesus asellum, et sedit super eum; Hoc autem totum factum est, vt adimpleretur, quod scriptum est per Prophetam, *nempe partim Isaiam cap. 62. partim Zachariam c. 9.* dicentem: Dicite filiæ Sion, ecce Saluator tuus veniet; noli timere filia Sion, ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam, et super pullum filium asinæ subiugalis.

II. Plurima autem turba, quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam, eunte illo substernebant vestimenta sua in via, alij autem cadebant ramos, et frondes de arboribus, et sternebant in via, et acceperunt ramos palmarum, et processerunt obuiam ei, et cum appropinquaret iam ad descensum montis Oliueti, coeperunt omnes turbæ descendantium, quæ præcedebant, et quæ sequebantur gaudentes laudare Deum voce magna, super omnibus, quas viderant virtutibus, et clamabant dicentes: Hosanna filio David; benedictus qui venit Rex Israel in nomine Domini, benedictum quod venit regnum patris nostri David; Hosanna in altissimis, pax in cœlo, et gloria in excelsis.

III. Hæc non cognouerunt Discipuli eius primùm: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt; quia hæc erant

erant scripta de eo, et hæc fecerunt ei. Testimonium ergo perhibuit turba, quæ erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum à mortuis: propterea, et obuiam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signū, et quidam Phariseorum de turbis dixerunt ad illum: Magister increpa Discipulos tuos. Quibus ipse ait, dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit.

MEDIT. IX.

Ex Luca 19. nu. 41. ad 48. Matth.

21. num. 12. ad 17. Marc.

11. nu. 11. & 12.

I. **E**T vt appropinquavit, videns civitatem fleuit super illam dicens: Quia si cognovisses, et tu, et quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi; nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te vndique, et ad terram prosternent te, et filios tuos, qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quòd non cognoveris
tem.

tempus visitationis tuæ.

II. Et cū intrasset Ierosolimam, commota est vniuersa ciuitas dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant? Hic est Iesus Propheta à Nazareth Galileæ, et intrauit Iesus in templum Dei, et eiciebat omnes vendentes, et ementes in templo et mensas numulariorum, et cathedras vendētium columbas euerit, et dixit eis: Scriptum est quia Domus mea Domus Orationis est, *scu* vocabitur; Vos autem fecistis illam speluncam latronum.

III. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo, et sanauit eos: Videntes autem Principes Sacerdotum, et Scribæ mirabilia quæ fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David, indignati sunt, et dixerunt ei: Audis, quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis. Vtique: nunquam legistis, Quia ex ore infantium, et lactentium perfecisti laudem?

IV. Et circumspēctis omnibus, et relictis illis, cum iam vespera esset hora, exijt in Bethaniam cum duodecim, ibique mansit. Et erat docens quotidie in templo, Principes autem Sacerdotum, et Scribæ, et Principes plebis quærebant illum perdere, et non inueniebant vos facerent illi: Omnis enim populus, qui in spensus erat, audiens illum. *ita vestra.*

S. Lucas per anticipationem

ME

*IESVS diebus sequentibus facere solitus est,
quando ex Berhania redibāt ad Templum.*

MEDIT. X.

Ex Matth. 21. num. 18. ad 22.

Marc. 11. nu. 12. ad 26.

I. **E**T altera die cum exirent à Bethania reuertens in ciuitatem esuriit, et cum vidisset à longè fici arborē vnā secus viam habentem folia, venit ad eam si quid fortè inueniret in ea, et cum venisset ad eam nihil inuenit, nisi folia tantum, non enim erat tempus ficorum: Et respondens dixit ei; nunquam ex te fructus nascatur in sempiternū, *seu ut Marc.* Iam non ampliùs in æternum ex te quisquam fructum manducet, et audiebant Discipuli eius, et arefacta est continuo ficulnea.

II. Et veniunt Ierosolymam, et cum introisset in templum coepit eiicere vendentes, et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas euertit, et non sinebat, vt quisquam transferret vas per templum, et coarctabat dicens eis. Nonne scriptum est, prosteremus mea, domus orationis vosunt, et non inibus gentibus? Vos autem per lapidem speluncam latronum. Quo
au-

audito Principes Sacerdotum, et Scribæ quærebant, quomodo eum perderent, timebant enim eum, quoniam vniue sa turba admirabatur super doctrina eius.

Hanc secundam eiectionem è templo manifestè distinguit Marcus, unà cum die ab ea prima, quàm referunt Matthæus, & Lucas; unam ante, alteram, post maledictam ficulneam.

III. Et cum vespera facta esset, egrediebatur de ciuitate, et cum mane redirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus, et videntes Discipuli mirati sunt dicentes: Quomodo continuò aruit? et recordatus Petrus dixit: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti aruit. Respondens autem Iesus ait illis: Habete fidem Deis; Amen dico vobis, si habueritis fidem, et non hæsitaueritis, non solum de ficulnea facietis, sed quicumque dixerit huic monti tollere, et iacta te in mare, et non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit, quia quodcunq; dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico vobis; Omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis, et euenient vobis.

IV. Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis aduersus aliquem; vt et Pater vester, qui in coelis est, dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis, nec Pater vester, qui in coelis est, dimittet vobis peccata vestra.

MEDIT. XI.

Ex Matt. 21. nu. 23. ad 32. Marci

11. num 27. ad 33. Luca

20. nu. 1. ad 8.

I. **E**T veniunt rursus Ierosolymam, et cum venisset in templum, & ambularet in templo, docente illo populum, et euangelizante, conuenerunt Principes Sacerdotum, et Scribæ cum Senioribus populi, et accefferunt ad eum docentem dicentes: Dic nobis in qua potestate hæc facis? et quis dedit tibi hanc potestatem, vt ista facias? Respondens autem Iesus dixit ad illos: interrogabo, et ego vos vnum verbum, seu sermonem, quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam, in qua potestate hæc facio. Baptismus Ioannis vnde erat? de cœlo an ex hominibus? Respondite mihi.

II. At illi cogitabant intra se dicentes: Quia si dixerimus de Cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus, plebs vniuersa lapidabit nos, certi sunt enim Ioannem esse prophetam. Et respondentes Iesu dixerunt: Nescimus, et respondens Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

Quid

HISTORIÆ EVANG. 337

III. Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum dixit. Fili vade hodie operare in vinea mea: ille autem respondens ait: Nolo. Postea autem poenitentia motus abiit. Accedens autem ad alterum dixit similiter: At ille respondens ait: Eo Domine & non iuit, quis ex duobus fecit voluntatem Patris? Dicunt ei primus: Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani, & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiæ, & non credidistis ei. Publicani autem, & meretrices crediderunt; vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.

MEDIT. XII.

Ex Matt. 21. nu. 33. ad 46 Marc.

12. nu. 1. ad 12. Luc. 20.

num. 9. ad 19.

I. **C**œpit autem dicere ad plebem: parabolam hanc: Aliam parabolam audite: Homo erat pater familias, qui plantavit, & pastinavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & lacum, & ædificavit turrin, & locavit eam agricolis, seu colonis, & ipse

se peregrè profectus est, & peregrè fuit multis temporibus.

II. Cùm autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruum suum, seu seruos, vt ab agricolis acciperet de fructu vineæ, & agricolæ apprehensis seruis eius alium occiderunt, alium lapidauerunt, alium cæciderunt, & dimiserunt vacuum. Iterum misit alios seruos plures prioribus, & fecerunt illis similiter, & *vnus ex his* cædentes in capite vulnerauerunt, & contumelijs afficientes dimiserunt inanem, & rursus addidit tertium mittere, & alios plures, & illum vulnerantes occiderunt, & eiecerunt quosdam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc ergo vnus habens filium charissimum dixit Dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum dilectum, & nouissimè mittit ad eos filium suum, dicens: forsitan reuerbuntur filium meum, cum hunc viderint. Agricola autem videntes filium, cogitauerunt intra se, & dixerunt ad inuicem: Hic est haeres venite occidamus eum, vt nostra sit, seu, & nostra erit hæreditas, & apprehensum eum eiecerunt extra vineam, & occiderunt. Cùm ergo venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis?

III. Aiunt illi: Veniet & malos colonos malè perdet, & vineam suam locabit alijs agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. *Quod confirmans Iesus,*

& illos designans, ut habet Lucas ait: Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam alijs. Quo audito dixerunt illi absit. Ille autem aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc quod scriptum est; Nunquid legistis in Scripturis Scripturam hanc? Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris: Omnis qui ceciderit super illum lapidem confringetur seu conquassabitur, super quem verò ceciderit, conteret illum, seu comminuet.

IV. Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Et cum audissent Principes Sacerdotum, Scribæ, & Pharisæi parabolas eius, cognouerunt quòd ad ipsos dixerit parabolam, seu similitudinem hanc, & quærebant mittere in illum manus illa hora, & timuerunt turbas, seu populum quoniam sicut prophetam eum habebant.

MEDIT. XIII.

Ex Matth. 22. num. 1. ad 14.

I. **E**T respondens Iesus, dixit iterum in parabolis eis: dicens: simile factum est regnum cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo, & misit ser-

340 TERTIA PARS

uos suos vocare inuitatos ad nuptias, & nolebant venire: Iterum misit alios seruos dicens: Dicite inuitatis. Ecce prandium meum paravi: tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam suam, alius ad negotiationem suam. Reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos, occiderunt.

II. Rex autem cum audisset iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis; Nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni: Ite ergo ad exitus viarum, & quoscunque inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregauerunt omnes, quos inuenerunt, bonos, & malos, & impletæ sunt nuptiæ discumbentium.

III. Intrauit autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem, non vestitum veste nuptiali, & ait illi: Amice, quomodo huc intraisti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris: Ligatis manibus, & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus, & stridor dentium: Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

NO.

N O T A.

*Amice. Quidam putant hic designari
amicum falsum Christi nempe Iudam, cui
postea dixit Iesus: Amice ad quid venisti.*

MEDIT. XIV.

*Ex Matt. 22. nu. 15. ad 33. Marci
12. nu. 13. ad 27. Luc. 20.
num. 20. ad 39.*

I. **T**unc Pharisei relicto eo abierunt,
& abeuntes consilium inierunt,
& observantes, miserunt insidiatores, qui
se iustos simularent, ut caperent eum in
sermone, & traderent illum principatui,
& potestati Præsidis, & mittunt ad eum
quosdam ex Phariseis Discipulis suis cum
Herodianis, & interrogauerunt eum di-
centes. Magister scimus quia verax es,
& rectè dicis, & viam Dei in veritate do-
ces, & non curas quenquam, non enim
respicis personam hominum, seu non vi-
des in faciem hominum; dic ergo nobis
quid tibi videtur? Licet nobis censum;
seu tributum dare Cæsari an non? Co-
gnita autem Iesus nequitia eorum, &
sciens versutiam illorum, seu confide-
rans dolum illorum dixit ad alios. Quid

me tentatis hypocritæ? Afferte mihi denarium, vt videam, *sen* ostendite mihi numisma census: At illi obtulerunt ei denarium, & ait illis Iesus: cuius est imago hæc, & superscriptio? Respondentes dixerunt: Cæsaris. Respondens autem tunc Iesus ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Et audientes nō potuerunt verbum eius reprehendere corā plebe, & mirati super responso eius tacuerunt, & relicto eo abierunt.

II. In illo die autem venerunt, & accesserunt ad eum quidam Sadducæorum, qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum dicentes: Magister Moyses scripsit, & nobis dixit, si frater alicuius mortuus fuerit non habens liberos, & uxorem reliquerit, vt ducat frater eius uxorem ipsius, & suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres, & primus uxore ducta mortuus est sine filijs, & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo, & secundus accepit eam, & ipse mortuus est, & nec iste reliquit semen, & tertius accepit eam, similiter, & omnes eam acceperunt vsque ad septimum, & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Nouissimè autem omnium defuncta est, & mulier. In resurrectione igitur cum surrexerit, cuius erit de septem vxor? Omnes enim eam habuerunt uxorem. Et respondens

Ie.

Iesus ait illis: Nonne ideo erratis, ne-
scientes Scripturas, neque virtutem Dei?
Filij huius sæculi nubunt, & traduntur ad
nuptias, in resurrectione autem cum à
mortuis resurrexerint, neque nubent, ne-
que nubentur, illi verò qui digni habe-
buntur seculo illo, neque ultra mori po-
terunt, æquales enim Angelis sunt, & filij
sunt Dei, cum sint filij resurrectionis.

III. De resurrectione autem mortuo-
rum, seu quod mortui resurgant, & Moy-
ses ostendit: non legistis in libro Moy-
sis, quod dictum est à Domino quomo-
do dixerit illi super rubum. Ego sum
Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus
Iacob? Deus autem non est Deus mor-
tuum, sed viuorum, omnes enim ei vi-
uunt; & audientes turbæ mirabantur in
doctrina eius: Respondentes autem qui-
dam Scribarum dixerunt ei: Magister:
Benedixisti.

MEDIT. XV.

Ex Matth. 22. nu. 34. ad 46. Marc.

12. nu. 28. ad 36. Luc. 20.

num. 40. ad 44.

I. **P**harisæi autem audientes, quod
silentium imposuisset Sadducæis
conuenerunt in vnum, & accessit vnus

P 4

ex

ex eis de Scribis Legis doctor, qui audierat illos cōquirentes, & videns quoniam bene illis responderit, tentans eum interrogavit eum; Magister quod est mandatum primum, seu magnum in lege? Iesus autem respondit ei, quia primum omnium mandatum est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus vnus est; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua: hoc est maximum, & primum mandatum.

II. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut te ipsum: Maius horum aliud mandatum non est: in his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & prophetæ, & ait illi Scriba: Bene magister in veritate dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum; & vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquam se ipsum maius est omnibus holocaustis, & sacrificijs. Iesus autem videns, quod sapienter respondisset dixit illi: Non es longè à regno Dei.

III. Congregatis autem Phariseis Iesus docens in templo interrogavit eos dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David: Et respondens Iesus ait illis: Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David? Ipse enim David in Spiritu sancto in libro

bro psalmorum vocat eum Dominum, dicens. Dixit Dominus Domino meo; sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius eius est? & nemo poterat ei respondere verbum, neque ampliùs ausus fuit quisquam ex illa dic eum quicquam interrogare, & multa turba eum libenter audiuit.

MEDIT. XVI.

Ex Matth. 23. nu. 1. ad 12. Marc.

12. nu. 38. ad 40. Luc. 20.

num. 45. ad 47.

I. **T**unc Iesus locutus est ad turbas, & ad Discipulos suos, audiente omni populo dicens in doctrina sua: Super cathedram Moyfi sederunt Scribæ, & Pharisei: Omnia ergo quæcunque dixerint vobis servate, & facite; secundùm opera verò eorum nolite facere, cauete, & attendite à Scribis.

II. Alligant enim onera grauià, & im-
portabilia, & imponunt in humeros ho-
minum; digito autem suo nolunt ea mo-
uere. Omnia verò opera sua faciunt, vt
videantur ab hominibus, dilatant enim
phylacteria sua, & magnificant fimbrias,

& volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, amant autem primos recubitus in coenis, & primas cathedras in Synagogis.

III. Vos autem nolite vocari Rabbi: Vnus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram, vnus est enim Pater vester, qui in coelis est. Nec vocemini magistri, quia magister vester vnus est Christus. Qui maior est vestrum erit minister vester. Qui autem se exaltauerit humiliabitur, & qui se humiliauerit exaltabitur.

N O T A.

Dilatant phylacteria, idest membranas conseruatorias legis, seu Decalogi; quas Pharisei gestabant: intelligentes materialiter verba illa Deuteronomij 6. Ligabis ea in manu tua, & mouebuntur ante oculos tuos; vt viderentur zelatores legis; de fimbrijs autem in extremo vestis praeceptum erat Numerorum, & Deuteronomij c. 22.

MEDIT. XVII.

*Ex Matth. 23. nu. 13. ad 22. Marcæ
12. nu. 40. Lucæ 20. nu. 47.*

I. **V**Æ vobis Scribæ, & Pharifæi hypocritæ, qui deuoratis domos viduarum, sub obtentu prolixæ orationis; propter hoc prolixius accipietis iudicium, & damnationem maiorem.

II. Væ vobis Scribæ, & Pharifæi hypocritæ, quia circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum profelytum, & cū fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.

III. Væ vobis duces cæci, qui dicitis; Quicumque iurauerit per templum, nihil est, qui autem iurauerit in auro templi, debet: Stulti, & cæci: Quid enim maius est, aurum an templum, quod sanctificat aurum? Et qui iurauerit in altari nihil est; quicumque autē iurauerit in dono, quod est super illud, debet: cæci; Quid enim maius est, donum, an altare, quod sanctificat donum? Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, & in omnibus quæ super illud sunt: Et quicumque iurauerit in templo, iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso; & qui iurat in coelo, iurat in throno Dei, & in eo, qui sedet super eum.

N O T Æ.

Profelytum : Profelyti erant Gentiles, qui persuasi à Iudais circumcisionem, & observationem legis Mosayca, Idolis relictis, acceperant.

Duplo, quàm vos : vel quia exemplis vestris offensi redeunt per apostasiam, ad Idolatriam ; vel ausi peiora, quàm vos in deteriora scelera prolabuntur.

Sub obtentu prolixæ orationis : hoc est dicendo vos tanto prolixius oraturos pro illis, quanto maiorem supellectilem, aut copiam pecunie ab ipsis extorseritis.

MEDIT. XVIII.

Ex Matth. 23. num. 23. ad 31.

I. **V**Æ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, quia mundatis quod de foris est calicis, et paropsidis, intus autem pleni estis rapina, & immunditia. Phariseæ cæce munda prius, quod intus est calicis, & paropsidis, ut fiat quod de foris est mundum.

II. Væ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia : Sic et
vos

vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi, & iniquitate.

III. Væ vobis Scribæ, & Pharisei hypocritæ, qui ædificatis Sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta iustorum, & dicitis: Si fuissetis in diebus patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filij estis eorum, qui Prophetas occiderunt, & vos implete mensuram patrum vestrorum.

MEDIT. XIX.

*Ex Matt. 23. nu. 33. ad 39. Marci
12. nu. 41. ad 44. Luc. 21.
num. 1. ad 4.*

I. **S**erpentes genimina viperarum, quomodo fugietis à iudicio gehennæ? ideo ecce ego mitto ad vos prophetas, & sapientes, & scribas, & ex illis occideris, & crucifigetur, & ex eis flagellabitur in Synagogis vestris, & persequemini de ciuitate in ciuitatem.

II. Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram, à sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiz, quem occidistis in-

350 TERTIA PARS

inter templum, & altare. Amen dico vobis venient hæc omnia super generationem istam; *Hæc alias dicta hic à Domino repetuntur.*

III. Ierusalem Ierusalem quæ occidis Prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt; quoties volui cōgregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis non me videbitis amodo donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

MEDIT. XX.

Ex Marci 15. n. 41. ad 44. & c. 15.

nu. 1. ad 2. Luc. 21. n. 1. ad 6.

Matth. 24. nu. 1. ad 2.

I. **E**T sedens Iesus contra Gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret æs in gazophylacium, & multi diuites iactabant multa munera sua. Cū venisset autem vidua vna pauper-cula, misit duo aera minuta, quod est quadrans. Et conuocans Iesus discipulos suos ait illis: Amen dico vobis quoniam vidua hæc pauper plus misit quàm omnes, qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim hi ex eo, quod abundabat
ipsis

HISTORIÆ EVANG. 351

ipsis miserunt in munera Dei; hæc autem ex penuria sua, seu ex eo quod deest illi omnem victum suum, quem habuit misit.

II. Et cū egrederetur de templo ibat, & accesserunt Discipuli eius, vt ostenderent ei ædificationes templi, & ait illi vnus ex Discipulis eius, quòd bonis lapidibus, & donis ornatum esset, seu Magister, aspice quales lapides, & quales structuræ. Et respondens Iesus ait illis: Videtis hæc omnia, & has omnes magnas ædificationes? Amen dico vobis venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruat.

N O T A.

Gazophylacium: Scilicet arcam in qua custodiebant pecuniam: Gaza enim Persicè diuitias, & pecuniam; Phylacium autem Græcè custoditorium significat. Quadrans erat 4. pars assis, & decem asses valebant vnum denarium, seu Iulium.

MEDIT. XXI.

Ex Ioannis 12. num. 20. ad 26.

I. **E**Rant autem quidam Gentiles ex his, qui ascenderant, vt adorarent in die festo, hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat à Bethsaida Galileæ, &

rogabant eum dicentes: Domine volumus Iesum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ, Andreas rursus, & Philippus dixerunt Iesu, Iesus autem respondit eis dicens: Venit hora, ut clarificetur filius hominis.

II. Amen amen dico vobis, nisi granum frumeti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodit eam.

III. Si quis mihi ministrat me sequatur, & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit honorificabit eum Pater meus.

MEDIT. XXII.

Ex Ioannis 12. num. 27. ad 36.

I. **N**unc anima mea turbata est, & quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora? sed propterea veni in horam hanc; Pater clarifica nomen tuum: Venit ergo vox de coelo, & clarificaui, & iterum clarificabo.

II. Turba ergo, quæ stabat, & audierat dicebat, tonitruum esse factum. Alij dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit Iesus, & dixit; non propter me hæc

70X

vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiicietur foras, & ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum: Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.

III. Respondit ei turba: Nos audiimus ex lege quia Christus manet in eternum, & quomodo tu dicis oportet exaltari Filium hominis? quis est iste filius hominis? Dixit ergo Iesus: Adhuc modicum lumen in vobis est, ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant, & qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis credite in lucem, ut filij lucis sitis. Hæc locutus est Iesus, & abscondit se ab eis.

N O T A.

Et qui ambulat *subintellige*, & dixit.

MEDIT. XXIII.

Ex Ioannis 12. num. 37. ad 43.

I. **C**Um autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum, ut sermo Isaïæ Prophetæ impleretur, quem dixit: Domine quis credidit auditui nostro? Et brachium Domini cui reuelatum est?

Pro-

354 TERTIA PARS

II. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias: excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis, & non intelligant corde, & conuertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, & locutus est de eo.

III. Veruntamen, & ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter Phariseos non confitebantur, ut è Synagoga non eijcerentur, dilexerunt enim gloriam hominum, magis quàm gloriam Dei.

MEDIT. XXIV.

Ex Ioannis 12. num. 44. ad 50.

I. **I**esus autem clamauit, & dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me, & qui videt me, videt eum qui misit me.

II. Ego Lux in mundum veni, ut omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, & non custodierit, ego non iudico eum, non enim veni, ut iudicem mundum, sed ut saluificem mundum.

III. Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: Sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.

Quia

IV. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar, & scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater sic loquor.

MEDIT. XXV.

Ex Matth. 24. num. 3. ad 8. Marc.

13. num. 3. ad 8. Luc. 21.

num. 7. ad 11.

I. **E**T cum sederet in monte Oliuarum contra templum, accesserunt ad eum Discipuli secretò, & interrogaverunt illum separatim Petrus, & Iacobus, & Ioannes, & Andreas; Dic nobis, quando ista fient, & quod signum aduentus tui, & consummationes seculi, seu quando hæc omnia incipient consummari: Dixerat enim non remansurum lapidem super lapidem, ut Medit. XX. & in novissimo die iudicandos, qui in ipsum non credidissent, ut Medit. XXIV. Et respondens Iesus dixit eis. Videte nequis vos seducat; multi enim venient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus, & tempus appropinquavit, & seducent multos, nolite ergo ire post eos.

II. Cùm autem audieritis bella, prælia,

lia, & opiniones praeliorum, seu seditio-
nes, videte ne turbemini, & nolite terre-
ri, oportet enim primum hæc fieri, sed
nondum statim est finis, exurget enim
gens contra gentem, & regnum aduer-
sus regnum.

III. Et terræmotus magni erunt per
loca, & pestilentia, & fames, terroresq;
de cælo, & signa magna erunt, hæc au-
tem omnia initia sunt dolorum.

MEDIT. XXVI.

Ex Matth. 24. nu. 9. ad 14. Marci

13. nu. 9. ad 13. Luc. 21.

num. 12. ad 19.

I. **S**ed ante hæc omnia iniicient vobis
manus suas, & persequentur tra-
dentes vos in Concilijs, & in Synago-
gas, & custodias, & trahentes ad Reges,
& Præsides, seu Stabitis ante Reges, &
Præsides propter nomen meum in testi-
monium illis, seu contingeret autem vobis
in testimonium.

II. Et cum duxerint vos tradentes,
ponite in cordibus vestris, & nolite præ-
meditari, quid loquamini, aut, quemad-
modum respondeatis: sed quod datum
vobis fuerit in illa hora, id loquimini:
non enim vos estis qui loquimini, sed
Spiri-

Spiritus Sanctus: Ego enim dabo vobis os, & Sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarii vestri.

III. Tunc tradent vos in tribulationem; trademini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & consurgent filij in parentes, & in Synagogis vapulabitis, & morte afficient ex vobis, & tunc scandalizabuntur multi, & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem, & eritis odio omnibus hominibus, seu gentibus propter nomen meum. Et multi Pseudoprophetæ surgent, & seducens multos, & quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum; qui autem perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit, & capillus de capite vestro non peribit, in patientia vestra possidebitis animas vestras.

IV. Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Euangelium, seu prædicabitur hoc Euangelium regni in vniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio.

---

*MEDIT. XXVII.**Ex Matt. 24. nu. 15. ad 19. Marc.**13. nu. 14. ad 17. Luc. 21.**num. 20. ad 24.*

I. **C**um autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem tunc scitote, quia appropinquavit desolatio eius, & cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta, stantem in loco Sancto, ubi non debet, qui legit intelligat.

II. Tunc qui in Iudæa sunt fugiant ad montes, & qui in medio eius discedant, & qui in regionibus non intrent in eam, & qui super tectum non descendat in domum nec introeat, ut tollat aliquid de domo sua, & qui in agro erit, non reuertatur retro tollere tunicam, seu vestimentum suum. Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia, quæ scripta sunt.

III. Væ autem prægnantibus, et nutriendis in illis diebus; erit enim pressura magna super terram, et ira populo huic, et cadent in ore gladij, et captivi ducentur in omnes gentes; Et Ierusalem calcabitur à Gentibus donec impleantur tempora nationum.

Haec

HISTORIÆ EVANG. 359

Haftenus de signis prioribus consummationis mundi, & desolationis Ierosolymæ, ac templi; deinceps verò de signis propioribus consummationis mundi, nempe de persecutione Antichristi omnium maxima de signis in cælo. &c. De utrisque enim interrogatus fuerat.

N O T Æ.

Ab exercitu, Titi Vespasiani Romanorum Ducis.

Abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele; idest recitata à Daniele c. 9. & illi prophetizata à Gabriele dicente: Deficiet hostia, et Sacrificium, et erit in Templo abominatio desolationis, & usq; ad consummationem, et finem perseverabit desolatio. Desolationem abominabilem credo, intelligit prophanationem Templi à Gentilibus Idololatriis, & incensionem, postquam nunquam amplius restaurari potuit, sicut restauratum fuit post captivitatem Babylonicam, nec ita ut à Iudeis potuerint ibi pristina Sacrificia peragi, immo nec restaurabitur, sed ita permanebit ille locus, usq; ad consummationem seculi, ut dicitur Danielis 9. & infra Christus Luc 21.

Et Ierusalem calcabitur à Gentibus donec impleantur tempora nationum. & Isaias 25. Quia posuisti Civitatem in tumulum urbem fortem in ruinam, domum alienorum: ut non sit Civitas, et in sem.

sempiternum non ædificetur. *Potest etiam nomine abominationis, intelligi indignatio diuina, qua abominaturus erat populum Iudaicum, & iram superuenturam loco aliàs Sancto, & talis, ut vi eius desolatio perpetua secutura sit. Quando igitur videritis ab exercitu Gentilium incendi, & destrui templum hoc, scitote hanc fore illam desolationem perpetuam, quæ legitur in Daniele Prophetâ. Reliquæ enim expositiones huius loci, aut non conueniunt tempori futuro, aut violentiores sunt, nec congruunt prophetiæ Danielis.*

Tunc qui in Iudæa sunt, etc. pramonet de velocissima fuga, ne conclusi in Ciuitate, aut propter illam trucidentur, aut capiantur.

MEDIT. XXVIII.

Ex Matth. 24. num. 20 ad 28.

Marci 13. num. 18.

ad 23.

I. **O** Rate autem, ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel Sabbato erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet: seu ut Marcus, erunt enim dies illi tribulationis tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam condidit Deus usque nunc, neque fient.

Et

HISTORIÆ EVANG. 361

II. Et nisi breuiati fuissent dies illi, seu nisi breuiasset Dominus dies, non fieret salua omnis caro, sed propter electos quos elegit breuiauit dies, seu breuiabuntur dies illi.

III. Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut ecce illic, nolite credere: exurgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa magna, & portenta, seu prodigia, ita vt in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. Vos ergo videte, ecce prædixi vobis omnia, si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: Ecce in penetralibus, nolite credere.

IV. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret vsq; in Occidentem; ita erit, & Aduentus Filij hominis: vbicunq; fuerit corpus congregabuntur, & aquilæ.

N O T A.

Hieme, vel Sabbato: cum Titus tempore Paschatis quo Iudæi confluxerant Ierosolymam, cœperit eam obsidere: eamque expugnari, ac occupari ineunte Augusto mense, & Christus dicat breuiandos propter electos, dies illos, non videntur hac referenda ad tribulationem sub Tito, esto fuerit ingens, sed sub Antichristo, nam cum de signis, & excidij Ierosolyma, & consummationis seculi interrogatus fuisset, transit postea ad signa consummationis seculi.

Q

M E.

MEDIT. XXIX.

Ex Matt. 24. nu. 29. ad 36. Marc.

13. nu. 24. ad 32. Luc. 21.

num. 25. ad 33.

I. **S**tatim autem post tribulationem dierum illorum, erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis, & in terris pressura gentium præconfusione sonitus maris, & fluctuum; arescentibus hominibus præ timore, & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi: nam Sol obscurabitur, seu contenebrabitur, & Luna non dabit splendorem, seu lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & virtutes cœlorum commouebuntur.

II. Et tunc parebit signum Filij hominis in cœlo, & tunc plangent omnes tribus terræ, & tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cœli, cum virtute, & potestate magna, & maiestate, & gloria: Et tunc mittet Angelos suos cum tuba, & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cœlorum, vsq; ad terminos eorum, seu, ut Marc. à summo terræ vsq; ad summum cœli.

III. His autem fieri incipientibus, respice, & leuate capita vestra, quoniam ap-

appropinquat redemptio vestra; & dixit illis similitudinem: videte ficulneam, cum iam ramus eius tener fuerat, & folia nata, & omnes arbores cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est æstus. Ita & vos cum videritis hæc omnia fieri, scitote quia regnum Dei prope est in ianuis.

IV. Amen dico vobis quoniam non transibit generatio hæc donec omnia ista fiant, cœlum, & terra transibunt verba autem mea non transibunt. De die autem illa, & hora nemo scit, neque Angeli in cœlo, neque Filius, nisi solus Pater.

N O T Æ.

Non transibit generatio hæc: nempe tempus destinatum generationi hominum, & habitationi super terram.

Neque Filius; scientia scilicet practica, qua possit vobis id manifestare.

MEDIT. XXX.

Ex Matt. 24. nu. 37. ad 50. Marci

13. nu. 33. ad 37. Luc. 21.

num. 34. ad 36.

I. **A**ttendite autem vobis, ne fortè grauentur corda vestra in crapula,
Q 2 la,

364 SECUNDA PARS

la, & ebrietate, & curis huius vitæ, & superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ; sicut autem in diebus Noe ita erit, & aduentus Filij hominis: sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes, & bibentes, nubentes, & nuptui tradentes, vsq; ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam, & non cognouerunt, donec venit diluuium, & tulit omnes, ita erit, & aduentus Filij hominis.

II. Tunc duo erunt in agro; vnus assumetur, & vnus relinquetur; duæ molen-tes in mola, vna assumetur, & vna relinquetur: Videte igitur vigilate omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia, & stare ante Filium hominis, nescitis enim qua hora Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret pater familias, qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, et non sineret perfodi domum suam. Ideo, et vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est.

III. Quis putas est fidelis seruus, et prudens, quem Dominus suus peregrè profectus cōstituit super familiam suam, vt det illis cibum in tempore, et reliquit domum suam, et dedit seruis suis potestatem cuiusq; operis, et ianitori præcepit, vt vigilet? Beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus eius, inuenerit sic
fa-

facientem. Amen dico vobis super omnia bona constituet eum.

IV. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo : Moram facit Dominus meus venire, et cœperit percutere conseruos suos; manducet autem, et bibat cum ebriosis: veniet Dominus serui illius, in die qua non sperat, et hora qua ignorat, et diuidet eum partemq; eius ponet cum hypocritis: illic erit fletus, et stridor dentium. Vigilate ergo: nescitis enim quādo Dominus domus veniat, serò, an media nocte, an galli cantu, an manè: ne cūm venerit repente inueniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico: vigilate.

Claudit S. Lucas Caput 21. illis verbis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens morabatur in monte, qui vocatur Oliueti, et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. Quod dictum intelligendum puto de diebus precedentibus, ut suppleret implicite, quod alij Euangelistæ tradiderunt: nam ex Ioanne habemus eum se abscondisse à Iudæis, & ex Matthæo dixisse: Non me videbitis amodo donec, etc. Reliqua verò docuit in Monte Oliueti, nempe parabolas decem Virginum, & Talentorum, de quibus mox, eratq; tunc dies 31. Martij feriaq; 3.

✠✠✠✠✠

Q 3

ME.

---

*MEDIT. XXXI.**Ex Matth. 25. num. 1. ad 13.*

I. **T**unc simile erit regnum cœlorum decem Virginibus; quæ accipientes lampades suas, exierunt obuiam sponso, et sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, et quinque prudentes. Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus: moram autem faciente sponso, dormitauerunt omnes, et dormierunt.

II. Media autem nocte clamor factus est: Ecce Sponsus venit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, et ornauerunt lampadas suas. Fatuæ autem Sapientibus dixerunt: date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur: Responderunt prudentes dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, ite potius ad vendentes, et emite vobis.

III. Dum autem irent emere venit Sponsus; et quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua. Nouissimè verò veniunt et reliquæ virgines dicentes: Domine Domine, aperi nobis: At ille respondens ait
ne.

nescio vos. Vigilate itaq; quia nescitis diem, neque horam.

MEDIT. XXXII.

Ex Matth. 25. num. 14. ad 30.

I. Sicut enim homo peregrè profici-
scens vocauit seruos suos, & tradi-
dit illis bona, & vni dedit quinque talen-
ta, alij autem duo, alij verò vnum, vni-
cuique secundum propriam virtutem,
& profectus est statim. Abijt autem qui
quinque talenta acceperat, & operatus
est in eis, & lucratus est alia quinque;
similiter, & qui duo acceperat, lucratus
est alia duo. Qui autem vnum accepe-
rat, abiens fodit in terram, & abscondit
pecuniam Domini sui.

II. Post multum verò temporis venit
Dominus seruorum illorum, & posuit ra-
tionem cum eis; & accedens qui quin-
que talenta acceperat, obtulit alia quin-
que talenta dicens: Domine quinque ta-
lenta tradidisti mihi, ecce alia quinque
super lucratus sum. Ait illi Dominus
eius: Euge serue bone, & fidelis, quia
super pauca fuisti fidelis, supra multa te
constituam intra in gaudium Domini tui:
Accessit autem, & qui duo talenta acce-
perat, & ait: Domine duo talenta tradi-
disti mihi, ecce alia duo lucratus sum.

Q 4

Ait

368 TERTIA PARS

Ait illi Dominus eius: Euge serue bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium Domini tui.

III. Accedens autem, & qui vnum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, meris vbi non seminasti, & congregas vbi non sparsisti: & timens abij, & abscondi talentum tuum in terra: Ecce habes quod tuum est. Respondens autem Dominus eius dixit ei. Serue male, & piger, sciebas quia meto vbi non semino, & congrego vbi non sparsis: oportuit ergo te committere pecuniam meam numularijs, & veniens ego recepiscem vtrique, quod meum est cum vsura. Tollite itaq; ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta: omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videbitur habere, auferetur ab eo. Et inutilem seruum eijcite in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dentium.

MEDIT. XXXIII.

Ex Matth. 25. num. 31. ad 46.

I. **C**Um autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae, & congregabuntur ante eum
om-

HISTORIÆ EVANG. 369

omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis: & statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

II. Esuriui enim, & dedisti mihi manducare; sitiui, & dedisti mihi bibere; hospes eram, & collegistis me; nudus, & cooperuistis me; infirmus, & visitastis me; in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine quando te vidimus esurientem, & pauimus te? sitientem, & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respondens Rex dicet illis. Amen, dico vobis, quandiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

III. Tunc dicet & his, qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius: Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare; sitiui, & non dedistis mihi potum; hospes eram, & non collegistis me; nudus, & non cooperuistis me; infirmus, & in carcere, & non visitastis me.

IV. Tunc respondebunt, & ipsi dicentes: Domine quando te vidimus esurientem,

Q 5

tem,

370 TERTIA PARS

tem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis dicens: Amen dico vobis; Quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis.

Et ibunt hi in supplicium æternum; iusti autem in vitam æternam.

MEDIT. XXXIV.

Ex Matth. 26. nu 1. ad 13 Marci

14. num. 1. ad 9. Lucæ

22. nu. 1. 2.

I. **A**ppropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha, *ut Luc. seu ut Marc.* Erat autem Pascha, & Azyma post biduum; & factum est, cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit Discipulis suis: Scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis traderetur, ut crucifigatur. Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, & Scribæ, & Seniores populi in atriū Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiaphas, & consilium fecerunt, ut Iesum do-
lo tenerent, & occiderent: dicebant autem non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo; timebant verò plebem.

Cum

II. Cum autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, & recumberet, venit, & accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti nardi spicati. *seu* pistici pretiosi, & fracto alabastro effudit super caput eius recumbentis. Videntes autem quidam Discipuli indignati sunt, intra semetipsos dicentes: ut quid perditio ista vnguenti facta est? Poterat enim vnguentum istud venundari plusquam trecentis denarijs, & dari pauperibus, & fremebant in eam.

III. Sciens autem Iesus ait illis: finite eam, quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me, semper enim pauperes habetis vobiscum, & cum volueritis, potestis illis benefacere, me autem non semper habetis. Quod habuit hæc fecit, mittens enim hæc vnguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit, *seu* præuenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Euangelium in vniuerso mundo, narrabitur, & quod hæc fecit in memoriam eius.

IV. Intrauit autem Satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, vnum de duodecim, & tunc abiit ad Principes Sacerdotum, & locutus est cum Principibus Sacerdotum, & Magistratibus, quemadmodum illum proderet eis, & gauisi sunt, & ait illis: Quid vultis mihi dare,

& ego vobis eum tradam? At illi pacti sunt pecuniam illi dare, & constituerunt illi triginta argenteos, & spopondit, & ex inde quærebat opportunitatem, ut traderet illum sine turbis.

N O T Æ.

Licet aliqui ob quandam similitudinem confundant siue prandium, siue cœnam hanc, cum ea, quam refert Ioannes capite 12. longè tamen diuersa est, quia illa fuit sexto die ante Pascha, & in domo Marthæ ministrantis, & Maria fuit quæ unxit pedes Iesu. At hæc fuit biduo ante Pascha, & in domo Simonis leprosi, & unctum fuit caput Domini, nec exprimitur an fuerit Maria Magdalena, licet probabiliter putetur fuisse, quæ laudata à magistro in priori cena, aucta fiducia caput quoq; ungere non dubitavit.

Pascha, et Azyma post biduum. Hoc anno 33 Christi, Pascha, & dies festus Azymorum incidit in 3. Aprilis, & feriam 6. ut ostendimus Tomo 1. Chronologia Reformatæ lib. 8. dies autem inchoabatur ab occasu Solis: Quare dicta hoc loco à Christo, & secunda hæc cœna in domo Simonis, incidit in feriam 4. diemq; 1. Aprilis.

Nardi spicati seu pistici: Interpres enim Ioannis vertit pistici, quod Marci interpres verte at spicati; longè enim excellentius est unguentum, quod exprimitur à nardi spica, quàm quod à folijs ex Plinio l. 12. c. 12. unde

Alte

HISTORIÆ EVANG. 373

autem dicta sit pistica, vide Cornelium à Lapide in c. 12. Ioannis.

Triginta argenteos, nempe 30. libras, seu minas argenti, sic enim accipitur argenteus in libris prophetarum, ut apud Ieremiam c. 32. ubi dicitur: Et emi agrum ab Hanameel, & c. & appendi ei argentum, septem stateres, & decem argenteos, & c. & appendi argentum in statera; idest 10. libras argenti, & præterea septem stateres, idest quatuor fere uncias argenti; stater enim 4. drachmas, seu semunciam appendebat, & Zacharia 12. & appenderunt mercedem meam triginta argenteos, & c. ex libra autem argenti cudebantur denarij 96. & ex 30 libris denarij 2880. idest Scutati Romani 288 qui non sunt nimium pretium, si spectes, vel agrum figuli emptum, vel desiderium Iudeorum de captura Christi, vel aviditatem Iudæ, qui pro trecentis denarijs nardi à Magdalena effusa, decuplo lucratus est nempe 30. libras argenti.

MEDIT. XXXV.

Ex Matth. 26. nu. 17. ad 25. Marc.

14. num 10. ad 21 Lucæ

22. nu 3. ad 14.

I. **V**enit autem dies Azymorum, seu prima dies Azymorum, quando
Pas-

Pascha immolabant, seu in qua necesse erat occidi Pascha (*idest Agnum Paschalem*) & accesserunt Discipuli ad Iesum dicentes; Quo vis eamus, seu vbi vis paremus tibi, vt manduces Pascha? Et misit Petrum, & Ioannem dicens; Euntes parate nobis Pascha, vt manducemus: At illi dixerunt, vbi vis paremus? At Iesus dixit: Ite in ciuitatem, & ecce introeuntibus vobis in ciuitatem, occurret vobis homo, lagenam, seu amphoram aque baiulans: sequimini eum in domum, in quam intrat, & dicetis patri familias domus: Dicit tibi magister: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum Discipulis meis. Vbi est diuersorium, seu refectio mea, vbi Pascha cum Discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis coenaculum grande stratum, & illic parate nobis.

II. Et fecerunt Discipuli sicut constituit illis Iesus, & abierunt, & venerunt in ciuitatem, & inuenerunt sicut dixerat illis, & parauerunt Pascha. Vespere autem facto, cum facta esset hora, venit cum duodecim, & discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et discumbentibus eis, et manducantibus, ait Iesus: Amen dico vobis, quia vnus ex vobis me tradet, qui manducat mecum. At illi contristati valde coeperunt singuli dicere: nunquid ego sum Domine? At ipse respondens ait: Vnus ex duodecim, qui intigit me-

mecum manum in paropside, seu catino
hic me tradet.

III. Filius quidem hominis vadit sicut
scriptum est de illo: vñ autem homini
illi, per quem Filius hominis tradetur;
Bonum erat ei, si natus non fuisset homo
ille. Respondens autem Iudas, qui tra-
didit eum, dixit: Nunquid ego sum Rab-
bi? Ait illi: tu dixisti.

N O T Æ.

Coenaculum grande; multi ex quadam
traditione putant, fuisse domum Ioannis Mar-
ci, qui postea fuit Socius SS. Pauli, & Barna-
ba, qua domus in Ecclesiam deinde conuersa
fuit: Ita Iansenius, Baronius, Adricomius,
& alij non pauci.

Vespere autem facto: feria scilicet quin-
ta, dieq; 2. Aprilis exeunte, & ab occasu So-
lis ineunte feria 6 dieq; 3. Aprilis: Agnus
enim Paschalis comedendus erat vespere, hoc
est prope occasum Solis in crepusculo vesperti-
no; vide cap. 12. Exodi.

Tu dixisti: hoc dictum fuit à Domino sub-
missa voce Iuda propius accumbenti, id enim
alij Apostoli non audierunt.

MEDIT. XXXVI.

Ex Ioannis 13. num. 1 ad 11.

I. **A**nte diem autem festum Paschæ sciens Iesus, quia venit hora eius, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem; cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotes: sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia à Deo exiuit, et ad Deum vadit.

II. Surgit à coena, et ponit vestimenta sua, et cum accepisset linteum præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim, et coepit lauare pedes Discipulorum, et extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum, et dicit ei Petrus: Domine tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, et dixit ei, quod ego facio tu nescis modò, scies autem poster.

III. Dicit ei Petrus: non lauabis mihi pedes in æternum: Respondit ei Iesus, si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Domine non tantum pedes meos, sed et manus, et caput.

IV. Dicit ei Iesus. Qui lotus est non
in.

indiget nisi ut pedes lauet, sed est mundus totus, et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset, qui traderet eum: propterea dixit non estis mundi omnes.

MEDIT. XXXVII.

Ex Ioannis 13. num. 12. ad 20.

I. **P**ostquam ergo lauit pedes eorum accepit vestimenta sua, et cum recubuiisset, iterum dixit eis, scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magister, et Domine, et bene dicitis, sum etenim; si ergo ego laui pedes vestros Dominus, et Magister, et vos debetis alter alterius lauare pedes; Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis.

II. Amen amen dico vobis, non est seruus maior Domino suo, neque Apostolus maior est eo qui misit illum: si hæc scitis beati eritis, si feceritis ea.

III. Non de omnibus vobis dico: Ego scio quos elegerim, sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum. A modo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum fuerit credatis quia ego sum.

IV. Amen amen dico vobis qui accipit

pit si quem misero, me accipit; qui autem
me accipit, accipit eum qui me misit.

MEDIT. XXXVIII.

Ex Matt. 26. nu. 26. ad 29. Marc.

14. num. 22. ad 25. Lucæ

22. nu. 15. ad 20.

I. **C**Oenantibus autem eis at illis:
Desiderio desideravi hoc Pascha
manducare vobiscum, antequam patiar
dico enim vobis, quia ex hoc non man-
ducabo illud, donec impleatur in regno
Dei.

II. Et accepit Iesus panem, et bene-
dixit, *seu* gratias egit, ac fregit, deditq;
Discipulis suis dicens: Sumite HOC EST
CORPVS MEVM, quod pro vobis da-
tur, hoc facite in meam commemora-
tionem. Similiter et calicem accipiens
postquam coenauit gratias egit, et dedit
eis dicens. Accipite diuidite inter vos,
et bibite ex hoc omnes. HIC EST ENIM
SANGVIS MEVS, noui testamenti, *seu*
ut Lucas, hic est calix nouum testamen-
tum in sanguine meo, qui pro vobis, &
pro multis effundetur in remissionē pec-
catorum. Et biberunt ex illo omnes.

III. Amen autem dico vobis, non
bibam amodo de hoc genimine, *seu* de
hac

hac generatione vitis, donec veniat regnum Dei, seu vsque in illum diem, cum illud bibam nouum vobiscum in regno Dei Patris mei.

N O T A.

Bibam nouum, quando scilicet consecratum fuerit vinum, & conuersum in meum sanguinem, iam gloriosum post resurrectionē: esto aliqui putent eum loqui de alio vino, quo Beati inebriabuntur ab vbertate domus Dei, ex psalmo 35.

MEDIT. XXXIX.

Ex Ioannis 13. num. 21. ad 32.

Luce 22. nu. 21. ad 23.

I. **C**Um hæc dixisset Iesus turbatus est spiritu; et protestatus est, et dixit: Veruntamen amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me; ecce manus tradentis me, mecum est in mensa, et quidem Filius hominis secundum quod definitum est vadit, veruntamen væ homini illi per quem tradetur. *Id enim non semel, sed sæpe inculcauit Dominus.*

II. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli hæsitantes de quo diceret, et ipsi coeperunt quærere inter se, quis esset in.

inter eos, qui hoc factururus esset, erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus: innuit ergo huic Simon Petrus, et dixit ei: Quis est de quo dicit? Itaque cum recubuiisset ille supra pectus Iesu dicit ei: Domine quis est? Respondit Iesus: ille est, cui ego intrinsectum panem porrexero: et cum intinxisset panem, dedit Iudæ Simonis Iscariotæ; et post bucellam tunc introiuit in eum Satan, et dicit ei Iesus, quod facis fac citius.

III. Hoc autem nemo sciuit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam, enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus, eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis, vt aliquid daret. Cùm ergo accepisset illi bucellam exiuit continuò, erat autem nox.

IV. Cùm ergo exisset dixit Iesus: Nunc clarificatus est Filius hominis, et Deus clarificatus est in eo: Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit illum in semetipso, et continuò clarificabit eum.

MEDIT. XL.

*Ex Lucæ 22. nu. 24. ad 30. Ioann.
13. num. 33. ad 35.*

I. **F**Acta est autem, et contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur: Vos autem non sic, sed qui maior est in vobis fiat minor, et qui præcessor sicut ministrator: Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestri sum, sicut qui ministrat.

II. Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis (*iam enim Iudas exierat*) et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis, et bibatis super mensam meam in regno meo, et sedeat is super thronos iudicantes duodecim tribus Israel.

III. Filioli adhuc modicum vobiscum sum: Quæretis me, et sicut dixi Iudæis: Quo ego vado vos non potestis venire, et vobis dico modò: Mandatum novum do vobis, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei

382 TERTIA PARS
mei estis, si dilectionem habueritis ad
inuicem.

N O T Æ.

*Occasio contentionis de primatu videtur
orta ex Ioanne recumbente in sinu Iesu, quem
norant aliàs cum fratre postulasse primas
sedes.*

*Benefici vocantur: videlicet Idonei ad
benefaciendum.*

MEDIT. XLI.

Ex Ioannis 13. num. 36. ad 38. &

Luc. 22. nu. 31. ad 38.

I. **A** It autem Dominus: Simon Si-
mon, ecce Satanas expetiuit vos,
vt cribaret sicut triticum; ego autem ro-
gaui pro te, vt non deficiat fides tua,
et tu aliquando conuersus confirma fra-
tres tuos.

II. Dicit ei Simon Petrus: Domine,
quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego
vado non potes me modo sequi, sequeris
autem postea: dicit ei Petrus: quare non
possum te sequi modo? Domine tecum
paratus sum, et in carcerem, et in mor-
tem ire; Animam meam pro te ponam.
Respondit ei Iesus: animam tuam pro
me

me pones? Amen amen dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me.

III. Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo, et pera, et calceamentis nunc quid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter, et peram, et qui non habet vendat tunicam suam, et emat gladium. Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: et cum iniquis deputatus est. Etenim ea quæ sunt de me finem habent.

IV. At illi dixerunt: Domine ecce duo gladij hic, at ille dixit eis satis est.

N O T A.

Qui habet sacculum, etc. id est nunc diuersum est tempus, & opus est, ut quisq; sibi bene prospiciat, sed in sensu morali, ut animam suam premuniat à temptationibus, & gladium spiritus assumat, quod est verbum Dei, ne ob meam passionem, & mortem in scandalum, & infidelitatem cadat.

Reliquum Sermonis Domini habetur Ioannis cap 14. vsq; ad numerum 31. quando surrexit à mensa, & hymno dicto exiit versus Montem Oliueti, ut referunt Matthæus c. 26. num. 30. Marcus cap. 14. num. 26. ac Lucas c. 22. num. 39. In itinere autem prosecutus est sermonem illum, qui continetur capi-

384 TERTIA PARS

capitibus Ioannis 14. 15. 16. & 17. eoque absoluto egressus è Ciuitate trans torrentem Cedron, & ingressus Getsemani reliqua prædixit discipulis, sed quia prolixitas illius Sermonis Meditationes de Passione in alienum tempus produceret, & eius magnam partem Ecclesia differt in tempus post Pascha; Nos quoque totum illum sermonem, qui continetur capite 14. Ioannis à num. 32. & capitibus 15. 16. ac 17. reuicimus in tempus post Pascha.

MEDIT. XLII.

Ex Matth. 26. nu. 30. ad 38. Marci
14. num. 26. ad 34. Luc. 22.
nu. 39. 40 Ioan 14. nu.
31. & c. 18. nu. 1.

I. **S**ed ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio: Surgite eamus hinc, et hymno dicto egressus ibat secundum consuetudinem in Montem Oliuarum, secuti sunt autem illum, & Discipuli, et exierunt in montem Oliueti. Prosecutus est autem sermonem de quo supra, eoque absoluto prope torrentem Cedron Ioannes ait. Hæc cum dixisset, Iesus egressus est cum Discipulis suis trans torrentem.

HISTORIÆ EVANG. 385

rentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse, et Discipuli eius.

II. Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte; scriptum est enim: percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis: postquam autem resurrexero præcedam vos in Galilæam. Respondens autem Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor, & ait illi Iesus. Amen dico tibi, quia tu hodie, in nocte hac, priusquam Gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus. At Petrus amplius loquebatur: etiam si oportuerit me mori tecum, seu commori tibi non te negabo, similiter autem, & omnes discipuli dixerunt.

III. Tunc venit Iesus in prædium, seu villam cui nomen Getsemani, & dixit Discipulis suis: sedete hic donec vadam illuc, & orem, & assumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi Iacobo, & Ioanne secum, coepit contristari, & mœstus esse, & ut addit Marcus pauere, & tædere: & tunc ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinere hic, & vigilate mecum, & cum peruenisset ad locum, dixit illis: orate ne intretis in tentationem.

N O T Æ.

Quod refert Ioannes anticipato de ingressu

R

in

386 TERTIA PARS

*in hortum, intelligendum puto post ingressum
in villam Getsemani.*

Egressus est trans torrêtem, idest trans-
gressus, iam enim hymno dicto egressus fuerat
de cœnaculo, & ciuitate.

Cedron, non Cedrorum, sed ex Hebraica
significatione singulare nomen est, & signifi-
cat obscurum, seu caliginosum, seu umbrosum;
hic enim torrens inter Ierosolymam, & Oli-
ueti Montem labens per vallem Iosaphat
ibat, qua erat fere commune cœmeterium ci-
uitatis, & in ea Asa, Ezechias, & Iosias Re-
ges combussere idola, proyicientes cineres in
torrentem Cedron: David quoq; fugiens Ab-
salonem transgressus est Cedron, & fuit in hoc
figura Christi non fugientis, sed ultro se per-
secutoribus offerentis.

MEDIT. XLIII.

Ex Matt. 26. nu. 39. ad 46. Marc.

14. nu. 35. ad 42. Luc. 22.

num. 41. ad 45.

I. E T ipse auulsus est ab eis quantum
iactus est lapidis, & progressus pu-
sillum, positus genibus procidit in faciem
suam super terram, & orabat, vt si fieri
posset, transfret ab eo hora, orans, &
dicens: Abba Pater omnia tibi possibi-
lia sunt, Pater mi si possibile est, transeat
à me

à me calix iste, *seu* transfer calicem hunc
à me. Veruntamen non mea voluntas,
sed tua fiat, non sicut ego volo, sed si-
cut tu.

II. Et venit ad Discipulos suos, & in-
uenit eos dormientes, & dicit Petro: Si-
mon dormis? sic non potuisti, *seu* potui-
stis vna hora vigilare mecum? Vigilate,
& orate, vt non intretis in tentationem.
Spiritus quidem promptus est, caro au-
tem infirma.

III. Et iterum secundò abiit, & ora-
uit eundem sermonem dicens: Pater mi
si non potest hic calix transire nisi bibam
illum, fiat voluntas tua, & reuersus de-
nuo inuenit eos dormientes, erant enim
oculi eorum grauati, & ignorabant quid
responderent ei: & relictis illis iterum
abiit, & orauit terriò eundem sermonem
dicens: Apparuit autem illi Angelus de
cœlo confortans eum, & factus in ago-
nia prolixius orabat: & factus est sudor
eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in
terram.

IV. Et cum surrexisset ab oratione, &
venisset terriò ad Discipulos suos, inue-
nit eos dormientes præ tristitia, & ait
illis: *ironicè*. Dormite iam, & requiesci-
te. Quid dormitis? sufficit surgite, ora-
te, ne intretis in tentationem: Ecce ap-
propinquauit hora, & Filius hominis
tradetur in manus peccatorum: surgite
eamus, ecce appropinquauit qui me tra-
det.

R 2

ME.

MEDIT. XLIV.

Ex Matth. 26. nu 47. ad 57. Marc.

14. num. 43. ad 52. Luc. 22.

nu. 47. ad 53. Ioan. 18.

num. 3. ad 11.

I. **S**ciebat autem, & Iudas qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum Discipulis suis; Iudas ergo, cum accepisset cohortem, & à Pontificibus, & Phariseis ministros; venit illuc cum laternis, & facibus, & armis, & adhuc eo loquente, ecce Iudas Iscariotes vnus de duodecim, venit, & cum eo turba multa cum gladijs, & fustibus, seu lignis missi à Principibus Sacerdotum Scribis, & Senioribus populi Iesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super se, processit & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum: Dicit eis Iesus. Ego sum: Stabat autem, & Iudas qui tradebat eum cum ipsis, & antecedebat eos. Vt ergo dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: quem quæritis? illi autem dixerunt. Iesum Nazarenum: Respondit Iesus: dixi vobis quia ego sum; si ergo
me

me quæritis finite hos abire : Vt imple-
retur sermo quem dixit . Quia quos de-
disti mihi , non perdidi ex eis quem-
quam .

II. Dederat autem traditor eius si-
gnum eis dicens : Quemcunq; osculatus
fuero, ipse est, tenete eum, & ducite cau-
tè, & confestim appropinquauit Iesu, vt
oscularetur illum, & accedens ad Iesum
dixit : Aue Rabbi, & osculatus est eum.
Iesus autem dixit illi : Amice ad quid
venisti ? Iuda osculo Filium hominis tra-
dis ?

III. Cohors ergo, & tribunus, & mi-
nistri Iudæorum accesserunt, & manus
iniecerunt in Iesum, & comprehende-
runt, & ligauerunt eum. Videntes au-
tem hi, qui circa ipsum erant quod futu-
rum erat, dixerunt ei : Domine si percu-
timus in gladio ? Et ecce Simon Petrus
vnus de circumstantibus, qui erant cum
Iesu habens gladium, & extendens ma-
num exemit gladium, & percutiens ser-
uum Principis Sacerdotum, amputauit,
seu abscidit auriculam eius dexteram.
Erat autem nomen seruo Malchus : Re-
spondens autem Iesus ait : Sinite vsque
huc, & ait Petro conuerte gladium tuum
in locum suum, *seu* in vaginam, omnes
enim qui acceperint gladium gladio pe-
ribunt. An putas quia non possum roga-
re Patrem meum, & exhibebit mihi mo-
do plusquam duodecim legiones Ange-

390 TERTIA PARS

lorum? Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri; Calicem quem dedit mihi Pater, non vis ut bibam? Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum.

IV. In illa hora dixit Iesus ad eos, qui venerant ad se Principes Sacerdotum, & Magistratus templi, & seniores, & turbis: Tanquam ad latronem existis cum gladijs, & fustibus comprehendere me. Quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non extendistis manus in me, & non me tenuistis: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum; hoc autem totum factum est, ut adimpleretur Scripturæ Prophetarum.

V. Tunc discipuli eius omnes relicto eo fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur cum amictus sindone super nudo, & tenuerunt eum; at ille reiecta Sindone nudus profugit ab eis.

N O T Æ.

Cohortem: erat hæc de militia, seu satellitio præsidis Romani, quam Principes Iudeorum impetrarant.

Omnes enim, qui acceperint gladium, &c. ordinariè enim, qui priuata auctoritate vindicare se armis volunt, violentia morte moriuntur; vel per omnes intellexit eos qui secum erant, quasi trucidandos à Cohorte, si gladijs resistere perexissent.

Om.

Omnes relicto eo fugerunt, ergo & Ioannes, esto postea Clam redierit, & se Petro adiunxerit.

MEDIT. XLV.

Ex Luca 22. num. 54. Ioann. 18.
num. 12. ad 23.

I. **C**omprehendentes autem eum, duxerunt ad domum Principis Sacerdotum, & adduxerunt eum ad Annam primum, erat enim socer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius (erat autem Caiphæ, qui consilium dederat Iudæis, quia expedit vnum hominem mori pro populo) sequebatur autem Iesum Simon Petrus à longè, & alius Discipulus. Discipulus autem ille erat notus Pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium Pontificis: Petrus autem stabat ad ostium foris: exiit ergo Discipulus alius, qui erat notus Pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum: Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? dicit ille. Non sum. Stabant autem serui, & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se, erat autem & Petrus cum eis, stans, & calefaciens se.

II. Pontifex ergo interrogauit Iesum

R 4

de

392 TERTIA PARS

de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus. Ego palàm locutus sum mundo; ego semper docui in synagoga, & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto locutus sum nihil: Quid me interrogas? interroga eos qui me audierunt, quid locutus sim ipsis: Ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

III. Hæc autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu dicens: sic respondes Pontifici? Respondit ei Iesus: si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me cædis? & misit eum Annas ligatum ad Caiphā Pontificem.

MEDIT. XLVI.

Ex Matth. 26. nu. 58. ad 68. Marc.

14. num. 53. ad 66. Luc. 22.

num. 63. ad 65. Ioann.

18. num. 24.

I. **A**T illi tenentes Iesum adduxerunt eum ad Caiphā Summum Sacerdotem, vbi Scribæ, & Seniores, & omnes Sacerdotes conuenerant: Petrus autem secutus est eum à longe vsq; intro in atrium principis Sacerdotum. Accenso autem igne in medio atrij, & circumse-

den-

dentibus illis, Petrus ingressus intus, ut videret finem, sedebat cum Ministris, & calefaciebat se: Principes autem Sacerdotum, & omne Concilium quærebant falsum testimonium cōtra Iesum. ut eum morti traderent; & non inueniebant: Multi enim testimonium falsum dicebant aduersus eum, & conuenientia testimonia non erant. Nouissime autem, venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Hic dixit. Possum destruere Templum Dei, & post triduum reædificare illud; *seu vel alter testis*: Quoniam nos audiimus eum dicentem, ego dissoluam templum hoc manufactum, & post triduum aliud non manufactum ædificabo, & non erat conueniens testimonium illorum.

II. Et exurgens Summus Sacerdos in medium interrogauit Iesum dicens. Nihil respondens ad ea, quæ isti aduersum te testificantur? Iesus autem tacebat, & nihil respondit: Rursum Summus Sacerdos interrogabat eum, & dixit ei: Adiuro te per Deum viuum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei benedicti: Iesus autem dixit illi: Tu dixisti, ego sum. Veruntamen dico vobis. Amodo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus coeli.

III. Tunc Princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: Blasphemauit: quid adhuc desideramus testes? Ecce

394 TERTIA PARS

nunc audistis blasphemiam : Quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum, respondentes. Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt; alij autem palmas in faciem eius dederunt: & coeperunt quidam velare faciem eius, dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit? & ministri alapis eum cedebant, & illudebant ei, & alia multa blasphemantes dicebant in eum.

N O T Æ.

Et non erat conueniens testimonium illorum, *non solum quia diuersa formula verborum utebantur sed etiam, quia neutrum dixerat Iesus: sed dixerat soluite templum hoc, &c.*

Amodo, idest tandem, vel post hac.

MEDIT. XLVII.

Ex Matth. 26. num. 69. ad 75. & c. 27. num. 1. Marci 14. nu. 67. ad 72. & c. 15. Luc 22. num. 55. ad 72. Ioann. 18. nu. 25. ad 27.

I. **A**ccenso autem igne in medio atrij deorsum, & circumfidentibus illis,

lis, erat Simon Petrus in medio eorum,
 & sedebat foris in atrio calefaciens se.
 Quem cum vidisset ancilla, quædam una
 ex ancillis Summi Sacerdotis sedentem
 ad lumen, & calefacientem se, accessit
 ad eum, & cum fuisset intuita dixit; Et
 tu cum Iesu Galilæo, *seu ut Marcus Na-*
zareno eras: Dixerunt ergo ei, *alii scilicet*
dubitantes ob ancilla dictum: Numquid,
 & tu ex discipulis eius es? At ille negavit
 eum coram omnibus dicens. Non sum:
 Mulier non novi eum, neque scio, neque
 novi quid dicas: & exiit foras ante
 atrium, et gallus cantavit. Exeunte au-
 tem illo ianuam post pusillum, rursus
 cum vidisset eum alia ancilla cœpit dice-
 re circumstantibus. Et hic erat cum Iesu
 Nazareno, et alius videns eum dixit: et
 tu de illis es. At Petrus iterum negavit
 cum iuramento, et ait: O homo non
 sum.

II. Et post pusillum, *seu intervallo fa-*
cto quasi horæ unius accesserunt, qui ad-
 stabant, et dixerunt Petro: Verè et tu ex
 illis es, nam et Galilæus es, et loquela
 tua manifestum te facit: et dicit illi unus
 ex servis Pontificis cognatus eius, cuius
 abscidit Petrus auriculam: Nonne ego
 te vidi in horto cum illo? Tunc cœpit
 detestari anathematizare, et iurare; quia
 nescio hominem istum quem dicitis, *seu*
homo nescio quid dicis: Et statim adhuc
 illo loquente gallus iterum cantavit. Et

396 TERTIA PARS

conuersus Dominus respexit Petrum: Et recordatus est Petrus verbi Domini, quod dixerat ei Iesus: Priusquam Gallus canteret bis, ter me negabis, et egressus foras Petrus coepit flere, et fleuit amare.

III. Et vt factus est dies conuenerunt omnes Principes Sacerdotum, et seniores populi cum Scribis, et vniuerso Concilio, et duxerunt illum in concilium suum dicentes. Si tu es Christus dic nobis: et ait illis: si vobis dixerero non credetis mihi; si autem, et interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es Filius Dei? qui ait: vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuius de ore eius.

N O T Æ.

Dominus respexit Petrum: exiuerat enim ab atrio, & egressus fuerat in Conclauem ubi erat Iesus, vt dixi in notis hic.

Trina Petri negatio prædicta à Christo, non comprehendit illam, qua facta est in domo Anna ancilla non affirmante, sed interrogante, & potuit tunc negare absq; peccato; sed comprehendit tres factas in domo Caipha, licet coràm pluribus, partim affirmantibus, partim interrogantibus, quia illas peccaminosas

fas

fas fore pronouit Dominus, & sic de illis locutus est, quæ spectabant ad Gallicinij primi, & secundi tempus. Iam si Christus conuersus in Petrum oculis, respexit eum modo naturali, non autem per apparitionem, aut solum internam inspirationem, & tunc Petrus egressus est foras, & fleuit; Ergo quando prima vice egressus fuit ex atrio foras per ianuam, non est egressus extra totam domum Caipha, ne videretur fugere, & maius indicium contra se dare, sed in conclaue, in quo erat Iesus, & alij astantes qui Petrum agnouerant; vel post egressum, clam regressus venit illuc.

MEDIT. XLVIII.

Ex Matth. 27. nu. 1 ad 10. Marci
15. nu. 1. Luca 23. nu. 1.

I. **M**Ane autem facto consilium inierunt omnes Principes Sacerdotum, & Seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent, & surgens omnis multitudo eorum vinctum adduxerunt eum à Caipha in prætorium ad Pilatum, & tradiderunt Pontio Pilato Præfidi. Et ipsi non introierunt in Prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha.

II. Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset, poenitentia
da.

ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum, & Senioribus dicens: Peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, quid ad nos? tu videris: & proiectis argenteis in templo recessit, & abiens laqueo se suspendit.

III. Principes autem Sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille: Haceldama, hoc est ager sanguinis usque in hodiernum diem. Tunc impletum est, quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem. Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt a filiis Israel, & dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

N O T A.

Vt manducarent Pascha, non agnum Paschalem, quem precedenti vespere comederant, sed alias victimas Paschales, quae in die solenni Azymorum conuiuium celeberrimo comedeantur, ut constat ex 2. Paralip. c. 35.

MEDIT. XLIX.

*Ex Matt. 26. nu. 11. ad 14. Marci**16. nu. 2. ad 5. Luc. 23. nu. 2.**ad 4. Ioann. 18. num.**29. ad 38.*

I. **E**xiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem assertis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum: Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum: Dixerunt ergo ei Iudæi. Nobis non licet interficere quenquam: Ut sermo Iesu impleretur quem dixit, significans qua morte erat moriturus. *Crucifixio enim erat supplicium usitatum à Romanis, & Gentilibus, non à Iudæis.*

II. Cœperunt autem illum accusare in multis dicentes. Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum Regem esse. Introiuit ergo iterum in prætorium Pilatus, & vocauit Iesum. Iesus autem stetit ante Præsidem, & interrogauit eum Pilatus præses dicens. Tu es Rex Iudæorum? Respondit

Ie-

Iesus: A temetipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudæus sum? Gens tua, & Pontifices tradiderunt te mihi, quid fecisti?

III. Respondit Iesus: regnum meum non est de hoc mundo, si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Respondit Iesus. Tu dicis quia Rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam: Dicit ei Pilatus: quid est veritas?

IV. Et cum hoc dixisset: iterum exiit ad Iudæos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam, & cum accusaretur à principibus Sacerdotum, & senioribus, nihil respondit. Tunc rursum Pilatus interrogauit eum dicens. Non respondes quicquam? vide in quantis te accusent, non audis quanta aduersum te dicunt testimonia? Iesus autem amplius nihil respondit ei ad vllum verbum, ita ut Pilatus præses miraretur vehementer.

MEDIT. L.

Ex Luca 43. num. 4. ad 16.

I. **A** It autem Pilatus ad Principes Sacerdotum, & turbas: Nihil inuenio causæ in hoc homine. At illi inualescebant dicentes. Commouit populum docens per vniuersam Iudæam, incipiens à Galilæa vsq; huc. Pilatus autem, audiens Galilæam interrogauit si homo Galilæus esset: & vt cognouit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Ierosolymis erat illis diebus.

II. Herodes autem viso Iesu gauisus est valde, erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat.

III. Stabant autem principes Sacerdotum, & Scribæ constanter accusantes eum: Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illufit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum: & facti sunt amici Herodes, & Pilatus in ipsa die, nam antea inimici erant adinuicem.

IV. Pilatus autem conuocatis principibus Sacerdotum, & Magistratibus, & ple-

plebe dixit ad illos: Oblulistis mihi hunc hominem, quasi auertentem populum; Et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inueni in homine isto: ex his, in quibus eum accusatis: sed neque Herodes, nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam.

MEDIT. LI.

Ex Matt. 27. nu. 15. ad 26. Marci

15. n. 5. ad 15. Luc. 23. n. 17.

ad 25. Ioann. 18. nu.

39. & 40.

I. **P**er diem autem festum solemnem consueuerat, & necesse habebat dimittere eis vnum vinctum, quemcunque voluissent, seu petiissent. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas: erat autem Barabbas latro, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium, seu ut Lucas. Qui erat propter seditionem, quandam factam in ciuitate, & homicidium in suis in carcerem. Congregatis ergo illis, cum ascendisset turba coepit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit, & dixit: Est consue-

fuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Pascha: Vultis ergo vt dimittam vobis Regem Iudæorum? *scu* quem vultis dimittam vobis, Barabbam an Iesum, qui dicitur Christus? sciebat enim, quod per inuidiam tradidissent eum Summi Sacerdotes.

II. Sedente autem eo pro tribunali, misit ad eum vxor eius dicens: Nihil tibi, & iusto illi: multa enim passa sum hodie per visum propter eum: Pontifices autem, & principes Sacerdotum, & seniores concitauerunt turbam, & persuaserunt populis, vt peterent, vt magis Barabbam dimitterit eis, Iesum verò perderent.

III. Respondens autem Præses ait illis, quem vultis vobis de duobus dimitti? exclamauit autem simul vniuersa turba dicens. Tolle huñc, & dimitte nobis Barabbam. Pilatus autem iterum loquutus est ad eos, volens dimittere Iesum, & respondens ait illis: Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus, *scu* quid ergo vultis faciam Regi Iudæorum? At illi succlamabant, & iterum clamauerunt. Crucifige crucifige eum, crucifigatur: Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inuenio in eo. At illi magis clamabant, & instabant vocibus magnis postulantes vt crucifigeretur, & inualecebant voces eorum dicentes. Crucifiga-

figatur, Crucifige eum.

IV. Videns autem Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus coram populo dicens. Innocens ego sum à sanguine iusti huius, vos videritis. Et respondens vniuersus populus dixit. Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Pilatus autem volens populo satisfacere, adiudicauit fieri petitionem eorum, & tunc dimisit illis Barabbam eum, qui propter homicidium, & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum verò flagellatum, seu flagellis cæsum, tradidit voluntati eorum, ut crucifigeretur: *id est, ut flagellaretur, & postea crucifigeretur.*

N O T A.

Multa enim passa sum, *sive à damone volente impedire passionem Domini, ut aliqui Patres putarunt, sive potius ab Angelo bono ei comminante, ut alij plures. Flavius Dexter in Chronico anno 34 numerato ab Incarnatione, ait uxorem Pilati fuisse Claudiam Proculam, & de ea fit mentio in Menologio Græcorum.*

MEDIT. LII.

*Ex Matt. 27. nu. 27. ad 30. Marci**15. nu. 16. ad 20. Ioann.**19. nu. 1. ad 6.*

I. **T**unc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Tunc milites Præsidis suscipientes Iesum, duxerunt eum in atrium Prætorij, & congregauerunt ad eum vniuersam cohortem: *nempe ad flagellandum, vel spectandam flagellationem.*

II. Et exuentes eum, induunt eum purpura, & chlamydem coccineam circumdederunt ei, & milites plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius spineam coronam, & arundinem in dextera eius, & genuflexo ante eum adorabant eum, & coeperunt salutare eum, & illudebant ei dicentes: Ave Rex Iudæorum, & expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius, & dabant ei alapas.

III. Exiuit iterum Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis, quia nullam inuenio in eo causam: Exiuit ergo Iesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum, & dicit eis: Ecce Homo.

Cum

IV. Cum ergo vidissent eum Pontifices, & Ministri, clamauerunt dicentes: Crucifige crucifige eum: Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite, ego enim non inuenio in eo causam.

N O T Æ.

Flagellauit: *flagellatum fuisse Dominum ad Columnam conuersa facie ad columnam docet Gretserus l. 1. de Cruce c. 8. quam Columnam sub Honorio III. retulit ex Terra Sancta Io. Columna Romam, & hodieque colitur in Ecclesia S. Praxedis.*

Spineam coronam, *ex rhamno scilicet, qui frequenter in ea regione oritur, teste Belonio l. 2. observationum c. 88. & ideo dicitur Spina Sancta, vide Gretserum lib. 1. de Cruce c. 12.*

MEDIT. LIII.

*Ex Ioannis 19. nu. 7. ad 17. Matt.
27. num. 31. Marci 15.*

num. 20.

I. **R**esponderunt ei Iudæi. Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hos sermones, magis timuit, & ingressus est Prætorium

rium iterum, & dicit ad Iesum: unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei.

II. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Iesus: Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset de super, propterea, qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Exinde quærebat Pilatus dimittere eum.

III. Iudæi autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris; omnis qui se Regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem, cum audisset hos sermones, addixit foras Iesum, & sedit pro tribunali in loco qui dicitur Lithostrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autem Parasceue Paschæ hora quasi sexta, & dicit Iudæis. Ecce Rex vester. Illi autem clamabant Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis Pilatus. Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: non habemus Regem nisi Cæsarem.

IV. Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur, & postquam illuserunt, ei exuerunt eum chlamyde, seu purpura, & induerunt eum vestimentis suis, & susceperunt Iesum, & eduxerunt eum, ut crucifigerent eum.

N O T Æ.

Propterea. Videlicet quia calius permissum est tibi, & Iudeis agere contra me; scito tamen magis Iudeos peccare in abusu potestatis, quam te.

Lithostrotos: Graecè significat locum lapidibus stratum, ad quem ascendebatur multis illis gradibus marmoreis, qui Romam translati, iuxta Lateranensem Basilicam, Scala Sancta nomine à fidelibus celebrantur.

Parasceue Paschæ, idest feria sexta ante illud Sabbatum, quod in festa Paschalia inciderat; omne enim Sabbatum habebat suam Parasceuem, idest præparationem ciborum, quos non licebat præparare Sabbato.

Hora quasi sexta, idest tempus proximum meridiei.

MEDIT. LIV.

Ex Ioannis 19. nu. 17. Matth. 27.

nu. 32. ad 33. Marc. 15. nu.

20. ad 21. Luc. 23. nu.

26. ad 32.

I. **E**T baiulans sibi Crucem, exiit in eum, qui dicitur Caluarię locum, He-

Hebraicæ Golgotha. Et cum ducerent eum exeuntes, inuenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem venientem de villa, patrem Alexandri, & Rufi; hunc apprehenderunt, & angariauerunt, ut tolleret Crucem eius, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum.

II. Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum; conuersus autem ad illas Iesus dixit: Filix Ierusalem nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros: Quoniam ecce venient dies in quibus dicent: Beatæ steriles, & ventres, quæ non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt.

III. Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos, & collibus, operite nos, quia si in viridi hæc fiunt, in arido quid fiet?

IV. Ducebantur autem, & alij duo nequam cum eo, ut crucifigerentur.

N O T Æ.

Baiulans sibi Crucem: ait enim Plutarchus in Opusculo de sera numinis vindicta: Quisque maleficorum, corpore suo suam portat Crucem. De figura Crucis Dominica plura Gretserus, & Lipsius; concludit autem Gretserus lib. 1. cap. 6. scire certo non posse, de qua ligni specie facta sit Crux Domini.

S

Cal.

410 TERTIA PARS

Caluariæ à Caluaria, idest cranio Adami ibi olim sepulcri, Golgotha significat Syrochaldaicè Caput.

Si in viridi hæc fiunt, idest si in me, qui sum lignum viride, & non mereor ignem diuina indignationis, quid fiet de Iudaico populo, qui ut lignum aridum iam dispositum est ad ignem diuini furoris?

MEDIT. LV.

Ex Matt. 27. nu. 35. ad 38. Marci

15. num. 24. ad 28. Luc. 23.

num. 32. 33. 38. Ioan.

18. nu. 18. ad 25.

I. **E**T postquam venerunt in Golgotha locum, quod est interpretatum Caluariæ locus, dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum, ut Matth. seu Myrrathum, ut Marc. & cum gustasset, noluit bibere; & ibi crucifixerunt eum, & cum eo latrones duos hinc, & hinc, seu vnum à dextris, & alterum à sinistris, medium autem Iesum, & impleta est Scriptura quæ dicit: Et cum iniquis deputatus est: Erat autem hora tertia.

II. Scripsit autem, & titulum Pilatus, & posuit super Crucem, seu, & imposuerunt super caput eius: Erat autem titulus causæ eius inscriptus litteris Græcis, &

HISTORIÆ EVANG. 411

& Latinis, & Hebraicis: HIC EST IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt, quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus erat Iesus, & erat scriptum Hebraicè, Grecè, & Latinè. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: noli scribere: Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit: Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus: quod scripsi, scripsi.

III. Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt, & diuiserunt vestimenta eius, & fecerunt quatuor partes, vnicuique militi partem, mittentes sortem super eis quid quis tolleret, & tunicam, erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum: dixerunt ergo ad inuicem non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Vt impleretur Scriptura, & quod dictum est per Prophetam dicentem: Diuiserunt, seu partiti sunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt, & sedentes seruabant eum.

N O T Æ.

Myrrhatum: siue in poculis myrrhinis asseruatum, & aptum ad confortandos reos, siue potius myrrhe amaritudinem instar fellis mistum.

Erat autem hora tertia, idest durabat ad.

huc secundum diei trihorium, nam ultima sententia damnationis Christi fuit secundum Ioannem sub horam sextam, ut & conuicia latronum, iuxta Lucam; quia tamen & illa, & ipsa crucifixio incidit circa finem hora tertia, non um dato signo hora sexta, rectè Marcus dixit, fuisse horam tertiam. Nam ut ostendimus Libro 1. Chronologia reformatæ: dies distribuebatur in horas 12. & in quatuor trihoria, seu partes constantes singillatim ternis horis. Prima incipiebat ab Ortus Solis, & durabat tres horas, quibus completis dabatur signum Tertia, & hac pars durabat per alias tres horas usq; ad meridiem, quo factò dabatur signum Sexta, & hac durabat per alias tres horas usque ad horam Nonam ab ortu Solis numeratam, & tunc dabatur signum Nona, duratura usq; ad occasum Solis: Extrema tamen pars diei, & initium noctis appellabantur Vespera, quia Hesperus, seu Vesperugo stella lucet, tam paulo ante, quàm paulo post occasum Solis. Et intra hoc totum tempus, seu inter duas vespervas comedendus erat Agnus Paschalis. Sic nox diuidebatur in 4 Vigiliis. Prima signum in castris, & alibi dabatur in occasu Solis, & post tres horas dabatur signum secundæ vigilia. Et in puncto media noctis dabatur signum tertiæ vigilia, elapsis au em horis 9. ab occasu Solis dabatur signum quartæ vigilia, duratura usque ad ortum Solis, & sic quater, permuebantur vigiles, seu custodes castrorum.

MEDIT. LVI.

*Ex Matt. 27. nu. 39. ad 43. Marci
15. num. 29. ad 32. Lucæ
23. nu. 37. ad 57.*

I. **I**esus autem dicebat: Pater ignosce illis, non enim sciunt quid faciunt.

II. Prætereuntes autem blasphembant eum mouentes capita sua, & dicentes: Vah qui destruis templum Dei, & in triduo, seu tribus diebus reædificas illud, salua te ipsum descendens de Cruce: si filius Dei es descende de Cruce.

III. Similiter, & Principes Sacerdotum, illudentes cum Scribis, & senioribus dicebant ad alterutrum: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere, si Christus est, & Rex Israel descendat nunc de Cruce, & credimus ei, seu vt videamus, & credamus: Confidit in Deo liberet nunc si vult eum: dixit enim quia Filius Dei sum.

N O T A.

Vah; interiectio insultantis.

MEDIT. LVII.

*Ex Matth. 27. num. 44. Marci 15.
num. 32. Lucæ 23. à nu.
39. ad 43.*

I. **I**psū autem, & latrones, qui crucifixi erant cum eo cōuitabantur, & improperabant ei. Vnus autem de his, qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens: si tu es Christus saluum fac te ipsum, & nos.

II. Respondens autem alter, increpabat eum dicens: Neque tu times Deū, quod in eadem damnatione es? Et nos quidem iustē, nam digna factis recipimus: hic verò quid mali gessit?

III. Et dicebat ad Iesum. Domine memento mei, cū veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus: Hodie tecum eris in Paradiso. Erat autem ferè hora sexta.

Fieri potuit, ut non uterque latronum, sed unus improperaret Christo, sed dictum sit figuratè latronibus, quod de uno verificabatur tribuendo toti quod est parvis. Vel uterque ab initio improperarit, sed unus statim penitens alterum corripuerit.

MEDIT. LVIII.

*Ex Ioannis 19. à num. 25. ad 27.**Matt. 27. nu. 45. ad 49. Marci**15. n. 33. ad 36. Luc. 23.**num. 44. & 45.*

I. **S**tabat autem iuxta Crucem Iesu mater eius, & soror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suæ. Mulier ecce filius tuus: Deinde dicit discipulo, ecce mater tua; & ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

II. Et facta hora sexta tenebræ factæ sunt super vniuersam terram vsq; in horam nonam, & obscuratus est Sol.

III. Et hora nona, nempe proximè instante, seu vt Marcus, circa horam nonam, exclamauit Iesus voce magna dicens: Eli Eli, seu vt Marc. Eloi, Eloi Lamasa-
bachani? quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes, & audientes dicebant: Ecce Eliam vocat iste.

N O T Æ.

Obscuratus est Sol: non Eclipsi naturali, cum esset Plenilunium, Solis autem Eclipsis non fiat nisi in plenilunio, sed miraculosa, de qua plura diximus in *Almagesto* nouo libro quinto.

Hora nona, cuius initium dabatur tribus horis ante occasum Solis.

MEDIT. LIX.

Ex Matt. 27. nu. 4°. ad 50. Marci

15. num. 36. & 37. Luc. 23.

num. 46. Ioan. 19. nu.

28. ad 30.

I. **P**ostea sciens Iesus, quia omnia iam consummata sunt, ut consummaretur Scriptura dixit: Sitio: Vas ergo erat positum aceto plenum: Illi autem spongiam plenam aceto hyssopo circumponentes obrulerunt ori eius: Quia quod factum est forrasse de consilio multorum ab uno executore, pluribus tribuit Ioannes, at ex Matth & Marco: Continuo currens vnus ex illis circumstantibus acceptam spongiam impleuit aceto, & imposuit arundini, seu circumponens calamo

mo dabat ei bibere dicens: Sinite videamus si veniat Elias ad deponendum eum: *Ceteri verò consentientes ei dicebant: sine videamus an veniat Elias liberans eum.*

II. Cùm ergo accepisset Iesus acetum dixit consummatum est.

III. Et iterum clamans voce magna Iesus ait: Pater in manus tuas commendo Spiritum meum: Et hæc dicens inclinato capite emisit, & tradidit Spiritum, seu expiravit.

N O T A.

Aceto hyssopo, &c. Acetum enim spongia infusum sistit sanguinem, siue applicetur vulneribus, siue potetur, & multo magis si hyssopus simul infusa fuerit, aut tunc admixta, ut asserunt Dioscorides l. 5. c. 14 & Plinius l. 23. c. 1. & l. 31. c. 14. porrectum ergo est sic acetum, ne tam citò moreretur, sed secus factum est, quia modicè gustatum ab exhausto iam viribus Domino, non profuit.

MEDIT. LX.

Ex Matt. 27. nu. 51. ad 56. Marci

15. nu. 38. ad 41. Luc. 23.

num. 45. 47. 49.

I. **E**T ecce velum templi scissum est
medium in duo à summo vsque
S 5 de-

418 TERTIA PARS

deorsum, & terra mota est, & petrae scissae sunt, & monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum, quae dormierant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in Sanctam Ciuitatem, & apparuerunt multis.

II. Videns autem Centurio, qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, & viso terrae motu, & his quae fiebant glorificauit Deum dicens: Verè hic homo iustus erat. Verè hic homo Filius Dei erat. Et qui cum eo erant custodientes Iesum, & omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quae fiebant, timuerunt valde, & percutientes pectora sua reuertebantur dicentes: Verè Filius Dei erat iste.

III. Stabant autem ibi omnes notitiae eius à longè, & mulieres multae quae secutae erant Iesum à Galilaea ministrantes ipsi haec aspicientes: Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph, & Mater filiorum Zebedaei, & Salome.

N O T A E.

Velum templi, videlicet antonomaticè sumptum, quod erat ante Sancta Sanctorum, eaq; separabat à reliquo templo; quod dicebatur Sancta, sed non Sancta Sanctorum, esto hac quoq; pars velo altero minoris dignitatis se-

separaretur ab atrio templi: de utroq; Iosephus lib. 6. antiq. cap. 6.

Scissum est in signum doloris, & detestationis sceleris Iudeorum, quorum Pontifex sciderat vestimenta sua calumnians Christum de blasphemia.

Et Monumenta aperta sunt: tunc scilicet quando petra scissa sunt ob connexionem miraculi, & ut appareret hac fieri ob mortem Christi, esto resurrectio ibi sepulchrorum differenda fuerit post resurrectionem Christi.

An autem iterum mortui sint, qui resurrexerant, an invisibiles postea facti expectarint, ut cum Christo ascenderent in Cælum incertum est: sanè probabilius videtur neminem ante Matrem Domini, cum corpore in Cælum assumptum esse.

MEDIT. LXI.

Ex Ioannis 19. num. 31. ad 37.

I. *Udæi ergo (quoniā Parasceue erat) ut non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogauerunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura.*

II. Sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit sanguis, & aqua, & qui vidit testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius & ille scit quia vera dicit, vt & vos credatis.

III. Facta sunt enim hæc, vt Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt. *Zacharia 12.*

N O T Æ.

Magnus dies ille Sabbati: *omne enim Sabbatum erat festus dies, sed quod incidebat in septem dies Azymorum, & hebdomadam Paschalem, duplici de causa erat magnum festum.*

Vt non remanerent in Cruce corpora Sabbato. *Lex enim Deuteronomij 23. iubebat; Quando peccauerit homo, quod morte plectendum est, & adiudicatus morti, appensus fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in ligno, sed in eadem die sepelietur. Quanto magis instante Sabbato tam celebri?*

De Crurifragio vide Lipsium l. 2. de Cruce c. 15.

Vnus militum: *nempe Longinus, de quo in Martyrologio Romano 15. Martij, nempe vt exploraret an verè esset mortuus Christus, nec opus esset Crurifragio.*

MEDIT. LXII.

*Ex Matt. 27. nu. 57 ad 63. Marc.**15. num. 42. ad 47. Luc. 23.**nu. 50. ad 56. Ioan 19.**num. 38. ad 42.*

I. **P**ost hæc autem cum iam serò esset factum (quia erat Parasceue, quod est ante Sabbatum) venit Ioseph diues, & nobilis decurio ab Arimathæa Ciuitate Iudææ, vir bonus, & iustus. Hic non consenserat consilio, & actibus eorum; qui & ipse discipulus erat Iesu; occultus autem propter metum Iudæorum, & expectabat, & ipse regnum Dei. Hic audacter introiuit, & accessit ad Pilatum, & rogauit, vt tolleretur Corpus Iesu, *sen* petijt corpus Iesu.

II. Pilatus autem mirabatur si iam obijisset: & accersito Centurione, interrogauit eum si iam mortuus esset, & cum cognouisset à Centurione permisit, & donauit Corpus Ioseph, & iussit reddi corpus. Ioseph autem mercatus Sindonem venit. Venit autem, & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ, & aloes quasi libras centum, acceperunt ergo corpus Ie-

Iesu, & depositum ligauerunt illud lineis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire.

III. Erat autem in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monumentum nouum, quod exciderat Ioseph in petra, in quo nondum quisquam positus fuerat; ibi ergo propter Parasceuen Iudæorum inuoluit Ioseph in Sindone munda, & posuit illud in monumento suo nouo, quia iuxta erat monumentum, & abiit adiuvante tamen Nicodemo, & alijs, ideoq; Ioannes dicit posuerunt Iesum.

IV. Et dies erat Parasceues, & Sabbatum illucebat: subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, nempe Maria Magdalene, & altera Maria, seu Maria Ioseph, erant ibi sedentes contra sepulchrum, aspicientes ubi poneretur, & viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius: & reuertentes parauerunt aromata, et Sabbato siluerunt secundum mandatū.

N O T A.

Monumentum nouum. Longum pedes 80 distans à Caluario pedes 108. & à Monte Sion passus mille. ut refert Adrichomius in descriptione Ierosolymæ num. 239.

Feria sexta dicebatur Parasceue, quia eo die preparabantur illa, quæ necessaria erant pro die Sabbati, & non licent Sabbato illa

par.

parare. Sabbatum verò illucescebat, seu incipiebat sicut, & qualibet dies ab occasu Solis, qui ob crepusculum, & sape ob stellam Hesperii luce perfusus erat.

MEDITAT. LXIII.

Pro Sabbato Sancto.

Ex Matth. 27. num. 62. ad 66.

I. **A**ltera autem die, quæ est post Parasceuen, conuenerunt Principes Sacerdotum, & Pharisei ad Pilatum dicentes: Domine recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc viuens: Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum vsq; in diem tertium, ne forte veniant Discipuli eius, & furêtur eum, & dicant plebi: surrexit à mortuis, & erit nouissimus peior priore.

II. Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite custodite sicut scitis: illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodibus.

N O T A.

Error peior priore: priorem errorem intelligunt non fuisse multo ante addictum morti; peiorem verò futurum, si plebi persuadeatur eum surrexisse, & sic multo plures in ipsum credant.

M E.

---

*MEDITATIO LXIV.**Pro Dominica Paschatis.*

*Ex Matth 28. num. 1. ad 4. Marci
16. num 1. ad 5. Luca 24.
nu. 1. ad 3. Ioan. 20.
num. 1.*

I. **C**Um transisset autem Sabbatum: Maria Magdalene, & Iacobi, & Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum; Vespere autem Sabbati quæ lucefcit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre Sepulchrum, & vna Sabbati, seu Sabbatorum valdè manè, seu valde diluculo, cum adhuc tenebræ essent, venerunt ad monumentum portantes quæ parauerant aromata, & dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti, & veniunt, idest perueniunt ad monumentum, orto iam Sole.

II. Et ecce terræmotus factus est magnus: Angelus enim Domini descendit de coelo, & accedens reuoluit lapidem, & sedebat super eum: erat autem aspectus eius sicut fulgur, & vestimentum eius sicut nix: præ timore autem eius ex-
ter-

terruti sunt custodes, & facti sunt velut mortui.

II. Et respicientes, *scilicet mulieres*, viderunt, & inuenerunt lapidem sublatum, & reuolutum à monumento, erat quippe mag- us valde, & introeuntes, *seu ingres-* sæ non inuenerunt corpus Domini Iesu, sed viderunt iuuenem sedentem in dext- ris coopertum stola candida, & obstu- puerunt.

N O T A.

Vespere Sabbati, quæ lucefcit in pri- mæ Sabbati: *ideft vespertinum illud tem-* pus, quod Sabbato in occasu Solis desinenti succedebat, eratq; initium sequentis diei, nempe feriæ primæ, quæ dicebatur prima Sabbati, seu vna Sabbatorum; sicut feria secunda dicebatur secunda Sabbati, & sic deinceps. Lucefciebat autem ob crepusculi- nam lucem.

Ordo rerum fuit hic sub finem feria sexta Mulieres hæ notauerunt locum sepulchri Do- minici, & aut tunc parauerunt citò aliqua aromata, aut condixerunt, ut transactò Sab- bato illa pararent: toto autem Sabbato quie- uerunt; & transactò statim, aut omnes eme- runt omnia, vel reliqua aromata, aut Salome illa emit nomine, & expensis omnium, & in- terim Magdalena, & altera Maria venerunt ad explorandum, num aliqua mutatio facta esset circa sepulchrum, ne postea in vanum ve-

426 TERTIA PARS

venirent; tunc autem occaso iam Sole, & lu-
 eefcente crepusculo vespertino incipiebat more
 Hebraico dies sequens, qua dicebatur Prima
 Sabbati, seu una Sabbatorum, & nunc dici-
 tur feria prima, seu dies Dominica. Cum au-
 tem vidissent clausum sepulchrum, & ideo
 certo putarent non esse inde translatum cor-
 pus Domini, reuersa sunt domum, & quieue-
 runt vsq; ad diluculum, surgentesq; inde iue-
 runt ad monumentum, quod erat prope Cini-
 tatem, & illuc perueniunt orto iam Sole, in
 quo Solis ortu resurrexit Dominus, & Angeli
 sepulchrum aperuerunt, &c. Et Dominus ap-
 paruit statim Matri sua, licet id Euangelista
 non narrent.

MEDITATIO LXV.

Pro Feria 2. Paschatis.

Ex Matth. 28. num. 5. ad 8. Marc.

16. num. 6. & 8. Luca 24.

num. 4. ad 8.

I. ET factum est dum mente consler-
 natae essent de isto ecce duo viri
 steterunt secus illas in veste fulgēti, cum
 timerent autem, & declinarent vultum
 in terram, dixerunt ad illas, nempe ille qui
 prius sederat in dextris de quo Matth. & alij
 Euang. sic. Respondens autem Angelus
 di-

dixit mulieribus: Nolite expauescere, vos, scio enim quòd Iesum Nazarenum, qui crucifixus est, quæritis. Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hic, surrexit enim sicut dixit; venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus: ecce locus ubi posuerunt eum.

II. Recordamini qualiter loquutus est vobis cum adhuc in Galilæa esset dicens, quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere, & recordatæ sunt verborum eius.

III. Sed ite citò, dicite Discipulis eius, & Petro, quia surrexit, & ecce præcedit vos in Galilæam, ibi eum videbitis, sicut dixi vobis; ecce prædixi vobis.

IV. At ille exierunt citò, & fugerunt de monumento, cum timore, & gaudio magno currentes nunciare Discipulis eius, inuaserat enim eas tremor, & pavor, & nemini quidquam dixerunt timebant enim.

N O T A.

Ordo horum, & sequentium fuit hic: Maria Magdalene non expectato Angelorum responso, dum reliqua mulieres iussu Angelorum ibant ad alios discipulos longiore via, & dispersos; citissimè cucurrit ad Petrum, & Ioannem, & cum his regressa est ad sepulchrum illis autem descendentibus vidit iterum duos

An.

Angelos, & mox Iesum, qui primò illi apparuit. Deinde reliquis mulieribus in via apparuit Dominus quibus nunciantibus, & discipulis non credentibus superuenit Maria Magdalene, & narrauit, qua viderat, & audierat, & interea custodes narrauerunt in ciuitate qua facta fuerant. Nam si Magdalena prius ab Angelis audisset Dominum resurrexisse, non dixisset postea. Tulerunt Dominum, &c.

MEDITATIO LXVI.

Pro 3. Feria Paschatis.

*Ex Ioann. 20. num. 2. ad 10. Luce
24. num. 12.*

I. **C**Vcurrit ergo Maria Magdalene, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium Discipulum, quem amabat Iesus, & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus vbi posuerunt eum: exijt ergo Petrus, & ille alius Discipulus, & venerunt ad monumentum, currebant autem duo simul, & ille alius Discipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum, & cum se inclinasset, vidit posita lintheamina: non tamen introiuit.

II. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, &
pro:

procumbens, vidit linteamina sola posita, & sudarium, quod fuerat super caput eius, sed separatim inuolutum in vnum locum.

III. Tunc ergo introiuit, & ille Discipulus, qui venerat primus ad monumentum, & vidit, & credidit, nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos; *seu vt Lucas de Petro*, & abiit secum mirans, quod factum fuerat.

MEDITATIO LXVII.

Pro 4. Feria Paschatis.

*Ex Marci 16. num. 9. Ioann. 20.
num. 11. ad 17.*

I. **M**aria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit se, & prospexit in monumentum, & vidit duos Angelos in albis sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes vbi positum fuerat corpus Iesu: dicunt ei illi: Mulier quid ploras? Dicit eis: quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum: (Surgens autem Iesus manè prima Sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalenaë, de qua eiecerat septem dæmones.)

Hæc

430 TERTIA PARS

II. Hæc cum dixisset conuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem, & non sciebat, quia Iesus est: Dicit ei Iesus, mulier quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortolanus esset dicit ei: Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum, & ego eum tollam.

III. Dicit ei Iesus: Maria? conuersa illa dicit ei Rabboni (quod dicitur Magister) dicit ei Iesus: noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum; vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.

N O T A.

Nondum enim ascendi, &c. *habebis enim tempus meos pedes commodius tangendi, interim vade, &c.*

MEDITATIO LXVIII.

Pro Feria 5. Paschatis.

Ex Matth. 28. nu. 9. ad 15. Marci

16. num 10 & 11. Luc. 24.

nu. 9. ad 11 Ioann.

20. num. 18.

I. **E**T ecce Iesus occurrit illis, *idest* reliquis mulieribus, dicens Auete.
II.

HISTORIÆ EVANG. 431

Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis Iesus: Nolite timere, ite nunciare fratribus meis, vt eant in Galilæam ibi me videbunt.

II. Et regressæ à monumento nunciaverunt hæc omnia illis vndecim, & cœteris omnibus; Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cœteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc: Nam vadens Maria Magdalene venit annuncians Discipulis his, qui cum eo fuerant lugentibus, & flentibus, quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi: At illi audientes, quia viueret, & visus esset ab ea non crediderunt, & visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, & non crediderunt illis. *Esto enim Petrus, & Ioannes iam credidissent eum surrexisse, ceteri tamen nondum credebant, & multo minus, eum apparuisse prius mulieribus, quàm Apostolis.*

III. Quæ cum abiissent, scilicet mulieres à monumento: Ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & nunciaverunt Principibus Sacerdotum omnia quæ facta fuerant, & congregati cum Senioribus, acceptam pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes: Dicit, quia Discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus, & si hoc auditum fuerit à Præside, nos subdebimus ei, & securos vos faciemus.

At

At illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti: & diuulgatum est verbum istud apud Iudæos vsque in hodiernum diem.

MEDITATIO LXIX.

Pro Feria 6. Paschatis.

*Ex Marci 16. num. 12. Lucæ 24.
à num. 13. ad 27.*

I. **P**ost hæc autem duobus ex his ambulantes ostensus est in alia efigie euntibus in villam, seu ut Luc. Et ecce duo ex illis ibant in Castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem nomine Emmaus. Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus, quæ viderant. Et factum est dum fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans, ibat cum illis. Oculi autem eorum tenebantur, ne cum agnoscerent, & ait ad illos, qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? & respondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et non cognouisti quæ facta sunt in illis his diebus? Quibus ille dixit Quæ?

Et

HISTORIÆ EVANG. 433

II. Et dixerunt de Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta potens in opere, et sermone coram Deo, et omni populo, et quomodo eum tradiderunt Summi Sacerdotes, et Principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: Et nunc super hæc omnia tertia dies est hodie, quod hæc facta sunt, sed et mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, et non inuento corpore eius, venerunt dicentes scilicet etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, et ita inuenerunt, sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenerunt.

III. Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus, quæ loquuti sunt Prophetæ: Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse, et omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant.

T

ME.

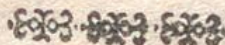
---

*MEDIT. LXX.**Pro Sabbato 1. post Pascha.**Ex Luca 24. num. 28. ad 35.*

I. **E**T appropinquauerunt Castello, quo ibant: & ipse se finxit longius ire, & coegerunt illum dicentes: mane nobiscum Domine, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies, & intrauit cum illis.

II. Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum, & dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum, ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

III. Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem, & inuenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis erant, dicentes: Quod surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni: & ipsi narrabant, quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

ME.

MEDITATIO LXXI.

*Pro Dominica in Albis.**Ex Luca 24. nu. 36. ad 47. & Ioan.
20. num. 19. ad 23.*

I. **D**Vm autem hæc loquuntur, cum serò esset die illo, vna Sabbatorum, & fores essent clausæ ubi erant Discipuli congregati propter metum Iudæorum, venit Iesus, & stetit in medio eorum, & dixit eis: Pax vobis, ego sum, nolite timere. Conturbati verò, & contriti existimabant se spiritum videre.

II. Et dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quia ipse sum: Palpate, & videte, quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere; Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, & latus. Gauisi sunt ergo Discipuli viso Domino.

III. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? at illi obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum mellis, & cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis: Dixit ergo eis iterum Pax vobis.

IV. Et dixit ad eos. Hæc sunt verba,
T 2 quæ

436 TERTIA PARS

quæ loquutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, & dixit eis; quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die, & prædicari in nomine eius poenitentiam, & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Hoc cum dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

N O T A.

Vna Sabbatorum, idest prima Sabbatorum, erat enim adhuc feria prima, quæ nobis est Dominica.

MEDIT. LXXII.

Ex Ioannis 20. num. 24 ad 31.

I. **T**homas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus; dixerunt ergo ei alij Discipuli. Vidimus Dominum: ille autem dixit eis. Nisi videro
in

HISTORIÆ EVANG. 437

in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in loca clauorū, & mittam manum meam in latus eius, non credam.

II. Et post dies octo iterum erant Discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio eorum, & dixit: Pax vobis: Deinde dicit Thomæ; infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manū tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.

III. Respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus: Dicit ei Iesus. Quia vidisti me Thoma, credidisti. Beati qui non viderunt, & crediderunt.

IV. Multa quidem, & alia signa fecit Iesus in cōspectu Discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, vt credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei; & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

MEDIT. LXXIII.

Ex Ioannis 21. num. 1. ad 14.

I. **P**osteā manifestauit se iterum Iesus ad mare Tiberiadis: manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus, & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael,

nael, qui erat à Cana Galileæ, & filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari; dicunt ei: venimus, & nos tecum, & exierunt, & ascenderunt in nauim, & illa nocte nihil prendiderunt. Mane autem iam factò, stetit Iesus in littore, non tamen cognouerunt Discipuli, quia Iesus est. Dicit ergo eis Iesus; pueri numquid pulmentarium habetis? responderunt ei: non, dicit eis: Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis: Miserunt ergo, & iam non valebant illud trahere præ multitudine piscium.

II Dicit ergo Discipulus ille, quem diligebat Iesus Petro; Dominus est: Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare. Alij autem Discipuli nauigio venerunt (non enim longè erant à terra sed quasi cubitis ducētis) trahentes rete piscium. Vt ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem.

III. Dicit eis Iesus: afferte de piscibus, quos prendidistis nunc: ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus, & cum tanti essent, non est scissum rete.

IV. Dicit eis Iesus venite prandete, & nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? Scientes quia
Do-

Dominus est: & venit Iesus, & accepit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus Discipulis suis cum resurrexisset à mortuis.

N O T Æ.

Pulmentarium, idest obsonium ex piscibus, quia teste Plutarcho l. 4. Symposiaca, c. 4. Piscois vel solus, vel præcipuè obsonium dicitur, & à piscatoribus nihil congruentius requiri poterat.

Centum quinquaginta tribus. S. Hieronymus in Ezech. c. 49. ex scriptoribus de piscibus, colligit esse species piscium 153. ita ut Petrus de singulis speciebus unum piscatus sit; sed cum omnes fuerint magni pisces, & inter marinos pisces sint aliqui parvi, non videtur id certum.

Tertio inquit respectu Apostolorum aliquot, & plurium discipulorum, quibus bis antea ianuis clausis apparuerat; alioquin apparuerat seorsim Matri sua, & Maria Magdalena, & mulieribus in via, & Simoni, & duobus euntibus in Emmaus: vel respectu dierum, quia eodem die resurrectionis plures apparitiones factæ spectant ad unam manifestationem, & post dies octo fuit secunda, & hæc tertia alio die distincto.

MEDIT. LXXIV.*Ex Ioannis 21. num. 15. ad 45.*

I. **C**Um ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus; Simon Ioannis, seu Ionæ diligis me plus his? Dicit ei etiam Domine, tu scis quia amo te, dicit ei pascere agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ionæ diligis me? ait illi etiam Domine tu scis quia amo te. Dicit ei: pascere agnos meos. Dixit ei tertio Simon Ionæ amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio amas me? & dixit ei: Domine tu omnia nosti, tu scis quia amo te, dicit ei: pascere oves meas.

II. Amen amen dico tibi, cum esses iunior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas, cum autem senueris, extends manus tuas, & alius te cingat & ducet quod tu non vis. Hoc autem dixit significans quia morte clarificaturus esset Deum, & cum hoc dixisset dixit ei: sequere me.

III. Conuersus Petrus, vidit illum Discipulum, quem diligebat Iesus sequentem (qui & recubuit in coena super pectus eius, & dixit: Domine quis est qui tradet te.) Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Iesu: Domine hic autem quid? Dicit ei Iesus: Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. Exijt ergo

ergo sermo inter fratres, quia Discipulus ille non moritur, & non dixit ei Iesus non moritur, sed: si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

IV. Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc, & scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem, & alia multa, quæ fecit Iesus quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libros.

N O T Æ.

In Græca versione primis duabus vicibus est ἀγαπᾷς με diligis me? tertia vice est φιλεῖς με amas me? est autem mendum typographorum in aliquibus codicibus ponentium. Sic eum volo manere, cū Græcè sit εἰν, nempe si, & hoc modò conditionatè intelligenda verba Domini ipsemet Euangelista affirmat, non autem absolutè, ut fratres perperam interpretati erant.

(Reliquas Apparitiones Domini Ascensionis ipsius proximas in anteuigiliam, & Vigiliam Ascensionis distulimus, & interim hic inseremus congruè reliquum sermonis Domini Meditatione XLI. interrupti, ut ibi in fine diximus, & in Meditationes 26. distribuimus.)

---

*MEDIT. LXXV.**Ex Ioannis 14. num. 1. ad 5.*

I. **E**T ait Discipulis suis: Non turbe-
tur cor vestrum: Creditis in Deum,
& in me credite in domo Patris mei
mansiones multæ sunt.

II. Si quo minus dixissem vobis, quia
vado parare vobis locum, & si abiero, &
præparauero vobis locum, iterum venio,
et accipiam vos ad me ipsum, ut vbi sum
ego, et vos sitis.

III. Et quò ego vado scitis, et viam
scitis: Dicit ei Thomas. Domine nesci-
mus quò vadis, et quomodo possumus
viam scire?

---

*MEDIT. LXXVI.**Ex Ioannis 14. num. 6. ad 7.*

I. **D**icit ei Iesus; ego sum via, veritas,
et vita.

II. Nemo venit ad Patrem nisi per
me.

III. Si cognouissetis me, et Patrem
meum cognouissetis, et amodo cogno-
scetis eum.

ME

MEDIT. LXXVII.

Ex Ioannis 14. num. 8. ad 11.

I. **D**icit ei Philippus. Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. Dicit ei Iesus. Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem.

II. Quomodo tu dicis, ostende nobis Patrem? Non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis à me ipso non loquor, Pater autem in me manens ipse facit opera.

III. Non creditis quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite.

MEDIT. LXXVIII.

*Pro Dominica 2. post Pascha.**Ex Ioannis 14. num. 12. ad 17.*

I. **A**men amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad Patrem vado.

T 6

Et

444 TERTIA PARS

II. Et quodcunque petieritis in nomine meo, hoc faciam; si diligitis me mandata mea seruate.

III. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.

MEDIT. LXXIX.

Ex Ioannis 14. num. 18. ad 21.

I. **N**on relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicum, & Mundus me iam non videt: vos autem videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis.

II. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

III. Qui habet mandata mea, & seruat ea; ille est qui diligit me: Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum.

M E.

MEDIT. LXXX.

Ex Ioannis 14. num. 22. ad 26.

I. **D**icit ei Iudas (non ille Iscariotes) Domine quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo? Respondit Iesus, & dixit ei: Si quis diligit me sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

II. Qui non diligit me, sermonem meum non servat, & sermonem quem audistis non est meus, sed eius qui misit me Patris.

III. Hæc locutus sum vobis apud vos manens. Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixerò vobis.

NOTÆ.

Iudas, nempe Tadaus frater S. Iacobi minoris auctor Epistolæ Canonice.

Quid factum est quæ causa fuit, etc. Respondit Iesus, se non Apostolis modo, sed omnibus qui ipsum dilexerint manifestaturum se, imò mansurum cum ipsis.

In

446 TERTIA PARS

In nomine meo. Quia Spiritus Sanctus
à Filio quoque procedit, & mittitur, vel ita di-
xit, quia missus est cum propter merita Chri-
sti, tum loco ipsius.

MEDIT. LXXXI.

Ex Ioannis 14. num. 27. ad 31.

I. **P**Acem relinquo vobis, pacem meā
do vobis. Non quomodo mun-
dus dat, ego do vobis; non turbetur cor
vestrum, neque formidet.

II. Audistis quia ego dixi vobis: Va-
do, & venio ad vos: si diligeretis me,
gauderetis utique, quia vado ad Patrem,
quia Pater maior me est; & tunc dixi vo-
bis priusquam fiat, ut cum factum fuerit,
credatis.

III. Iam non multa loquar vobiscum,
venit enim Principes mundi huius, & in
me nō habet quicquam, sed ut cognoscat
mundus, quia diligo Patrem, & sicut
mandatum dedit mihi Pater sic facio;
Surgite eamus hinc: *hymno enim dicto re-
liquum sermonis absoluit in itinere usque ad
agressum trans torrentem Cedron.*

NOTÆ.

Quia Pater maior me est, quoad natu-
ram

ram scilicet humanam, secundum quam vado ad Patrem in cælum, ut ibi humanitas mea in gloriam suam intret; nam quoad naturam diuinam non vado ad Patrem, sed cum eo sum ubique. Vel maior est non natura, sed originis prioritate.

Princeps huius mundi. Diabolus qui permittente Deo dominatur in peccatores, venit cum Iuda, & suis Satellitibus ad me comprehendendum, sed in me non habet quidquam; nullum ius in me habet ratione peccati, siue originalis, siue actualis.

MEDIT. LXXXII.

Ex Ioannis c. 15. num. 1. ad 5.

I. EGO sum vitis vera, & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum, & omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat.

II. Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite; sic nec vos nisi in me manseritis.

III. Ego sum vitis vos palmites, qui manet in me, & ego in eo hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere.

ME-

*MEDIT. LXXXIII.**Ex Ioannis 15. num. 6. ad 10.*

I. **S**I quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.

II. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis.

III. In hoc clarificatus est Pater meus, vt fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei Discipuli, sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.

IV. Si praecepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei praecepta seruauimus, & maneo in eius dilectione.

*MEDIT. LXXXIV.**Ex Ioannis 15. num. 11. ad 15.*

I. **H**Aec locutus sum vobis, vt gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est praeceptum.

ceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.

II. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.

III. Vos amici mei estis si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à patre meo, nota feci vobis.

N O T Æ.

Maiorem hac dilectionem nemo habet: non negat Dominus maiorem esse dilectionem eius, qui animam suam ponit pro inimicis quoque; sed loquitur comparatiue ad amicos; nemo quippe amicis potest maius dilectionis signum exhibere, quam moriendo pro ipsis; volebat enim eos hortari ad moriendum pro ipso, sicut ipse pro ipsis amicis suis moriturus erat.

Quæcunque audiui nota feci vobis, quia quæcunque audiui sic, vt manifestanda essent, partim manifestavi iam, partim decreui manifestare suo tempore post missionem Spiritus Sancti.

vepo vepe

*MEDIT. LXXXV.**Pro Dominica 3. post Pascha.**Ex Ioannis 15. num. 16. ad 19.*

I. **N**on vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat, ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo det vobis.

II. Hæc mando vobis ut diligatis invicem. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit.

III. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret, quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

*MEDIT. LXXXVI.**Ex Ioannis 15. num. 20. ad 23.*

I. **M**ementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus maior Domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur; si sermonem meum servauerunt, & vestrum servabunt.

II. Sed hæc omnia facient vobis propter

HISTORIÆ EVANG. 451

pter nomen meum, quia nesciunt eum qui misit me.

III. Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

IV. Qui me odit, & Patrem meum odit.

MEDIT. LXXXVII.

Ex Ioannis 15. num. 24. ad 27.

I. **S**I opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit: peccatum non haberent, nunc autem, & viderunt, & oderunt & me, & Patrem meum.

II. Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.

III. Cum autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

N O T A.

Mittam vobis à Patre: hinc Graci colligebant Spiritum Sanctum non procedere à Filio;

lio; at quomodo illum mitteret, si non procederet ex illo? tantum ergo abest, ut hinc firmari possit Græcorum error, quin potius, ne quis suspicaretur eum à solo Filio procedere subiicit Christus, qui à Patre procedit, & inferius de meo accipiet.

MEDIT. LXXXVIII.

Ex Ioannis cap. 16. nu. 1. ad 5.

I. **H**Æc locutus sum vobis, ut non scandalizemini, absque Synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo: Et hæc facient vobis, quia non nouerunt Patrem, neque me.

II. Sed hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora, reminiscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram.

III. Et nunc vado ad eum, qui misit me, et nemo ex vobis interrogat me quò vadis? Licet enim cap. 13. Petrus interrogavit: Quò vadis; ibi sermo erat de profectione ad mortem Crucis, ad quam non tunc, sed postea secuturus erat Dominum. Nunc autem sermo est de Profectione ad Patrem.

MEDIT. LXXXIX.

Ex Ioannis 16. num. 6. ad 11.

I. **S**ed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum, sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam; si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos, si autem abiero mittam eum ad vos.

II. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me.

III. De iustitia verò, quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me: De iudicio autem, quia Princeps huius mundi iam iudicatus est.

MEDIT. XC.

Ex Ioannis 16. num. 12. ad 15.

I. **A**dhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò; cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque

454 TERTIA PARS

que audiet loquetur, & quæ ventura sunt annuntiabit vobis.

II. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

III. Omnia quæcunq; habet Pater mea sunt: Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

MEDIT. XCI.

Ex Ioannis 16. num. 16. ad 22.

I. **M**odicum, & iam non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex Discipulis eius ad inuicem: Quid est quod dicit nobis, modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me, & quia vado ad Patrem? Dicebant ergo quid est quod dicit modicum? nescimus quid loquitur.

II. Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc quæritis inter vos, quia dixi vobis. Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me? Amen amen dico vobis, quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos autem contristabimini.

III. Sed tristitia vestra conuertetur in gaudium: mulier cum parit tristitiam, ha-

HISTORIÆ EVANG. 455

ant
leo
nea
cci-
habet, quia venit hora eius: cum autem peperit puerum, iam non meminit presuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

MEDIT. XCII.

Pro Dominica 4. post Pascha.

Ex Ioannis 16. num. 23. ad 27.

itis
vi.
xe-
m:
&
m,
m?
di-
I. **E**T in illo die me non rogabitis quicquam. Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis. Usq; modò non petistis quidquam in nomine meo: Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.

le-
is.
im
en
tis
m
in
II. Hæc in prouerbijs locutus sum vobis: Venit hora cum iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis.

III. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem do vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amatis, & credidistis, quia à Deo exiui.

ME-

---

*MEDIT. XCIII.**Ex Ioannis 16. num. 28. ad 31.*

I. **E**xiui à Patre, & veni in mundum:
iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.

II. Dicunt ei Discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis: nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi, vt quis te interroget, in hoc credimus, quia à Deo existi.

III. Respondit eis Iesus, modò creditis? Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergami vnusquisque in propria, & me solum relinquantis: & non sum solus, quia Pater mecum est.

IV. Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis, sed confidite, ego vici mundum.

---

*MEDIT. XCIV.**Ex Ioannis cap. 17. num. 1. ad 5.*

I. **H**æc locutus est Iesus, & subleuatis oculis in coelum dixit: Pater
ve-

HISTORIÆ EVANG. 457

venit hora, clarifica Filium tuum, vt Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei det eis vitam æternam.

II. Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.

III. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam, & nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum, claritate quam habui, prius quàm mundus esset, apud te.

MEDIT. XCV.

Ex Ioannis 17. num. 6. ad 10.

I. **M**anifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi, de mundo: Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem tuum seruauerunt.

II. Nunc cognouerunt, quia omnia quæ dedisti mihi dedi eis, & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè, quia à te exiui & crediderunt, quia tu me misisti.

III. Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi: quia tui sunt, & mea omnia tua sunt, & tua mea sunt, & clarificatus sum in eis.

N O T A.

Pro eis rogo, non pro mundo : pro Apostolis nempe, & Discipulis, pro quibus tunc specialiter orabat : infra enim Medic. 98. rogauit etiam pro alijs ; nisi pro mundo, intelligas impios, qui nunquam credituri essent in ipsum, & pro his non orasse efficaciter.

MEDIT. XCVI.

Ex Ioannis 17. num. 11. ad 13.

I. **E**T iam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater Sancte serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, vt sint vnum sicut & nos.

II. Cum essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo : Quos dedisti mihi, custodiui, & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, vt Scriptura impleatur.

III. Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in mundo, vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis.

MEDIT. XCVII.

Ex Ioannis 17. num. 14. ad 19.

I. **E** Go dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo.

II. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo, *idest à Damone.* De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mundo.

III. Sanctifica eos in veritate, sermo tuus verax est, sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum, & pro eis ego sanctifico meipsum, vt sint & ipsi sanctificati in veritate.

MEDIT. XCVIII.

Ex Ioannis 17. num. 20. ad 23.

I. **N** On pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnū sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, vt credat mundus quia tu me misisti.

V 2

Et

460 TERTIA PARS

II. Et ego claritatem quam dedisti mihi, dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus.

III. Ego in eis, & tu in me, vt sint consummati in vnum, & cognoscat mundus, quia tu me misisti, & dilexi eos, sicut & me dilexisti.

MEDIT. XCIX.

Pro Dominica ante Ascensionem.

Ex Ioann. 17. num. 24. ad 26.

I. **P**ater quos dedisti mihi, volo, vt vbi sum ego, & illi sint mecum, vt videant claritatem meam, quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem Mundi.

II. Pater iuste, mundus te non cognouit, ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me misisti.

III. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam, vt dilectio, qua dilexisti me in ipsis sit, & ego in ipsis.

vezo vezo
vezo vezo

ME.

MEDIT. C.

Ex Matth. c. 28. num. 16. ad 20.

I. **V**Ndecim autem Discipuli abierunt in Galilæam in montem, vbi constituerat illis Iesus, & videntes eum adorauerunt.

II. Et accedens Iesus locutus est eis dicens: Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra: Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: docentes eos seruare omnia quaecunq; mandauì vobis.

III. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem sæculi.

MEDIT. CI.

Ex Marci cap. 16. num. 14. ad 18.

& Luca 24. num. 49.

I. **N**Ouissimè recumbentibus illis vndecim apparuit, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia ijs qui viderant eum resurre-

xiste non crediderunt.

II. Et dixit eis: Euntes in mundum, vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, qui verò non crediderit condemnabitur.

III. Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur. In nomine meo demonia eiicient, linguis loquentur nouis; serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint non eis nocebit; super ægros manus imponent & bene habebunt.

IV. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: Vos autem sedete in Ciuitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Præcedens apparitio fuerit in Monte Galilea; at hæc Ierosolymis, quo iussu Domini se contulerunt, ut interessent deinde Ascendenti ex Monte Oliueti in Cælum, & est illa, de qua in Actis Apostolorum cap. 1. dicitur, & conuescēs, & unde Meditatione sequenti supplebimus reliqua ibi dicta à Domino.

MEDIT. CII.

*Pro Vigilia Ascensionis.**Ex Actis Apostolorum cap. i.**num. 1. ad 8.*

I. **P**rimum quidem sermonem, inquit
S. Lucas de suo Evangelio, feci de
 omnibus ò Theophile, quæ coepit Iesus
 facere, & docere vsq; in diem, qua præ-
 cipiens Apostolis per Spiritum Sanctum,
 quos elegit assumptus est: Quibus, & præ-
 buit seipsum viuum post passionem suam,
 in multis argumentis, per dies quadra-
 ginta apparens eis, & loquens de regno
 Dei.

II. Et conuescens præcepit eis, ab Ie-
 rosolymis ne discederent, sed expecta-
 rent promissionem Patris, quam audistis
 (inquit) per os meum: Quia Ioannes
 quidem baptizauit aqua; vos autem bap-
 tizabimini Spiritu Sancto non post mul-
 tos hos dies.

III. Igitur qui conuenerant interro-
 gabant eum dicentes: Domine si in tem-
 pore hoc restitues regnum Israel? dixit
 autem eis: Non est vestrum nosse tem-
 pora, vel momenta, quæ Pater posuit in
 sua potestate.

Sed

IV. Sed accipietis virtutem superuenientis Spiritus Sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & usque ad ultimum terræ.

MEDIT. CIII.

Pro Festo Ascensionis.

Ex Marci 16. nu. 19. & 20. Luca
24. num. 50. & 53. & Acto-
rum 1. nu. 9. ad 14.

I. **E**T Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, & cum hæc dixisset, eduxit eos foras in Bethaniam, & eleuatis manibus benedixit eis & factum est dum benediceret illis, videntibus illis, eleuatus est, & recessit ab eis, & ferebatur in coelum, & nubes suscepit eum ab oculis eorum, & assumptus est in coelum, & sedet a dextris Dei.

II. Cumque intuerentur in coelum euntem illum; Ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in coelum. Hic Iesus qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in coelum.

Et

in
te
ru
fer
cer

asc
an
&
Iac
Iuc
ran
lier
trib
post
Do
firn

S.
erat
150
Sabb
pes 2

HISTORIÆ EVANG. 465

III. Et ipsi adorâtes tunc regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno à monte, qui vocatur Oliueti, qui est iuxta Ierusalem, Sabbati habens iter, & erant semper in templo laudantes, & benedicentes Deum. Amen.

IV. Et cum venissent in coenaculum ascenderunt vbi manebant Petrus, & Ioannes, Iacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Iacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Iudas Iacobi. Hi omnes erant persecutores vnanimiter in oratione cum mulieribus, & MARIA Matre IESV, & fratribus eius. Illi autem profecti *nempe post aliquot menses* prædicauerunt ubiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

N O T A.

Sabbati habens iter Hebræis Chibrai; erat spatium mille cubitorum, idest pedum 1500. seu passum 300. quos non licebat dies Sabbati excedere; tantumdem ergo distabat per Montis Oliueti à Ierosolyma.

*Haftenus Euangelium Domini nostri
Iesu Christi, ex quatuor Euan-
gelistarum verbis con-
structum.*

Post Ascensionem Domini possemus
meditari per 8. dies sequentes, æter-
nam felicitatem Sanctorum, deinde ex
Actis Apostolorum Spiritus Sancti mis-
sionem; & postea eius dona effusa in Ec-
clesiam, & infusa Sanctis: Postea vero
in Festo SS. Trinitatis de Deo, & tribus
singillatim Personis Diuinis vsq; ad Fe-
stum Corporis Christi in quo, & per to-
tam octauam de Sanctissimo Eucharistiæ
Sacramento.

Ab Octaua autem Corporis Christi
resumenda est secunda pars vitæ IESV
Christi Domini nostri ibi, vbi interrupta
fuit Dominica Septuagesimæ.

F I N I S.

Pag. Lin. Errata.

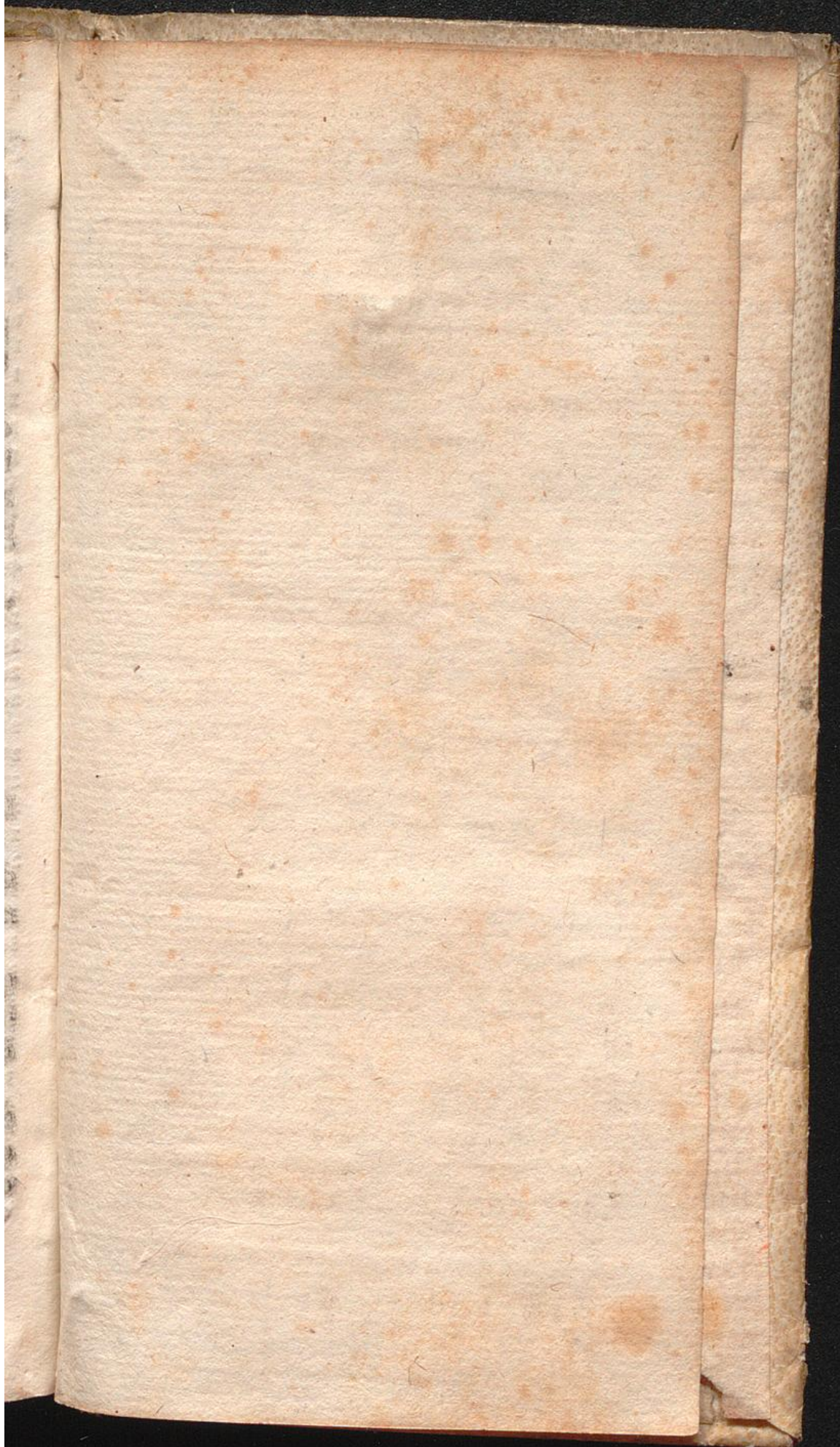
Corrige.

35	7	testamentem	testamentum
37	27	Domini	Domine
77	27	mirabili	mirabili
104	vlt.	negotiationes	negotiationis
105	26	die	diem
116	7	vult.	vlt.
134	17	oris	eris
138	20	dirigenti	dirigente
165	25	exiicit	eicit
169	6	flagellabant	flagellabunt
177	3	semetipsos,	semetipsis,
192	23	} Magdalene	Magdalene
372	15		
435	29		
488	15		
195	21	spoglia	spolia
199	21	attingisse	attingisse
201	penul. eo		&
203	14	temporaneum,	temporalis,
218	16	Scriptura	scriptum
229	19	tam	tanto
271	15	ita	ite
286	5	focerus	focrus
293	penul. eris		erit
294	27	habi	habe
306	5	facit	facio
324	21	adducit	adduci
330	22	bucio	biuio
333	13	abijt	abit
355	17	consummationes	consummationis
368	20	videbitur	videtur
374	vlt.	intigit	intingit
378	7	at	ait
403	15	dimitterit	dimitteret
423	17	nouissimus peior	nouissimus error peior
427	12	ille	illæ
455	24	do	de

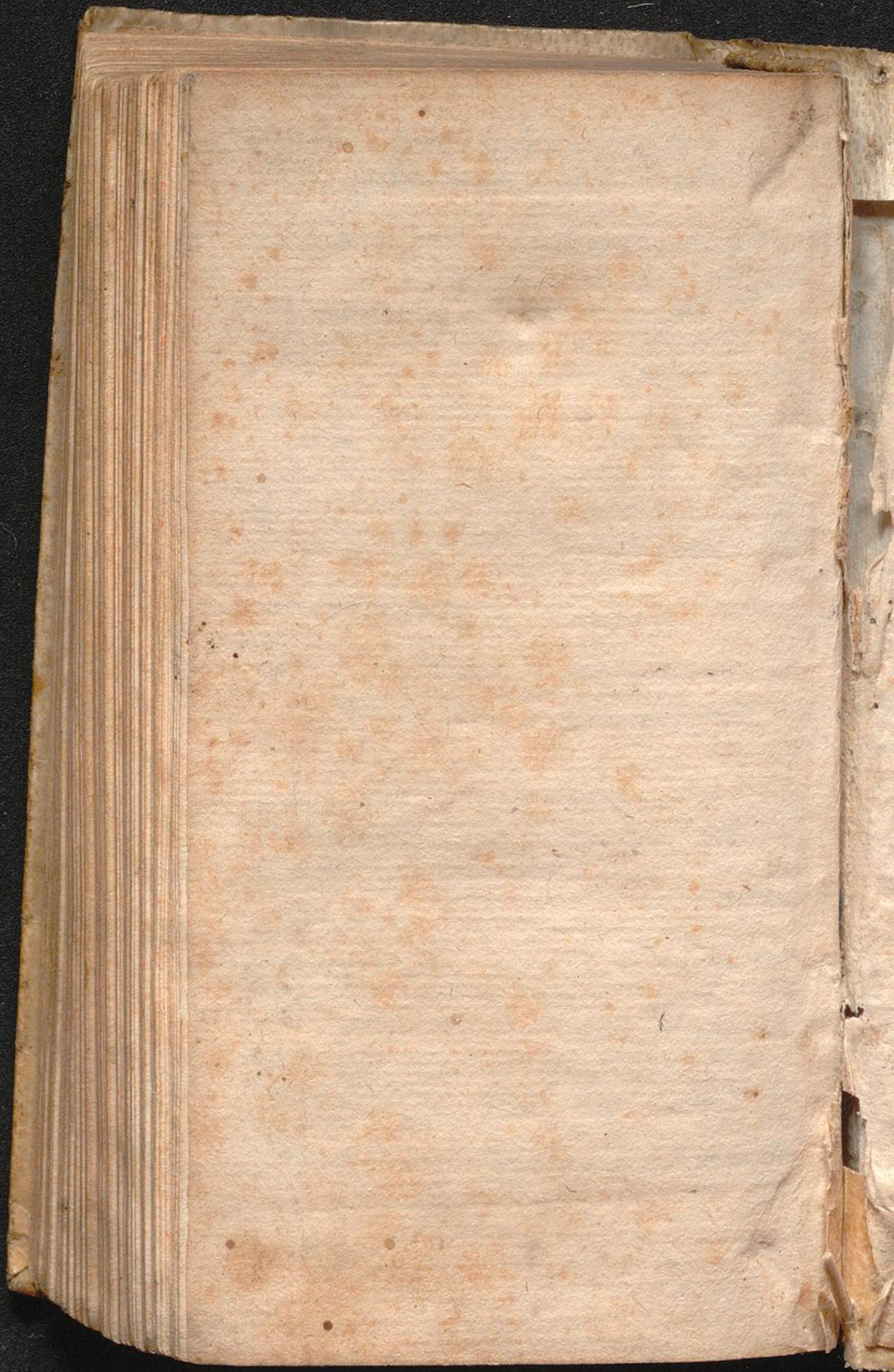

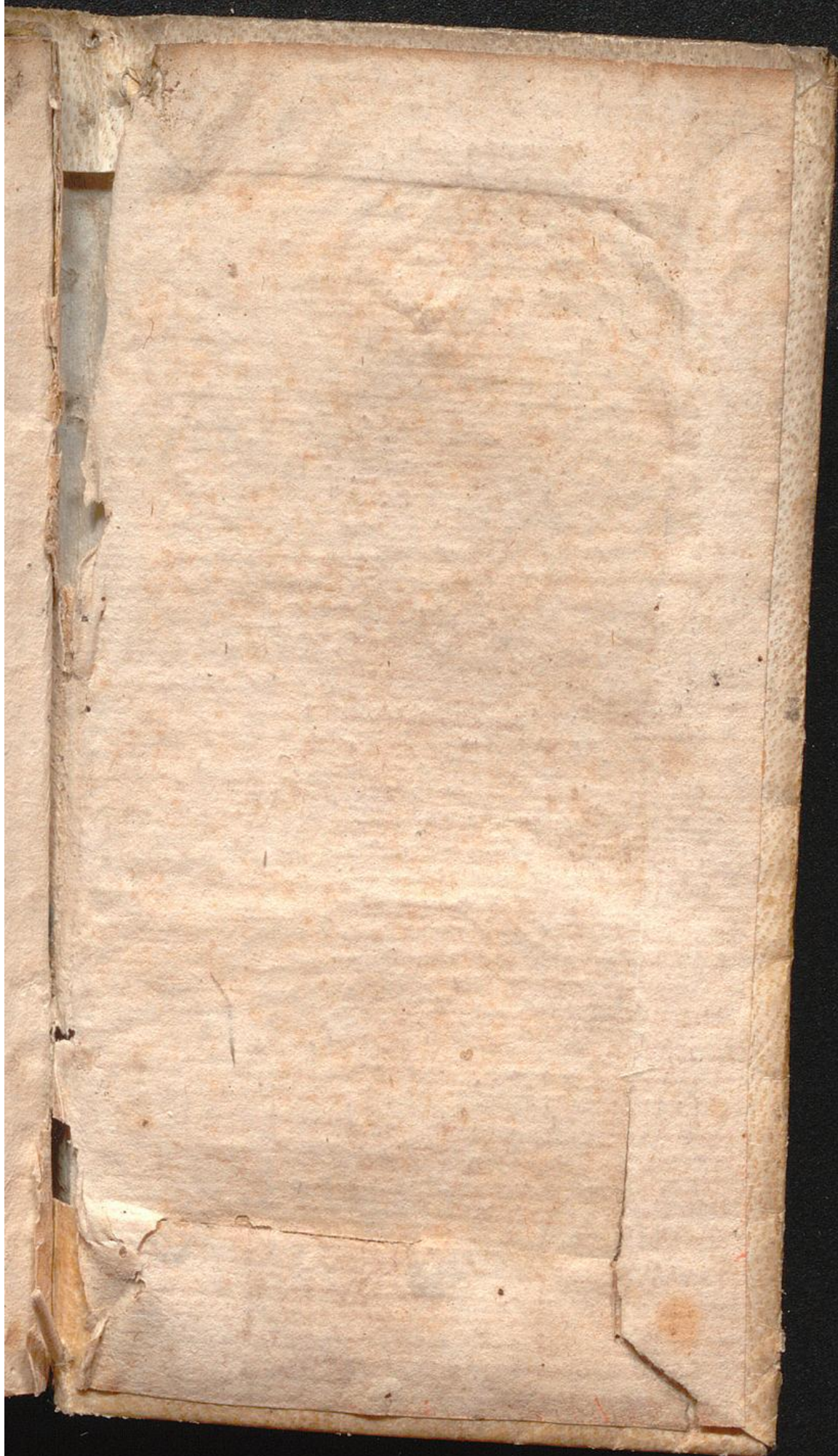

Th
4459